

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

***Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΜΕΣΑ ΑΜΥΝΑΣ ΤΟΥ
ΟΦΕΙΛΕΤΗ***

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:

ΜΑΡΙΑΝΝΑ Σ. ΠΛΑΤΣΗ

(ΑΜ: 0909M025)

Τριμελής Επιτροπή:

Λέκτορας Ά. Μπώλος (επιβλέπων)

Καθηγητής Β. Δούβλης

Ειδικός Επιστήμονας Δ. Ρούσσης

ΑΘΗΝΑ 2012

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ
ΜΑΡΙΑΝΝΑ Σ. ΠΛΑΤΣΗ

***Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΜΕΣΑ ΑΜΥΝΑΣ ΤΟΥ
ΟΦΕΙΛΕΤΗ***

ΑΘΗΝΑ 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	Σελ. IX
ABSTRACT	XII
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α΄

Η αναγκαστική εκτέλεση ως μέσο εξασφάλισης «διασυννοριακών, αστικών και εμπορικών χρηματικών απαιτήσεων»

I. Η φύση της απαίτησης στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής των Κανονισμών του ΕυρΔΔ	10
1. Διασυννοριακός χαρακτήρας	10
2. Αστική και εμπορική απαίτηση	12
3. Χρηματική απαίτηση	16
II. Διάκριση αμφισβητούμενων και μη αμφισβητούμενων απαιτήσεων	18
1. Πρακτική σημασία διάκρισης	18
2. Εννοιολογικός προσδιορισμός της μη αμφισβητούμενης απαίτησης	20
III. Διάκριση βάσει της οικονομικής αξίας της απαίτησης	23
1. Πρακτική σημασία διάκρισης	23
2. Εννοιολογικός προσδιορισμός των μικροδιαφορών και ζητήματα από τον υπολογισμό του οικονομικού αντικειμένου της δίκης	23

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β΄

Η άμυνα του οφειλέτη στην αναγκαστική ικανοποίηση αμφισβητούμενων απαιτήσεων

I. Ο Κανονισμός 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.....	27
1. Γενικά χαρακτηριστικά του Κανονισμού – Σκιαγράφηση δικαιωμάτων άμυνας του οφειλέτη	27

2. Η πορεία προς την οριστική κατάργηση του <i>exequatur</i> και οι επιπτώσεις της στην δικονομική θέση του εναγομένου	29
3. Άμυνα του οφειλέτη κατά την διαδικασία αναγνώρισης – Ανεφάρμοστο της διαδικασίας του Καν. 44/2001 επί αιτήσεων μη αναγνώρισης	37
4. Η προσφυγή του οφειλέτη κατά το άρθρο 43 Καν. 44/2001	39
4.1. Νομική φύση και τρόπος άσκησης	39
4.2. Προθεσμία άσκησης	42
4.3. Αρμόδιο Δικαστήριο και διαδικασία εκδίκασης	43
4.4. Λόγοι προσφυγής	45
5. Το ένδικο μέσο του άρθρου 44 Καν. 44/2001	52
5.1. Διαδικασία άσκησης και εκδίκασης	53
5.2. Αντικειμενικά όρια προσβολής.....	54
5.3. Λόγοι Προσβολής	55
6. Παρεπόμενα μέσα άμυνας κατ' άρθρο 46 Καν. 44/2001	56
6.1. Η αναστολή εκδίκασης της προσφυγής/αναίρεσης	57
6.2. Η εξάρτηση της εκτέλεσης από την παροχή εγγύησης εκ μέρους του επισπεύδοντα δανειστή	61
7. Δυνατότητες άμυνας κατά την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων στο στάδιο κήρυξης εκτελεστότητας	62
 II. Ο Κανονισμός 861/2007 για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Διαδικασίας Μικροδιαφορών (ΚΜ)	64
1. Γενικά χαρακτηριστικά	64
2. Άμυνα του καθ' ου οφειλέτη κατά την προδικασία του ΚΜ	65
2.1. Η απάντηση του εναγομένου κατ' άρθρο 5 παρ. 3-5 ΚΜ	65
2.2. Άσκηση ανταγωγής κατ' άρθρο 5 παρ. 6-7 ΚΜ	67
3. Άμυνα του καθ' ου απέναντι στην εκδοθείσα απόφαση	68
3.1. Ένδικα μέσα	68
3.2. Επανεξέταση της απόφασης	68
4. Άμυνα του καθ' ου κατά το στάδιο της εκτέλεσης	69
4.1. Απόρριψη της εκτέλεσης	69
4.2. Αναστολή ή περιορισμός της εκτέλεσης	70

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Γ´

Η άμυνα του οφειλέτη στην

αναγκαστική ικανοποίηση μη αμφισβητούμενων απαιτήσεων

I. Ο Κανονισμός 805/2004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις	72
1. Γενικά χαρακτηριστικά του Καν. ΕΕΤ.....	72
1.1. Οι εγγυήσεις για την κατοχύρωση του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης του οφειλέτη	73
2. Μέσα άμυνας του οφειλέτη κατά τη διαδικασία πιστοποίησης	76
2.1. Αίτηση διόρθωσης ή ανάκλησης του πιστοποιητικού ΕΕΤ	77
2.2. Έκδοση πιστοποιητικού περί ελλείψεως ή περιορισμού του εκτελεστού τίτλου	79
3. Μέσα άμυνας του οφειλέτη κατά τη διαδικασία εκτέλεσης	79
3.1. Ένδικα βοηθήματα του κράτους εκτέλεσης.....	80
3.2. Απόρριψη της Εκτέλεσης	81
3.2.1. Νομική φύση ενδίκου βοηθήματος	82
3.2.2. Προϋποθέσεις εφαρμογής	82
3.3. Αίτηση αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης	85
II. Ο Κανονισμός 1896/2006 για τη θέσπιση διαδικασίας Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής	87
1. Γενικά χαρακτηριστικά και βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής (ΕΔΠ)	87
1.1. Το δικαίωμα ακρόασης του οφειλέτη στα πλαίσια του Κανονισμού ΕΔΠ	88
2. Άμυνα του οφειλέτη κατά τη διαδικασία έκδοσης ΕΔΠ	89
2.1. Δήλωση Αντιρρήσεων	90
2.2. Επανεξέταση της υπόθεσης	93
3. Άμυνα του καθ' ου οφειλέτη κατά τη διαδικασία εκτέλεσης της ΕΔΠ	95
3.1. Άρνηση εκτέλεσης	95
3.2. Ένδικα βοηθήματα του κράτους εκτέλεσης	96
3.3. Αίτηση αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης	96

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Δ΄

Η διασυνοριακή επίδοση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων στην διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης

I. Ενιαίο σύστημα επίδοσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων	97
1. Ο ρόλος του δικαίου της επίδοσης στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας	97
2. Το διαχρονικό Διεθνές Δίκαιο της επίδοσης	98
3. Γενικά χαρακτηριστικά Καν. 1393/2007	100
II. Η διασυνοριακή επίδοση στην εκτελεστική διαδικασία	102
1. Ο χρόνος συντέλεσης της επίδοσης κατ' άρθρο 9 Καν. 1343/2007	102
2. Το ζήτημα της πλασματικής επίδοσης	103
3. Το ειδικότερο ζήτημα επίδοσης πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης ...	105
3.1. Η επιταγή προς εκτέλεση του άρθρου 924 ΚΠολΔ	105
3.2. Η ανακοπή του άρθρου 933 ή 936 ΚΠολΔ	106
3.3. Η ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης του άρθρου 979 ΚΠολΔ	107
3.4. Η κατασχετήρια έκθεση	108
III. Το δικαίωμα άρνησης παραλαβής της επιδοτέας πράξης	109
1. Όρια άσκησης του δικαιώματος	109
2. Συνέπειες επίδοσης αμετάφραστου εγγράφου	111
IV. Ερμηδικία εναγομένου	113
1. Γενικές παρατηρήσεις επί του άρθρου 19 Καν. 1393/2007	113
2. Έκδοση ερήμην αποφάσεων	113
2.1. Προϋποθέσεις έκδοσης ερήμην απόφασης κατ' άρθρο 19 παρ. 1 ...	114
2.2. Προϋποθέσεις έκδοσης ερήμην απόφασης κατ' άρθρο 19 παρ. 2 ...	116
3. Προσβολή ερήμην αποφάσεων κατ' άρθρο 19 παρ. 4	116
4. Ο Καν.1393/2007 και οι ειδικοί κανόνες επίδοσης των Καν. 44/2001, 805/2004, 1896/2006 και 861/2007	118
ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	120
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
I. Ελληνική	125

II. Ξενόγλωσση	131
----------------------	-----

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

I. Πίνακας Αποφάσεων ΔΕΚ.....	133
II. Πίνακας Αποφάσεων ελληνικών Δικαστηρίων	135
III. Πίνακας Αποφάσεων λοιπών Δικαστηρίων	136

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

I. Νομοθετικά Κείμενα	137
II. Προπαρασκευαστικές πράξεις	139

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ	141
---------------------------------	-----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
Απόφ.	Απόφαση
αριθ.	Αριθμός
Αρμ.	Αρμενόπουλος
ΑρχΝομ	Αρχείο Νομολογίας
Βλ.	Βλέπε
BGH	Bundesgerichtshof
ΓΟΣ	Γενικοί Όροι Συναλλαγών
CSIH	Court of Session (Inner House)
Δ	Δίκη
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών
ΔΕΚ	Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
εδ.	Εδάφιο
ΕΔΔ	Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο
ΕΔΠ	Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕυρΔ	Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου
ΕΕΤ	Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
ΕΝΟΒΕ	Εταιρεία Νομικών Βορείου Ελλάδος
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
επ.	Επόμενα
Επιμ.	Επιμέλεια
ΕΠολΔ	Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας
ΕυρΔΔ	Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο
ΕφΑΔ	Εφαρμογές Αστικού Δικαίου
ΕφΑθ	Εφετείο Αθηνών
ΕφΠειρ	Εφετείο Πειραιά
ΕφΘεσ	Εφετείο Θεσσαλονίκης
HCCH	Hague Conference on Private International Law
Ι.Δ.Δ.	Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο

IPRax	Praxis des internationalen Privat- und Verfahrens- rechts
IZVR	Internationales Zivilverfahrensrecht
Καν.	Κανονισμός
ΚανΡ Ι	Κανονισμός Ρώμη Ι
ΚΕΔΕ	Κώδικας Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων
ΚΙΝΔ	Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου
ΚΜ	Κανονισμός 861/2007 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών
Κ.Πολ.Δ.	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜΠρΘεσ	Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
ΜΠρΚεφαλ	Μονομελές Πρωτοδικείο Κεφαλληνίας
Ν.	Νόμος
ν.δ.	νομοθετικό διάταγμα
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
No	Number
Ολομ.	Ολομέλεια
ό.π.	όπως παραπάνω
π.χ.	παραδείγματος χάριν
παρ.	παράγραφος
παρατ.	παρατηρήσεις
περ.	περίπτωση
RCADI	Recueil des Cours de l' Académie de droit international
Reg.	Regulation
ScotCS	Scottish Court of Session
Σ.	Σύνταγμα
σημ.	Σημείο
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συνθήκη της Λισαβόνας)
στοιχ.	Στοιχείο
ΣυλλΝομολ	Συλλογή της Νομολογίας
ΣυμβΒρυξ	Σύμβαση των Βρυξελλών
ΣυνΘΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣυνΘΕΚ	Συνθήκη για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΣυνΘΕΟΚ	Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας
Σχ.	Σχόλιο(α)
ΤΝΠ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών

υπόθ.	Υπόθεση
υποσημ.	Υποσημείωση
U.S.	United States Reports
v.	versus
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

ABSTRACT

The present study analyzes and compares the rights of defense recognized and provided by the contemporary European Civil Procedural Law to the debtor against a transnational enforcement carried out at the expense of his property. The procedural treatment of the debtor and the fluctuations thereof are examined from the moment the enforceable title is published in a member-state to the last stage of the enforcement which takes place in the State of execution.

The cornerstone of this research is the basic distinction of civil and commercial claims between contested and uncontested ones. What is attempted is a comparative overview of the opportunities provided by relevant European Regulations (Reg. No 44/2001, 805/2004, 1896/2006 and 861/2007) by which each debtor of a civil or commercial claim can react to the initiative of the creditor to implement an international executive process so as his disputed claim to be satisfied.

Specifically, this paper deals with the evaluation of instruments at the disposal of the debtor in order a) to prevent the declaration of enforceability of a foreign title in the member-state of execution, b) to cancel or at least to intervene in the creation of an instrument within European range in the state of origin, d) to ensure his right to a hearing using the estimates of the law of the service in the member states of judicial and extrajudicial documents (Reg. No 1393/2007) and e) to appeal against each individual procedural executive act performed in the member State of execution.

The main objective is to demonstrate that the effectiveness of mutual recognition and enforcement of judgments and the confidence in the internal market can by no means be pursued at the sacrifice of the fundamental rights of the defendant. Under this significant principle, that has been repeatedly confirmed by the ECJ, a critical review of recent developments in European law is made, with particular emphasis on the decision of the European legislative bodies to abolish the “*exequatur*” and the provision of public policy in cross-border enforcement.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ως αναγκαστική εκτέλεση νοείται η με τη συνδρομή των αρμόδιων κρατικών οργάνων αναγκαστική πραγμάτωση της ενσαρκούμενης σε εκτελεστό τίτλο ουσιαστικής αξίωσης του δανειστή¹. Η αναγκαστική εκτέλεση, δηλαδή, γίνεται σήμερα αντιληπτή ως μία από τις τρεις μορφές παροχής έννομης προστασίας που γνωρίζει και τη συνταγματική κατοχύρωση του άρθρου 20 Σ. Αποτελεί το δεύτερο στάδιο στην διαδικασία απονομής δικαιοσύνης και συγκεκριμένα το στάδιο υλοποίησης – εκτέλεσης – εφαρμογής του ουσιαστικού περιεχομένου του εκτελεστού τίτλου, ο οποίος προηγουμένως έχει εκδοθεί στα πλαίσια του πρώτου σταδίου, αυτού της εν γένει διαγνωστικής διαδικασίας από το αρμόδιο δικαστήριο ή δικαστικό λειτουργό. Η συνολική διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης εξελίσσεται και πραγματώνεται με τη συμμετοχή, την εγγύηση και την αρωγή των δημοσίων οργάνων και λειτουργών της Πολιτείας², ενώ βασική και αυτονόητη προϋπόθεση για την ενεργοποίησή της είναι η μη εκούσια συμμόρφωση του οφειλέτη στις επιταγές του εκτελεστού τίτλου³.

Οι κανόνες που ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτέλεσης, τα υποκείμενά της, τη μορφή της διαδικασίας της, τα είδη και τα μέσα της, συνθέτουν το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, το οποίο, ως τμήμα του εσωτερικού αστικού δικονομικού δικαίου, ανήκει, κατά την απολύτως κρατούσα γνώμη, στο δημόσιο δίκαιο⁴. Στα πλαίσια του εσωτερικού μας δικαίου, τα βασικά ζητήματα της αναγκαστικής εκτέλεσης ρυθμίζονται από το όγδοο κεφάλαιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρ. 904 επ. Κ.Πολ.Δ), ενώ προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων του Δημοσίου ή ορισμένων νομικών προσώπων ισχύουν παράλληλα με τον Κ.Πολ.Δ. και άλλα ειδικότερα νομοθετικά κείμενα (ΚΕΔΕ, ΚΙΝΔ, ν.δ. 17-7/16-8-1923 κ.α.). Τα ανωτέρω ελληνικά νομοθετήματα εφαρμόζονται απευθείας στις περιπτώσεις μιας αμιγώς εθνικής – εσωτερικής αναγκαστικής εκτέλεσης, όταν δηλαδή όλα τα στοιχεία της υπό κρίση υπόθεσης συνδέονται με ένα μόνο κράτος και κατ' επέκταση με ένα μόνο ουσιαστικό δίκαιο, το ελληνικό. Δεν είναι όμως σπάνιες οι περιπτώσεις εκείνες

-
1. Νικολόπουλος, Αναγκαστική Εκτέλεση, 2002, 23.
 2. Άρθρο 918 παρ. 1 εδ. β' ΚΠολΔ «Ο εκτελεστήριος τύπος συνίσταται στην έκδοσή του στο όνομα του ελληνικού λαού και στη διαταγή προς όλα τα αρμόδια όργανα να εκτελέσουν τον τίτλο»· άρθρο 930 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ. «Αν κατά την αναγκαστική εκτέλεση προβληθεί αντίσταση, ο δικαστικός επιμελητής μπορεί να χρησιμοποιήσει βία για να αποκρούσει την αντίσταση, καλώντας συνάμα γι' αυτό την αρχή που είναι αρμόδια για την τήρηση της τάξης».
 3. Το άρθρ. 926 παρ. 1 ΚΠολΔ. θεσπίζει την τριήμερη προθεσμία εκούσιας συμμόρφωσης του οφειλέτη, η οποία εκκινεί από την επομένη της επιδόσεως σε αυτόν της επιταγής. Πριν την παρέλευση της προθεσμίας αυτής ο δανειστής απαγορεύεται με ποινή απαραδέκτου, να επισπεύσει οποιαδήποτε πράξη εκτέλεσης.
 4. Μπρίνιας, Αναγκαστική Εκτέλεσις, Τόμος πρώτος², 1983, 11.

που εντοπίζονται στις υπό ρύθμιση διαφορές κάποια στοιχεία αλλοδαπότητας. Οι εν λόγω διαφορές παρουσιάζουν συνδέσμους με περισσότερα κράτη, γεγονός που περιπλέκει τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης καθώς φαίνεται δόκιμο να εφαρμοσθούν περισσότερα του ενός εθνικά δίκαια. Σε αυτές τις περιπτώσεις βρισκόμαστε ενώπιον όχι μιας απλής διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης που ξεκινάει, εξελίσσεται, ολοκληρώνεται και γενικά συνδέεται από κάθε άποψη με ένα και μόνο κράτος, αλλά ενώπιον μιας διεθνούς ή διακρατικής αναγκαστικής εκτέλεσης.

Το στοιχείο της αλλοδαπότητας σε μια διεθνή αναγκαστική εκτέλεση μπορεί να απορρέει κατά πρώτο λόγο από το γεγονός ότι πρόκειται για αλλοδαπή απόφαση ή τίτλο που εκτελείται στην ημεδαπή, ενώ κατά δεύτερο λόγο από την ίδια τη διαδικασία εκτέλεσης η οποία προσλαμβάνει διακρατικό χαρακτήρα. Διεθνείς αναγκαστικές εκτελέσεις με την παραπάνω έννοια, μπορούν να υπάρξουν όχι μόνο όταν η αναγκαστική εκτέλεση πρέπει να πραγματοποιηθεί σε χώρα άλλη από αυτήν που εξεδόθη ο εκτελεστός τίτλος, αλλά και όταν είτε ο δανειστής και ο οφειλέτης κατοικούν σε διαφορετικά κράτη, είτε ο καθ' ου η εκτέλεση έχει απλώς κάποια παρουσία στην αλλοδαπή, είτε το συγκεκριμένο αντικείμενο στο οποίο πρόκειται να γίνει η εκτέλεση βρίσκεται ή μετακινήθηκε στην αλλοδαπή⁵.

Το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τις αναγκαστικές εκτελέσεις που έχουν σχέση με περισσότερα κράτη συνιστά το δικονομικό διεθνές δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης. Στον κλάδο αυτό εντάσσονται όλα τα νομικά ζητήματα από το στάδιο της δημιουργίας ενός εκτελεστού τίτλου, εν δυνάμει ή εν τη γενέσει του διασυνοριακής εμβέλειας, έως και το στάδιο κατά το οποίο ο εν λόγω τίτλος είναι έτοιμος πια να στηρίξει, ή καλύτερα να νομιμοποιήσει την εκτελεστική διαδικασία. Καλύπτει, επομένως, ζητήματα που άπτονται της διεθνούς δικαστικής αρωγής, της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων, ενώπιον των οποίων φέρονται προς επίλυση δικαστικές διαφορές και της διεθνούς αναγνώρισης και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων και λοιπών τίτλων⁶. Είναι αυτονόητο ότι η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης αυτή καθ' εαυτή βρίσκεται εκτός του θεωρητικού πεδίου του ανωτέρω δικαιικού κλάδου, δεδομένου ότι αυτή ρυθμίζεται εξ ολοκλήρου και κατ' αποκλειστικότητα από την εκάστοτε *lex fori*. Πράγματι, ο σκληρός πυρήνας της εκτελεστικής διαδικασίας διέπεται αναγκαστικά από την αρχή της εδαφικότητας,

5. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης – Η Διεθνής Αναγκαστική Εκτέλεση, 2006, 33.

6. Gottwald, Η διεθνής αναγκαστική εκτέλεση, Αρμενόπουλος - Επιστημονική Επετηρίδα 1990, 17.

δεδομένου ότι η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι για κάθε πολιτεία συνυφασμένη με εκδήλωση δημόσιας – κρατικής εξουσίας⁷.

Πηγές του αστικού δικονομικού διεθνούς δικαίου γενικά και του δικαίου της διεθνούς αναγκαστικής εκτέλεσης, ως ειδικότερου κλάδου δικαίου, είναι το διεθνές εθιμικό δίκαιο, οι διεθνείς συμβάσεις (διμερείς και πολυμερείς), το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και τέλος, ελλείπει κάποιου εκ των ανωτέρω, το κοινό δίκαιο⁸. Σημείο αναφοράς του δικαίου της διεθνούς αναγκαστικής εκτέλεσης είναι η διεθνής αναγνώριση των αλλοδαπών τίτλων. Η υποχρέωση των κρατών μελών της Ε.Ε. να αναγνωρίζουν και να εκτελούν τις αποφάσεις των συμβαλλομένων κρατών οριζόταν στην αρχή, από το άρθρο 220 της Συνθήκης της Ρώμης της 25^{ης} Μαρτίου 1957, με την οποία ιδρύθηκαν και οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Επαναστατική εξέλιξη στο δικονομικό διεθνές δίκαιο των κρατών μελών της Ε.Ε. συνιστά τις τελευταίες δεκαετίες η λεγόμενη «κοινοτικοποίησή» του. Με τον όρο αυτό περιγράφεται η νομοθετική πρακτική της Ε.Ε., βασικό στοιχείο της οποίας είναι η εγκατάλειψη του εργαλείου της διεθνούς συμβάσεως και η μετατροπή των κοινοτικών συμβάσεων σε κοινοτικούς Κανονισμούς⁹. Στόχος της Ε.Ε. δεν είναι η αντικατάσταση των εθνικών δικαιοκτών συστημάτων των κρατών μελών αλλά η επίτευξη προσέγγισης των δικονομικών τους δικαίων με βάση την αρχή της επικουρικότητας. Επιδιώκεται, δηλαδή, η σταδιακή καθιέρωση ομοιόμορφων διαδικασιών που θα λειτουργούν παράλληλα και εναλλακτικά με τα ισχύοντα εθνικά συστήματα. Ο στόχος αυτός, εκπληρώνεται ασφαλέστερα και αποτελεσματικότερα με την υιοθέτηση του νομικού μέσου του Κανονισμού¹⁰. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή ομοιομορφία, προβλεψιμότητα και σε τελική ανάλυση, ασφάλεια στον τομέα του διεθνούς δικονομικού δικαίου, καθώς η άμεση δεσμευτικότητα ενός Κανονισμού δεν αφήνει στα κράτη μέλη περιθώρια απόκλισης και ελιγμών. Αντίθετα, τα λειτουργικά αυτά πλεονεκτήματα δεν θα εξασφαλιζόνταν με την επιλογή της κοινοτικής Οδηγίας ή της κοινοτικής σύμβασης ως νομικού οχήματος, καθώς η υποχρέωση προσαρμογής των εθνικών νομοθεσιών στις απαιτήσεις είτε της πρώτης είτε της δεύτερης θα οδηγούσε αναπόφευκτα στην αντικατάσταση των εθνικών συστημάτων των κρατών μελών, αποτέλεσμα που δεν

-
7. Για τις προϋποθέσεις της διεθνούς αναγκαστικής εκτέλεσης βλ. *Gottwald* (1990), 17- 22.
 8. Εφόσον δεν υπάρχουν κανόνες που να προέρχονται από τις άλλες πηγές, τα ζητήματα του αστικού δικονομικού διεθνούς δικαίου ρυθμίζονται καταρχήν αποκλειστικά από το κοινό δίκαιο του δικαστή που δικάζει ή του πολιτειακού οργάνου που διενεργεί τις διαδικαστικές πράξεις.
 9. *Σαχπεκίδου*, Η κοινοτικοποίηση της δικαστικής συνεργασίας, Αρμ. 2001, 1621 επ.
 10. Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής για τη διαδικασία έκδοσης Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής και μέτρα απλούστευσης και επιτάχυνσης της εκδίκασης των Μικροδιαφορών, COM(2002) της 20.12.2002, 746 τελικό, 7-8.

πλησιάζει ούτε στο ελάχιστο, τον στόχο ενός ομοιόμορφου ευρωπαϊκού δικονομικού δικαίου.

Το αποφασιστικό βήμα προς την κοινοτικοποίηση του Διεθνούς Δικονομικού Δικαίου έγινε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία εγκαθίδρυσε το λεγόμενο «*χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης*» (άρθρο 61) και συγχρόνως προσπάθησε να θεραπεύσει τις νομικές αδυναμίες του παλαιού τρίτου πυλώνα της Συνθήκης του Μάαστριχτ, ο οποίος είχε το γενικό τίτλο «*Συνεργασία στη Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές Υποθέσεις*». Πιο συγκεκριμένα, ενώ κατά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, τα θέματα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, του ασύλου, της μετανάστευσης, της διάβασης των εξωτερικών συνόρων και της δικαστικής συνεργασίας υπάγονταν στη διακυβερνητική συνεργασία, η Συνθήκη του Άμστερνταμ τα περιέλαβε στο κοινοτικό πλαίσιο. Ακολουθώντας τα χνάρια του σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης, η Συνθήκη της Λισαβόνας επεκτείνει την κοινοτική μέθοδο σε σχεδόν όλες τις εκφάνσεις της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, καταργώντας έτσι τον λεγόμενο τρίτο πυλώνα της Ένωσης¹¹.

Το θέμα της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων απασχόλησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής της 19/10/1999 (Τάμπερε). Ένα τμήμα των συμπερασμάτων της Συνόδου Κορυφής¹² αναφέρεται ρητά στην αμοιβαία αναγνώριση και οριοθετεί πολιτικά το πεδίο λειτουργίας της Ε.Ε. στο θέμα αυτό. Το Συμβούλιο θεώρησε την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ως τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας και ζήτησε την περαιτέρω μείωση των ενδιάμεσων μέτρων τα οποία απαιτούνται για την αναγνώριση και εκτέλεση οιασδήποτε δικαστικής απόφασης στο κράτος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση. Πρώτο βήμα θα είναι η κατάργηση των ενδιάμεσων διαδικασιών σε θέματα που αφορούν τίτλους που προέρχονται από αστικές και εμπορικές μικροδιαφορές και από αποφάσεις οικογενειακού δικαίου. Οι αποφάσεις αυτές θα πρέπει να αναγνωρίζονται αυτομάτως σε όλη την Ένωση χωρίς να υφίστανται ενδιάμεσες διαδικασίες ή λόγοι άρνησης εκτέλεσης. Αυτό θα μπορούσε να συνοδεύεται από τη θέσπιση ελαχίστων προτύπων για συγκεκριμένες πτυχές της πολιτικής δικονομίας. Κατ' εφαρμογή των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το Συμβούλιο της Ε.Ε. θέσπισε το Δεκέμβριο του 2000 πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης. Στο πρόγραμμα μέτρων¹³ αναφέρονται τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν σταδιακά ώστε να υπάρξει σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πλήρης και ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων

11. Μούσης, Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, 2011¹³, 63 επ.

12. Συμπεράσματα Συμβουλίου Τάμπερε με αριθμό 28 έως 39.

13. Ε 15.1.2001, C 12/1 (2001/C 12/01).

μέτρο που στοχεύει στην αποτελεσματική ανάπτυξη και λειτουργία της κοινής αγοράς.

Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων δηλώνεται πλέον στο άρθρο 67 της ΣΛΕΕ και αναλύεται στο άρθρο 81 της ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει ότι για να αναπτυχθεί η δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα, ιδίως όταν αυτό είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, με τα οποία διασφαλίζεται, ιδίως: α) η αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων και η εκτέλεσή τους, β) η διασυνοριακή επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξώδικων πράξεων, γ) η συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά την άρση των συγκρούσεων ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία, δ) η συνεργασία κατά την αποδεικτική διαδικασία και ε) η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στ) η άρση των εμποδίων στην ομαλή διεξαγωγή αστικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, ζ) η ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών, η) η υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης. Το άρθρο 81 της ΣΛΕΕ αντικατέστησε το άρθρο 65 ΣΕΚ. Από απλή αντιπαραβολή των κειμένων των δύο αυτών άρθρων καθίσταται αμέσως προφανής η ουσιαστική αλλά και συστηματική υπεροχή των νέων ρυθμίσεων, οι οποίες θέτουν ως στόχο την ριζική αναδιοργάνωση της συνεργασίας των κρατών μελών στον τομέα της δικαιοσύνης¹⁴.

Στα πλαίσια, λοιπόν, της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της κοινοτικοποίησης του διεθνούς δικαίου, διάφορα ευρωπαϊκά νομικά μέσα αντικατέστησαν τις προηγουμένως ισχύουσες συμβάσεις. Έτσι, ο Καν. 593/2008¹⁵, ο οποίος αντικατέστησε τη Σύμβαση της Ρώμης του 1980¹⁶, ορίζει ότι μια σύμβαση διέπεται από το δίκαιο που επέλεξαν τα μέρη, είτε ρητώς είτε εκ των συναγομένων σαφώς

14. Το άρθρο 81 ΣΛΕΕ επαναλαμβάνει τα μέτρα που προβλέπονταν και στο άρθρο 65 ΣΕΚ, όμως προχωράει περαιτέρω με την υιοθέτηση νέων, καινοτόμων μέτρων που υπογραμμίζουν την ανάγκη καθιέρωσης ενός ομοιόμορφου ευρωπαϊκού δικονομικού δικαίου (άρθρο 81 στοιχ. στ'), λήψης πρωτοβουλιών με την ένταξη στο ομοιόμορφο πεδίο δράσης και εναλλακτικών λύσεων επίλυσης των διαφορών, όπως λ.χ. ο θεσμός της διαιτησίας (άρθρο 81 στοιχ. ζ') και ριζικής αναβάθμισης όχι απλώς σε θεσμικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού στον χώρο της δικαιοσύνης (άρθρο 81 στοιχ. η').

15. ΕΕ 4.7.2008, L. 177 /6.

16. ΕΕ 30.12.2000, C. 334 /1.

από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης. Ο Καν. 44/2001¹⁷ για τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ο οποίος αντικατέστησε τη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968¹⁸, περιέχει διατάξεις σχετικά με τις γενικές δικαιοδοσίες, με τις ειδικές δικαιοδοσίες σε υποθέσεις ασφαλίσεων, σε συμβάσεις καταναλωτών, σε ατομικές συμβάσεις εργασίας, και με ορισμένες αποκλειστικές δικαιοδοσίες. Περιέχει επίσης κανόνες σχετικά με την παρέκταση δικαιοδοσίας, με την έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού, με την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων, με τα δημόσια έγγραφα και τους δικαστικούς συμβιβασμούς. Στο ίδιο ακριβώς πεδίο, η Κοινότητα εξέδωσε τον Καν. 743/2002¹⁹, ο οποίος θέσπισε ένα γενικό πλαίσιο δράσεων για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της δικαιοδοτικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις.

Επί ειδικών ζητημάτων εντασσομένων στον ενιαίο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης έχουν εκδοθεί οι ακόλουθοι Κανονισμοί: ο Καν. 1346/2000²⁰ για τις διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία του αφερέγγυου οφειλέτη, ο Καν. 1206/2001²¹ για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ο Καν. 2201/2003²² για τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας έναντι των κοινών τέκνων των συζύγων, ο Καν. 805/2004²³ για τον ευρωπαϊκό εκτελεστό τίτλο για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, ο Καν. 1896/2006²⁴ για την διαδικασία ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, ο Καν. 861/2007²⁵ για την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών, ο Καν. 864/2007²⁶ για το εφαρμοστέο δίκαιο επί εξωσυμβατικής ενοχής, ο Καν. 1393/2007²⁷ για την επίδοση και την κοινοποίηση μέσα στα κράτη μέλη δικαστικών και εξώδικων πράξεων, ο Καν. 4/2009²⁸ για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα

17. ΕΕ 16.1.2001, L. 12/1.

18. ΕΕ 31.12.1972, L. 299/32, ΕΕ 30.10.1978, L. 304/1, ΕΕ 31.12.1982, L. 388/1, ΕΕ. 3.10.1989, L. 285/1, ΕΕ 15.1.1997, C. 15/1· βλ. ενοποιημένο κείμενο ΕΕ 26.1.1998, C. 27/1.

19. ΕΕ 1.5.2002, L. 115/1.

20. ΕΕ 30.6.2000, L. 160/1.

21. ΕΕ 27.6.2001, L. 174/1.

22. ΕΕ 23.12.2003, L. 338/1.

23. ΕΕ 30.4.2004, L. 143/ 15.

24. ΕΕ 30.12.2006, L. 399/1.

25. ΕΕ 31.7.2007, L. 199 /1.

26. ΕΕ 31.7.2007, L. 199/40.

27. ΕΕ 10.12.2007, L. 324/ 79, αντικατέστησε τον Καν. 1348/2000, ΕΕ 30.6.2000, L.160/37.

28. ΕΕ 18.5.2011, L. 131/26.

υποχρεώσεων διατροφής, ο Καν. 662/2009²⁹ για τη θέσπιση διαδικασίας για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών για ιδιαίτερα θέματα που αφορούν το εφαρμοστέο δίκαιο σε συμβατικές και εξωσυμβατικές ενοχές, ο Καν. 664/2009³⁰ για τη θέσπιση διαδικασίας για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών ανάμεσα σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών και άλλων αποφάσεων σε υποθέσεις γαμικών διαφορών, ζητήματα γονικής μέριμνας και ζητήματα που συνδέονται προς υποχρεώσεις διατροφής, καθώς και το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις υποχρεώσεων διατροφής και ο Καν. 1259/2010³¹, ο οποίος ορίζει το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό.

Επιπλέον, σημαντικά μέτρα λήφθηκαν και με την έκδοση Οδηγιών. Ειδικότερα, με την Οδηγία 2003/8³² επιδιώκεται η βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη στις διασυνοριακές υποθέσεις, με τη θέσπιση ελάχιστων κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα της πενίας και άλλα οικονομικά ζητήματα της πολιτικής δικονομίας, ενώ με την Οδηγία 2008/52³³ διευκολύνεται η πρόσβαση στην εναλλακτική επίλυση των διασυνοριακών διαφορών και προάγεται ο φιλικός διακανονισμό τους, ενθαρρύνοντας την προσφυγή στη διαμεσολάβηση και φροντίζοντας για τη δημιουργία ισόρροπης σχέσης μεταξύ της διαμεσολάβησης και των δικαστικών διαδικασιών.

Πέρα, όμως, από το νομοπαρασκευαστικό έργο σε επίπεδο Κανονισμών και Οδηγιών, σημαντικά μέτρα δρομολογήθηκαν από την Ένωση και με την έκδοση Αποφάσεων. Με την απόφαση 2001/470³⁴ του Συμβουλίου, δημιουργήθηκε το λεγόμενο «Ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις»³⁵, το οποίο αποσκοπεί στη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, τόσο στους τομείς που καλύπτονται από τις ισχύουσες νομοθετικές πράξεις όσο και σ' εκείνους στους οποίους δεν εφαρμόζεται ακόμη καμία πράξη, καθώς και στο σχεδιασμό, στην προοδευτική θέση σε λειτουργία και ενημέρωση ενός συστήματος πληροφόρησης του κοινού. Το δίκτυο αποτελείται από αρμόδιους που διορίζονται από τα κράτη μέλη και περιλαμβάνει επίσης τις κεντρικές αρχές που προβλέπονται σε ευρωπαϊκές πράξεις, σε πράξεις διεθνούς δικαίου στις οποίες

29. ΕΕ 31.7.2009, L. 200/25.

30. ΕΕ 17.9.2011, L. 241/35.

31. ΕΕ 29.12.2010, L. 343/10.

32. ΕΕ 31.1.2003, L. 26/41.

33. ΕΕ 24.5.2008, L. 136/3.

34. ΕΕ 27.6.2001, L. 174/25, η οποία τροποποιήθηκε μεταγενέστερα από την απόφαση 2009/569 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΕΕ 29.7.2009, L. 197/ 96.

35. Βλ. την ιστοσελίδα του ΕΔΔ: <http://ec.europa.eu/civiljustice/>

συμμετέχουν τα κράτη μέλη ή σε κανόνες εθνικού δικαίου στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας.

Από τις πιο σημαντικές Αποφάσεις στο προκείμενο ζήτημα, είναι η Απόφαση 2006/719³⁶ σχετικά με την συμμετοχή της Ε.Ε. στη Συνδιάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (HCCH) με κύριο στόχο την προοδευτική ενοποίηση των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, η Απόφαση 2007/1149³⁷ για τη θέσπιση, για την περίοδο 2007-2013, του ειδικού προγράμματος «*Αστική δικαιοσύνη*» στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «*Θεμελιώδη δικαιώματα και δικαιοσύνη*» και η Απόφαση 2009/397³⁸ σχετικά με την υπογραφή εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της σύμβασης για τις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας.

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι οι δυνατότητες άμυνας που αναγνωρίζει και παρέχει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο στον οφειλέτη απέναντι σε μια διακρατική αναγκαστική εκτέλεση που επισπεύδεται σε βάρος της περιουσίας του, από τη στιγμή που δημοσιεύεται και αναγνωρίζεται ο εκτελεστός τίτλος σε κάποιο τρίτο κράτος μέλος μέχρι και το τελευταίο στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης. Επιχειρείται μια συγκριτική μελέτη των δυνατοτήτων που παρέχουν οι οικείοι Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί στον εκάστοτε οφειλέτη μιας αστικής ή εμπορικής απαίτησης να αντιδράσει απέναντι στην πρωτοβουλία του αντιδίκου του – δανειστή να θέσει σε εφαρμογή μια διεθνή εκτελεστική διαδικασία με σκοπό την αναγκαστική ικανοποίηση της επίμαχης απαίτησής του. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα πραγματεύεται την αξιολόγηση των μέσων που έχει στην διάθεση του ο οφειλέτης προκειμένου α) να εμποδίσει την κήρυξη εκτελεστότητας ενός αλλοδαπού τίτλου στο κράτος εκτέλεσης, β) να ματαιώσει ή του τουλάχιστον να επέμβει στη δημιουργία ενός εκτελεστού τίτλου με απευθείας πανευρωπαϊκή εμβέλεια στο κράτος προέλευσης, γ) να προασπίσει το δικαίωμα άμυνας και δικαστικής ακρόασής του κάνοντας χρήση των προβλέψεων του δικαίου των διασυνοριακών επιδόσεων δικαστικών και εξώδικων πράξεων και δ) να προσβάλει κάθε επί μέρους διαδικαστική εκτελεστική πράξη που διεξάγεται στο κράτος εκτέλεσης.

Τα ευρωπαϊκά νομοθετικά κείμενα που θα αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας και σχολιασμού, ως τμήμα του Ευρωπαϊκού Δικονομικού Δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσης επί αστικών και εμπορικών χρηματικών απαιτήσεων είναι α) ο Καν. 44/2001 για τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, κατά το μέρος που ρυθμίζει την αναγνώριση και την κήρυξη

36. ΕΕ 26.10.2006, L. 297/1.

37. ΕΕ 3.10.2007, L. 257/16.

38. ΕΕ 29.5.2009, L. 133/1.

της εκτελεστότητας του τίτλου βάσει του οποίου επισπεύδεται μια διακρατική αναγκαστική εκτέλεση, β) ο Καν. 805/2004 για τον ευρωπαϊκό εκτελεστό τίτλο για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, γ) ο Καν. 1896/2006 για την διαδικασία ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, δ) ο Καν. 861/2007 για την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών και ε) ο Καν. 1393/2007 για την επίδοση και την κοινοποίηση μέσα στα κράτη μέλη δικαστικών και εξώδικων πράξεων.

Οι ανωτέρω Κανονισμοί, μαζί και με την απόφαση 2001/470 του Συμβουλίου, όπως αυτή μεταγενέστερα τροποποιήθηκε από την απόφαση 568/2009, αντανakλούν τη συστηματική προσπάθεια της Ένωσης για καθιέρωση της συμβατότητας των κανόνων της πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη και την σταδιακή επικράτηση ενός ενιαίου και ομοιόμορφου Ευρωπαϊκού Δικονομικού Δικαίου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 65 στοιχ. γ' της ΣΕΚ και νυν 81 της ΣΛΕΕ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α΄

Η αναγκαστική εκτέλεση ως μέσο εξασφάλισης «διασυνοριακών, αστικών και εμπορικών χρηματικών απαιτήσεων»

I. Η φύση της απαίτησης στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής των Κανονισμών του Ευρ.Δ.Δ.

Συνδυαζόμενο στοιχείο των ευρωπαϊκών Κανονισμών που θα αναλυθούν στα πλαίσια της παρούσας μελέτης είναι το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής τους, το οποίο εν πολλοίς ταυτίζεται³⁹. Συγκεκριμένα, και τα πέντε νομοθετήματα (Καν. 44/2001, 805/2004, 1896/2006, 861/2007 και 1393/2007) μπορούν να τύχουν εφαρμογής επί αναγκαστικής εκτέλεσης με στόχο την εξασφάλιση μίας απαίτησης η οποία α) έχει διασυνοριακό χαρακτήρα, β) πηγάζει από αστική ή εμπορική υπόθεση και γ) είναι χρηματική.

1. Διασυνοριακός χαρακτήρας

Η απαίτηση της οποίας επιδιώκεται η αναγκαστική ικανοποίηση θα πρέπει να πηγάζει από μία αστική ή εμπορική απαίτηση, η οποία καταρχήν παρουσιάζει στοιχεία αλλοδαπότητας. Προκειμένου, δηλαδή, να υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των υπό κρίση Κανονισμών θα πρέπει η εξεταζόμενη διαφορά να προέρχεται από διεθνή έννομη σχέση. Βασικό χαρακτηριστικό μιας τέτοιας έννομης σχέσης είναι, όπως γίνεται αντιληπτό, η διασύνδεση της με δύο τουλάχιστον κράτη μέλη. Η διεθνικότητα αυτή είναι που ενεργοποιεί καταρχήν την εφαρμογή των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Στην περίπτωση, δηλαδή, που ο επισπεύδων δανειστής Α, κάτοικος Γερμανίας, επέβαλλε αναγκαστική κατάσχεση επί κινητού ή ακινήτου πράγματος κειμένου στη Γερμανία και ιδιοκτησίας του Β, προκειμένου να ικανοποιήσει την απαίτηση από δανειακή σύμβαση που έχει συνάψει με τον τελευταίο, κάτοικο επίσης Γερμανίας, δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να γίνει λόγος περί εφαρμογής Ι.Δ.Δ., καθώς είναι περισσότερο από εμφανές ότι πρόκειται για μια έννομη σχέση ρυθμιστέα κατ' αποκλειστικότητα από το εσωτερικό γερμανικό δίκαιο, μιας και όλα τα ουσιώδη τουλάχιστον στοιχεία της, εντοπίζονται εντός του αυτού κράτους, της Γερμανίας. Αν, όμως, στο ανωτέρω παράδειγμα, άλλαζαν κάποια δεδομένα, δηλαδή, αν ο επισπεύδων δανειστής δεν κατοικούσε στη Γερμανία αλλά στην Ελλάδα, τότε αμέσως θα ανέκυπτε ανάγκη προσφυγής στους κανόνες του Ι.Δ.Δ. ώστε να επιλυθεί η διεθνής/διασυνοριακή πλέον διαφορά. Η προσφυγή στο Ι.Δ.Δ. θα

39. Βλ. άρθρο 1 Καν. 44/2001, άρθρο 2 Καν. 805/2004, άρθρο 2 Καν. 1896/2006, άρθρο 2 Καν. 861/2007 και άρθρο 2 Καν. 1393/2007.

ήταν απαραίτητη, προκειμένου να εντοπιστεί το έχον διεθνή δικαιοδοσία Δικαστήριο ή ακόμη και το δίκαιο βάσει του οποίου θα πραγματοποιούνταν οι κοινοποιήσεις των διαδικαστικών εγγράφων της δίκης και της εκτελεστικής διαδικασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 Καν. 44/2001 η διεθνής δικαιοδοσία κατά κανόνα αναγνωρίζεται στο Δικαστήριο του κράτους-μέλους όπου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος. Επομένως και στην πρώτη παραλλαγή του ανωτέρω παραδείγματος θα οδηγούμασταν στο ίδιο αποτέλεσμα, ακολουθώντας, ωστόσο, διαφορετική νομική βάση και θεμελίωση αφού η υπό κρίση έννομη σχέση από καθαρά εθνική μετετράπη, με την προσθήκη ενός στοιχείου αλλοδαπότητας, σε διεθνή. Η εξέλιξη της ένδικης διαφοράς του αρχικού παραδείγματος θα γινόταν ακόμη πιο περίπλοκη αν το στοιχείο αλλοδαπότητας συνδεόταν με τον τόπο εκτέλεσης. Έστω, ότι τα περιουσιακά στοιχεία του Β, κατοίκου Γερμανίας, εντοπίζονται πλέον σε ένα άλλο κράτος-μέλος, π.χ. στην Ελλάδα. Ζήτημα διεθνούς δικαιοδοσίας δεν προκύπτει δεδομένου ότι και ο ενάγων Α και ο εναγόμενος Β, κατοικούν στη Γερμανία. Αρμόδιο δικαστήριο βάσει του γερμανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας είναι το Δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου κατοικεί ο Β. Το επιληφθέν γερμανικό δικαστήριο θα εκδώσει καταψηφιστική απόφαση που αφορά στην επίλυση διαφοράς δύο κατοίκων Γερμανίας, η οποία, όμως, θα κληθεί να εκτελεσθεί μετά την τελεσιδικία της, εκτός των γερμανικών συνόρων, αφού όλη η περιουσία του ηττηθέντος εναγομένου Β βρίσκεται στην Ελλάδα. Ο τόπος εκτέλεσης της απόφασης διαφέρει από τον τόπο προέλευσής της. Εν προκειμένω, τίθεται ζήτημα διεθνούς αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπού εκτελεστού τίτλου. Το ίδιο ακριβώς ζήτημα θα δημιουργείτο και αν στην αρχική σύμβαση δανείου των Α και Β είχε προβλεφθεί όρος περί παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας⁴⁰, σύμφωνα με τον οποίο για οποιαδήποτε διαφορά απορρέει από την σύμβαση δανείου αρμόδια δικαστήρια να την επιλύσουν είναι αυτά της Ελλάδας.

Από τα ανωτέρω παραδείγματα, γίνεται αντιληπτό ότι η εισβολή ενός στοιχείου αλλοδαπότητας σε μια έννομη σχέση, όσο ανεπαίσθητη κι αν φαίνεται εκ πρώτης όψεως, πάντα επιφέρει ουσιώδεις αλλαγές στην νομική προσέγγισή και τεκμηρίωσή της. Από μια τέτοια εισβολή μπορούν να γεννηθούν ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας ή ακόμη και διεθνούς αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων, ενώ για κάθε ενδιάμεση διαδικαστική πράξη θα ανακύπτει το ερώτημα, ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο, αφού η προσφυγή στο δίκαιο ενός μόνο κράτους από το σύνολο των εμπλεκομένων στην διεθνή σχέση, δεν θα φαίνεται εύκολη ή πολύ περισσότερο, αυτονόητη επιλογή.

40. Άρθρο 23 Καν. 44/2001.

Η προϋπόθεση της διασυνοριακότητας, παρόλο που προκύπτει και από την ίδια τη φύση των Κανονισμών ως πηγών του Διεθνούς Δικονομικού Δικαίου, σε δύο περιπτώσεις διατυπώνεται και ρητά. Πρόκειται για τους Καν. 1896/2006 και 861/2007, οι οποίοι οριοθετούν το πεδίο εφαρμογής τους (άρθρο 2 για αμφότερους κανονισμούς) χρησιμοποιώντας πανηγυρικά την έκφραση «*αστικές και εμπορικές υποθέσεις διασυνοριακού χαρακτήρα*». Μάλιστα και στα δύο νομοθετικά κείμενα δίδεται ο ορισμός της διασυνοριακής υπόθεσης. Έτσι το άρθρο 3 τόσο του Καν. 1896/2006 όσο και του Καν. 861/2007 ορίζουν ότι για τους σκοπούς των εν λόγω Κανονισμών, διασυνοριακή υπόθεση είναι εκείνη κατά την οποία ο ένας τουλάχιστον εκ των διαδίκων έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο του επιληφθέντος δικαστηρίου⁴¹. Στο ίδιο άρθρο τονίζεται ότι η έννοια της κατοικίας προσδιορίζεται από τον Καν. 44/2001⁴², ενώ το κρίσιμο χρονικό σημείο για να καθορισθεί η συνδρομή του στοιχείου της διασυνοριακότητας είναι αυτό της κατάθεσης της Αίτησης για την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής και της αγωγής για την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών.

2. Αστική και εμπορική υπόθεση

Αν και η έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» επαναλαμβάνεται σε όλους τους ανωτέρω Κανονισμούς, ο ορισμός της δεν δίνεται σε κανένα σημείο τους, ούτε ακόμη και στην Σύμβαση των Βρυξελλών, όπου η σχετική φράση είχε χρησιμοποιηθεί για πρώτη φορά. Αντιθέτως, ο κοινοτικός νομοθέτης επιχειρεί σε γενικές γραμμές να προσδιορίσει το πεδίο εφαρμογής, ήτοι, τον όρο «*αστικές και εμπορικές υποθέσεις*», με αρνητικό τρόπο. Ειδικότερα, στο κείμενο των Κανονισμών, μπορεί ποτέ να μην αποσαφηνίζεται ο επίμαχος όρος αλλά πάντα, χωρίς εξαίρεση, ακολουθεί μία απαρίθμηση περιπτώσεων που ρητώς εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής κάθε νομοθετήματος. Με λίγα λόγια, δεν δίνεται ένας ορισμός περί του τί και ποιες είναι οι αστικές και εμπορικές υποθέσεις, αλλά, παρατίθεται πάντα μία λίστα περιπτώσεων οι οποίες κατά το νομοθέτη δεν συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά των αστικών και εμπορικών υποθέσεων και κατ' επέκταση εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής των εν λόγω Κανονισμών. Έτσι, εκ προοιμίου εξαιρούνται οι

41. *Ποδημάτα*, Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής κατά τον Κανονισμό (ΕΚ)1896/2006, 2011, 50-53.

42. Για τον καθορισμό της κατοικίας, βλ. άρθρο 59 Καν. 44/2001, πρώην άρθρο 52 της Συμβρυξ, ενώ για τον καθορισμό της έδρας στην περίπτωση νομικού προσώπου, βλ. άρθρο 60 του ιδίου Κανονισμού, πρώην άρθρο 53 Συμβρυξ. ΔΕΚ, απόφ. 16.6.1981, υπόθ. 166/80, *Kloms/Michel*, ΣυλλΝομολ 1981, 1593 επ' *Βασιλακάκης*, Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στη Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (Ερμηνευτική προσέγγιση των άρθρων 52 και 53 της Συμβάσεως) ΕΕΕυρΔ 1990, 743 επ.

φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις, η προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, οι κληρονομικές σχέσεις, οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες, η κοινωνική ασφάλιση και η διαίτησία⁴³.

Όπως προαναφέρθηκε, το ερμηνευτικό ζήτημα γύρω από τον όρο αστικές και εμπορικές υποθέσεις τέθηκε για πρώτη φορά στα πλαίσια του άρθρου 1 ΣυμβΒρυξ. Ήδη, όμως, και πριν από το 1978 είχαν αναπτυχθεί σε θεωρητικό επίπεδο, διάφορες απόψεις σχετικές με τον τρόπο χαρακτηρισμού μιας διαφοράς για τις ανάγκες του άρθρου 1 ΣυμβΒρυξ. Οι θεωρίες αυτές πρότειναν ο χαρακτηρισμός να γίνεται είτε βάσει της αρχής της *lex fori* του δικαστή που πρώτος επιλήφθηκε της διαφοράς και εξέδωσε την προς αναγνώριση ή εκτέλεση απόφαση, είτε βάση της *lex fori* του δικαστή της αναγνώρισης ή εκτέλεσης. Μία ενδιαμέση θεωρία, που υποστηρίχθηκε από τον M. Bellet, πρότεινε να δεσμεύεται ο δικαστής της αναγνώρισης από το χαρακτηρισμό της διαφοράς που έκανε ο δικαστής της κύριας δίκης. Σε κάθε περίπτωση, όλες οι παραπάνω θεωρίες παρουσίαζαν το σημαντικό μειονέκτημα ότι εξαρτούσαν το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης από δίκαιο αβέβαιο και μη εξυπαρχής ορισμένο, το οποίο διέφερε ανάλογα με τη συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση⁴⁴.

Ο προσδιορισμός της επίμαχης έννοιας δόθηκε εν τέλει από το ΔΕΚ, το οποίο από τα πρώτα κιόλας βήματα της ερμηνευτικής του αρμοδιότητας τάχθηκε υπέρ της «αυτόνομης» ερμηνείας των όρων της Σύμβασης Βρυξελλών⁴⁵. Στην πρώτη και πολύ καθοριστική για την ερμηνεία του άρθρου 1 της ΣυμβΒρυξ απόφασή του (*Eurocontrol*), το ΔΕΚ⁴⁶ τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι «για την εξασφάλιση κατά το μέτρο του δυνατού της ισότητας και της ομοιομορφίας των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση των Βρυξελλών τόσο για τα συμβαλλόμενα κράτη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, οι όροι της σχετικής διάταξης δεν θα πρέπει να ερμηνεύονται ως μία απλή παραπομπή στο εσωτερικό δίκαιο κάποιου από τα κράτη που εμπλέκονται». Δέχθηκε, επίσης, ότι γνώμονα δεν μπορεί να αποτελεί η κατανομή των αρμοδιοτήτων, όπως αυτή συναντάται στους

43. Οι ίδιες εξαιρέσεις περιλαμβάνονται στους Καν. 44/2001, 805/2004 και 1896/2006. Διαφοροποιήσεις εντοπίζονται στον Καν. 861/2007, όπου πέραν των ανωτέρω, εξαιρούνται επιπλέον οι υποθέσεις εργατικού δικαίου, οι μισθώσεις ακινήτων, εκτός των αγωγών για χρηματικές αξιώσεις, και οι παραβιάσεις του ιδιωτικού βίου και των δικαιωμάτων επί της προσωπικότητας, μεταξύ των οποίων η δυσφήμιση.

44. Χατζηνώτα, Το άρθρο 1 της Σύμβασης των Βρυξελλών «για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και η νομολογία του δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΕΕΕυρΔ 1990, 775.

45. Βρέλλης, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο 2001², 368.

46. Απόφ. 14.10.1976, υπόθ. 29/76, *LTU/Eurocontrol*, ΣυλλΝομολ 1976, 1541 επ.

διάφορους τύπους δικαστηρίων που υπάρχουν στα συμβαλλόμενα κράτη. Αντίθετα, αποκλειστικά κριτήρια ερμηνείας αποτελούν αφενός μεν «*το σύστημα και οι σκοποί της Σύμβασης*» αφετέρου δε «*οι γενικές αρχές που απορρέουν από το σύνολο των εθνικών νομικών συστημάτων*».

Στο διάστημα που επακολούθησε, το ΔΕΚ⁴⁷ επανέλαβε με την ίδια ακριβώς ορολογία, τις ίδιες εκφράσεις και την ίδια συλλογιστική σειρά όπως και στην απόφαση *Eurocontrol* (προκειμένου προφανώς να εκλείψει και η παραμικρή αμφιβολία) την προηγούμενη νομολογία του α) περί αυτόνομης ερμηνείας της Σύμβασης, σύμφωνα με τους σκοπούς της και τις γενικές αρχές των εθνικών δικαιοκτών συστημάτων, β) την ανάγκη ισότητας και ομοιομορφίας των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν τόσο για τα συμβαλλόμενα κράτη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, γ) τον καθορισμό των υποθέσεων που ρυθμίζονται από τη Σύμβαση με κριτήρια τη φύση των εννόμων σχέσεων και, τέλος, δ) τον αποκλεισμό από τη Σύμβαση Βρυξελλών των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ μιας δημόσιας αρχής και ενός ιδιώτη, όταν η πρώτη ενεργεί ως φορέας δημόσιας εξουσίας. Οι καθοδηγητικές αυτές αρχές που υιοθετήθηκαν ήδη στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 1 ΣυμβΒρυξ, εφαρμόζονται αυτούσιες και στο αντίστοιχο άρθρο 1 του Καν. 44/2001, καθώς η 19^η σκέψη του προοιμίου του τελευταίου υπαγορεύει την ανάγκη διασφάλισης της ερμηνευτικής συνέχειας μεταξύ της Σύμβασης των Βρυξελλών και του Κανονισμού που τη διαδέχθηκε. Συγκεκριμένα, το ΔΕΚ κάθε φορά που καλείται να αποφανθεί περί του αν μια ένδικη διαφορά υπάγεται ή όχι στο πεδίο εφαρμογής του Καν. 44/2001, δεν παραλείπει να υπενθυμίζει ότι «*εφόσον ο εν λόγω Κανονισμός έχει πλέον αντικαταστήσει, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών εξαιρουμένου του Βασιλείου της Δανίας, τη Σύμβαση των Βρυξελλών, η ερμηνεία την οποία το Δικαστήριο έχει δώσει όσον αφορά τη Σύμβαση αυτή ισχύει επίσης για τον εν λόγω κανονισμό, όταν οι διατάξεις του και οι διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες*»⁴⁸.

Αυτό που τονίζεται σε όλους τους Κανονισμούς είναι πως ο χαρακτηρισμός μιας υπόθεσης ως αστικής ή εμπορικής, δεν επηρεάζεται καθόλου από το είδος του

47. Απόφ. 16.12.1980, υπόθ. 814/79, *Niederlande/ Ruffer*, ΣυλλΝομολ 1980, 493 επ., σκέψη 7· Απόφ. 21.4.1993, υπόθ. C-172/91, *Sonntag/ Waidmann κλπ.*, ΣυλλΝομολ 1993, I-1963, σκέψη 18· Απόφ. 21.10.2003, υπόθ. C-266/01, *Préservatrice foncière TIARD SA/Staat der Nederlanden*, ΣυλλΝομολ 2003, I-4867, σκέψη 20· Απόφ. 18.5.2006, υπόθ. C-343/04, *Land Oberösterreich/ČEZ as*, ΣυλλΝομολ 2006, I-4557, σκέψη 22· Απόφ. 15.2.2007, υπόθ. C-292/05, *Λεχουρίτου κλπ/Δημόσιο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας*, ΣυλλΝομολ 2007, I-1519, σκέψη 29.

48. Απόφ. 10.9.2008, υπόθ. C-292/08, *German Graphics Graphische Maschinen/Alice van der Schee*, ΣυλλΝομολ 2009, I – 842· Απόφ. 23.4.2009, υπόθ. C-167/08, *Draka NK Cables κλπ/ Omnipol CtD*, ΣυλλΝομολ 2009, I – 3477.

εθνικού Δικαστηρίου το οποίο επιλήφθηκε αυτής. Η εθνική δικαιοδοσία επομένως (πολιτική, ποινική και διοικητική), ουδεμία επιρροή ασκεί στο νομικό χαρακτηρισμό μιας υπόθεσης με στοιχεία αλλοδαπότητας. Έτσι, κατά την πάγια νομολογία του ΔΕΚ, έχει κριθεί ότι αν και η εκδήλωση προνομίων δημόσιας εξουσίας εκ μέρους του ενός των διαδίκων, λόγω της εκ μέρους του ασκήσεως υπέρμετρων εξουσιών έναντι των εφαρμοζομένων στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνων, συνεπάγεται τη μη υπαγωγή μιας τέτοιας διαφοράς στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του Καν. 44/2001⁴⁹, ωστόσο ο όρος «*αστική υπόθεση*» περιλαμβάνει την αγωγή με την οποία ένας δημόσιος φορέας στρέφεται αναγκαστικά κατά ιδιώτη για την ανάκτηση χρηματικών ποσών που ο φορέας αυτός κατέβαλε ως κοινωνική ενίσχυση στον διαζευγμένο σύζυγο και στο τέκνο του ιδιώτη αυτού, αρκεί η βάση της αγωγής να διέπεται από τους κανόνες του κοινού δικαίου περί διατροφής⁵⁰, την αγωγή αποζημίωσης κατά ιδιωτών για την παράνομη κατοχή ακινήτου κειμένου στο βόρειο (κατεχόμενο) τμήμα της Κύπρου, την απόδοση του και την επαναφορά στην αρχική του κατάσταση, καθώς αυτή δεν βάλλει κατά συμφερόντων ή διαδικασιών οι οποίες ενέχουν εκδήλωση δημόσιας εξουσίας αλλά κατά πράξεων που τελούνται από ιδιώτες⁵¹, την αίτηση διαδίκου να εκτελεσθούν αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων με τις οποίες το Δικαστήριο επέβαλε πρόστιμο και χρηματικές ποινές στην αντίδικη εταιρεία, δεδομένου ότι η επίμαχη αίτηση στοχεύει στην διαφύλαξη δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου και δεν αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας ενός των διαδίκων⁵². Τέλος, έχει κριθεί ότι στο πεδίο εφαρμογής του Καν. 44/2001 εμπίπτει και η αγωγή αποζημιώσεως, που ασκείται ενώπιον ποινικού δικαστηρίου κατά εκπαιδευτικού δημόσιας σχολής, ο οποίος κατά τη διάρκεια σχολικής εκδρομής, παραβίασε υπαιτίως και παρανόμως την υποχρέωση εποπτείας, με αποτέλεσμα το θάνατο του μαθητή του⁵³.

49. Απόφ. 14.10.1976, υπόθ. 29/76, *LTU/Eurocontrol*, ΣυλλΝομολ 1976, 1541 επ. σκέψη 4· Απόφ. 16.12.1980, υπόθ. 814/79, *Niederlance/Ruffer*, ΣυλλΝομολ 1980, 493 επ., σκέψεις 9 και 16· Απόφ. 15.5.2003, υπόθ. C-266/01, *Préservatrice foncière TIARD SA/Staat der Nederlanden*, ΣυλλΝομολ 2003, I - 4867, σκέψη 30.

50. Απόφ. 14.11.2002, υπόθ. C-271/00, *Steenbergen/Baten*, ΣυλλΝομολ 2002, I-10489 επ.

51. Απόφ. 28.4.2011, υπόθ. C-420/07, *Apostolides/Orams*, ΣυλλΝομολ 2009, I-03571 επ.

52. Απόφ. 18.10.2011, υπόθ. C-406/09, *Realchemie Nederland BV/Bayer Crop Science AG*, αδημοσίευτη, διαθέσιμη στον διαδικτυακό τόπο <http://curia.europa.eu>.

53. Απόφ. 21.4.1993, υπόθ. C-172/91, *Sontag/Waidman*, ΣυλλΝομολ 1993, I-1963 επ.

3. Χρηματική Απαίτηση

Η αναγκαστική εκτέλεση, διακρατική ή εθνική, μπορεί να χωρέσει σε κάθε περίπτωση που η διεκδικούμενη απαίτηση του δανειστή έχει καταψηφιστεί από το αρμόδιο Δικαστήριο ή πολιτειακό όργανο, σε βάρος του καθ' ου, ωστόσο ο τελευταίος αρνείται να συμμορφωθεί με δική του πρωτοβουλία και προαίρεση.

Οι αξιώσεις των οποίων η ικανοποίηση επιχειρείται αναγκαστικώς ποικίλλουν ανάλογα με το είδος των εννόμων σχέσεων από τις οποίες πηγάζουν, αλλά και από την φύση των απαιτήσεων απ' όπου γεννώνται. Έτσι, είναι απολύτως φυσιολογικό να υπάρχουν τόσα είδη αναγκαστικής εκτέλεσης όσα είναι και τα είδη των αξιώσεων «*επί αναγκαστική εκτέλεσει*».

Βασικότερη διάκριση των απαιτήσεων για τις οποίες μπορεί να επισπευθεί εθνική ή διακρατική διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης, είναι αυτή μεταξύ των χρηματικών και των μη χρηματικών απαιτήσεων. Κατ' επέκταση έχουμε αφενός την εθνική/διακρατική αναγκαστική εκτέλεση στις χρηματικές αξιώσεις και αφετέρου την εθνική/διακρατική αναγκαστική εκτέλεση στις μη χρηματικές αξιώσεις. Η τελευταία αναφέρεται κυρίως στην αναγκαστική εκτέλεση για παράδοση ή απόδοση πράγματος, για την επιχείρηση αντικαταστατών ή αναντικατάστατων υλικών πράξεων, για την παράλειψη ή ανοχή πράξεων, για την επιχείρηση νομικής πράξεως και τέλος στην εκτέλεση αποφάσεων σχετικά με τη γονική μέριμνα, την επικοινωνία και την επιστροφή του τέκνου⁵⁴.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, θα ασχοληθούμε με την διακρατική αναγκαστική εκτέλεση επί χρηματικών απαιτήσεων. Απαιτήσεις, δηλαδή, που έχουν ως αντικείμενο την παροχή ορισμένης χρηματικής ποσότητας που εκφράζεται σε ημεδαπό ή αλλοδαπό νόμισμα. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε και στην αρχή του κεφαλαίου, το πεδίο εφαρμογής των Καν. 44/2001, 805/2004, 1896/2006 και 861/2007, ταυτίζεται σε ό,τι αφορά την εκτέλεση χρηματικών απαιτήσεων, δεδομένου ότι ο μεν πρώτος Κανονισμός εφαρμόζεται, με τις γνωστές εξαιρέσεις, γενικά σε αστικές και εμπορικές απαιτήσεις, ενώ οι υπόλοιποι περιορίζονται ρητά κι αυστηρά στις χρηματικές αστικές ή εμπορικές απαιτήσεις⁵⁵.

54. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 795 επ' Νικολόπουλος (2002), 151 επ.

55. Για τον Καν. 805/2004, βλ. αιτιολογική σκέψη (5) και άρθρο 4 παρ. 2. Για τον Καν. 1896/2006 βλ. αιτιολογικές σκέψεις (6,7,9) και άρθρο 1. Για τον Καν. 861/2007, αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη γνώμη που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την Πράσινη Βίβλο, η ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο επί των χρηματικών απαιτήσεων αλλά να εκτείνεται υπό προϋποθέσεις και σε όλες τις άλλες διαφορές που αφορούν οικονομικές σχέσεις και που εμπίπτουν στο ενοχικό δίκαιο. Την εν λόγω γνώμη ακολούθησε και η Επιτροπή, η οποία στην Πρόταση Κανονισμού και συγκεκριμένα στο άρθρο 2 αυτής, περιέλαβε ρητά στο πεδίο εφαρμογής χρηματικές και μη χρηματικές απαιτήσεις. Η πρόβλεψη αυτή δεν διατηρήθηκε στο τελικό

Η επιλογή αυτή του κοινοτικού νομοθέτη, να δρομολογήσει δηλαδή, την κατάργηση του *exequatur* στον χώρο των χρηματικών ενοχών δεν υπήρξε τυχαία. Αντίθετα, με τον τρόπο αυτό δίνεται έμφαση στην ήδη αυξημένη σημασία των χρηματικών απαιτήσεων στη σύγχρονη συναλλακτική ζωή⁵⁶. Επιπλέον η νομοθετική αυτή επιλογή, δικαιολογείται και από έναν άλλο πρακτικό λόγο: οι κανόνες του δικονομικού δικαίου των κρατών μελών, οι οποίοι διέπουν την αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών αξιώσεων, παρουσιάζουν τις μικρότερες αποκλίσεις μεταξύ τους, σε σύγκριση με τους κανόνες που διέπουν τα άλλα είδη εκτελέσεως⁵⁷.

κείμενο του Κανονισμού (άρθρο 2 παρ. 1 εδ. α') το οποίο στην ισχύουσα μορφή του κάνει λόγο μόνο για χρηματικές απαιτήσεις. Βλ. σχετικά την Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, COM(2005) της 15.3.2005, 87 τελικό.

56. Τσικρικάς, Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος, η Διασυνοριακή Αναγκαστική Εκτέλεση στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο, 2008, 35-38.

57. Kerameus, Enforcement in the International context, RCADI 1997, 249-257.

II. Διάκριση μεταξύ αμφισβητούμενων και μη αμφισβητούμενων απαιτήσεων

1. Πρακτική σημασία διάκρισης

Η διάκριση μεταξύ αμφισβητούμενων και μη απαιτήσεων αποκτά πρακτική σημασία ενόψει των εναλλακτικών λύσεων που έχει στη διάθεση του ο δανειστής να ακολουθήσει, δηλαδή, είτε την απλοποιημένη διαδικασία του Καν. 805/2004 για τον ευρωπαϊκό εκτελεστό τίτλο ή του Καν. 1896/2006 για την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, αντί να επιδιώξει την καταψήφιση της αξίωσης του με βάση διαδικασία που προβλέπεται στο εθνικό του δίκαιο και να επιχειρήσει στη συνέχεια την εκτέλεση της απόφασης στα πλαίσια του Καν. 44/2001. Στόχος των Καν. 805/2004 και 1896/2006 είναι η περαιτέρω διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας δικαστικών αποφάσεων, δικαστικών συμβιβασμών και δημοσίων εγγράφων, η καθιέρωση μιας γρήγορης και ενιαίας διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης πανευρωπαϊκής εμβέλειας και κατ' επέκταση η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις διασυνοριακές συναλλαγές. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται αφενός με την κατάργηση του *exequatur*⁵⁸ και αφετέρου με την κατάργηση του ελέγχου του εκτελεστού τίτλου με βάση τη δημόσια τάξη⁵⁹. Όπως θα αναλυθεί και κατωτέρω, ήδη από τον Απρίλιο του 2009 η Επιτροπή έχει δρομολογήσει τη διαδικασία για την αναδιατύπωση του Καν. 44/2001, στο πλαίσιο της οποίας, μεταξύ άλλων διαρθρωτικών αλλαγών, προβλέπεται και η οριστική κατάργηση των ενδιάμεσων διαδικασιών αναγνώρισης και κήρυξης εκτελεστότητας και για τις αμφισβητούμενες αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁶⁰.

Ωστόσο, μέχρι την τελική επικύρωση της αναδιατύπωσης του Καν. 44/2001, η βασικότερη διαφορά μεταξύ του τελευταίου και των λοιπών εξεταζόμενων Κανονισμών ως προς την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών τίτλων θα εξακολουθεί να είναι το γεγονός ότι αυτός πιστός στο σύστημα της Σύμβρυξ, εξακολουθεί να απαιτεί την τήρηση μιας απλοποιημένης έστω ενδιάμεσης διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας. Όπως ο Καν. 44/2001, έτσι και οι Καν. 805/2004 και 1896/2006 μπορούν να εφαρμοστούν επί αστικών ή εμπορικών

58. Με τον όρο *exequatur* περιγράφεται η διαδικασία κήρυξης των αλλοδαπών τίτλων ως εκτελεστών στο κράτος εκτέλεσης, που ακολουθείται από το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους αυτού.

59. Βαθρακοκύλης, Έννοια και προϋποθέσεις του ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, Δ 2006, 331 επ.

60. Πρόταση αναδιατύπωσης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, COM(2010) της 14.12.2010, 748 τελικό.

απαιτήσεων⁶¹, ισχύουν παράλληλα, χωρίς η εφαρμογή του ενός να αποκλείει την εφαρμογή του άλλου. Με την έννοια αυτή, αν η απαίτηση της οποίας επιδιώκεται η αναγκαστική ικανοποίηση εντάσσεται στην κατηγορία των μη αμφισβητούμενων χρηματικών απαιτήσεων, τότε ο ενδιαφερόμενος δανειστής έχει τις ακόλουθες επιλογές:

Α) Να πετύχει στα πλαίσια του εθνικού δικαίου κάποιου κράτους μέλους του οποίου τα δικαστήρια έχουν την απαραίτητη διεθνή δικαιοδοσία την έκδοση καταψηφιστικής δικαστικής απόφασης/τίτλου και στη συνέχεια να επιδιώξει, ακολουθώντας τον Καν. 44/2001 και την ενδιάμεση διαδικασία του *exequatur*, την κήρυξή της/του ως εκτελεστής/-ου στο εκάστοτε κράτος εκτέλεσης, ή

Β) Να ακολουθήσει την διαδικασία του Καν. 805/2004 και να «βαπτίσει» έναν εθνικό εκτελεστό τίτλο μέσω της πιστοποίησης εντός του κράτους προέλευσης, ως ευρωπαϊκό εκτελεστό τίτλο, πανευρωπαϊκής εμβέλειας, χωρίς να απαιτούνται άλλες ενδιάμεσες διαδικασίες ή

Γ) Να ακολουθήσει τη διαδικασία του Καν. 1896/2006 και να πετύχει απευθείας την έκδοση ενός εκτελεστού τίτλου (διαταγής πληρωμής) που έχει εν τη γενέσει του πανευρωπαϊκή εμβέλεια.

Είναι αυτονόητο ότι οι υπό Β και Γ επιλογές του δανειστή εξασφαλίζουν γρήγορη, δραστική και απαλλαγμένη από περιττές δικαστικές δαπάνες, αξιοποίηση του εκτελεστού τίτλου του σε βάρος του οφειλέτη, οπουδήποτε κι αν ο τελευταίος διατηρεί περιουσιακά στοιχεία, καθώς απαλλάσσεται από την διαδικασία *exequatur*. Η εκτέλεση της απόφασης, του συμβολαίου ή της διαταγής πληρωμής εκτός των συνόρων του κράτους προέλευσης φαίνεται και είναι αμεσότερη σε σχέση με την υπό Α επιλογή, η οποία συνδέεται με την υποχρεωτικότητα της τήρησης της ενδιάμεσης διαδικασίας αναγνώρισης και κήρυξης της εκτελεστότητας. Ο δανειστής με το ίδιο εκτελεστό έγγραφο (πιστοποιητικό, απόφαση, συμβόλαιο, διαταγή πληρωμής) μπορεί να επισπεύσει αναγκαστική εκτέλεση σε όποιο κράτος μέλος επιθυμεί και σε περίπτωση που η προσπάθεια του δεν τελεσφορήσει, μπορεί σχετικά ανέξοδα και χωρίς χρονοτριβή να ξεκινήσει την ίδια αναγκαστική διαδικασία σε ένα άλλο κράτος μέλος που ο οφειλέτης του έχει περιουσία. Από την άλλη, η υπό Α επιλογή, δηλαδή η εφαρμογή του Καν. 44/2001, σε αντίθεση με τις άλλες δύο, προσφέρει στον ενάγοντα – δανειστή, τη δυνατότητα να διασφαλίσει προσωρινά την απαίτηση του με τη λήψη

61. Με τη διαφορά ότι οι Καν. 805/2004 και 1896/2006 εφαρμόζονται **μόνο** επί χρηματικών απαιτήσεων μη αμφισβητούμενων, ενώ ο Καν. 44/2001 εφαρμόζεται **και** επί χρηματικών απαιτήσεων αμφισβητούμενων ή μη.

ασφαλιστικών μέτρων σε βάρος του οφειλέτη⁶². Στην πραγματικότητα το άρθρο 47 του Καν. 44/2001 δεν αποτελεί ένα επιπλέον όπλο στα χέρια του δανειστή που επιλέγει την λύση του Κανονισμού αυτού απέναντι στους Καν. 805/2004 και 1896/2006, αλλά ένα αναγκαίο αντιστάθμισμα της αναπόφευκτης καθυστέρησης που συνεπάγεται η ενδιάμεση διαδικασία του *exequatur*. Προκειμένου ο κοινοτικός νομοθέτης να εξισορροπήσει τα συμφέροντα του δανειστή, ο οποίος επέλεξε την κλασική οδό του Καν. 44/2001, προβλέπει τη λήψη ασφαλιστικών – συντηρητικών μέτρων, ώστε να διασφαλισθεί ότι μετά το πέρας της ενδιάμεσης διαδικασίας κηρύξεως της εκτελεστότητας, θα εξακολουθούν να υπάρχουν συνθήκες εκτέλεσης, ήτοι, περιουσία επί της οποίας θα επιβληθεί εκτέλεση.

Είναι ξεκάθαρο, ότι εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής των Καν. 805/2004 και 1896/2006, οι διαδικασίες που προβλέπονται απ' αυτούς είναι άκρως πιο συμφέρουσες για τον δανειστή, ο οποίος προσφεύγοντας μόνο μία φορά στην δικαιοσύνη εξασφαλίζει άμεσα, και στην περίπτωση του Καν. 1896/2006 αυτόματα πανευρωπαϊκό εκτελεστό τίτλο. Η ταχύτητα μάλιστα με την οποία ολοκληρώνονται οι ανωτέρω ευρωπαϊκές διαδικασίες καθιστούν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων εντελώς περιττή.

2. Εννοιολογικός Προσδιορισμός της μη αμφισβητούμενης υπόθεσης

Ο εννοιολογικός προσδιορισμός του όρου «μη αμφισβητούμενη αξίωση» δεν είναι ευχερής, δεδομένων των σημαντικών διαφορών που υφίστανται μεταξύ των δικονομικών συστημάτων των κρατών μελών σχετικά με τις προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της μη αμφισβήτησης μιας αξιώσεως που έχει ασκηθεί δικαστικά. Και σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι η ερμηνευτική προσπάθεια πρέπει να στηριχθεί στην μέθοδο της αυτόνομης ερμηνείας. Σε κάθε πάντως περίπτωση, όπως ορίζεται και στο Προοίμιο του Καν. 805/2004, η έννοια των «μη αμφισβητούμενων αξιώσεων» θα πρέπει να καλύπτει όλες τις περιπτώσεις όπου, αφού εξακριβωθεί η έλλειψη οποιασδήποτε διαφωνίας από τον οφειλέτη ως προς τον χαρακτήρα ή το μέγεθος της χρηματικής αξίωσης, χορηγείται στον πιστωτή είτε δικαστική απόφαση κατά του οφειλέτη, είτε εκτελεστό έγγραφο που απαιτεί τη ρητή συναίνεση του οφειλέτη και το οποίο μπορεί να είναι δικαστικός συμβιβασμός ή δημόσιο έγγραφο⁶³. Ως απουσία αντιρρήσεων από τον οφειλέτη κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, νοείται και η περίπτωση κατά την οποία ο διάδικος

62. Βλ. άρθρο 47 Καν. 44/2001· σχετικά: Τσικριάς (2008), 181· Γιαννόπουλος, Προσωρινή προστασία του δανειστή στο στάδιο κηρύξεως της εκτελεστότητας κατά τον Κανονισμό 44/2001, 2007, 9 επ. και 119 επ.

63. Βλ. αιτιολογική σκέψη (5) Καν. 805/2004.

ερημοδικεί σε ακροαματική διαδικασία ή δεν συμμορφώνεται προς την πρόσκληση του δικαστηρίου να γνωστοποιήσει γραπτώς εάν προτίθεται να υπερασπίσει την υπόθεση⁶⁴.

Κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Καν. 805/2004, μια αξίωση θεωρείται «μη αμφισβητούμενη», εάν:

α) την έχει αναγνωρίσει ρητά ο οφειλέτης, μέσω αποδοχής της αξίωσης ή μέσω συμβιβασμού που επικυρώθηκε από δικαστήριο ή καταρτίστηκε ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια διαδικασίας ή

β) ο οφειλέτης ουδέποτε αντιτάχθηκε προς αυτήν σύμφωνα με τις σχετικές δικονομικές απαιτήσεις του δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης κατά τη διάρκεια διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου ή

γ) ο οφειλέτης δεν παρέστη ή δεν εκπροσωπήθηκε στη σχετική με την εν λόγω αξίωση ακροαματική διαδικασία αφού είχε αντιταχθεί αρχικά στην αξίωση κατά τη διάρκεια διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου, εφόσον η συμπεριφορά αυτή ισοδυναμεί με σιωπηρή αποδοχή της αξίωσης ή των πραγματικών περιστατικών τα οποία επικαλέσθηκε ο πιστωτής σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης ή

δ) την έχει αναγνωρίσει ρητά ο οφειλέτης σε δημόσιο έγγραφο⁶⁵.

Οι τέσσερις ως άνω περιπτώσεις μη αμφισβητούμενης αξίωσης θα μπορούσαν να ενταχθούν σε δύο διαφορετικές κατηγορίες ανάλογα με την ενεργητική ή παθητική στάση του οφειλέτη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πιστοποίησης ή κατά τη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου, εφόσον πρόκειται για δικαστική απόφαση⁶⁶. Έτσι στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται οι περιπτώσεις α' και δ' του άρθρου 3 παρ.1 του Κανονισμού, στις οποίες ο οφειλέτης συμμετείχε ενεργά στις δικαστικές ή εξωδικαστικές διαδικασίες και αναγνώρισε ρητά το βάσιμο της αξίωσης. Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται οι περιπτώσεις β' και γ' του άρθρου 3 παρ.1, στις οποίες ο οφειλέτης διακρίνεται για την παθητική του στάση, δηλαδή είτε αυτός ουδέποτε αντιτάχθηκε σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες του κράτους προέλευσης, είτε αρχικά μεν αντιτάχθηκε αλλά στη συνέχεια δεν παρέστη ή δεν εκπροσωπήθηκε στην επακολουθούσα δίκη για την επίμαχη αξίωση.

64. Βλ. αιτιολογική σκέψη (6) Καν. 805/2004.

65. Πρακτικός Οδηγός για την εφαρμογή του Καν. για τον ΕΕΤ, 17, διαθέσιμος στο http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_european_enforcement_order_el.pdf.

66. Μπέης, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος – Η 52002Pc0159 πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, Δ 2005, 524· Μπώλος, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος – Η διασυννοριακή εκτέλεση βάσει συμβολαιογραφικού εγγράφου, Δ 2006, 547.

Σε ό,τι αφορά τον Καν. 1896/2006, ελλείπει σχετικού ορισμού, η μη αμφισβητούμενη απαίτηση έχει την έννοια της απουσίας γενικής νομικής αμφισβήτησης⁶⁷, ενώ αξίζει επιπλέον να σημειωθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του, σε αντίθεση με τον Κανονισμό για τον ΕΕΤ, παρουσιάζει μία ακόμη εξαίρεση. Συγκεκριμένα, πέραν των κοινών περιπτώσεων επί των οποίων δεν μπορούν να εφαρμοσθούν οι δύο αυτοί Κανονισμοί, στο άρθρο 2 παρ. 2 του Καν. 1896/2006, ορίζεται ότι ο τελευταίος δεν εφαρμόζεται ούτε και σε αξιώσεις που απορρέουν από εξωσυμβατικές ενοχές (περ. δ). Η επιπλέον αυτή εξαίρεση δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι εξωσυμβατικές αξιώσεις δεν έχουν εκ των προτέρων προκαθορισμένο ύψος, αλλά αυτό πρέπει συνήθως να εκτιμηθεί από το δικαστήριο, μετά τη διεξαγωγή αποδεικτικής διαδικασίας⁶⁸. Επιπλέον, η έννοια της εξωσυμβατικής και ειδικότερα της αδικοπρακτικής ενοχής είναι άμεσα συνυφασμένη με την χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, το ποσό της οποίας είναι αδύνατον να προσδιορισθεί εκ των προτέρων. Όλοι αυτοί οι παράγοντες, επηρεάζουν τον ακριβή υπολογισμό της χρηματικής απαίτησης και αυξάνουν τις πιθανότητες της νομικής αμφισβήτησής της από τον καθ' ου οφειλέτη. Ενόψει του δικαιοπολιτικού λόγου αυτής της εξαίρεσης αυτής γίνεται προφανής και ο λόγος του καθιερούμενου στο στοιχ. δ' υπό i περιορισμού «*εάν αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των μερών ή υπάρχει αναγνώριση της οφειλής*». Η συνδρομή των προϋποθέσεων της συμφωνίας ή της αναγνώρισης παρέχουν επαρκή εχέγγυα, ώστε η απαίτηση να χαρακτηριστεί εκκαθαρισμένη ή να τεκμαρθεί μη αμφισβητούμενη.

67. Βλ. αιτιολογική σκέψη (6) Καν. 1896/2006.

68. *Ποδηματά*, Ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής κατά τον Κανονισμό 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2006, ΕΠολΔ 2009, 736.

III. Διάκριση βάσει της οικονομικής αξίας της απαίτησης

1. Πρακτική σημασία διάκρισης

Πέρα από τη διάκριση της χρηματικής αστικής ή εμπορικής απαίτησης σε αμφισβητούμενη και μη, ιδιαίτερη πρακτική σημασία έχει και η περαιτέρω διάκριση ανάλογα με το ύψος της. Συγκεκριμένα το κριτήριο της οικονομικής αξίας μιας χρηματικής αξίας αποκτά ιδιαίτερη σημασία ενώπιον της δυνατότητας ή μη εφαρμογής του Καν. 861/2007 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών.

Την 1^η/1/2009 τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε., πλην της Δανίας, ο Καν. 861/2007, με τον οποίο θεσπίζεται η ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών. Πρόκειται για μια ειδική διαδικασία που διέπεται από την αρχή της επικουρικότητας και της αναλογικότητας⁶⁹ και η οποία ισχύει παράλληλα με την βασική διαδικασία που ρυθμίζει ο Καν. 44/2001 και τις εθνικές ρυθμίσεις. Στόχο έχει την απλούστευση και επιτάχυνση της εκδίκασης αστικών και εμπορικών υποθέσεων, των οποίων το αντικείμενο δεν υπερβαίνει το ποσό των 2.000 € με την παράλληλη μείωση των δικαστικών εξόδων⁷⁰. Επίσης, ο ίδιος Κανονισμός απλοποιεί την αναγνώριση και εκτέλεση της δικαστικής απόφασης που εκδίδεται στα πλαίσια της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών καθώς, πρώτον αυτή θα είναι άμεσα εκτελεστή παρά τη δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου⁷¹ και δεύτερον θα αναγνωρίζεται και εκτελείται αυτόματα σ' όλα τα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται κήρυξη εκτελεστότητας και χωρίς η αναγνώρισή της να επιδέχεται αμφισβήτησης⁷².

2. Εννοιολογικός προσδιορισμός των μικροδιαφορών και ζητήματα από τον υπολογισμό του οικονομικού αντικειμένου της δίκης

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καν. 861/2007, στην ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών υπάγονται οι αστικές και εμπορικές υποθέσεις διασυνοριακού χαρακτήρα ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου, εφόσον η αξία της απαίτησης δεν υπερβαίνει τα 2.000 €, κατά το χρόνο κατάθεσης της αγωγής στο Δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία. Προκειμένου να διευκολύνεται ο υπολογισμός της αξίας της απαίτησης, δεν θα πρέπει να συνυπολογίζονται ο τόκος, οι δαπάνες και τα έξοδα,

69. Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, COM(2005) της 15.3.2005, 87 τελικό, ενότητα 2.2.2., 7-8.

70. Βλ. αιτιολογικές σκέψεις (8,9 και 23) Καν. 861/2007.

71. Βλ. άρθρο 15 παρ. 1 Καν. 861/2007 .

72. Βλ. άρθρο 20 Καν. 861/2007.

χωρίς αυτό να επηρεάζει τη δυνατότητα του δικαστηρίου να επιδικάζει τα ποσά αυτά με την απόφασή του, ούτε τους εθνικούς κανόνες περί υπολογισμού των τόκων⁷³.

Ανεξάρτητα, όμως, από τις κατευθύνσεις που μας δίνει ο ίδιος ο Κανονισμός και το Προοίμιό του, η αποτίμηση του αντικειμένου της διαφοράς εγείρει ερμηνευτικά προβλήματα καθώς αφήνει πολλά ζητήματα αρρύθμιστα. Ελλείψει ειδικότερων ρυθμίσεων στον Καν. 861/2007 του τρόπου υπολογισμού της αξίας του αντικειμένου της δίκης, πρέπει καταρχήν να γίνει δεκτό ότι εφαρμόζονται δυνάμει του άρθρου 19 οι λοιπές ρυθμίσεις του εθνικού δικαίου κι εν προκειμένω του ΚΠολΔ (7-11 ΚΠολΔ) για τον υπολογισμό της αξίας του αντικειμένου της δίκης⁷⁴. Υπό την έννοια αυτή, για τον υπολογισμό της αξίας του αντικειμένου της δίκης δεν συνυπολογίζονται πέραν των τόκων, των εξόδων και των δαπανών, ούτε και οι καρποί του πράγματος, σύμφωνα με τον συνδυασμό των άρθρων 19 του Καν. και 9 ΚΠολΔ, έστω και αν δεν αναφέρονται ρητά στο άρθρο 2 παρ. 1 του Κανονισμού.

Ωστόσο, η προσφυγή στο εθνικό δίκαιο για την απάντηση ερωτημάτων για τα οποία ο Κανονισμός σιωπά, δεν πρέπει να γίνεται άκριτα κι αβασάνιστα, υπό την κάλυψη που προσφέρει το άρθρο 19, αλλά η συμπληρωματική εφαρμογή κάποιας εθνικής δικονομικής ρύθμισης θα πρέπει πάντα να ελέγχεται ως προς το κατά πόσο αυτή συμπλέει προς τους στόχους και το πνεύμα του Κανονισμού. Έτσι, για παράδειγμα, αμφιλεγόμενη θα μπορούσε να θεωρηθεί η επίδραση των ενδεχόμενων αυξομειώσεων του αιτήματος της αγωγής στη διάρκεια της δίκης ως προς την εφαρμογή της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών⁷⁵. Υπό το ελληνικό δικονομικό δίκαιο γίνεται δεκτό, ότι εκτιμώνται εν προκειμένω και αυξομειώσεις του οικονομικού αντικειμένου της δίκης που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της, με αποτέλεσμα την εφαρμογή ή μη εφαρμογή των διατάξεων περί μικροδιαφορών⁷⁶. Θα ήταν, δηλαδή, θεμιτή κατά τον ΚΠολΔ η υπαγωγή μίας υπόθεσης στην ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών, η οποία κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής υπερέβαινε το ποσοτικό όριο των 2.000 €, αν εκ των υστέρων λάμβανε χώρα περιορισμός του αιτήματος από τον ενάγοντα, έτσι ώστε να εμπίπτει στην έννοια της μικροδιαφοράς κατά τον Κανονισμό. Είναι, πάντως αμφίβολο, αν η θέση αυτή συμβαδίζει με τη ρύθμιση του άρθρου 2 παρ. 1 του Κανονισμού, διότι η υιοθέτηση ανάλογης ερμηνευτικής προσέγγισης θα ερχόταν προεχόντως σε αντίθεση με την

73. Βλ. αιτιολογική σκέψη (10) Καν. 861/2007.

74. Το άρθρο 19 του Καν. 861/2007 φέρει τον τίτλο «Εφαρμοστέο δικονομικό δίκαιο» και έχει ως εξής: «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, η ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών διέπεται από την πολιτική δικονομία του κράτους μέλους όπου διεξάγεται η διαδικασία».

75. Γιαννόπουλος, Κανονισμός (ΕΚ) 861/2007 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών: σημεία επαφής και απόκλισης με το εθνικό δίκαιο, ΕΠολΔ 2009, 755.

76. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας, Ερμηνεία ΚΠολΔ II, 2000, 1097 επ.

διατύπωση της ανωτέρω διάταξης, εφόσον στην περίπτωση αυτήν κατά τον χρόνο κατάθεσης της αγωγής στο δικαστήριο, η αξία του αντικειμένου της δίκης υπερβαίνει τα 2.000 €. Επιπλέον, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η διαφορετική αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος από το ελληνικό δίκαιο δικαιολογείται πρώτον από την ρητά εκπεφρασμένη βούληση της Συντακτικής Επιτροπής του ΚΠολΔ να λαμβάνονται υπ' όψιν οι ποσοτικές αλλαγές του αντικειμένου της δίκης ενόψει του καθορισμού διαδικασίας εκδίκασης⁷⁷ και δεύτερον από το γεγονός ότι στο ελληνικό δικονομικό σύστημα η διαδικασία των μικροδιαφορών δεν αποκλίνουν σημαντικά από το καθιερωμένο πρότυπο διεξαγωγής της δίκης κατά την τακτική διαδικασία. Στην περίπτωση όμως του Καν. 861/2007, η εφαρμογή των ρυθμίσεων του επί δίκης, η οποία έχει ξεκινήσει ήδη κατ' εφαρμογή των ρυθμίσεων της τακτικής διαδικασίας θα προσέκρουε στο πρακτικό εμπόδιο της καθ' όλα διαφορετικής διάρθρωσης της ρητά χαρακτηριζόμενης ως ειδικής διαδικασίας κατά τον Κανονισμό.

Αντίθετα, ευχερέστερη παρουσιάζεται η αντιμετώπιση της αντίστροφης περίπτωσης, δηλαδή της αύξησης του οικονομικού αντικειμένου της αγωγής κατά τη διάρκεια της δίκης. Στην περίπτωση αυτή, ενόψει της ρύθμισης των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 5 και 5 παρ. 7 του Κανονισμού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αποκλείεται η εφαρμογή της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, έστω και αν η απαίτηση κατά τον χρόνο κατάθεσης της αγωγής ενέπιπτε στο ποσοτικό όριο που θέτει ο Κανονισμός.

Ο παραπάνω προβληματισμός δεν θα ανέκυπτε αν η απαίτηση υπερέβαινε στην πραγματικότητα τα 2.000 €, ωστόσο με την αγωγή του ο ενάγων παραιτείτο για το υπερβάλλον ποσό. Εν προκειμένω, δεν υπάρχει καμία απρόβλεπτη αυξομείωση της αξίας του αντικειμένου της δίκης, αλλά μια προκαταβολική ρητή και βέβαιη μείωσή της, η οποία δεν πρόκειται να ανατραπεί και να εκπλήξει κανέναν παράγοντα της δίκης ενόψει του δεσμευτικού χαρακτήρα της παραίτησης. Γίνεται, επομένως δεκτό ότι σε αυτή την περίπτωση η υπόθεση μπορεί να εκδικασθεί κατά την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών.

Μία άλλη εξαίρεση από τις ρυθμίσεις του εθνικού δικαίου για τον υπολογισμό της αξίας του αντικειμένου της δίκης επιβάλλεται περαιτέρω στην περίπτωση των περιοδικών παροχών. Ενόψει της ρητής αναφοράς του άρθρου 2 παρ 1 του Κανονισμού ότι η αξία της απαιτήσεως δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 2.000 €, παρίσταται εν προκειμένω συνεπέστερο στην περίπτωση αυτή να λαμβάνεται υπ' όψιν καθ' εαυτό το αίτημα της αγωγής αντί του πολλαπλάσιου της αξίας της μηνιαίας παροχής.

77. Βλ. ΣχΠολΔ IV, 223.

Πιο σύνθετο και σαφώς διακριτό είναι, τέλος, το ζήτημα κατά πόσον ο ενάγων έχει τη διακριτική ευχέρεια να κατατμήσει μια μεγαλύτερη απαίτηση του κατά τρόπο, ώστε να εγείρει πλείονες αγωγές κατά την απλοποιημένη διαδικασία του Καν. 861/2007. Η συμπεριφορά αυτή ελέγχεται στο πλαίσιο του άρθρου 116 ΚΠολΔ, η οποία είναι ομοίως δεκτική εφαρμογής και στο πλαίσιο του Καν. 861/2007, ενόψει της παραπομπής του άρθρου 19 του Κανονισμού, κατ' αντιστοιχία προς όσα γίνονται δεκτά υπό το εθνικό δίκαιο αναφορικά με το επιτρεπτό κατάτμησης μιας ενιαίας απαίτησης επί σκοπώ καταστρατήγησης των διατάξεων για την καθ' ύλη αρμοδιότητα⁷⁸.

78. Γιαννόπουλος, ΕΠολΔ 2009, 756.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β´

Η άμυνα του οφειλέτη στην αναγκαστική ικανοποίηση αμφισβητούμενων απαιτήσεων

Ι. Ο Κανονισμός 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

1. Γενικά χαρακτηριστικά του Κανονισμού – Σκιαγράφηση δικαιωμάτων άμυνας του οφειλέτη

Ο Καν. 44/2001, όπως και η Σύμβαση⁷⁹ την οποία αντικατέστησε, στηρίζεται στη διάκριση μεταξύ αναγνώρισης και εκτέλεσης μιας δικαστικής απόφασης. Το πρώτο τμήμα του τρίτου κεφαλαίου του Κανονισμού αφιερώνεται στην αναγνώριση των αποφάσεων εντός των κρατών μελών και υιοθετεί το σύστημα της αυτόματης αναγνώρισης. Τα έννομα αποτελέσματα, δηλαδή, μιας απόφασης εκδοθείσας εντός των ορίων της Ε.Ε. γίνονται καταρχήν αυτοδικαίως αποδεκτά και σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ δικαστική επέμβαση χωρεί μόνο σε περίπτωση αμφισβήτησης περί του αν πρέπει να γίνει η αναγνώριση ή όχι (άρθρο 33 παρ. 2 Κανονισμού 44/2001). Επιπλέον, ο Κανονισμός, όπως και η Σύμβαση, στηρίζόμενος στο τεκμήριο ότι οι ενδοκοινοτικές αποφάσεις συγκεντρώνουν τα προσόντα εκτελεστότητας και πέρα από τα εθνικά τους σύνορα, θεωρεί ότι η εκτέλεση μιας δικαστικής απόφασης θα πρέπει να είναι εξίσου αυτόματη όσο και η αναγνώρισή της. Παρόλ' αυτά διατηρείται η ενδιάμεση διαδικασία του *exequatur*, αλλά σε μια πιο απλοποιημένη μορφή σε σχέση με τη Σύμβαση Βρυξελλών. Συγκεκριμένα, ο Κανονισμός κατέστησε τη διαδικασία εκτέλεσης αυστηρώς μονομερή, με την έννοια ότι τα κωλύματα αναγνώρισης δεν λαμβάνονται πλέον από το Δικαστήριο αυτεπαγγέλτως υπ' όψιν, αλλά πρέπει να προταθούν από τον οφειλέτη με την άσκηση προσφυγής και δεύτερον ο Κανονισμός απλοποίησε σημαντικά τον κατάλογο των εγγράφων που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση κήρυξης εκτελεστότητας και τα κωλύματα αναγνώρισης της απόφασης (που συνιστούν παράλληλα και λόγους αρνήσεως κηρύξεως εκτελεστότητας)⁸⁰.

Ωστόσο, στον αντίποδα της απλοποίησης και της επιτάχυνσης της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας, συνισταμένες που ενισχύουν την δικαστική προστασία του δανειστή, ο Κανονισμός διατηρεί το δικαίωμα άμυνας του οφειλέτη,

79. Κρεμλής, άρθρο 31 της Σύμβασης των Βρυξελλών, σε Κεραμεύς/Κρεμλής/Ταγαράς (Επιμ.), Η Σύμβαση των Βρυξελλών για τη Διεθνή Δικαιοδοσία και την Εκτέλεση των αποφάσεων όπως ισχύει στην Ελλάδα, Ερμηνεία κατ' άρθρο, 1989, 236.

80. Magnus/Mankowski, Brussels I Regulation, 2007, 635 επ.

πριν αυτός βρεθεί αντιμέτωπος με την κατά κυριολεξία εκτέλεση της απόφασης. Η ισορροπία των δύο αυτών θεμελιωδών αρχών του Κανονισμού επιτυγχάνεται με την κατάτμηση της διαδικασίας σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο κηρύξεως εκτελεστότητας, ακολουθείται ως προαναφέρθηκε μια αυστηρή *ex parte* διαδικασία, κατά την οποία δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων στον οφειλέτη. Η πρόσκαιρη αυτή ανισορροπία, ωστόσο, γρήγορα αποκαθίσταται καθώς στο δεύτερο στάδιο αναγνωρίζεται στον οφειλέτη δικαίωμα άσκησης προσφυγής/ένδικο μέσου κατά της απόφασης που κήρυξε την εκτελεστότητα (άρθρο 43). Διασφαλίζεται έτσι το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα ακρόασης του οφειλέτη, αφού του αναγνωρίζεται η δυνατότητα να προκαλέσει την κατ' αντιμωλία συζήτηση της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας έστω και σε μεταγενέστερο στάδιο. Απολύτως κρατούσα είναι η άποψη ότι η έλλειψη αντιδικίας στο πρώτο στάδιο δεν προσβάλλει το δικαίωμα ακροάσεως του οφειλέτη, αφενός διότι η απόφαση που κηρύσσει την εκτελεστότητα δεν είναι άμεσα εκτελεστή, αφετέρου διότι παρέχεται στον οφειλέτη δικαίωμα προσφυγής⁸¹.

Πέρα από το δικαίωμα άσκησης προσφυγής, αναγνωρίζεται στον οφειλέτη το δικαίωμα να προσβάλει την απόφαση που απορρίπτει την ως άνω προσφυγή/ένδικο μέσο με αίτηση αναιρέσεως (άρθρο 44), ενώ παράλληλα εφόσον έχει στραφεί κατά της απόφασης της οποίας ζητείται η κήρυξη εκτελεστότητας με τακτικό ένδικο μέσο στο κράτος προέλευσης, ο Κανονισμός του χορηγεί, εφόσον συντρέχουν και οι οριζόμενες στο άρθρο 46 προϋποθέσεις, τη δυνατότητα να ζητήσει και να πετύχει την αναστολή της διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας.

81. ΕφΠειρ 419/1994, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ: *Απαλλαγή*, Προϋποθέσεις και διαδικασία αναγνώρισεως και εκτελέσεως κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών, Δ 2000, 765.

2. Η πορεία προς την οριστική κατάργηση της διαδικασίας αναγνώρισης και κήρυξης αλλοδαπού εκτελεστού τίτλου (*exequatur*) και οι επιπτώσεις της στην δικονομική θέση του εναγομένου.

Η διαδικασία του *exequatur* αποτελούσε ανέκαθεν «το ανέκκλητο όριο» στο πεδίο της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών τίτλων⁸². Πρόκειται για μια διαδικασία που ξεκινάει με την υποβολή εκ μέρους του κατόχου ενός αλλοδαπού εκτελεστού τίτλου μιας αίτησης, απευθυνόμενης στο εκάστοτε αρμόδιο Δικαστήριο του κράτος όπου επιδιώκεται να εκτελεσθεί ο τίτλος⁸³. Με την αίτησή του, ο ενδιαφερόμενος δανειστής, ζητά από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει τον αλλοδαπό τίτλο, να πιστοποιήσει ότι πληροί όλες τις τυπικές προϋποθέσεις προκειμένου να αναπτύξει εντός του συγκεκριμένου κράτους υποδοχής τις ίδιες ουσιαστικές συνέπειες που παράγει και στο κράτος προέλευσής του και τέλος να κηρύξει την εκτελεστότητά του. Όπως θα αναλυθεί και στα επόμενα κεφάλαια, η διαδικασία αυτή είναι καταρχήν μονομερής και τυπική, δεν παύει όμως να εξελίσσεται στα πλαίσια ενός δικαστικού αγώνα για την οργάνωση και διεκπεραίωση του οποίου απαιτείται και χρόνος και χρήμα.

Από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της αναγκαιότητας του εν λόγω θεσμού υπήρξαν τα ηπειρωτικά δικαιοκτικά συστήματα⁸⁴, συμπεριλαμβανομένου και του ελληνικού⁸⁵, τα οποία συνέδεσαν την ανάγκη μεσολάβησης του *exequatur* με δύο σημαντικούς δικαιοπολιτικούς λόγους: πρώτον την προστασία της κυριαρχίας του κράτους υποδοχής/εκτέλεσης⁸⁶ και δεύτερον τον έλεγχο περί συνδρομής θεμελιωδών υπερεθνικών αρχών, όπως ο έλεγχος της διεθνούς δικαιοδοσίας του αλλοδαπού δικαιοδοτικού οργάνου, ο έλεγχος ότι ο αλλοδαπός τίτλος αναδίδει στο κράτος εκτέλεσης την ενέργεια που ζητείται να αναπτυχθεί στο κράτος υποδοχής/εκτέλεσης, ο έλεγχος της μη παραβίασης των δικαιωμάτων υπεράσπισης και ακρόασης του ηττηθέντος διαδίκου, ο έλεγχος περί μη αντίθεσης του αλλοδαπού τίτλου σε ημεδαπή απόφαση και ο έλεγχος περί μη αντίθεσής του στην ημεδαπή δημόσια τάξη⁸⁷.

Από την παραδοσιακή αυτή αντίληψη δεν είχε αποστεί ούτε η Σύμβρυξ., ούτε ο Καν. 44/2001, που την αντικατέστησε. Παρά τον θεμελιώδη ρόλο της διαδικασίας του *exequatur*, ως προστάτη και εγγυητή της εθνικής έννομης τάξης, από

82. Ποδηματά (2011), 13.

83. Σχετικά, έχει επικρατήσει η παραδοσιακή διάκριση μεταξύ αφενός του κράτους προέλευσης του τίτλου και αφετέρου του κράτους υποδοχής ή εκτέλεσης αυτού.

84. Schlosser, Jurisdiction and international judicial and administrative co-operation, RCADI 2000, 31 επ.

85. Βλ. άρθρο 905 Κ.Πολ.Δ.

86. Kerameus, RCADI 1997, 379· Τσικρινάς (2008), 12 επ.

87. Schlosser, RCADI 2000, 200· Μαριδάκης, Η εκτέλεσις αλλοδαπών αποφάσεων (κατά το ισχύον εις την Ελλάδα δίκαιον)³, 1970, 54.

νωρίς διαπιστώθηκε ότι η ύπαρξή του σε μια ενιαία Ευρώπη που στόχο έχει την εγκαθίδρυση της απρόσκοπτης δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της, είναι πλέον περιττή έως και αναχρονιστική. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε του 1999 ενέκρινε την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων ως τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας εντός της Ένωσης⁸⁸. Το Σχέδιο Προγράμματος Μέτρων για την εφαρμογή της ως άνω αρχής σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁸⁹, εξήρε ως μία από τις άμεσες προτεραιότητες την σταδιακή κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας. Ο στόχος αυτός επιβεβαιώθηκε εκ νέου και στο Πρόγραμμα της Χάγης⁹⁰, το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Βρυξελλών στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2004⁹¹.

Σε πρακτικό επίπεδο, το βήμα της κατάργησης της διαδικασίας του *exequatur*, επιχειρήθηκε για πρώτη φορά στο πλαίσιο του Καν. 2201/2003⁹² για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, στο ειδικό και περιορισμένο πεδίο των αποφάσεων για το δικαίωμα επικοινωνίας και ορισμένων αποφάσεων για την επιστροφή του παιδιού⁹³ και στη συνέχεια, κατεχοχίν με τον Καν. 805/2004⁹⁴ για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις⁹⁵. Η ίδια πορεία συνεχίστηκε με τον Καν. 1896/2006⁹⁶ για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής και με τον Καν. 861/2007⁹⁷ για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, πρόσφατα δε και με τον Καν. 4/2009⁹⁸ για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και την συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής. Η πορεία αυτή εισήλθε στην τελική της ευθεία με την δημοσίευση Πρότασης για την αναδιτύπωση του Καν. 44/2001⁹⁹, η οποία καταργεί ως προς τις αποφάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ανωτέρω Κανονισμού, την διαδικασία *exequatur* και καθιερώνει, στα άρθρα 38 επ., την αυτόματη επέκταση της εκτελεστότητας αποφάσεως προερχόμενης από

88. Βλ. τα Συμπεράσματα της Προεδρίας, αριθμ. 33.

89. ΕΕ 15.1.2001, C 12/1.

90. ΕΕ 3.3.2005, C 53/1.

91. Βλ. αιτιολογική σκέψη (4) Καν. 1896/2006.

92. ΕΕ 23.12.2003, L. 338/1.

93. Απόφ. 11.7.2008, υπόθ. C-195/08, *Inga Rinau*, ΣυλλΝομολ 2008, I-527· Απόφ. 27.11.2007, υπόθ. C-435/06, *Korkein Hallinto/Oikeus*, ΣυλλΝομολ 2007, I – 10141.

94. ΕΕ 30.4.2004, L. 143/ 15.

95. Άρθρα 5, 24 και 25 Καν. 805/2004. Βλ. παρακάτω Κεφάλαιο Γ', 65 επ και τις εκεί παραπομπές.

96. ΕΕ 30.12.2006, L. 399/1.

97. ΕΕ 31.7.2007, L. 199 /1.

98. ΕΕ 18.5.2011, L. 131/26.

99. COM(2010) της 14.12.2010, 748 τελικό.

ορισμένο κράτος μέλος, σε όλα τα υπόλοιπα, με δύο μόνο εξαιρέσεις (άρθρα 37 παρ. 3 και 4): τις αποφάσεις σε υποθέσεις δυσφήμισης και σε συλλογικές αγωγές αποζημιώσεως, ως προς τις οποίες εξακολουθεί προσωρινά να απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας *exequatur*¹⁰⁰.

Πρόκειται για το πιο τολμηρό βήμα με στόχο την ολοκληρωτική και ουσιαστική εμπέδωση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων των δικαστηρίων των κρατών μελών και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στα επιμέρους δικαιοδικά συστήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορεί, βέβαια, όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε, η κατάργηση του *exequatur* ως καινοτόμος θεσμός να είχε προβλεφθεί ήδη σε προηγούμενα νομοθετήματα (Καν. 805/2004, 1896/2006, 861/2007 κτλ), ωστόσο η καθιέρωσή της στο πλαίσιο της αναδιτύπωσης του Καν. 44/2001 παρουσιάζει μια σημαντική ποιοτική διαφορά: Ο Καν. 44/2001 δεν θεσπίζει μια ανεξάρτητη ενιαία ευρωπαϊκή διαδικασία, προαιρετική και συμπληρωματική όπως ο Καν. 1896/2006 για την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής ή ο Καν. 861/2007 για την

100. Για την διατήρηση του *exequatur* στις δύο ανωτέρω εξαιρέσεις και τους δικαιολογητικούς λόγους αυτής της διάκρισης βλ. την Αιτιολογική Έκθεση Πρότασης αναδιτύπωσης του Καν. 44/2001, ενότητα 3.1.1., 6 – 9 όπου αναφέρονται τα εξής: «Η πρόταση διατηρεί τη διαδικασία κήρυξης της εκτελεστότητας για τις αποφάσεις σε υποθέσεις δυσφήμισης, στις οποίες κάποιος ισχυρίζεται ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα της προσωπικότητας ή της ιδιωτικότητάς του από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι υποθέσεις αυτές είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες και τα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει αποκλίνουσες προσεγγίσεις για την εξασφάλιση του σεβασμού των διαφόρων θεμελιωδών δικαιωμάτων που θίγονται, όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ο σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η ελευθερία έκφρασης και ενημέρωσης. Λόγω των αποκλίσεων αυτών, σε συνδυασμό με την απουσία εναρμονισμένων κανόνων σύγκρουσης νόμων σε επίπεδο Ένωσης (βλ. άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.864/2007 ("Ρώμη II")7), είναι πρόωρο να θεωρηθεί ότι υπάρχει το απαιτούμενο επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των νομικών συστημάτων ώστε να υπερβούμε την επικρατούσα κατάσταση (*status quo*) στο ζήτημα αυτό. {...} Η κήρυξη της εκτελεστότητας διατηρείται επίσης για τις αποφάσεις σε διαδικασίες που κινούνται από ομάδα εναγόντων, αντιπροσωπευτική οντότητα ή φορέα που ενεργεί προς το δημόσιο συμφέρον, για την αποκατάσταση ζημίας που προκλήθηκε από παράνομες επιχειρηματικές πρακτικές σε πλήθος εναγόντων ("συλλογικές αγωγές"). Οι υπάρχοντες μηχανισμοί για την αποζημίωση ομάδας προσώπων που θίγονται από παράνομες επιχειρηματικές πρακτικές ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό σε όλη την ΕΕ. {...} Μια δεύτερη διαφορά είναι η νομιμοποίηση για άσκηση συλλογικών αγωγών αποζημίωσης. {...} Μια περαιτέρω διαφορά είναι οι κατηγορίες των θιγόμενων που μπορούν να ασκήσουν συλλογική αγωγή αποζημίωσης. {...} Διαφορές υπάρχουν επίσης και ως προς τα αποτελέσματα που παράγει μια απόφαση για τα μέλη της ενδιαφερόμενης ομάδας. {...} Επιπλέον, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς τον χρόνο κατά τον οποίο προσδιορίζονται ατομικά τα πρόσωπα που δικαιούνται να ζητήσουν αποζημίωση. {...} Υπάρχουν επίσης σημαντικές διαφορές όσον αφορά τη χρηματοδότηση των συλλογικών αγωγών, τη διανομή των ποσών που επιδικάζονται και τη χρήση εναλλακτικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών. Λόγω αυτών των μεγάλων διαφορών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει στο στάδιο αυτό το απαιτούμενο επίπεδο εμπιστοσύνης {...}».

ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών¹⁰¹, ούτε αναφέρεται περιοριστικά σε μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις όπως ο Καν. 805/2004¹⁰², αλλά, θεσπίζει ομοιόμορφους κανόνες για τη ρύθμιση συγκρούσεων δικαιοδοσίας και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων ανεξαρτήτως της φύσης τους ως αμφισβητούμενες ή μη. Έχει δικαιολογημένα χαρακτηριστεί ως «*η μήτρα της ευρωπαϊκής δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*»¹⁰³, γεγονός που αναδεικνύει το μέγεθος των ανατροπών που συνεπάγεται η κατάργηση του *exequatur* στους κόλπους ενός τέτοιου θεσμικού ευρωπαϊκού νομοθετήματος. Με την πρωτοβουλία αυτή, η Επιτροπή επιδιώκει να καταργήσει εντελώς τα σύνορα σε ό,τι αφορά την κυκλοφορία των εκτελεστών τίτλων ευρωπαϊκής προέλευσης, να εξασφαλίσει την ουσιαστική αποτελεσματικότητά τους, να προασπίσει την ασφάλεια δικαίου στην εσωτερική αγορά και να κατοχυρώσει το θεμελιώδες δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη¹⁰⁴. Πράγματι, διαπιστώθηκε ότι η διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης μιας απόφασης σε άλλο κράτος εξακολουθούσε, παρά την απλοποίησή της, να δημιουργεί εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων, με συνέπεια περιττές δαπάνες και καθυστερήσεις για τους εμπλεκόμενους¹⁰⁵, ενώ παράλληλα δεν επέτρεπε στις επιχειρήσεις και τους πολίτες να επωφελούνται πλήρως από την εσωτερική αγορά¹⁰⁶. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι από τη γενική έρευνα της Επιτροπής προέκυψε ότι εφόσον η αίτηση κήρυξης εκτελεστότητας είναι πλήρης, η διαδικασία ενώπιον του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου μπορεί να διαρκέσει μέχρι και 4 μήνες. Οι περισσότερες αιτήσεις κήρυξης εκτελεστότητας γίνονται δεκτές, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό, μεταξύ 1% και 5% των αποφάσεων προσβάλλονται με ένδικα μέσα, εκ των οποίων ελάχιστα έχουν επιτυχή έκβαση¹⁰⁷. Τα ανωτέρω ποσοστά έχουν συντελέσει στον

101. Βλ. την αιτιολογική σκέψη (10) και άρθρο 1 παρ. 2 Καν. 1896/2006· Βλ. αιτιολογικές σκέψεις (7, 8 και 36) και το άρθρο 1 Καν. 861/2007.

102. Βλ. αιτιολογικές σκέψεις (5, 6 και 7) και τα άρθρα 1 και 3 Καν. 805/2004.

103. Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, COM(2009) της 21.4.2010, 174 τελικό, Ενότητα 1.1., 2.

104. Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, COM(2009) της 22.9.2010, 175 τελικό, Ενότητα 4.3.

105. *Hess/Pfeiffer/Schlosser*, The General report of the Study on the Application of Regulation Brussels I in the Member States (Study JLS/C4/2005/03), 226-232.

106. Πρόταση για την αναδιτύπωση του Κανονισμού 44/2001, Αιτιολογική Έκθεση, Ενότητα 1.2., COM(2010) της 14.12.2010, 748 τελικό.

107. COM(2009) 174 τελικό της 21/4/2010, Ενότητα 1.1., 2.

χαρακτηρισμό της απεμπόλησης του *exequatur* ως ρεαλιστικού στόχου αφού έχει χάσει πλέον την «διηθητική του λειτουργία» και έχει καταστεί μια τυπική διαδικασία που μόνο καθυστερήσεις και περιττά έξοδα δημιουργεί.

Καθίσταται σαφές ότι η κατάργηση του *exequatur* είναι κάτι παραπάνω από ένας σημαντικός πολιτικός στόχος. Είναι μια ρεαλιστική επιδίωξη που θα διευκολύνει αποφασιστικά την πρακτική και νομική θέση όλων των δανειστών – εναγόντων που έχουν στα χέρια τους τίτλους προοριζόμενους να εκτελεσθούν σε ένα τρίτο κράτος μέλος, καθώς δεν θα είναι πλέον εκ του νόμου υποχρεωμένοι να προσφύγουν δύο φορές στο δικαστήριο επειδή απλώς έτυχε η υπόθεσή τους να παρουσιάζει στοιχεία αλλοδαπότητας¹⁰⁸. Παράλληλα, η αμεσότητα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη ή ακριβέστερα στην εφαρμογή και εκτέλεση των αποφάσεων της, ενισχύει την εμπιστοσύνη στις διασυνοριακές συναλλαγές και την ανάπτυξη της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

Ωστόσο, πρέπει να διευκρινισθεί ότι η Πρόταση της Επιτροπής περί κατάργησης του *exequatur* δεν συνίσταται στην παντελή έλλειψη ελέγχου των εισερχόμενων αλλοδαπών τίτλων, ούτε απογυμνώνει τον καθ' ου – εναγόμενο από τα αμυντικά δικαιώματά του. Αντίθετα, κινούμενες στο ίδιο μοτίβο με τους Καν. 805/2004 και 1896/2006, η Επιτροπή και η ΕΟΚΕ¹⁰⁹ προτείνουν τον εξοπλισμό των αλλοδαπών τίτλων με άμεση εκτελεστότητα, υπό τον όρο συνδρομής κάποιων ελάχιστων διαδικαστικών εγγυήσεων, ικανών να εξασφαλίσουν την προστασία του δικαιώματος του εναγομένου σε αμερόληπτο δικαστήριο και του δικαιώματος υπεράσπισης, όπως προβλέπονται στο άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ και του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Πρόταση της Επιτροπής¹¹⁰, ο εναγόμενος θα έχει στη διάθεσή του τρία βασικά ένδικα μέσα, χάρη στα οποία, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η απόφαση που εκδόθηκε σε κράτος μέλος δεν θα παράγει έννομα αποτελέσματα σε άλλο κράτος μέλος: πρώτον, θα έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την απόφαση στο κράτος μέλος προέλευσης, αν δεν ενημερώθηκε δεόντως για τη διαδικασία στο κράτος αυτό. Δεύτερον, η πρόταση θεσπίζει ένα έκτακτο ένδικο μέσο στο κράτος μέλος εκτέλεσης που θα επιτρέπει στον εναγόμενο να αμφισβητεί κάθε άλλο διαδικαστικό ελάττωμα που

108. Kruger, Review Article: Civil Jurisdiction and the issue of Legislating for the EU, Journal of Private International Law, Vol. 6, No.2, 2010, 515.

109. COM(2009) 175 τελικό της 22.9.2010, βλ. ενότητα υπό 4.3.4. – 4.3.6., όπου η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της υιοθέτησης του ένδικου βοηθήματος της «ειδικής αναθεώρησης» ως ασφαλιστικής δικλείδας που ενεργοποιείται a posteriori για την κάλυψη των αμυντικών δικαιωμάτων του εναγομένου.

110. COM(2010) 748 τελικό της 14.12.2010, ενότητα υπό 3.1.1· επίσης βλ. ενότητα υπό 2, περί διχογνωμίας των ενδιαφερομένων μερών κατά το στάδιο των διαβουλεύσεων σχετικά με την έκταση των εγγυήσεων και τον τρόπο όπου πρέπει να υπάρχουν.

τυχόν προέκυψε στη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου προέλευσης και το οποίο προσέβαλε ενδεχομένως το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη. Ένα τρίτο ένδικο μέσο θα παρέχει στον εναγόμενο τη δυνατότητα να αναστείλει την εκτέλεση απόφασης σε περίπτωση που είναι ασυμβίβαστη με άλλη απόφαση η οποία εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης ή - υπό ορισμένες προϋποθέσεις - σε άλλη χώρα. Οι εγγυήσεις αυτές αφορούν περιπτώσεις που αντιμετωπίζονται επί του παρόντος με ορισμένους με τους υπάρχοντες λόγους άρνησης της εκτέλεσης, ιδίως προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία των δικαιωμάτων υπεράσπισης, με τη βασική διαφορά ότι καταργείται ο ουσιαστικός έλεγχος της δημόσιας τάξης.

Παρά τις ανωτέρω εγγυήσεις για την κατοχύρωση της θέσης του εναγομένου, το ενδεχόμενο κατάργησης του ελέγχου της δημόσιας τάξης αντιμετωπίζεται από μερίδα θεωρητικών αλλά και κρατών μελών¹¹¹ με ιδιαίτερο σκεπτικισμό, κυρίως στο μέτρο που συνδέεται η δημόσια τάξη με την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου για αποτελεσματική νομική προστασία¹¹². Ο πυρήνας του εν λόγω προβληματισμού συνίσταται στην αμφισβήτηση του βασικού επιχειρήματος της αντίθετης θέσης, αυτής της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία το γεγονός ότι όλα τα κράτη μέλη είναι ταυτόχρονα μέλη της ΕΣΔΑ, σε συνδυασμό και με τη δέσμευση της Ένωσης για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ, αρκεί για να εξασφαλισθεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη για την τήρηση της δημόσιας τάξης κάθε κράτους μέλους και να απεμποληθεί η επίκλησή της ως λόγος ανατρεπτικός της κήρυξης της εκτελεστότητας ενός αλλοδαπού τίτλου¹¹³. Ως αντίλογος στην θέση αυτή της Επιτροπής, προβάλλονται νομολογιακά παραδείγματα. Συγκεκριμένα, υποστηρίζεται ότι τα πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν στις υποθέσεις *Krombach*¹¹⁴ και *Gambazzi*¹¹⁵ δεν έτυχαν στα κράτη προέλευσης της αλλοδαπής απόφασης, μιας δίκαιης δίκης, παρά το γεγονός ότι κατά τον χρόνο εκδίκασης των υποθέσεων τους βρίσκονταν σε ισχύ υπερνομοθετικής ισχύος κείμενα περί κατοχύρωσης των αμυντικών τους δικαιωμάτων¹¹⁶. Αν δεν υπήρχε το φράγμα της δημόσιας τάξης ως λόγος προσφυγής κατά της απόφασης που αναγνώρισε και

111. Βλ. τις σχετικές εκθέσεις στο συμβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου και της Σουηδίας: http://ee.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/0002/contributions/ms_gonverments/united_kingdom_en.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/110759.pdf

112. *Beamont/Johnston*, Can Exequatur be Abolished in Brussels I Whilst Retaining a Public Policy Defence?, *Journal of Private International Law*, Vol. 6, No.2, 2010, 272 - 279.

113. Πρόταση για την αναδιτύπωση του Κανονισμού 44/2001, Αιτιολογική Έκθεση, Ενότητα 1.2., COM(2010) της 14.12.2010, 748 τελικό, 25

114. Απόφ. 28.3.2000, υπόθ. C-7/98, *Krombach/Bamberski*, ΣυλλΝομολ 2000, I-01935.

115. Απόφ. 2.4.2009, υπόθ. C-394/07, *Gambazzi/Daimler Chrysler Canada Inc*, ΣυλλΝομολ 2009 I-2563.

116. *Beamont/Johnston*, *Journal of Private International Law*, Vol. 6, No.2, 2010, 253-255.

κήρυξε την εκτελεστικότητα αυτών των ελαττωματικών αλλοδαπών τίτλων, οι τελευταίοι θα ήταν αντικειμενικά σε θέση να κυκλοφορούν ανενόχλητα σε ολόκληρη την Ε.Ε., παρά το γεγονός ότι προσέβαλλαν κατάφωρα την δημόσια τάξη του κράτους προέλευσής τους ή και ενδεχομένως άλλων κρατών μελών. Επιπλέον, κατά την ίδια άποψη, είναι αμφίβολο ότι το αρμόδιο Δικαστήριο του κράτους εκτέλεσης θα αρνηθεί την εκτέλεση της αλλοδαπής απόφασης ως προσβάλλουσας την δημόσια τάξη της χώρας προέλευσής της, εφαρμόζοντας το άρθρο 9 παρ. 3 του ΚανP I (Καν. 593/2008)¹¹⁷, διότι όπως φαίνεται και από το γράμμα της διάταξης¹¹⁸ η ενεργοποίηση των υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου του κράτους προέλευσης του υπό εκτέλεση τίτλου τελεί υπό την διακριτική ευχέρεια του δικαστή του *forum* και δεν δημιουργεί στο πρόσωπό του καμία υποχρέωση ακόμη και αν βρίσκεται ενώπιον μιας κατάφωρης παραβίασης της δημόσιας τάξης του αλλοδαπού δικαίου. Η μη δέσμευση του Δικαστή του κράτους εκτέλεσης να υπακούσει και να προστατεύσει την δημόσια τάξη οποιουδήποτε άλλου δικαίου πέρα από εκείνο του *forum*, οδηγεί και αυτή στην φαλκίδευση των δικαιωμάτων του εναγομένου, καθώς σε περίπτωση που ένας τίτλος έχει τη δυνατότητα να εκτελεσθεί σε περισσότερα κράτη, ο ενάγων μπορεί να καταφύγει στην εύκολη λύση του *forum shopping* ή ακριβέστερα του *execution shopping* και να επιλέξει την εκτέλεση του τίτλου του εντός της εθνικής επικράτειας με το ευνοϊκότερο, γι' αυτόν και τα συμφέροντά του, νομικό σύστημα¹¹⁹. Τέλος, οι πολέμιοι της κατάργησης του *exequatur* τονίζουν την ανεπάρκεια των θεσμικών ευρωπαϊκών εγγυήσεων των δικαιωμάτων του εναγομένου να καλύψουν τις περιπτώσεις εκείνες που εκτελεστός τίτλος είναι όχι δικαστική απόφαση ή διαταγή αλλά δημόσιο έγγραφο, δεδομένου ότι το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 47 του Χάρτη κάνουν λόγο για το δικαίωμα που πρέπει να αναγνωρίζεται σε κάθε άτομο «**να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο**» και είναι επομένως δύσκολο να επεκταθεί η εφαρμογή του και σε περιπτώσεις που σημειώνονται παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων εκτός της δικαστικής αίθουσας¹²⁰.

117. ΕΕ 4.7.2008, L 177/6-16.

118. «3. Είναι δυνατό να δοθεί ισχύς στις υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου της χώρας όπου πρέπει να εκπληρωθούν ή έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση, στο μέτρο που οι εν λόγω υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου καθιστούν παράνομη την εκτέλεση της σύμβασης. Προκειμένου να κριθεί αν θα δοθεί ισχύς στις συγκεκριμένες διατάξεις, λαμβάνονται υπόψη η φύση και ο σκοπός τους καθώς και οι συνέπειες της εφαρμογής ή της μη εφαρμογής τους».

119. *Beamont/Johnston*, Journal of Private International Law, Vol. 6, No.2, 2010, 277-278.

120. *Baden-Wuerttembergische Bank AG*, Re Order Under Section 2 Of The Civil Jurisdiction And Judgements Act 1982 [2009] ScotCS-CSIH 47, διαθέσιμη στον διαδικτυακό τόπο <http://www.bailii.org/>.

Σταθμίζοντας τις δύο ανωτέρω απόψεις, ως πιο ρεαλιστική και πιο συμβατή με τις επιταγές του σύγχρονου ευρωπαϊκού κόσμου προκρίνεται αυτή που υποστηρίζει την κατάργηση του *exequatur*. Η διατήρηση μιας τέτοιας ενδιάμεσης διαδικασίας, που από την πολυετή της δοκιμή και εφαρμογή διαπιστώνεται ότι μόνο προσκόμματα στην αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς επιφέρει, υπονομεύει τους στόχους και τις προοπτικές της ΕΕ. Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στα δικαιοδικά συστήματα των κρατών μελών, ως ευρωπαϊκό κεκτημένο δεν επιτρέπει ούτε δικαιολογεί τον επαναλαμβανόμενο έλεγχο των τίτλων που εκδίδονται από δημόσιες αρχές ευρωπαϊκών κρατών. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι σε μία ενδεχόμενη σύγκρουση της ανάγκης προάσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας δικαστικών αποφάσεων θα επικρατούσε άνευ ετέρου η δεύτερη. Στόχος της Επιτροπής είναι μέσω της Πρότασής της να επιτύχει στον μέγιστο δυνατό βαθμό την αποτελεσματική και ουσιαστική δικαστική συνεργασία των κρατών μελών, τηρώντας πάντα μία ισορροπία μεταξύ των τυχόν αντικρουόμενων συμφερόντων. Έτσι, η κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας των αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων συνδυάζεται με την θέσπιση θεσμικών εγγυήσεων που θα κατοχυρώσουν στο αναγκαίο και ρεαλιστικό μέτρο την δικαστική προστασία του ασθενέστερου μέρους, ήτοι του οφειλέτη.

Δεν θα ήταν, ωστόσο, ορθό να αντιμετωπισθεί με τον ίδιο τρόπο και η ολοσχερής απεμπόληση της ρήτρας της δημόσιας τάξης. Πράγματι, στην πράξη απεδείχθη ότι η επίκλησή της ήταν τις περισσότερες φορές καταχρηστική και σπανίως ευδοκίμούσε. Τις ελάχιστες φορές που λειτούργησε αποτελεσματικά η δημόσια τάξη ως λόγος προσφυγής του άρθρου 34 παρ. 1 του Καν. 41/2001, αφορούσε περιπτώσεις διασφάλισης των δικαιωμάτων άμυνας του εναγομένου¹²¹. Και μπορεί γι' αυτές τις περιπτώσεις να λαμβάνεται επαρκής μέριμνα στα πλαίσια της Πρότασης της Επιτροπής¹²², όμως δεν πρέπει να λησμονείται ότι η δημόσια τάξη είναι μία έννοια ευρεία, προορισμένη να εμποδίζει την αναγνώριση τίτλων που μπορούν να πλήξουν θεμελιώδεις αρχές, δικαιώματα και συμφέροντα του κράτους υποδοχής. Η ελεγκτική λειτουργία της δεν εξαντλείται στην πρόληψη προσβολής των οικονομικών δικαιωμάτων του εναγομένου, αλλά είναι πολύ πιο περίπλοκη, γεγονός που καθιστά την κατάργηση της ιδιαίτερα επικίνδυνη τόσο σε επίπεδο ατομικού όσο και δημόσιου συμφέροντος.

121. Το άρθρο 34 παρ. 1 Καν. 44/2001 αναφέρεται στην έννοια της οικονομικής δημόσιας τάξης. Για τη διάκριση μεταξύ ουσιαστικής και οικονομικής δημόσιας τάξης (*substantive and procedural public policy*) βλ. *Hess/Pfeiffer/Schlosser*, (Study JLS/C4/2005/03), 249 επ.

122. COM(2010) 748 τελικό της 14.12.2010, ενότητα υπό 3.3, 12 -13.

3. Άμυνα του οφειλέτη κατά την διαδικασία αναγνώρισης – Ανεφάρμοστο της διαδικασίας του Καν. 44/2001 επί αιτήσεων μη αναγνώρισης

Η αναγνώριση των ενδοκοινοτικών αποφάσεων από τα υπόλοιπα κράτη μέλη, όπως σημειώθηκε και ανωτέρω είναι αυτόματη. Εφόσον, όμως τεθεί ζήτημα αμφισβήτησής της, τότε το ζήτημα αυτό επιλύεται από το Δικαστήριο του κράτος εκτέλεσης, το οποίο κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου διαπιστώνει αν η επίμαχη απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί ή όχι. Πρέπει, ωστόσο να διευκρινισθεί ότι υπό το γράμμα και το σκοπό του Καν. 44/2001, το εκάστοτε αρμόδιο Δικαστήριο μπορεί να εξετάσει αιτήσεις μόνο με θετικό αίτημα αναγνώρισης. Η αίτηση δηλαδή που φέρεται στην κρίση του Δικαστηρίου κατά την διαδικασία που προβλέπει ο Κανονισμός θα πρέπει προκειμένου να είναι παραδεκτή, να ζητά την θετική αναγνώριση της ενδοκοινοτικής απόφασης. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι το άρθρο 33 παρ. 2 Καν. 44/2001 δεν επιτρέπει στον καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη να υποβάλει αίτηση με σκοπό να αναγνωρισθεί δικαστικά ότι κάποια απόφαση ή διαταγή δικαστηρίου κράτους μέλους δεν μπορεί να αναγνωρισθεί στο κράτος εκτέλεσης, ότι δεν μπορεί, δηλαδή, να αναπτύξει εκεί τις έννομες συνέπειές της¹²³.

Το άρθρο 33 παρ. 2 Καν. 44/2001, έχοντας ακριβώς την ίδια γραμματική διατύπωση με το άρθρο 26 παρ. 2 της Συμβρυξ, χορηγεί το δικαίωμα υποβολής της αιτήσεως για αναγνώριση «σε κάθε ενδιαφερόμενο που επικαλείται ως κύριο ζήτημα την αναγνώριση». Από το γράμμα της διάταξης προκύπτει ότι την αίτηση μπορεί να υποβάλει μόνο το πρόσωπο εκείνο που ενδιαφέρεται για την αναγνώριση. Το πρόσωπο, αντίθετα, που αποκρούει την αναγνώριση δεν μπορεί να ακολουθήσει αυτή τη διαδικασία. Την ερμηνεία αυτή πιστοποιεί και η Αιτιολογική Έκθεση της Συμβρυξ, όπου ρητά σημειώνεται ότι «Μόνο ο διάδικος που επικαλείται την αναγνώριση μπορεί να προσφύγει στην απλουστευμένη αυτή διαδικασία, η οποία έχει επινοηθεί για να διευκολύνει την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, και, κατά συνέπεια, την αναγνώριση»¹²⁴.

Εξάλλου, όπως προκύπτει από όσα εκτέθηκαν πιο πάνω σχετικά με τη δομή της διαδικασίας αναγνώρισεως κατά τον Καν. 44/2001, η προβολή των λόγων αρνήσεως αναγνώρισεως και κηρύξεως εκτελεστότητας επιτρέπεται μόνο στο δεύτερο στάδιο. Δεν θα ήταν επομένως νοητό να επιτρέπεται η άσκηση αιτήσεων με προβολή λόγων για τη μη αναγνώριση στο πρώτο στάδιο.

¹²³. Γέσιου – Φαλτσή, Ανεφάρμοστο του Καν. 44/2001 της ΕΕ για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων επί αιτήσεων μη αναγνώρισης – Προϋποθέσεις του παραδεκτού κύριας παρέμβασης (γνωμοδότηση), ΕλλΔνη 2004, 366 επ.

¹²⁴. Jenard, Έκθεση για τη Σύμβαση των Βρυξελλών, 71.

Ο Κανονισμός, επομένως, δεν προβλέπει ούτε επιτρέπει την προβολή αντιρρήσεων από τον καθ' ου οφειλέτη στο στάδιο της αυτοματοποιημένης πλέον διαδικασίας αναγνώρισης εθνικής δικαστικής απόφασης. Σε επίπεδο κοινοτικού δικαίου, αποκλείεται τόσο η συμμετοχή του σε δίκη που ξεκίνησε με αίτηση του αντιδίκου του, περί αναγνώρισεως της ισχύος μιας ενδοκοινοτικής δικαστικής απόφασης, όσο και η εκ μέρους του κινητοποίηση του δικαστικού μηχανισμού με την υποβολή αρνητικού αιτήματος αναγνώρισης¹²⁵. Προκειμένου να προσβάλει ή να προλάβει την αναγνώριση της εκδοθείσας δικαστικής αποφάσεως θα πρέπει να απευθυνθεί στο εθνικό δίκαιο του κράτους αναγνώρισης και να χρησιμοποιήσει εκεί τα ένδικα βοηθήματα που αυτό του χορηγεί¹²⁶. Σε περίπτωση, λοιπόν, που δημιουργηθεί αμφισβήτηση σχετικά με την ισχύ στην ημεδαπή μίας αλλοδαπής έννομης κατάστασης αναγνωρισθείσας από ενδοκοινοτική απόφαση, γίνεται δεκτό ότι ο διάδικος που πλήττεται με την εν λόγω απόφαση δύναται να εγείρει αναγνωριστική αγωγή προκειμένου να βεβαιωθεί δικαστικά ότι το δεδικασμένο της αλλοδαπής απόφασης δεν αναπτύσσει ενέργεια στην ημεδαπή¹²⁷. Αντικείμενο μιας τέτοιας αγωγής θα είναι η ουσιαστική έννομη σχέση, στην οποία αναφέρεται το αλλοδαπό δεδικασμένο και η αγωγή αυτή θα πρέπει να κριθεί με τους κανόνες της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας¹²⁸.

125. *Collins*, The Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982, 1983, 119· *O' Malley/Layton*, European Civil Practice, 2004, 755· *Κρεμλής*, στο Κεραμεύς/Κρεμλής/Ταγαράς (Επιμ.), άρθρο 26, 211· Έκθεση *Jenard*, 71· Αντίθετα, ο Κανονισμός 2201/2003 προβλέπει την υποβολή αίτησης τόσο για την αναγνώριση όσο και για την μη αναγνώριση αλλοδαπής απόφασης (άρθρο 21 παρ. 3).

126. *Πίψου*, Τροποποιήσεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που αφορούν στην αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων από τον Κανονισμό 44/2001, Αρμ. 2001, 1686.

127. *Βρέλλης* (2001²), 432, υποσημ. 3.

128. *Γέσιου – Φαλτσή* (2006), 549.

4. Η προσφυγή του οφειλέτη κατά το άρθρο 43 Καν. 44/2001

4.1. Νομική φύση και τρόπος άσκησης

Το άρθρο 43 παρ. 1 Καν. 44/2001, ορίζει ότι κατά της απόφασης που εκδίδεται επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο και από τους δύο διαδίκους, άρα, και από τον καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη. Πρόκειται για ρύθμιση που μεταφέρει, κατά περιεχόμενο, το άρθρο 36 παρ. 1 της Σύμβρυξ, ωστόσο, παρατηρείται μια μεταβολή σε ορολογικό επίπεδο. Ειδικότερα, ενώ η Σύμβαση χρησιμοποιούσε το νομικά αποχρωματισμένο όρο «προσφυγή», ο Κανονισμός κάνει λόγο πλέον για «ένδικο μέσο», πυροδοτώντας τον προβληματισμό σχετικά με τη νομική φύση του ένδικου αυτού βοηθήματος, έναν προβληματισμό γεννημένο ήδη στα πλαίσια του άρθρου 36 παρ. 1 της Σύμβρυξ¹²⁹.

Ο ακριβής αυτός νομικός καθορισμός και η επιλογή της νομικής φύσης της προσφυγής ανάμεσα στα μορφώματα της πρωτογενούς ή δευτερογενούς δικαστικής προστασίας του εθνικού δικαίου, κρίνονται αναγκαία προκειμένου να απαντηθεί το μεγάλης πρακτικής σημασίας περαιτέρω ερώτημα αναφορικά με τον τρόπο ασκήσεως της προαναφερόμενης προσφυγής: για την παραδεκτή άσκηση της προσφυγής του άρθρου 36 παρ. 1 της Σύμβρυξ (και κατ' επέκταση του ένδικου μέσου με την έννοια του άρθρου 43 παρ. 1 του Κανονισμού) αρκεί μόνον η νομότυπη κατάθεση του δικογράφου της στη γραμματεία του αρμοδίου δικαστηρίου, όπως συμβαίνει στο ελληνικό δίκαιο με τα ένδικα μέσα (495 παρ. 1 ΚΠολΔ), ή μήπως είναι αναγκαία, ως δεύτερο, πρόσθετο στοιχείο της πράξεως ασκήσεως της προσφυγής, και η νομότυπη (και εμπρόθεσμη) επίδοσή της στον διάδικο που άσκησε την αίτηση κηρύξεως εκτελεστότητας;

Το ερώτημα αυτό απασχόλησε έντονα την ελληνική θεωρία και νομολογία, καθώς σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις, στο ελληνικό δίκαιο δεν επιχειρήθηκε η κάλυψη των κενών που παρουσίασε η Σύμβαση Βρυξελλών με ειδικό εκτελεστικό νόμο, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει θετική ρύθμιση ούτε και για το ποια είναι τα στοιχεία της παραδεκτής ασκήσεως της προσφυγής¹³⁰. Σύμφωνα με μία ερμηνευτική άποψη στη θεωρία¹³¹, η προσφυγή του άρθρου 36 παρ. 1 Σύμβρυξ (νυν 43 παρ. 1 Καν. 44/2001) πρέπει να αντιμετωπίζεται στο ελληνικό δίκαιο ως ένδικο μέσο, οπότε για την παραδεκτή άσκησή της αρκεί η κατάθεση της στη

¹²⁹. Κεραμεύς/Κρεμλής/Ταγαράς (1989), 252 -253.

¹³⁰. Γέσιου - Φαλτσή (2006), 501 επ.

¹³¹. Νίκας, Ο τρόπος ασκήσεως της κατ' άρθρο 36 ΣυμβBr Προσφυγής εναντίον της αποφάσεως που κήρυξε την εκτελεστή αλλοδαπή απόφαση, Αρμ. 1996, 1408 επ' Πίμου, Αρμ. 2001, 1698.

Γραμματεία του αρμόδιου Δικαστηρίου χωρίς να απαιτείται επίδοση της στον αντίδικο.

Η αντίθετη ερμηνευτική άποψη που υποστηρίχθηκε από τη θεωρία αντιμετώπισε την προσφυγή ως ένδικο βοήθημα, ως θεσμό παροχής πρωτογενούς και όχι δευτερογενούς δικαστικής προστασίας, με αποτέλεσμα η άσκησή της να πρέπει να ολοκληρώνεται, όχι μόνο με την κατάθεση του δικογράφου της στο αρμόδιο δικαστήριο, αλλά και με την εμπρόθεσμη επίδοσή της στον διάδικο που ζήτησε την κήρυξη της εκτελεστότητας. Σύμφωνα με την παραπάνω γνώμη, η εκδοχή αυτή βρίσκεται πλησιέστερα στη φύση των πραγμάτων, συγκεντρώνει περισσότερα πλεονεκτήματα και εναρμονίζεται με τις λύσεις του εσωτερικού ελληνικού δικαίου. Η θεώρηση της προσφυγής ως ενδίκου βοηθήματος γνώρισε όμως και δύο επιπλέον παραλλαγές ανάλογα με τον καθορισμό της νομικής φύσης της απόφασης που κηρύσσει την εκτελεστότητα. Έτσι, μία μερίδα της θεωρίας¹³² υποστήριξε ότι η δικαστική πράξη που κηρύσσει την εκτελεστότητα, παρά τον μονομερή χαρακτήρα της κοινοτικής διαδικασίας στο πρώτο στάδιο, εξακολουθεί να αποτελεί δικαστική απόφαση κι επομένως η προσφυγή/ένδικο μέσω του Κανονισμού προσιδιάζει, ως ένδικο βοήθημα, στην έννοια της τριτανακοπής (άρθρο 586 ΚΠολΔ), είναι δηλαδή αντίστοιχο με εκείνο που δίνεται στη διαδικασία κηρύξεως εκτελεστότητας του κοινού ελληνικού δικαίου. Η άποψη αυτή δέχθηκε σκληρή αμφισβήτηση από εκείνους που υπογράμμιζαν ότι πρόκειται για απλή διαταγή εκτελέσεως ή απλή πράξη του Δικαστηρίου¹³³ και ότι επομένως το ένδικο βοήθημα του άρθρου 36 παρ. 1 Σύμβ.Βρυξ., συνιστά απλή ανακοπή των άρθρων 583 επ. και όχι τριτανακοπή¹³⁴.

Αντίστοιχες διακυμάνσεις παρατηρήθηκαν και από την πλευρά της νομολογίας. Μία ομάδα δικαστικών αποφάσεων¹³⁵ δεχόταν μέχρι πρόσφατα ότι η προσφυγή του άρθρου 36 παρ. 1 Σύμβ.Βρυξ. πρέπει να αντιμετωπίζεται από το ελληνικό δίκαιο ως ένδικο μέσο και πρέπει να κατατίθεται στη γραμματεία του Εφετείου, χωρίς να απαιτείται για την ολοκλήρωση της ασκήσεώς της και η εμπρόθεσμη επίδοσή της στον διάδικο που ζήτησε την κήρυξη της εκτελεστότητας. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η κατάθεση της προσφυγής στη γραμματεία του Μονομελούς Πρωτοδικείου πρέπει να οδηγεί στην απόρριψή της ως απαράδεκτης, άνευ ετέρου.

132. Νίκας, Αρμ. 1996, 1409· Κεραμεύς/Κρεμλής/Ταγαράς, 1989, 139.

133. Γαβαλάς, Διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής της αλλοδαπής αποφάσεως – Παρέμβαση, Αρμ. 2001, 1727.

134. Μπέης, Σχ. στην απόφαση του Εφ.Πειραιά 1103/1995, Δ 1995, 392· Νούσιος, Παρατ. υπό ΜΠρΘεσ 511/1994, Αρμ. 1995, 209-216.

135. ΕφΠειρ 419/1994· ΕφΠειρ 1103/1995· ΕφΠειρ 1220/1996, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

Σύμφωνα με μία τρίτη άποψη¹³⁶, η προσφυγή του άρθρου 36 παρ. 1 βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ των εννοιών του ενδίκου βοηθήματος και του ενδίκου μέσου, όπως αυτές είναι αποδεκτές στο ελληνικό δίκαιο. Πρέπει, επομένως, να τεθεί ως αφετηρία η θέση ότι η προσφυγή των άρθρων 36 παρ. 1, 43 παρ.1 συνιστά ιδιόρρυθμο ένδικο βοήθημα, ή, με άλλες λέξεις, ενδιάμεση διαδικαστική πράξη μεταξύ ενδίκου βοηθήματος και ενδίκου μέσου. Προσεγγίζει κατά τη φύση της την ανακοπή του άρθρου 583 ΚΠολΔ, αφού ασκείται από πρόσωπο που δεν προσκλήθηκε κατά τη χορήγηση της διαταγής εκτέλεσεως η οποία εκδόθηκε επί της αιτήσεως κηρύξεως εκτελεστότητας από το άλλο μέρος, διαφοροποιείται από αυτήν και λειτουργεί ως ένδικο μέσο, αφού, σε ορισμένα κράτη μέλη (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) ασκείται σε δευτεροβάθμιο δικαστήριο, χωρίς σε κάθε περίπτωση να είναι επιτρεπτός άλλος περαιτέρω έλεγχος, με άλλο ένδικο μέσο, παρά μόνον αποκλειστικά ο νομικός, με άσκηση αναιρέσεως¹³⁷. Ο ιδιόρρυθμος αυτός χαρακτήρας της προσφυγής καθιστά συνεπώς αναγκαία την κάλυψη του κενού που παρουσιάζει τώρα και ο Καν. 44/2001, σε ό,τι αφορά τον τρόπο άσκησης της προσφυγής του άρθρου 43 παρ. 1, χωρίς να είναι εφικτή η εγγύτερη εξομοίωσή της με αντίστοιχους θεσμούς του ελληνικού δικαίου. Έτσι, σκόπιμη είναι η αναλογική εφαρμογή των ρυθμίσεων εκείνων του εσωτερικού ελληνικού δικονομικού δικαίου που ικανοποιούν πληρέστερα τους σκοπούς του Καν. 44/2001, να εξασφαλίσει δηλαδή αφενός την ελεύθερη κυκλοφορία των ενδοκοινοτικών αποφάσεων με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο και αφετέρου την πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων της άμυνας τόσο του καθ' ου η εκτέλεση, όσο όμως και του επισπεύδοντος την εκτέλεση και καθ' ου η προσφυγή. Δεν θα απαιτείται έτσι, κατά την άποψη αυτή επιπρόσθετα η εμπρόθεσμη επίδοση του δικογράφου της προσφυγής στον διάδικο που ζήτησε την κήρυξη της εκτελεστότητας, ως απαραίτητο στοιχείο της νομότυπης άσκησής της και δεν θα εξαρτάται συνεπώς η παραδεκτή άσκησή της από ζητήματα που σχετίζονται με το κύρος ή το εμπρόθεσμο της επίδοσής της, καθώς μάλιστα θα πρόκειται κατά κανόνα για επίδοση σε πρόσωπο με κατοικία στην αλλοδαπή, αφού ο αιτών την κήρυξη της εκτελεστότητας συμβαίνει πολύ συχνά στην πράξη να έχει κατοικία εκτός του κράτους εκτέλεσης¹³⁸. Το συμπέρασμα, στο οποίο έχει καταλήξει σήμερα η ελληνική νομολογία και η

136. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 505 επ.

137. Πίψου, Η άμυνα του οφειλέτη στο πλαίσιο της Συμβάσεως των Βρυξελλών, σε Liber Amicorum Κωνσταντίνου Δ. Κεραμέως, Η σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων, Δέκα χρόνια εφαρμογής της στην Ελλάδα, 2000, 344 επ.

138. ΕφΠειρ 429/1996, 1220/1996, 1103/1995, 419/1994, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ Γέσιου-Φαλτσή (2006), 507.

μεγαλύτερη μερίδα της θεωρίας¹³⁹ είναι ότι η προσφυγή της Σύμβασης των Βρυξελλών και το αντίστοιχο «ένδικο μέσο» του Καν. 44/2001 προσιδιάζει στην νομική φύση του ενδίκου βοηθήματος, πρωτογενούς δικαστικής προστασίας. Μπορεί, δέχονται, να ασκείται ενώπιον του Εφετείου, ωστόσο, δεν αποτελεί έφεση με την τεχνική έννοια του όρου. Αυτό δεν θα ήταν και δογματικά ανεκτό, αφού η μεν διαταγή στο Μονομελές Πρωτοδικείο ακολουθεί τους κανόνες της εκουσίας δικαιοδοσίας, το δε ένδικο μέσο/προσφυγή εισάγει στο Εφετείο γνήσια ιδιωτική διαφορά, που δικάζεται κατά τους κανόνες της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Το Εφετείο δικάζοντας το ένδικο μέσο/προσφυγή από τον καθ' ου η εκτέλεση ενεργεί όχι ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο, άλλα, ως πρωτοβάθμιο. Η λειτουργία του Εφετείου με την παραπάνω ιδιότητα, έχει και αξιολογική πρακτική σημασία που εκδηλώνεται στο θέμα του τρόπου ασκήσεως της προσφυγής. Η προσφυγή αυτή ασκείται με κατάθεση του δικογράφου στη γραμματεία του Δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται και με εμπρόθεσμη επίδοση της στον αντίδικο¹⁴⁰.

4.2. Προθεσμία άσκησης

Το άρθρο 43 παρ. 5 Καν. 44/2001 ορίζει τις αποκλειστικές προθεσμίες για την άσκηση της προσφυγής του οφειλέτη, παραθέτοντας συγχρόνως και τον τρόπο επίδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, χωρίς, όμως να τίθενται χρονικοί περιορισμοί για την τελευταία (επίδοση της απόφασης)¹⁴¹. Οι προθεσμίες αυτές είναι ζωτικής σημασίας, καθώς όσο ακόμα αυτές διαρκούν, δεν μπορεί ν' αναπτύξει ενέργεια η απόφαση περί εκτελεστότητας και μόνο ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να ληφθούν επί της περιουσίας του οφειλέτη, σύμφωνα με το άρθρο 47 παρ. 3 Καν. 44/2001. Υπολογίζονται βάσει του εσωτερικού δικαίου του κράτους εκτελέσεως και για την έναρξη τους απαιτείται η προηγούμενη σύννομη επίδοση της απόφασης που

¹³⁹. ΑΠ 1024/2001 με παρατ. Κρητικού Α., ΕλλΔνη 2002, 43 επ' ΕφΘεσσαλ 434/2010 με παρατ. Άνθιμου, ΕΠολΔ 2011, 203· ΕφαΘ 434/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· Αλαπάντας, Η νομική φύση του «ένδικου μέσου» του άρθρου 43 του Κανονισμού 44/2001 (Σύμβαση Βρυξελλών II) με αφορμή την Α.Π. 1024/2001, ΑρχΝομ 2002, 211.

¹⁴⁰. Νίκας, Αρμ. 2001, 1411-1412, Πίψου, σε Liber Amicorum Κεραμέως (2000), 353, οι οποίοι αναγνωρίζουν μεν τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η άσκηση της προσφυγής μόνο με την κατάθεση του δικογράφου, ωστόσο θεωρούν απαραίτητη και την επίδοσή του στον αντίδικο. Την εν λόγω λύση επιβάλλει, κατά την εκεί εκφραζόμενη θέση, το άρθρο 33 παρ. 2 της Σύμβασης Βρυξελλών, το οποίο υποχρεώνει τον αιτούντα δανειστή να ορίσει ως τόπο κατοικίας την περιφέρεια του δικαστηρίου στο οποίο απεύθυνε την Αίτηση περί κήρυξης εκτελεστότητας, ή να διορίσει εκεί αντίκλητο. Η υποχρέωση αυτή, όπως υποστηρίζουν, έχει αυτοτελή αξία και συνδέεται με την διευκόλυνση της επίδοσης του δικογράφου της προσφυγής.

¹⁴¹. Kaye, Civil Jurisdiction and enforcement of foreign judgments, 1987, 1671 επ.

κήρυξε την εκτελεστικότητα. Αδιάφορο παραμένει αν η επίδοση αυτή συνοδεύθηκε ή όχι και από την περαιτέρω επίδοση της εκτελούμενης αποφάσεως¹⁴².

Ακολουθώντας το περιεχόμενο του άρθρου 36 παρ. 2 ΣυμβBrux, το άρθρο 43 του Κανονισμού διακρίνει τρεις περιπτώσεις:

i. Επίδοση σε καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, που έχει κατοικία ή έδρα στο κράτος-μέλος όπου κηρύσσεται η εκτελεστικότητα: Στην περίπτωση αυτή η αποκλειστική προθεσμία ασκήσεως της προσφυγής είναι ένας μήνας από το χρονικό σημείο που έγινε η επίδοση ή η κοινοποίησή της. Το νομότυπο της επίδοσης κρίνεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους αυτού καθώς δεν συντρέχει λόγος παρεκκλίσεως¹⁴³.

ii. Επίδοση σε καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, που έχει κατοικία ή έδρα σε διαφορετικό κράτος-μέλος από όπου κηρύσσεται η εκτελεστικότητα: Σε αυτή την περίπτωση η προθεσμία είναι δύο μήνες και ο Κανονισμός ορίζει η επίδοση να γίνει στον οφειλέτη προσωπικά ή στον τόπο κατοικίας. Συνεπώς, σε χώρες που ισχύει η επίδοση στον Εισαγγελέα, δεν θα ληφθεί υπ' όψιν η ημερομηνία αυτής της επίδοσης, αλλά η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής θα αρχίσει να τρέχει από τη στιγμή που θα γίνει η προσωπική επίδοση στον καθ' ου οφειλέτη. Παρέκταση της δίμηνης προθεσμίας απαγορεύεται ρητά.

iii. Επίδοση σε καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, που έχει κατοικία ή έδρα σε τρίτο κράτος: Ο Κανονισμός δεν ρυθμίζει ρητά την περίπτωση αυτή, γίνεται όμως δεκτό ότι η προθεσμία της προσφυγής είναι και πάλι ένας μήνας και αρχίζει να τρέχει από το χρονικό σημείο που η επίδοση θεωρείται συντελεσμένη σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού. Σε αντίθεση με τα ανωτέρω, εδώ η προθεσμία μπορεί να υπόκειται ενδεχομένως σε παρέκταση, αν προβλέπεται τέτοια από το εσωτερικό δίκαιο του κράτους-μέλους όπου κηρύχθηκε η εκτελεστικότητα¹⁴⁴.

4.3. Αρμόδιο Δικαστήριο και διαδικασία εκδίκασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 Καν 44/2001, «*το ένδικο μέσο*» ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου που αναφέρεται στο Παράρτημα III, το οποίο για την Ελλάδα είναι το Εφετείο στην περιφέρεια του οποίου ανήκει το Μονομελές Πρωτοδικείο που δέχθηκε την αίτηση για την κήρυξη της εκτελεστικότητας. Με βάση τις παραπάνω ρητές κοινοτικές ρυθμίσεις, αλλά και τη θέση ότι κατά το ελληνικό δίκαιο η προσφυγή πρέπει να ασκείται όπως και τα ένδικα μέσα του ΚΠολΔ, στην ελληνική πρακτική εκδηλώθηκε αρχικά αβεβαιότητα ως προς το δικαστήριο, στο οποίο πρέπει

¹⁴². Πίψου, Αρμ. 2001, 1699.

¹⁴³. O' Malley/Layton (2004), 763.

¹⁴⁴. Πίψου, σε Liber Amicorum Κεραμέως (2000), 358.

να κατατίθεται η προαναφερόμενη προσφυγή (δηλαδή, αν αυτό πρέπει να είναι το μονομελές πρωτοδικείο ή το εφετείο), ενόψει ιδίως του άρθρου 495 παρ. 1 ΚΠολΔ, όπου ορίζεται ότι η κατάθεση των ενδίκων μέσων γίνεται στο δικαστήριο το οποίο έχει εκδώσει την απόφαση που προσβάλλεται. Η ελληνική νομολογία¹⁴⁵ ακολούθησε τη λύση της απόρριψης όσων προσφυγών κατέθεταν οι διάδικοι στο Μονομελές Πρωτοδικείο ως απαράδεκτων, εξαιτίας της μη νομότυπης άσκησής τους στο δικαστήριο που όριζε η Σύμβρυξ. Με βάση τη ρητή πρόβλεψη του Κανονισμού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το ένδικο μέσο του άρθρου 43 ασκείται νόμιμα μόνο με την κατάθεση του στη γραμματεία του Εφετείου. Εντούτοις, για λόγους οικονομίας της όλης διαδικασίας, αν κατατεθεί δικόγραφο έφεσης στην γραμματεία του εκδώσαντος την απόφαση δικαστηρίου και μετά, αφού αυτό επιδοθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας στον αντίδικο και προσδιορισθεί ημέρα συζήτησης στο αρμόδιο Εφετείο, παραδεκτώς συζητείται στο Εφετείο, καθώς σκοπός είναι η οικονομία της δίκης και η ταχύτερη δυνατή ολοκλήρωση της διαδικασίας που θα οδηγήσει στην ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων εντός της ΕΕ¹⁴⁶.

Η προσφυγή εισάγεται προς συζήτηση στα πλαίσια της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 3 του Κανονισμού. Η αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, με την έννοια που προσλαμβάνει στο ελληνικό δίκαιο, έχει ως αντικείμενο την δεσμευτική διάγνωση μιας αμφίβολης έννομης σχέσης και βασικό της χαρακτηριστικό είναι η ύπαρξη αντιδικίας κατά τη διεξαγωγή της δίκης. Ο Κανονισμός δεν καθορίζει ποια συγκεκριμένη διαδικασία θα εφαρμοσθεί κατά τη συζήτηση της προσφυγής, αλλά το ζήτημα αυτό αφήνεται στο κράτος μέλος εκτέλεσης, αρκεί να πρόκειται για μια κατ' αντιδικία διαδικασία.

Γίνεται δεκτό ότι στην περίπτωση της Ελλάδας, η οποία δεν έχει αντιμετωπίσει νομοθετικά τα ειδικότερα διαδικαστικά ζητήματα του Καν. 44/2001, ενδεδειγμένη είναι η εφαρμογή των κανόνων της κατ' αντιδικία διαδικασίας που εφαρμόζονται στο Εφετείο και συγκεκριμένα του άρθρου 524 ΚΠολΔ. Ωστόσο, η εφαρμογή των κανόνων αυτών, δεν πρέπει να γίνεται τυφλά, αλλά πάντα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το πνεύμα και οι σκοποί που επιδιώκει ο Καν. 44/2001 καθώς και το εξειδικευμένο αντικείμενο της δίκης, που συνίσταται στην επίλυση εξειδικευμένων θεμάτων του δικονομικού διεθνούς δικαίου.

Υπό αυτή την έννοια, γίνεται δεκτό ότι δεν είναι απαραίτητη η διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας απόδειξης, όπως αυτή διεξάγεται στο κοινό δίκαιο σε μία ενιαία συζήτηση, σύμφωνα με τους κανόνες της πρωτοβάθμιας διαδικασίας κατ'

¹⁴⁵. ΕφΠερ. 419/1994· ΕφΠερ 1103/1995· ΕφΠερ 1220/1996, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

¹⁴⁶. Αλαπάντας, ΑρχΝομ 2002, 209 επ.

άρθρο 524 παρ. 1, ενώ προβλήματα γεννιούνται γύρω από τις δικονομικές συνέπειες της ερημοδικίας των διαδίκων. Πιο συγκεκριμένα, ενώ είχε κριθεί ότι συνάδει με το πνεύμα του Κανονισμού η παρ. 3 του άρθρου 524 ΚΠολΔ, η οποία συνδέει την ερημοδικία του εκκαλούντος με την απόρριψη της έφεσης, άρα και της προσφυγής, προβλήματα δημιουργούνται πλέον με την ερημοδικία του εφεσηβλήτου και με το νέο περιεχόμενο της παρ. 4 του άρθρου 524 ΚΠολΔ, μετά την τροποποίηση που υπέστη δυνάμει του Ν. 3994/2011¹⁴⁷. Με το άρθρο 44 του ως άνω νόμου τροποποιήθηκε η παρ. 4 του άρθρου 524 ΚΠολΔ, με αποτέλεσμα η ερημοδικία του εφεσιβλήτου να ταυτίζεται με ομολογία των λόγων της έφεσης. Κατά το παρελθόν είχε κριθεί ότι το τεκμήριο της ομολογίας σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα του Κανονισμού, ο οποίος ορίζει ως καταλληλότερη διαδικασία εκδίκασης της προσφυγής του άρθρου 43, αυτήν που επιτρέπει να διεξαχθεί μια πραγματική και καθαρή αντιδικία και ότι αντίθετα η αποδοχή του τεκμηρίου ομολογίας του ερημοδικασθέντα εναγομένου οδηγεί σε διάθεση της εκτελεστότητας της ενδοκοινοτικής απόφασης¹⁴⁸.

4.4. Λόγοι προσφυγής

Το άρθρο 45 παρ. 1 του Καν. 44/2001 ορίζει ότι «*Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο δυνάμει των άρθρων 43 ή 44 δύναται να απορρίψει ή να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας μόνον εφόσον συντρέχει λόγος από τους οριζόμενους στα άρθρα 34 και 35*». Η διάταξη αυτή, συνδέει ευθέως το αντικείμενο της δίκης της προσφυγής του καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη με τους λόγους άρνησης αναγνώρισης που προβλέπει ο ίδιος ο Καν. 44/2001. Οι λόγοι προσφυγής του καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, με βάση τους οποίους μπορεί αυτός να ζητήσει την ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την εκτελεστότητα, εφόσον ο ίδιος αποδείξει τη βασιμότητά τους, πρέπει να αναφέρονται κυρίως στην εξειδικευμένη επίκληση λόγου άρνησης κήρυξης εκτελεστότητας, όπως αυτοί προσδιορίζονται στα άρθρα 34-35. Πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντική καινοτομία του Κανονισμού είναι η μείωση των κωλυμάτων του συμβατικού δικαίου, των κωλυμάτων, δηλαδή που προβλέπονταν στο άρθρο 27 ΣυμβΒρυξ, η οποία όμως συνδυάζεται με την παράλληλη επί το αυστηρότερο διατύπωσή τους¹⁴⁹. Έτσι, οι ρητά προβλεπόμενοι λόγοι προσφυγής είναι οι ακόλουθοι:

¹⁴⁷. ΦΕΚ Α/165/25.7.2011.

¹⁴⁸. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 523 επ.

¹⁴⁹. Πίππου, Αρμ. 2001, 1687.

ι. Προφανής αντίθεση προς τη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισης

Ο Καν. 44/2001 διατήρησε ως λόγο μη αναγνώρισης και ταυτόχρονα εκτέλεσης των αποφάσεων την επιφύλαξη της γενικής ρήτηρας της δημόσιας τάξης, μιας ρήτηρας που εντοπίζεται στα περισσότερα εθνικά δίκαια, αλλά και στις διμερείς και πολυμερείς συμβάσεις¹⁵⁰. Σε αντίθεση όμως με το άρθρ. 27 σημ. 1 ΣυμβΒρυξ, στο άρθρ. 34 σημ. 1 Καν. 44/2001 απαντάται μια ουσιωδέστατη διατύπωση, η οποία έγκειται στην προσθήκη του επιρρήματος «προφανώς». Κατά τον Κανονισμό, «απόφαση δεν αναγνωρίζεται αν η αναγνώριση αντίκειται προφανώς στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισεως». Η διαφορετική αυτή διατύπωση, υπαγορεύθηκε από την ανάγκη να υπογραμμισθεί ακόμη περισσότερο ο εξαιρετικός χαρακτήρας της ρήτηρας της δημόσιας τάξης, με αποτέλεσμα την προσαρμογή της νομοθετικής ρύθμισης στην παγιωμένη πλέον νομολογιακή τάση του ΔΕΚ¹⁵¹ αλλά και στη θέση μεγάλης μερίδας θεωρητικών¹⁵² που από νωρίς τάχθηκαν υπέρ τις περιστολής της εφαρμογής της εν λόγω ρήτηρας. Η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης παραμένει, λοιπόν, ο κατεξοχήν εξαιρετικός λόγος μη αναγνώρισης ή εκτέλεσης των κοινοτικών αποφάσεων και η σχετική διάταξη που τον καθιερώνει πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, έτσι ώστε η εφαρμογή της να εμφανίζεται σε απολύτως ακραίες περιπτώσεις. Η νέα διατύπωση της διατάξεως αποτυπώνει το σύγχρονο πνεύμα της νομολογίας του ΔΕΚ, όπως αυτό εκφράστηκε με πανηγυρικό τρόπο στην υπόθεση *Krombach/Bamberski*. Ενόψει της απαγόρευσης της κατ' ουσίαν αναθεώρησης της αλλοδαπής απόφασης, αντίθεση στη δημόσια τάξη υπάρχει μόνο όταν η αναγνώριση ή η εκτέλεση προσκρούει κατά τρόπο ανεπίτρεπτο στην έννομη τάξη του κράτους υποδοχής, παραβιάζοντας κατάφωρα θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματά του¹⁵³. Σ' αυτά πρωτεύουσα θέση κατέχει και το κατοχυρωμένο από την ΕΣΔΑ δικαίωμα υπεράσπισης, το οποίο δεν μπορεί να θυσιάζεται στο βωμό της απλούστευσης των διατυπώσεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση. Είναι προφανές ότι η

150. *Ανθιμος*, Η Δικονομική Δημόσια Τάξη κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών της 27.9.1978· Δ 1995, 1099.

151. Απόφ. 4.2.1988, υπόθ. 145/86, *Hoffman/Krieg*, ΣυλλΝομολ 1988, 645 επ' Απόφ. 10.10.96, υπόθ. C-78/95, *Hendrikman/Feyen*, ΣυλλΝομολ 1996, I-4943· Απόφ. 28.3.2000, υπόθ. C-7/98, *Krombach/Bamberski*, ΣυλλΝομολ 2000, I – 1935· Απόφ. 22.5.2000, υπόθ. C-38/98, *Renault/Maxicar SpA, O. Formento*, ΣυλλΝομολ 2001, I-2973.

152. *Πίπου*, Αρμ. 2001, 1687 με περαιτέρω παραπομπές σε *Weser*, *Convention Communautaire sur la compétence judiciaire d'exécution des décisions*, 1975, 330· *Geimer/Schütze*, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*, Bd I/1, 1058.

153. Απόφ. 28.3.2000, υπόθ. C-7/98, *Krombach/Bamberski*, ΣυλλΝομολ 2000, I – 1935, σκέψεις 24-26· Απόφ. 22.5.2000, υπόθ. C-38/98, *Renault/Maxicar SpA, O. Formento*, ΣυλλΝομολ 2001, I-2973, σκέψεις 31-32.

έννοια της «κατάφωρης προσβολής» αποδίδει την έννοια της «προφανούς προσβολής» της δημόσιας τάξεως κατ' άρθρο 34 σημ. 1 του Κανονισμού, η οποία μάλιστα πρέπει, υπό το φως της ως άνω αποφάσεως, να προσεγγίζεται πλέον όχι μόνο εθνικά αλλά και με κοινοτικά κριτήρια.

Στα ιστορικά της εθνικής νομολογίας των κρατών μελών, οι περιπτώσεις αντίθεσης στην δικονομική δημόσια τάξη κατά το άρθρο 34 σημ. 1 σπανίζουν. Κρίθηκε π.χ. από το γερμανικό Ακυρωτικό ότι η ιταλική απόφαση που είναι προϊόν απάτης δεν μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή στη Γερμανία, εξαιτίας της αντιθέσεως της προς τη γερμανική δημόσια τάξη¹⁵⁴. Το γαλλικό Ακυρωτικό έχει ωστόσο επανειλημμένως δεχθεί, με βάση το άρθρο 27 σημ. 1 Συμβ.Βρυξ., ότι η απόφαση που στερείται αιτιολογίας είναι αντίθετη προς τη γαλλική δημόσια τάξη, εκτός αν η έλλειψη αυτή μπορεί να θεραπευθεί με στοιχεία που την αναπληρώνουν παρά τις αντίθετες απόψεις που επικρατούν στη γαλλική θεωρία και τις απόψεις που επικρατούν στο βελγικό, το ελληνικό δίκαιο αλλά και το γερμανικό δίκαιο. Έγινε επίσης δεκτό από τη γαλλική νομολογία¹⁵⁵ ότι απόφαση που επιδικάζει διατροφή σε τέκνο προσβάλλει τη γαλλική δημόσια τάξη, όταν η διαπίστωση της πατρότητας στηρίχθηκε αποκλειστικά και μόνο στους ισχυρισμούς της μητέρας. Η γερμανική νομολογία έχει από την άλλη μεριά κρίνει ότι δεν μπορεί να τεθεί θέμα αντίθεσης προς τη δικονομική έννομη τάξη κατά το άρθρ. 34 σημ. 1 Καν. 44/2001 όταν υπάρχουν διαφοροποιήσεις στον οργανισμό δικαστηρίων του κράτους εκδόσεως της απόφασης ή όταν κατά το δικονομικό δίκαιο του κράτους έκδοσης δεν προβλέπονται ένδικα μέσα¹⁵⁶. Η ελληνική νομολογία στα τόσα χρόνια ισχύος της Συμβ.Βρυξ και του διαδόχου της Κανονισμού δεν υπήρξε γενναιόδωρη με την ενεργοποίηση της ρήτρας του άρθρ. 37 σημ. 1 σε ό,τι αφορά την δικονομική δημόσια τάξη τουλάχιστον¹⁵⁷. Ωστόσο, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν αρνηθεί κατόπιν άσκησης της εξεταζόμενης προσφυγής, την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπής απόφασης όταν η τελευταία αποκλείει ή περιορίζει την εφαρμογή εσωτερικών διατάξεων που έχουν τεθεί για το γενικό συμφέρον και εκείνο της εθνικής οικονομίας, όπως οι διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1 του ν. 1892/1990¹⁵⁸ καθώς και όταν η αλλοδαπή απόφαση καταδικάζει τον εναγόμενο σε υπέρμετρα δικαστικά έξοδα¹⁵⁹. Στην τελευταία περίπτωση, το Εφετείο

154. BGH, 10.07.1986 - III ZR 77/85, διαθέσιμη στον διαδικτυακό τόπο: <http://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=10.07.1986&Aktenzeichen=III%20ZR%2077/85>

155. *Frank Lyon Company v. United States*, 435 U.S. 561 (1978), διαθέσιμη στον διαδικτυακό τόπο: <http://supreme.justia.com/us/435/561/case.html>

156. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 410 – 411, βλ. τις εκεί σημειούμενες παραπομπές.

157. ΕφΑθ 1356/2007, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

158. ΕφΑθ 7701/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

159. ΕφΑθ 6115/2005, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

έκρινε ότι η καταδίκη του οφειλέτη σε δικαστικά έξοδα τα οποία τελούν σε υπέρμετρη δυσαναλογία προς την αξία του αντικειμένου της δίκης και υπερβαίνουν κατά πολύ την αξία αυτή, δεν είναι ανεκτή από την εγχώρια δημόσια τάξη, αλλ' απεναντίας αντίκειται σε θεμελιώδεις και κρατούσες στην Ελλάδα ηθικές, κοινωνικές και δικανικές αντιλήψεις και εμμέσως σε υπερνομοθετικού χαρακτήρα διατάξεις, όπως το άρθρο 20 παρ. 1 Σ και 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ.

ii. Παραβίαση του δικαιώματος υπεράσπισης του εναγομένου στη χώρα προέλευσης της απόφασης

Το άρθρο 34 σημ. 2 του Κανονισμού αποσκοπεί στη διασφάλιση του δικαιώματος άμυνας του ερημοδικασθέντος εναγομένου. Όπως ακριβώς η Συμβ.Βρυξ., έτσι και ο Κανονισμός αναφέρεται στα εισαγωγικά έγγραφα της δίκης, περιορίζοντας την προστασία του δικαιώματος υπερασπίσεως του εναγομένου στο αρχικό στάδιο της διαδικασίας. Αντίθετα, η νομοτυπική μορφή της διάταξης δεν καλύπτει παραβιάσεις του δικαιώματος αυτού που συντελούνται με την πλημμελή επίδοση μεταγενέστερων της αγωγή δικογράφων. Διέξοδο στο ζήτημα αυτό μπορεί να προσφέρει και σήμερα η προσφυγή στην επιφύλαξη της δημόσιας τάξης, λύση που άλλωστε είχε υποστηριχθεί ευρέως και υπό το καθεστώς της Σύμβ.Βρυξ¹⁶⁰.

Σημαντική καινοτομία της εν λόγω ρύθμισης είναι η απάλειψη της προϋπόθεσης του «κανονικού» της επίδοσης που προβλεπόταν στο άρθρο 27 σημ. 2 Συμβ.Βρυξ και η αντικατάστασή του με τη φράση «κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αμυνθεί». Η νέα αυτή διατύπωση δεν μπορεί να έχει την έννοια της ολοσχερούς κατάργησης κάθε αξιώσεως για νομότυπη επίδοση, αφού τότε θα συρρικνωνόταν σημαντικά το υπερασπιστικό δικαίωμα του εναγομένου¹⁶¹. Η απλούστευση των διατυπώσεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων δεν είναι δυνατόν να επιτυγχάνεται με την κατ' οποιονδήποτε τρόπο αποδυνάμωση των δικαιωμάτων υπεράσπισης του οφειλέτη¹⁶².

Αξιοσημείωτο είναι καταρχάς ότι οι όροι εφαρμογής της επίμαχης διάταξης διατυπώνονται σωρευτικά και όχι διαζευκτικά. Αφομοιώνεται έτσι πλήρως στο σημείο αυτό η νομολογία του ΔΕΚ που είχε ταχθεί σαφώς υπέρ της σωρευτικής τήρησης των

¹⁶⁰. Γέσιου - Φαλτσή (2006), 341 επ.

¹⁶¹. Πίψου, Αρμ. 2001 1690 με περαιτέρω παραπομπή σε *Fahl*, Die Stellung des Gläubigers und des Schuldners bei der Vollstreckung ausländischer Entscheidungen nach dem EuGVU, 1992, 74.

¹⁶². Απόφ. 3.7.1990, υπόθ. C-305/88, *Lancray/Peters*, Συλλ.Νομολ 1990, I-2725, σκέψεις 20, 21· Απόφ. 11.5.1985, υπόθ. 49/84, *Debaecker και Plouvier /Bouwman*, Συλλ.Νομολ 1985, I-1779, σκέψεις 10 επ.

εγγυήσεων του κανονικού και εγκαίρου¹⁶³. Μόνο το έγκαιρο της επίδοσης δεν είναι αρκετό για να δικαιολογήσει την αναγνώριση ή την εκτέλεση, αν ο τρόπος με τον οποίο αυτή επιδόθηκε δεν εξασφάλισε το δικαίωμα άμυνας του εναγομένου. Επιπρόσθετα χαρακτηριστικό της νέας ρύθμισης είναι ότι στο νομοτυπικό της διάταξης προτάσσεται το στοιχείο ου έγκαιρου, ενώ παράλληλα η δυνατότητα άμυνας συνδέεται πλέον άμεσα και με τον τρόπο διενέργειας της επίδοσης. Η αντιστροφή αυτή αποτελεί και τον πυρήνα της διάταξης.

Σημαντική, περαιτέρω καινοτομία που εισήχθη με τον Καν. 44/2001 συνιστά και η εξαίρεση του κανόνα του άρθρου 34 σημ. 2, σύμφωνα με την οποία ο λόγος άρνησης της αναγνώρισης ή εκτέλεσης αίρεται αν ο εναγόμενος παρέλειψε, ενώ μπορούσε, να προσβάλει την ερήμην απόφαση στο κράτος έκδοσης.

Με βάση τα νέα δεδομένα, η γνώση της απόφασης και η δυνατότητα προσβολής της αναβαθμίστηκαν. Στο δικαστή του κράτους εκτέλεσης εναπόκειται να ερευνήσει και να σταθμίσει την πλήρωση των όρων αυτών. Κι αν μεν το Δικαστήριο διαπιστώσει *in concreto* την πραγματική αδυναμία του εναγομένου να προσβάλει την ερήμην απόφαση, τότε το προσβληθέν δικαίωμα ακροάσεως του τελευταίου μπορεί πράγματι να θεραπευθεί στο δεύτερο κράτος με τον οριστικό αποκλεισμό της αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης. Αν, όμως, διαπιστωθεί, με βάση τα συγκεκριμένα περιστατικά, ότι ο εναγόμενος άφησε, ενώ είχε τη δυνατότητα, ανεκμετάλλετες τις ευκαιρίες που του παρέχει το εθνικό δίκαιο, τότε το δικαστήριο του κράτους υποδοχής δεν μπορεί να παίξει αποκαταστικό της αμέλειας του ρόλο¹⁶⁴.

iii. Απόφαση ασυμβίβαστη με απόφαση του κράτους αναγνώρισης ή απόφαση ασυμβίβαστη με απόφαση άλλου κράτους μέλους ή τρίτου κράτους

Το άρθρο 34 σημ. 3 Καν. 44/2001 θέτει τον κανόνα ότι απόφαση δεν αναγνωρίζεται (ούτε εκτελείται) αν είναι ασυμβίβαστη με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ιδίων διαδίκων στο κράτος αναγνώρισης. Το άρθρο αυτό φέρνει στο σύστημα του Καν. 44/2001 το άρθρο 27 σημ. 3 Συμβ. Βρυξ και αποτελεί ρύθμιση απλώς συμπληρωματική των διατάξεων για την εκκρεμοδικία και τη συνάφεια¹⁶⁵. Σχετικά με την έννοια των ασυμβίβαστων αποφάσεων, το ΔΕΚ¹⁶⁶ τάχθηκε εξ αρχής υπέρ της αυτόνομης ερμηνείας και έκρινε ότι «Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει ασυμβίβαστο κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, πρέπει να εξεταστεί αν οι εν

¹⁶³. Απόφ. 10.10.1996, υπόθ. C-78/95, *Hendrikman/Magenta*, ΣυλλΝομολ 1997, I-4943. 21

¹⁶⁴. *Πίψου*, Αρμ. 2001, 1690.

¹⁶⁵. *Γέσιου- Φαλτσή* (2006), 387 επ.

¹⁶⁶. Απόφ. 4.2.1988, υπόθ. 145/86, *Hoffman/Krieg*, ΣυλλΝομολ 1988, 645 επ.

λόγω αποφάσεις αναπτύσσουν έννομες συνέπειες οι οποίες αποκλείουν η μία την άλλη». Για τον αν οι αποφάσεις αυτές πρέπει να είναι τελεσίδικες ή αρκεί οριστικές, το ΔΕΚ δεν έχει λάβει θέση, αφήνοντας το ζήτημα στην ερμηνεία των εθνικών δικαστηρίων¹⁶⁷. Έγινε, επομένως, δεκτό ότι η Συμβ.Βρυξ., όπως και ο Καν. 44/2001 δεν έχει θέσει καμία απολύτως προϋπόθεση δικονομικής ωριμότητας¹⁶⁸. Ομοίως, αδιάφορο στα πλαίσια του άρθρου 34 σημ. 3 είναι και το χρονικό σημείο έκδοσης της ασυμβίβαστης εγχώριας απόφασης, η οποία ακόμη και αν είναι μεταγενέστερη της αλλοδαπής (υπό αναγνώριση) απόφασης, υπερτερεί. Αντιθέτως ο χρόνος έκδοσης αποκτά καθοριστικό ρόλο στην περίπτωση του άρθρου 34 σημ. 4 όταν το ασυμβίβαστο ή μη, κρίνεται μεταξύ δύο αποφάσεων κρατών μελών, διαφόρων του κράτους εκτέλεσης ή μεταξύ μίας απόφασης κράτους μέλους και μίας αντίστοιχης ενός τρίτου κράτους. Εν προκειμένω θα ισχύσει το κριτήριο της χρονικής υπεροχής της παλαιότερης απόφασης¹⁶⁹.

iv. Παραβίαση διατάξεων περί διεθνούς δικαιοδοσίας

Ο έλεγχος της διεθνούς δικαιοδοσίας κατά κανόνα δεν αποτελεί υπό τον Καν. 44/2001, αλλά ούτε αποτέλεσε και υπό την Συμβ.Βρυξ, προϋπόθεση ή κώλυμα αναγνώρισης ή κήρυξης εκτελεστότητας μιας αλλοδαπής δικαστικής απόφασης. Ακόμη, δηλαδή, κι αν ο δικαστής του κράτους προέλευσης παραβίασε κατά προφανή τρόπο τις σχετικές ρυθμίσεις του Καν. 44/2001, ο δικαστής του κράτους υποδοχής δεν μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας της απόφασης που ο πρώτος εξέδωσε. Είναι, μάλιστα, χαρακτηριστικό ότι κατά τη σαφή διατύπωση του άρθρου 35 παρ. 3 Καν. 44/2001, οι σχετικοί με τη διεθνή δικαιοδοσία κανόνες δεν αφορούν ούτε τη δημόσια τάξη υπό την έννοια του άρθρου 34 σημ. 1. Εξαίρεση στα ως άνω, εισάγεται με την περίπτωση παραβίασης συγκεκριμένων, περιοριστικά αναφερόμενων βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας του Κανονισμού, η οποία μπορεί να αποτελέσει λόγο άρνησης αναγνώρισης και κήρυξης εκτελεστότητας κατ' άρθρο 35 παρ. 1. Πρόκειται για τα τμήματα του Καν. 44/2001 που αναφέρονται στην διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλίσεων και σε συμβάσεις καταναλωτών¹⁷⁰, στις αποκλειστικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας¹⁷¹ καθώς και σε ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας που διέπονται από ειδικές διεθνείς συμβάσεις¹⁷².

¹⁶⁷. *Jenard*, Έκθεση, άρθρο 27.

¹⁶⁸. ΑΠ 1321/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

¹⁶⁹. *Πίψου*, Αρμ. 2001, 1693.

¹⁷⁰. Τρίτο και τέταρτο τμήμα αντίστοιχα του Κεφαλαίου II Καν. 44/2001.

¹⁷¹. Έκτο Τμήμα του Κεφαλαίου II Καν. 44/2001.

¹⁷². Άρθρο 72 Καν. 44/2001.

Η πρώτη εξαίρεση αναφέρεται σε ρυθμίσεις κατεξοχήν προστατευτικές του αντισυμβαλλόμενου του ασφαλιστή ή του καταναλωτή. Στο μέτρο, όμως που η ρύθμιση του άρθρου 35 παρ. 1 επιτρέπει κατ' εξαίρεση τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας αδιακρίτως, σε όλες τις συμβάσεις ασφάλισης και καταναλωτών, θεωρείται από τμήμα της ευρωπαϊκής θεωρίας¹⁷³ μη επαρκώς δικαιολογημένη, διότι όπως υποστηρίζεται υπάρχουν σπάνιες περιπτώσεις όπου ο αδύναμος διάδικος δεν είναι ο εναγόμενος αλλά ο ενάγων. Με βάση αυτή τη συλλογιστική προτείνεται η συσταλτική ερμηνεία της επίμαχης διάταξης.

Η δεύτερη εξαίρεση τονίζει την ιδιαίτερη ανάγκη να εφαρμόζονται επακριβώς οι ρυθμίσεις για την αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία (άρθρο 22), ρυθμίσεις που θεραπεύουν κατά κανόνα και δημόσια συμφέροντα. Εξαιτίας, μάλιστα του απόλυτου χαρακτήρα της διάταξης του άρθρου 22 Καν. 44/2001, γίνεται δεκτό ότι αποφάσεις που εκδίδονται σε εξωκοινοτικά κράτη, όταν έχουν παραβιάσει την αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία των κρατών μελών της ΕΕ, όπως αυτή καθορίζεται στο άρθρο 22 Καν. 44/2001, προσκρούουν επίσης στο κώλυμα αυτό της αναγνώρισης και κήρυξης εκτελεστότητας, έστω και αν ο Καν. 44/2001 δεν ισχύει στις σχέσεις με τα κράτη αυτά¹⁷⁴. Η τελευταία εξαίρεση, κατά την οποία ανακύπτει κώλυμα αναγνώρισης (άρα και εκτέλεσης), αφορά στην παραβίαση της διεθνούς δικαιοδοσίας όταν αυτή βασίζεται σε διεθνείς Συμβάσεις του άρθρου 72 Καν. 44/2001, που αντικατέστησε το άρθρο 59 ΣυμβBρυξ. Πρόκειται για μια διάταξη χωρίς ιδιαίτερη πρακτική σημασία, καθώς δεν έχουν αναφερθεί πολλές διεθνείς Συμβάσεις συναφθείσες στα πλαίσια του άρθρου 59 ΣυμβBρυξ¹⁷⁵.

ν. Λοιποί παραδεκτοί λόγοι προσφυγής

Το άρθρο 45 του Κανονισμού έχει ως στόχο να χαράξει τα όρια εντός των οποίων μπορεί να ελέγχεται η ενδοκοινοτική απόφαση στο κράτος μέλος εκτέλεσης, η οποία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αναθεωρηθεί ως προς την ουσία της, παρά μόνο με την άσκηση ενδίκου βοηθήματος/μέσου κατά το εθνικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Η σχετικά στενή διατύπωση της διάταξης δεν καλύπτει όμως όλους τους λόγους προσφυγής που μπορεί να προβάλει ο καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτης. Πράγματι, η σύνδεση της κήρυξης της εκτελεστότητας με την ύπαρξη συγκεκριμένων θετικών προϋποθέσεων, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η έλλειψή τους θεμελιώνει επίσης λόγο ή λόγους της προσφυγής του άρθρου 43. Έτσι, πέρα από τα

173. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 338 με περαιτέρω παραπομπή σε *Kropholler*, *Kom zu EuGVO* (2002⁷), Art. 35, αρ. 7· *Shack*, *IZVR* (2002³), § 17, αρ. 840.

174. *Η ίδια* (2006), 339 με περαιτέρω παραπομπή σε *Coester – Waltjen*, *Die Bedeutung des EuGVÜ und des Abkommens für Drittstaaten*, *Festschrift für H. Nakamura*, 1996, 89 επ.

175. *O' Malley/Layton* (2004), 873.

κωλύματα κήρυξης εκτελεστότητας των άρθρων 34 και 35 του Κανονισμού 44/2001, ο καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτης μπορεί επιπλέον να προβάλει καθαρά τυπικούς λόγους¹⁷⁶, όπως είναι ενδεικτικά η αδυναμία υπαγωγής της κρινόμενης διαφοράς στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, η αδυναμία υπαγωγής της πράξης της οποίας ο δανειστής αιτείται την κήρυξη εκτελεστότητας στην έννοια της απόφασης ή του δημοσίου εγγράφου ή του δικαστικού συμβιβασμού, με την έννοια των άρθρων 32, 57, 58, η μη υποβολή εκ μέρους του αιτούντα – δανειστή, των δικαιολογητικών εγγράφων που ορίζονται στα άρθρα 53 και 54, η έλλειψη ή παύση της εκτελεστότητας της απόφασης ή του τίτλου του οποίου αιτείται η αναγνώριση (άρθρο 38 παρ. 1) και τέλος, η τοπική αναρμοδιότητα του Δικαστηρίου που κήρυξε την εκτελεστότητα. Από την άλλη, έχει κριθεί από το ΔΕΚ¹⁷⁷ ότι παρά το γεγονός ότι ο Κανονισμός με το άρθρο 40 παρ. 2 επιβάλλει στον αιτούντα – δανειστή την υποχρέωση να επιλέξει κατοικία στην περιφέρεια του δικαστηρίου ή της αρμόδιας αρχής που απεύθυνε την αίτησή του, ή να διορίσει εκεί αντίκλητο, η σχετική παράλειψη του τελευταίου να πράξει κάτι από τα δύο δεν παρασύρει σε ακυρότητα την διαδικασία αναγνώρισης – κήρυξης εκτελεστότητας κι επομένως δεν μπορεί να στοιχειοθετήσει βάσιμο λόγο προσφυγής¹⁷⁸. Τέλος, λόγοι ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ σχετικά με την ακυρότητα του εκτελεστού τίτλου ή την ανυπαρξία της απαίτησης δεν μπορούν να προβληθούν παραδεκτά με την προσφυγή, έστω κι αν αυτοί είναι οφισγενείς, αν προέκυψαν δηλαδή μετά την έκδοση της απόφασης της οποίας αιτείται η κήρυξη εκτελεστότητας¹⁷⁹.

5. Το ένδικο μέσο του άρθρου 44 Καν. 44/2001

Το άρθρο 44 του Καν 44/2001 δίνει τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης που εξεδόθη επί της προσφυγής/ενδίκου μέσου του άρθρου 43 με την άσκηση ενδίκου μέσου. Δεν καθορίζεται ένα ενιαίο ένδικο μέσο για όλες τις εθνικές έννομες τάξεις, αλλά στο Παράρτημα IV προβλέπεται διαφορετικό για κάθε κράτος μέλος, ανάλογα με τις δικονομικές του ιδιαιτερότητες. Για την Ελλάδα το ένδικο μέσο που προβλέπει το Παράρτημα είναι η Αίτηση Αναιρέσεως.

Με το άρθρο 44 εισάγεται ο τρίτος και τελευταίος βαθμός δικαιοδοσίας στη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών φάσεων, μετά την μονομερή

¹⁷⁶ *Η ίδια* (2006), 514 επ' Άνθιμος, Επιτρεπτοί λόγοι προσφυγής του άρθρου 36 της σύμβασης των Βρυξελλών κατά της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων, Αρμ. 1999, 1145 – 1149 · Πίψου σε *Liber Amicorum Κεραμέως* (2000), 358 – 368 · *Η ίδια*, Αρμ. 2001, 1700-1701.

¹⁷⁷ Απόφ. 10.7.1986, υπόθ. 198/85, *Carron/Γερμανία*, ΣυλλΝομ1986, 2437 επ

¹⁷⁸ *Νούσιος*, Αρμ. 1995, 209 επ.

¹⁷⁹ Απόφ. 13.10.2011, υπόθ. C-139/10, *Prism Investments BV/J.A. Van der Meer*, ΣυλλΝομ 2011 (αδημοσίευτη), διαθέσιμη στον διαδικτυακό τόπο <http://curia.europa.eu>.

διαδικασία της αναγνώρισης και κήρυξης εκτελεστότητας του πρώτου σταδίου και την κατ' αντιδικία διαδικασία εκδίκασης της προσφυγής του δεύτερου σταδίου. Δυνατότητα άσκησης του ενδίκου μέσου του άρθρου 44 του Κανονισμού έχει είτε ο δανειστής που αιτείται την κήρυξη της εκτελεστότητας αν έγινε δεκτή η προσφυγή που άσκησε ο καθ' ου κατ' άρθρο 43, ή αν απερρίφθη η προσφυγή που ο ίδιος είχε ασκήσει κατά το ίδιο άρθρο, είτε ο οφειλέτης καθ' ου η κήρυξη εκτελεστότητας, σε περίπτωση που η προσφυγή του απερρίφθη. Άλλα πρόσωπα δεν νομιμοποιούνται να προσβάλλουν την απόφαση του δεύτερου σταδίου έστω και αν συμμετείχαν κατ' οιονδήποτε τρόπο στην συζήτηση της προσφυγής, ενώ η προβαλλόμενοι λόγοι στον τρίτο βαθμό δικαιοδοσίας δεν μπορεί να είναι παρά αυστηρώς νομικοί.

5.1. Διαδικασία άσκησης και εκδίκασης

Ελλείψει ειδικής ρύθμισης στον Κανονισμό για τον τρόπο άσκησης, την προθεσμία και την διαδικασία συζήτησης του ενδίκου μέσου του άρθρου 44, γίνεται δεκτό ότι εφαρμόζονται επί των ανωτέρω θεμάτων οι διατάξεις του εθνικού δικονομικού δικαίου¹⁸⁰. Για την Ελλάδα, όπου το ένδικο μέσο του άρθρου 44 αντιστοιχεί στην αίτηση αναίρεσης, εφαρμόζονται οι διατάξεις 552 επ. του ΚΠολΔ, ανάλογα προσαρμοσμένες στο πνεύμα του Κανονισμού και τον βασικό σκοπό του για απλοποίηση και επιτάχυνση της εκτελεστικής διαδικασίας. Έτσι για παράδειγμα, με ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αντιμετωπισθεί το άρθρο 556 ΚΠολΔ, σχετικά με τα νομιμοποιούμενα προς άσκηση αναίρεσης πρόσωπα. Γίνεται δεκτό, ότι στα πλαίσια του άρθρου 44 του Καν 44/2001, μόνο ο προσφεύγων και ο καθ' ου η προσφυγή του άρθρου 43 έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την επανεξέταση της απόφασης για νομικά σφάλματα. Τα υπόλοιπα πρόσωπα του άρθρου 556 ΚΠολΔ, όπως οι παρεμβαίνοντες, αποκλείονται. Την θέση αυτή ακολούθησε και το ΔΕΚ σε πληθώρα αποφάσεων του¹⁸¹, το οποίο υποστήριξε ότι τρίτα πρόσωπα που συμμετείχαν στη δίκη της προσφυγής, ως παρεμβαίνοντες ή προσεπικληθέντες κλπ, δεν δικαιούνται να αναιρεσιβάλλουν την απόφαση, ακόμα κι αν το εθνικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης τους χορηγεί σχετικό δικαίωμα.

Ορθότερο είναι η αίτηση αναίρεσης του άρθρου 44 του Κανονισμού να ασκείται με μόνη την κατάθεση του δικογράφου στη γραμματεία του Δικαστηρίου που εξέδωσε την προβαλλόμενη απόφαση, εν προκειμένω του Εφετείου. Για την προθεσμία άσκησής της θα πρέπει να ισχύσει του άρθρο 564 ΚΠολΔ, το οποίο ορίζει

¹⁸⁰. Πίψου, σε Liber Amicorum Κεραμέως (2000), 395.

¹⁸¹. Απόφ. 2.7.1985, υπόθ. 148/84, *Deutsche Genossenschaftsbank/Brasserie de Pecher*, ΣυλλΝομ 1985, 1981 επ' Απόφ. 21.4.1993, υπόθ. C-172/91, *Sonntag/Waidmann*, ΣυλλΝομ 1993, I-1963.

ότι η προθεσμία για τον αναιρεσείοντα που διαμένει στην Ελλάδα – δηλαδή στο κράτος εκτέλεσης είναι ένας μήνας από την επίδοση της απόφασης, ενώ για τον αναιρεσείοντα που διαμένει σε άλλο κράτος μέλος είναι τρεις μήνες από την επίδοση της απόφασης.

Σχετικά με την διαδικασία στην ανααιρετική δίκη, εφαρμοστέα είναι τα άρθρα 573 επ. ΚΠολΔ, εκτός αν οι ρυθμίσεις αυτές δεν εναρμονίζονται με τον Καν 44/2001. Έτσι αν η αναίρεση γίνει δεκτή ο ΑΠ πρέπει να προχωρήσει σε περαιτέρω κρίση επί της ουσίας, χωρίς να εφαρμόσει το άρθρο 580 παρ. 3 ΚΠολΔ και να απορρίψει ή να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας, χάριν οικονομίας της δίκης. Ως προς το ζήτημα της ερημοδικίας των διαδίκων ισχύουν οι ίδιοι προβληματισμοί με την ερημοδικία στο δεύτερο στάδιο¹⁸².

5.2. Αντικειμενικά όρια προσβολής

Το άρθρο 44 δεν διευκρινίζει ποια είναι η συγκεκριμένη απόφαση η οποία μπορεί να προσβληθεί με το ένδικο μέσο της Αναίρεσης, ενόψει ιδίως του γεγονότος ότι από το Δικαστήριο του άρθρου 43 μπορούν να εκδοθούν τεσσάρων ειδών αποφάσεις:

α) Προδικαστικές αποφάσεις που διατάσσουν τη διενέργεια περαιτέρω αποδείξεων.

β) Αποφάσεις που κρίνουν αποκλειστικά και οριστικά επί της προσφυγής που ασκείται κατά της απόφασης που κηρύσσει ή όχι την εκτελεστότητα της αλλοδαπής απόφασης.

γ) Παρεμπόπτες αποφάσεις που διατάσσουν την αναστολή της διαδικασίας εκδίκασης της προσφυγής κατόπιν αιτήσεως του οφειλέτη κατ' άρθρο 46 παρ 1 του Κανονισμού. Το δικαστήριο δηλαδή πριν προχωρήσει στην εξέταση της βασιμότητας της προσφυγής που ο οφειλέτης ή ο δανειστής έχει ασκήσει, μπορεί να εκδώσει παρεμπόπτη απόφαση επί της αίτησης του οφειλέτη περί αναστολής της εκτέλεσης.

δ) Αποφάσεις που κρίνουν ενιαία τόσο επί της προσφυγής, όσο και επί της επιβολής του παρεπόμενου μέτρου της παροχής εγγύησης εκ μέρους του επισπεύδοντα. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο μπορεί να κάνει δεκτή την προσφυγή που άσκησε ο επισπεύδων δανειστής κατά της απόφασης που δεν κήρυξε την εκτελεστότητα ή να απορρίψει την προσφυγή που άσκησε ο καθ' ου οφειλέτης κατά της απόφασης που κήρυξε την επίμαχη εκτελεστότητα και ταυτόχρονα, κάνοντας χρήση της διακριτικής του ευχέρειας κατά το άρθρο 46 παρ. 3 του Κανονισμού, να

¹⁸². Βλ. ανωτέρω, Κεφάλαιο Β', Ενότητα υπό 3.3.

διατάξει με την ίδια απόφαση ως παρεπόμενο μέτρο την εξάρτηση της εκτέλεσης από την παροχή εγγύησης εκ μέρους του επισπεύδοντα.

Το ΔΕΚ στα πλαίσια επίλυσης του αντίστοιχου ερμηνευτικού ζητήματος στο άρθρο 38 Συμβρυξ απεφάνθη ότι με ένδικο μέσο (αναίρεση) προσβάλλεται μόνο η απόφαση που κρίνει επί της βασιμότητας της προσφυγής κατά της αποφάσεως που κήρυξε την εκτελεστότητα. Αρχικά με την απόφαση *Brennero/Wendel*¹⁸³, το Δικαστήριο απέκλεισε τη δυνατότητα αυτοτελούς προσβολής με αναίρεση οποιασδήποτε αδιακρίτως αποφάσεως που εκδίδεται στο πλαίσιο της δίκης επί της προσφυγής. Στη συνέχεια η ανωτέρω κρίση εξειδικεύθηκε με τις αποφάσεις *Van Dalfsen/Van Loon*¹⁸⁴ και *SISRO/Ampersand*¹⁸⁵ σύμφωνα με τις οποίες ακόμα κι αν τα μέτρα του άρθρου 37 παρ. 2 Συμβρυξ (πλέον 46 Καν 44/2001) περιέχονται στην ίδια απόφαση, η σχετική κρίση δεν συνιστά «απόφαση επί της προσφυγής» και δεν προσβάλλεται με απόφαση.

Τα μέτρα του άρθρου 46 του Κανονισμού αποτελούν εντός της κύριας δίκης της προσφυγής, θέματα παρεπόμενα ή παρεμπύπτοντα, ρυθμιστικά της εντεύθεν εξέλιξης της εκτελεστικής διαδικασίας και μη δυνάμενα να εξομοιωθούν με την απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την προσφυγή, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προσβληθούν ενώπιον του Ακυρωτικού¹⁸⁶. Σύμφωνα, όμως με τη νέα ρύθμιση του Κανονισμού, το Ακυρωτικό δικαστήριο παρόλο που δεν μπορεί να επανεξετάσει τα μέτρα του άρθρου 46, μπορεί, όπως και το δικαστήριο του άρθρου 43, να κρίνει για πρώτη και τελευταία φορά, στα πλαίσια του Κανονισμού, την αίτηση του οφειλέτη για αναστολή της εκτέλεσης ή για την παροχή εγγύησης από τον επισπεύδοντα. Σε κάθε περίπτωση ο ενδιαφερόμενος διάδικος διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την επανεξέταση της απόφασης σχετικά με τα ανωτέρω παρεπόμενα μέτρα στα όρια που του επιτρέπει το εθνικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης¹⁸⁷.

5.3. Λόγοι Προσβολής

Με το ένδικο μέσο του άρθρου 44 του Κανονισμού προβάλλονται μόνο νομικοί λόγοι. Αντίθετη ρύθμιση θα παρακώλυε την γρήγορη διεξαγωγή της εκτελεστικής διαδικασίας και θα ματαίωνε τον πρωταρχικό σκοπό του Κανονισμού 44/2001. Περαιτέρω το άρθρο 45 παρ. 1 Καν 44/2001 ορίζει ρητά ότι «*Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο (του) άρθρ(ου) 44 δύναται να απορρίψει ή να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας μόνον εφόσον συντρέχει λόγος*

¹⁸³. Απόφ. 27.11.1984, υπόθ. 258/83, *Brennero/Wendel*, ΣυλλΝομ 1984, 3981 επ.

¹⁸⁴. Απόφ. 4.10.1991, υπόθ. C-183/90, *Van Dalfsen/Van Loon*, ΣυλλΝομ 1991, 4765 επ.

¹⁸⁵. Απόφ. 11.8.1995, υπόθ. C-432/93, *SISRO/Ampersand*, ΣυλλΝομ 1995, 2288 επ.

¹⁸⁶. *Πίψου* σε *Liber amicorum Κεραμέως* (2000), 398 επ.

¹⁸⁷. *Γέσιου-Φαλτση* (2006), 526.

από τους οριζόμενους στα άρθρα 34 και 35». Το ένδικο μέσο της αναίρεσεως οδηγεί συνεπώς στον έλεγχο της ορθής ερμηνείας και εφαρμογής των κωλυμάτων αναγνώρισεως των άρθρων 34 και 35. Ελέγχεται μέσω αυτής η νομιμότητα της κήρυξης της εκτελεστότητας.

Από την άποψη του ελληνικού δικαίου, το ένδικο μέσο του άρθρου 44 του Κανονισμού θα ασκείται βάσιμα εφόσον συντρέχει κάποιος από τους αναιρετικούς λόγους του άρθρου 559 ΚΠολΔ και εφόσον αυτοί συνέχονται με την εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των κωλυμάτων εκτελεστότητας.

6. Παρεπόμενα μέσα άμυνας του οφειλέτη κατ' άρθρο 46 Καν. 44/2001

Εκτός από τα κύρια μέσα άμυνας της προσφυγής και της αναίρεσης που αναγνωρίζει ο Καν. 44/2001 στον οφειλέτη, το άρθρο 46 του αναγνωρίζει επιπλέον και δύο παρεπόμενα μέσα άμυνας: την αναστολή της διαδικασίας εκδίκασεως της προσφυγής ή της αναίρεσης (άρθρο 46 παρ. 1) και την εξάρτηση της εκτέλεσης από την παροχή εγγύησης εκ μέρους του επισπεύδοντα (άρθρο 46 παρ. 3). Χαρακτηρίζονται ως παρεπόμενα διότι δεν νοείται παραδεκτή κατάθεση αυτοτελούς αίτησης αναστολής ή παροχής εγγύησης ενώπιον των αρμοδίων Δικαστηρίων, αλλά τα τελευταία μπορούν να διατάξουν ένα από τα δύο ανωτέρω μέσα του άρθρου 46, κατόπιν σχετικής αίτησης του οφειλέτη, μόνο με παρεμπίπτουσες (όταν πρόκειται για αίτηση αναστολής) ή ενιαίες (όταν πρόκειται για αίτηση παροχής εγγύησης) αποφάσεις στα πλαίσια εκδίκασης της προσφυγής του άρθρου 43 ή της αναίρεσης του άρθρου 44¹⁸⁸.

Σκοπός του άρθρου 46 είναι να προστατεύσει τον οφειλέτη από τις ζημιές που ενδέχεται να προκύψουν από την αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να τροποποιηθούν κατόπιν ασκήσεως τακτικών ένδικων μέσων στο κράτος προέλευσής τους. Αντίστοιχες προβλέψεις υπήρχαν και στο άρθρο 38 Συμβρυξ, ωστόσο το άρθρο 46 του Κανονισμού, χορηγεί πιο διευρυμένη προστασία στον καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, αφού του δίνει τη δυνατότητα να αιτηθεί την αναστολή, όποιο κι αν είναι το επίπεδο του ενδίκου μέσου, ακόμα δηλαδή, και στα πλαίσια της αναιρετικής δίκης.

188. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 541

6.1. Η αναστολή της διαδικασίας εκδίκασης της προσφυγής/αναίρεσης

Σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 1 Καν 44/2001 «Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται το ένδικο μέσο σύμφωνα με τα άρθρα 43 ή 44, μπορεί, με αίτηση του διαδίκου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, να αναστείλει τη διαδικασία αν κατά της αλλοδαπής αποφάσεως έχει ασκηθεί στο κράτος μέλος προελεύσεως τακτικό ένδικο μέσο, ή αν η προθεσμία για την άσκησή του δεν έχει ακόμα εκπνεύσει· στη τελευταία περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να τάξει προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου αυτού μέσου». Με την αίτηση του άρθρου 46 που μπορεί να υποβάλει ο οφειλέτης ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου, στα πλαίσια εκδίκασης του ενδίκου μέσου που άσκησε είτε ο ίδιος είτε ο δανειστής, ζητείται η αναστολή της διαδικασίας εκδίκασης της εν λόγω προσφυγής ή αναίρεσης. Με την αναστολή της συζήτησης ειδικά του ενδίκου μέσου του άρθρου 43, ουσιαστικά αναστέλλεται και ολόκληρη η διαδικασία εκτέλεσης δεδομένου ότι το άρθρο 47 παρ. 3 του Κανονισμού ορίζει ρητά ότι μέχρι την έκδοση απόφασης για την προσφυγή αυτή, ο επισπεύδων δανειστής δεν μπορεί να προχωρήσει σε καμία πράξη εκτέλεσης παρά μόνο στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων επί της περιουσίας του οφειλέτη. Αυτονόητο είναι ότι η αναστολή θα διαρκέσει μέχρι την έκδοση απόφασης επί του ασκηθέντος στη χώρα προέλευσης τακτικού ενδίκου μέσου ή μέχρι την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας εντός της οποίας μπορούσε να ασκηθεί το εν λόγω ένδικο μέσο.

Από το γράμμα και την όλη οικονομία του άρθρου 46 παρ. 1 προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση της αναστολής, που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, είναι πέραν από την υποβολή σχετικού αιτήματος από τον οφειλέτη στο κράτος εκτελέσεως, πρώτον, η άσκηση του «τακτικού» ενδίκου μέσου στο κράτος-μέλος εκδόσεως της αποφάσεως ή η ύπαρξη προθεσμίας για την άσκησή του στο κράτος αυτό και δεύτερον, η άσκηση της προσφυγής του άρθρου 43 Καν 44/2001 στο κράτος εκτελέσεως ή η άσκηση της αναίρεσεως του άρθρου 44 στο κράτος αυτό.

- **Άσκηση τακτικού ενδίκου μέσου/ μη παρέλευση προθεσμίας για την άσκηση τακτικού ενδίκου μέσου**

Στην απόφαση *Industrial Diamond Supplies/Luigi Riva*¹⁸⁹, το ΔΕΚ τάχθηκε υπέρ της αυτόνομης ερμηνείας του όρου «τακτικό ένδικο μέσο», αποκλείοντας έτσι τον προσδιορισμό του με βάση μεμονωμένα εθνικά δικαιοσύνηματα, αδιάφορα αν αυτά συνδέονται με το δίκαιο του κράτους έκδοσης ή εκτέλεσης της απόφασης. Έτσι,

¹⁸⁹. Απόφ. 22.11.1977, υπόθ. 43/77, *Industrial Diamond Supplies/Luigi Riva*, ΣυλλΝομ 1977, 691 επ.

ως τακτικό ένδικο μέσο, με την έννοια του άρθρου 38 παρ. 1 της Σύμβρυξ, χαρακτηρίσθηκε το κάθε ένδικο μέσο που οδηγεί στην εξαφάνιση ή τροποποίηση της προσβαλλόμενης αποφάσεως στο κράτος-μέλος της εκδόσεώς της, και που ασκείται σε νομοθετικά καθορισμένη προθεσμία, η οποία κινητοποιείται δυνάμει της εκδόσεως της αποφάσεως. Ο ορισμός που έδωσε το ΔΕΚ περιλαμβάνει πιο συγκεκριμένα: *«κάθε ένδικο μέσο που απαντάται στη φυσιολογική πορεία μιας δίκης και το οποίο αφ' εαυτού συνιστά διαδικαστική εξέλιξη που κάθε διάδικος πρέπει εύλογα να θεωρεί αναμενόμενη»*. Με βάση τον ορισμό αποκλείονται *«... τα ένδικα μέσα που εξαρτώνται είτε από απρόβλεπτα κατά την έκδοση της αρχικής αποφάσεως γεγονότα, είτε από τη δράση τρίτων στη δίκη προσώπων, εφόσον δεν μπορούν να τους αντιταχθούν οι προθεσμίες που άρχισαν να τρέχουν δυνάμει της αρχικής αποφάσεως»*.

Ακολουθώντας τα κριτήρια που υιοθέτησε το ΔΕΚ για τον εννοιολογικό προσδιορισμό του «τακτικού ένδικου μέσου», δηλαδή, α) το ένδικο μέσο να οδηγεί στην εξαφάνιση ή την τροποποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης, β) την ύπαρξη συγκεκριμένης προθεσμίας εντός της οποίας να μπορεί ν' ασκηθεί και η οποία να εξαρτάται από την έκδοση της απόφασης ή την επίδοσή της και γ) να μην εξαρτάται από τη δράση τρίτων στη δίκη προσώπων, γίνεται δεκτό ότι από άποψη ελληνικού δικαίου εμπίπτουν στην έννοια αυτή, όχι μόνο τα ένδικα μέσα της έφεσης και της ανακοπής ερημοδικίας, αλλά και αυτό της αναίρεσης. Αντιθέτως, αποκλείονται η αναψηλάφηση, η προθεσμία της οποίας κινητοποιείται με βάση τους λόγους της, η τριτανακοπή, η οποία ασκείται μόνο από τρίτα προς τη δίκη πρόσωπα, τα ένδικα μέσα κατά διαιτητικών αποφάσεων και οι μηχανισμοί ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικού μέτρου¹⁹⁰.

Προκειμένου να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης, το Δικαστήριο του άρθρου 43 ή 44 του Κανονισμού ερευνά καταρχήν αν το τακτικό ένδικο μέσο που άσκησε στη χώρα προέλευσης ο καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτης είναι παραδεκτό. Ζητήματα ανακύπτουν για τα όρια εξουσίας του ανωτέρω Δικαστηρίου, ως προς τον περαιτέρω έλεγχο της ουσιαστικής βασιμότητας του ασκηθέντος τακτικού ένδικου μέσου. Το ΔΕΚ λαμβάνοντας υπ' όψη ότι η δικαιοδοτική κρίση των Δικαστηρίων του κράτους εκτέλεσης δεν μπορεί να οδηγήσει σε άμεση ή έμμεση αναθεώρηση της ουσίας των ενδοκοινοτικών αποφάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 2 καθώς και ότι η δυνατότητα αναστολής που παρέχει το άρθρο 46 εισάγει εξαίρεση από το τεκμήριο ότι οι εκτελεστές ενδοκοινοτικές αποφάσεις συγκεντρώνουν τα προσόντα εκτελεστότητας σε όλα τα κράτη μέλη, τάχθηκε υπέρ της συσταλτικής ερμηνείας του

190. Πίμου σε Liber amicorum Κεραμέως (2000), 376 -377.

άρθρου 46 του Κανονισμού¹⁹¹. Έτσι στην υπόθεση *Van Dalfsen/Van Loon*, σχετικά με το εύρος εξουσιών των Δικαστηρίων του άρθρου 43 και 44 κατά την εξέταση του αιτήματος αναστολής της εκτέλεσης και την συνακόλουθη αξιολόγηση του ασκηθέντος τακτικού ενδίκου μέσου στο κράτος προέλευσης της απόφασης κρίθηκε ότι «το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε η προσφυγή κατά της άδειας εκτελέσεως δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος δεν μπορεί να λάβει υπόψη κατά την έκδοση της αποφάσεώς του επί της αιτήσεως αναστολής της διαδικασίας βάσει αυτής της διατάξεως παρά μόνο τους λόγους που ο διάδικος που άσκησε την προσφυγή δεν ήταν σε θέση να προβάλει ενώπιον του δικαστηρίου του αρχικού κράτους».

Επομένως, ο οφειλέτης ο οποίος υποβάλλει αίτημα αναστολής της διαδικασίας δεν μπορεί να προβάλει ενώπιον του Δικαστηρίου του κράτους εκτελέσεως όχι μόνο τους ισχυρισμούς που προέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου του κράτους προελεύσεως αλλά ούτε και αυτούς που ενώ μπορούσε, παρέλειψε να προβάλει εγκαίρως. Η αξιολόγηση του Δικαστηρίου των άρθρων 43 και 44 σχετικά με τη βασιμότητα του τακτικού ενδίκου μέσου, περιορίζεται με αυτή τη συλλογιστική μόνο επί των καθαρά οψιγενών ισχυρισμών του οφειλέτη, ισχυρισμών, δηλαδή, αυτών που αναφέρονται σε πραγματικά περιστατικά μεταγενέστερα από την έκδοση της απόφασης¹⁹².

Περαιτέρω, το άρθρο 46 παρ. 1 του Κανονισμού προβλέπει ότι η αναστολή εκδικάσεως της διαδικασίας της προσφυγής του άρθρου 43, ή της αναιρέσεως του άρθρου 44, μπορεί να διατάσσεται και όταν, παρότι το τακτικό ένδικο μέσο στο κράτος μέλος εκδόσεως της αποφάσεως δεν έχει ακόμη ασκηθεί, ωστόσο, η προθεσμία για την άσκησή του δεν έχει ακόμα εκπνεύσει. Το βάρος επικλήσεως και αποδείξεως της ύπαρξης προθεσμίας φέρει ο διάδικος που υποβάλλει το αίτημα αναστολής.

Για την αποφυγή της διαιωνίσεως της δυνατότητας ασκήσεως του ενδίκου μέσου στο κράτος μέλος εκδόσεως της αποφάσεως, και συνακόλουθα της διαιωνίσεως της αναστολής στο κράτος-μέλος εκτελέσεως, το άρθρο 46 παρ 1 επιτρέπει στο δικαστήριο που κρίνει την προσφυγή του άρθρου 43, ή την αναίρεση του άρθρου 44, να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης, τάσσοντας συγχρόνως στον καθ' ου οφειλέτη και προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου μέσου. Η προθεσμία που τάσσει το δικαστήριο προφανώς δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τον χρόνο

191. Γέσιου-Φαλση (2006), 537.

192. Πίψου σε Liber amicorum Κεραμέως (2000), 381 επ., η οποία ασκεί κριτική σε αυτή την ερμηνευτική θέση του ΔΕΚ, ισχυριζόμενη ότι το Δικαστήριο με τον τρόπο αυτό προσθέτει και άλλη προϋπόθεση στο άρθρο 38 Συμβρυξ (άρθρο 46 Καν 44/2001), η οποία δεν προκύπτει ούτε από το γράμμα ούτε από τον σκοπό της διάταξης.

που υπολείπεται για να μπορεί να ασκηθεί το ένδικο αυτό μέσο παραδεκτά, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους εκδόσεως της αποφάσεως. Αν εκπνεύσει αυτή η προθεσμία, χωρίς να ασκηθεί το ένδικο μέσο στο κράτος εκδόσεως της αποφάσεως, η αναστολή στο κράτος εκτέλεσεως δεν χορηγείται ή εφόσον έχει χορηγηθεί, αίρεται. Η χορήγηση μικρότερης προθεσμίας από εκείνη που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους-μέλους εκδόσεως της αποφάσεως για την εμπρόθεσμη άσκηση του ενδίκου μέσου, και η άπρακτη παρέλευσή της, αναιρεί μόνο την προϋπόθεση χορηγήσεως της αναστολής. Δεν μπορεί βέβαια να επηρεάσει την παραδεκτή άσκηση του ενδίκου μέσου στο κράτος μέλος εκδόσεως της αποφάσεως¹⁹³.

- **Άσκηση προσφυγής ή αίτηση αναίρεσης στο κράτος εκτέλεσης**

Παρά τη σιωπή του άρθρου 46 του Κανονισμού, γίνεται δεκτό ότι αυτονόητη προϋπόθεση ευδοκίμησης της αίτησης αναστολής είναι η προηγούμενη άσκηση στο κράτος εκτέλεσης παραδεκτής προσφυγής ή αναίρεσης κατά της απόφασης που δέχεται ή απορρίπτει την κήρυξη εκτελεστότητας. Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, υποβολή αυτόνομης αίτησης για λήψη οποιουδήποτε από τα παρεπόμενα μέτρα του άρθρου 46 του Κανονισμού δεν είναι παραδεκτή, αλλά θα πρέπει να γίνεται στα πλαίσια εκδίκασης είτε της προσφυγής του άρθρου 43 ή της αναίρεσης του άρθρου 44.

Υπό την έννοια αυτή, το αίτημα αναστολής της διαδικασίας εκδίκασης της προσφυγής δεν μπορεί να ευδοκιμήσει, αν θεμελιώνεται μόνο στην επίκληση της ασκήσεως του ενδίκου μέσου στο κράτος μέλος εκδόσεως της ενδοκοινοτικής αποφάσεως, χωρίς να επικαλείται και λόγους προσφυγής από εκείνους που καθορίζει ο Καν. 44/2001. Γίνεται βέβαια δεκτό ότι η αναστολή της διαδικασίας κατά το άρθρο 46 παρ. 1 δεν πρέπει να εξαρτάται από τη βασιμότητα των λόγων της προσφυγής για την άρνηση της εκτελεστότητας. Τυχόν αντίθετη ερμηνευτική προσέγγιση θα ματαίωνε τον σκοπό της διάταξης¹⁹⁴.

193. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 538-539.

194. Πίψου, *Liber amicorum* Κεραμέως (2000), 384 επ.

6.2. Η εξάρτηση της εκτέλεσης από την παροχή εγγύησης εκ μέρους του επισπεύδοντα δανειστή

Το δεύτερο παρεπόμενο μέσο άμυνας του οφειλέτη ορίζεται στο άρθρο 46 παρ. 3 του Κανονισμού και είναι η παροχή εγγύησης από τον επισπεύδοντα προκειμένου να συνεχισθεί η εκτέλεση. Σκοπός της διάταξης αυτής είναι η εξασφάλιση υπέρ του οφειλέτη της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, όταν η απόφαση που στήριξε την εκτέλεση εξαφανισθεί ή μεταρρυθμιστεί στο κράτος εκδόσεως της. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να διαταχθεί αυτό το μέτρο από το δικαστήριο του κράτους εκτελέσεως δεν διαφέρουν από αυτές που αναλύθηκαν ανωτέρω για την αίτηση αναστολής του άρθρου 46 παρ. 1. Ωστόσο, κρίθηκε ότι για την περίπτωση επιβολής εγγύησης, το πεδίο ελεύθερης εκτίμησης του δικαστηρίου της προσφυγής ή της αναίρεσης πρέπει να είναι διευρυμένο. Για την ακρίβεια το δικαστήριο πρέπει να κρίνει όχι μόνο το παραδεκτό αλλά και το βάσιμο της ασκηθείσας προσφυγής ή αναίρεσης, διότι σε αντίθεση με ό,τι ισχύει στην περίπτωση της αναστολής της εκτέλεσης, εδώ δεν δύναται να εκδοθεί παρεμπόπτουσα απόφαση που να διατάζει την καταβολή εγγύησης εκ μέρους του επισπεύδοντα, αλλά μόνο ενιαία απόφαση η όποια αφού κρίνει πρώτα επί της προσφυγής και μάλιστα αφού την απορρίψει και επιτρέψει την εκτέλεση της αλλοδαπής απόφασης, στη συνέχεια διατυπώνει κρίση σχετικά με την εξάρτηση ή μη της εκτέλεσης από την παροχή εγγύησης.

Την ίδια θέση υποστήριξε και το ΔΕΚ στην υπόθεση *Brennero/Wendel*, σύμφωνα με το οποίο η διάταξη του άρθρου 46 παρ. 3 Καν 44/2001 (τότε 38 παρ. 3 Συμβρυξ) «αποκτά όλη τη σημασία της από το γεγονός ότι, από τη στιγμή που το δικαστήριο έχει αποφασίσει επί της προσφυγής... μπορούν να ληφθούν μέτρα εκτελέσεως μολονότι κατά της απόφασης που εκδόθηκε μπορεί ακόμη να ασκηθεί αναίρεση... και ενώ μάλιστα κατά της απόφασης που εκδόθηκε στο κράτος προελεύσεως μπορεί ακόμη να ασκηθεί ένδικο μέσο». Κατά το χρονικό αυτό σημείο η προστασία των συμφερόντων του οφειλέτη μπορεί να επιβάλει την εξάρτηση της εκτελέσεως από την παροχή εγγυήσεως¹⁹⁵.

195. Γέσιου-Φαλτσή (2006), 546.

7. Άμυνα του οφειλέτη κατά της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων στο στάδιο κήρυξης εκτελεστότητας

Κατά τον Καν. 44/2001, όταν μια εκτελεστή (οριστικά ή προσωρινά) απόφαση κάποιου εθνικού ευρωπαϊκού δικαστηρίου πρέπει να αναγνωρισθεί, ο αιτών έχει τη δυνατότητα να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων επί της περιουσίας του καθ' ου οφειλέτη είτε πριν την διαδικασία κήρυξης εκτελεστότητας είτε μετά. Έτσι, κατ' άρθρο 47 παρ. 1, «*όταν μία απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό ο αιτών δύναται να προσφύγει σε ασφαλιστικά μέτρα σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους εκτέλεσεως χωρίς να απαιτείται κήρυξη εκτελεστότητας δυνάμει του άρθρου 41*». Περαιτέρω, κατ' άρθρο 47 παρ. 2, «*η κήρυξη της εκτελεστότητας εμπεριέχει τη δυνατότητα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων*». Επίσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 47 παρ. 3, «*κατά τη διάρκεια της προθεσμίας προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 43 παρ. 5, κατά της κήρυξης της εκτελεστότητας και έως ότου εκδοθεί απόφαση για την προσφυγή αυτή, μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα επί της περιουσίας του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση*». Οι ανωτέρω διατάξεις αναφέρονται σε εθνικά ασφαλιστικά μέτρα τα οποία στην περίπτωση της Ελλάδας, μπορεί να είναι μεταξύ άλλων, η συντηρητική κατάσχεση, η προσημείωση, η δικαστική μεσεγγύηση, η εγγυοδοσία κλπ.

Στην περίπτωση των διατάξεων του άρθρου 47 παρ 2 και 3, η διαδικασία επιβολής ασφαλιστικών μέτρων είναι αυτοματοποιημένη, χωρίς να χρειάζεται να εκδοθεί καμία δικαστική απόφαση στο κράτος εκτέλεσης, καθώς η εξουσιοδότηση για τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων εμπεριέχεται στην απόφαση που κηρύσσει την εκτελεστότητα¹⁹⁶. Δεν εξετάζεται, δηλαδή, η συνδρομή των προϋποθέσεων του εθνικού δικαίου προκειμένου να διαταχθεί το εκάστοτε προσήκον ασφαλιστικό μέτρο. Το ΔΕΚ πράγματι έκρινε ότι το άρθρο 39 Συμβρυξ (τώρα άρθρο 47 παρ. 3 Καν 44/2001) δεν απαιτεί άδεια για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ούτε και μεταγενέστερη απόφαση του εθνικού δικαστηρίου που να τα επικυρώνει¹⁹⁷.

Η προστασία του καθ' ου οφειλέτη, που ρυθμίζεται εξ ολοκλήρου από το εθνικό δίκαιο, εμφανίζεται στην περίπτωση των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 47 περιορισμένη, αφού δεν μπορεί να αμφισβητήσει το δικαίωμα του αιτούντος για την λήψη ασφαλιστικών μέτρων, μιας κι αυτό εμπεριέχεται, όπως έχει λεχθεί, στην απόφαση που κηρύσσει την εκτελεστότητα. Συγχρόνως, αποκλείεται και η

196. Δεληκοστώπουλος, Ασφαλιστικά μέτρα κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 44/2001, ΕΠολΔ 2009, 16 επ.

197. Απόφ. 3.10.1985, υπόθ. 119/84, *Capelloni και Aquilini / Pelkmans*, ΣυλλΝομ 1985, 3147 επ.

δυνατότητα άμυνας κατά των ασφαλιστικών μέτρων με την αίτηση αναστολής της εκτελέσεως της αποφάσεως έως την πάροδο της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής ή την έκδοση αποφάσεως επ' αυτής ή με την υποβολή αιτήσεως ανακλήσεως, καθόσον η ανάκληση προϋποθέτει σχετική ειδική απόφαση λήψης συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου, η οποία στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 47 δεν χρειάζεται να υπάρχει. Έτσι, αναγκαία και μοναδική οδός άμυνας του καθ' ου οφειλέτη παραμένει για τα δεδομένα του ελληνικού δικαίου, μόνο η ανακοπή κατά της εκτελέσεως του ασφαλιστικού μέτρου σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 700 και 933 του ΚΠολΔ¹⁹⁸.

Αντίθετα, όταν τίθεται ζήτημα λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατά τη διάταξη του άρθρου 47 παρ. 1, όπου δεν υπάρχει ακόμη απόφαση που να κηρύσσει την εκτελεστότητα, τότε επιβάλλεται η τήρηση του δικονομικού δικαίου του κράτους εκτέλεσης¹⁹⁹. Απαιτείται η έκδοση δικαστικής απόφασης που να επιτρέπει την λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Ο δικαστής δηλαδή των ασφαλιστικών μέτρων δεν μπορεί να αυτοκαταργηθεί ως δικαιοδοτικό όργανο, αλλά αντιθέτως εφαρμόζοντας την εθνική διαδικασία θα εξετάσει την συνδρομή ή μη των προϋποθέσεων που ορίζει το εσωτερικό δίκαιο, προκειμένου να κάνει δεκτή ή όχι την αίτηση του δανειστή, με την εξαίρεση της πιθανολόγησης ασφαλιστέου δικαιώματος, αφού γι' αυτό έχει εκδοθεί σχετική αλλοδαπή απόφαση²⁰⁰.

Στα πλαίσια της διάταξης του άρθρου 47 παρ. 1, ο καθ' ου οφειλέτης φαίνεται να έχει περισσότερες δυνατότητας άμυνας. Πέρα από τη χρήση των ανακοπών των άρθρων 700 και 933 του Κ.ΠολΔ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μπορεί να στραφεί κατά της ίδιας της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων με τα μέσα που του χορηγεί το εθνικό δίκαιο και να αμφισβητήσει την συνδρομή επικείμενου κινδύνου ως βασική προϋπόθεση λήψης ασφαλιστικών μέτρων του ελληνικού ΚΠολΔ, ή να ζητήσει ανάκληση ή μεταρρύθμιση καθώς στην προκειμένη περίπτωση υπάρχει σχετική ειδική απόφαση λήψης συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου που μπορεί να προσβάλει²⁰¹.

198. ΕφΑθ 4865/2000, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

199. *Παμπούκης/Μειδάνης*, Ασφαλιστικά και Προσωρινά Μέτρα σε *Παμπούκης* (Επιμ.), Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, 2009, 1364 επ.

200. *Χαμηλοθώρης*, Τα ασφαλιστικά μέτρα υπό το πρίσμα των κοινοτικών Κανονισμών 44/2001 (διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις) και 805/2004 (ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις), ΕφΑΔ 2008, 156.

201. *Γιαννόπουλος* (2007), 167 επ.

II. Ο Κανονισμός 861/2007 για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Διαδικασίας Μικροδιαφορών (ΚΜ)

1. Γενικά χαρακτηριστικά

Με τον Καν. 861/2007 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών (στο εξής ΚΜ) εισάγεται στις έννομες τάξεις των κρατών μελών η ενιαία και ομοιόμορφη ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών, ως ειδική διαδικασία ισχύουσα παράλληλα προς τις εκάστοτε εσωτερικές ρυθμίσεις για την εκδίκαση των μικροδιαφορών. Ο Κανονισμός, δηλαδή δεν στοχεύει στην υποκατάσταση των διάσπαρτων εθνικών δικονομικών συστημάτων, αλλά αντιθέτως δίνει στον δανειστή μιας μικρής απαίτησης, που δεν ξεπερνά τα 2.000 €, την εναλλακτική λύση να επιδιώξει την έκδοση δικαστικής απόφασης με πιο απλουστευμένο, οικονομικό και γρήγορο τρόπο. Αυτό επιτυγχάνεται βασικά με την κατάργηση της ενδιάμεσης διαδικασίας, του *exequatur*. Συγκεκριμένα, απόφαση που εκδίδεται στα πλαίσια της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών σε ένα κράτος μέλος, αναγνωρίζεται και εκτελείται αυτόματα σε όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ε.Ε. (άρθρο 20 ΚΜ), ενώ η δυνατότητα προσβολής της με ένδικα μέσα δεν αναστέλλει την εκτελεστότητά της ούτε καθιστά απαραίτητη την επιβολή όρου εγγυοδοσίας από τον επισπεύδοντα (άρθρο 15 ΚΜ). Σκοπός του ευρωπαϊκού νομοθέτη είναι με την εν λόγω διαδικασία να αποσυνδέσει την δικαστική διευθέτηση μικρών απαιτήσεων από το κόστος και τον χρόνο που απαιτεί η επίλυση μιας μέσης από οικονομική άποψη διαφοράς²⁰².

Σε αντίθεση με τον Καν. 44/2001 ή τον Καν. 805/2004, στην περίπτωση του Καν. 861/2007 εισάγεται μία πρωτογενής διαδικασία παραγωγής ενός δικαστικού τίτλου που έχει από τη στιγμή έκδοσης του εκτελεστότητα πανευρωπαϊκής εμβέλειας, χωρίς να χρειαστεί να μεσολαβήσει καμία απολύτως ενδιάμεση διαδικασία²⁰³. Για το λόγο αυτό κρίνεται εύλογο να εξετασθούν όλα τα μέσα άμυνας που έχει στην διάθεση

202. *Mathias Reimann*, Cost and Fee Allocation in Civil Procedure: A Comparative Study (Ius Gentium: Comparative Perspectives on Law and Justice) 2011, 4, όπου αναλύεται το μέγεθος της επιρροής που ασκούν το κόστος και τα έξοδα ενός δικαστικού αγώνα όχι μόνο στην επιλογή δικονομικής στρατηγικής (δικαιοδοσία, ύψος αξιούμενης απαίτησης κλπ), αλλά πολύ περισσότερο στην ίδια την απόφαση του διαδίκου να ξεκινήσει έναν δικαστικό αγώνα ή να συμμετάσχει σε αυτόν προς υπεράσπιση των θέσεων και των δικαιωμάτων του. Ο συγγραφέας παρατηρεί ότι ειδικά στις εμπορικές και αστικές διαφορές, όπου ο οικονομικός παράγοντας διαδραματίζει τον σημαντικότερο ρόλο, τα οικονομικά βάρη ενός δικαστικού αγώνα έχουν συνήθως τον πρώτο λόγο ακόμη και αν το ενδεχόμενο έκδοσης ευνοϊκής απόφασης εγγίζει την βεβαιότητα.

203. Για τη θέση του Καν. 861/2007 στο γενικότερο νομοπαρασκευαστικό έργο της ΕΕ στον τομέα των αστικών και εμπορικών απαιτήσεων βλ. και *Hill*, Cross Border Enforcement of Claims in the EU: History, Present Time and Future (European Monographs Series), 2009, 187· *Storskrubb*, Civil Procedure and EU Law: A Policy Area Uncovered (Oxford Studies in European Law), 2008, 220-229.

του ο καθ' ου σε όλη την διαδικασία, δηλαδή, από την άσκηση εκ μέρους του ενάγοντα δανειστή αγωγής μέχρι και το στάδιο της εκτέλεσης.

2. Άμυνα του καθ' ου οφειλέτη κατά την προδικασία του ΚΜ

Οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 3 και 6 ΚΜ, αναγνωρίζουν στον εναγόμενο τόσο το αυτονόητο αμυντικό δικαίωμα απλής απάντησης στην ασκηθείσα κατά την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών αγωγή, όσο και το πιο ισχυρό δικαίωμα άσκησης ανταγωγής με το οποίο αντεπιτίθεται στις αξιώσεις του ενάγοντα, προβάλλοντας την ύπαρξη ανταπαίτησης.

2.1. Η απάντηση του εναγομένου κατ' άρθρο 5 παρ. 3-5 ΚΜ

Μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της αγωγής και των τυχόν δικαιολογητικών εγγράφων, ο εναγόμενος καλείται από το Δικαστήριο να απαντήσει στους αγωγικούς ισχυρισμούς του αντιδίκου του. Προς διασφάλιση του δικαιώματος άμυνας του καθ' ου εναγομένου αλλά και ενόψει της τυπικής διαδικασίας που εισάγει ο ΚΜ, το δικαστήριο αποστέλλει σε αυτόν το τυποποιημένο έντυπο απαντήσεων Γ', το οποίο αφού το συμπληρώσει και προβάλει τις αντιρρήσεις του, το καταθέτει στο Δικαστήριο, επισυνάπτοντας τυχόν δικαιολογητικά – αποδεικτικά έγγραφα. Ωστόσο, η συμπλήρωση του εν λόγω εντύπου Γ' δεν συνιστά τυπική προϋπόθεση άσκησης του προς απάντηση δικαιώματος του εναγομένου αφού κατά το άρθρο 5 παρ.3 ΚΜ, ο τελευταίος έχει στη διάθεση του κάθε άλλο πρόσφορο μέσο προκειμένου να διατυπώσει τις ενστάσεις και τις θέσεις του. Έτσι πέρα από το έντυπο Γ', ο εναγόμενος μπορεί να καταθέσει και το καθιερωμένο δικόγραφο των Προτάσεων²⁰⁴.

Η εναντίωσή του μπορεί να έχει σαν στόχο είτε το δημόσιο δικαίωμα του ενάγοντα για δικαστική ακρόαση και προστασία (το παραδεκτό της αγωγής), είτε το επίδικο ουσιαστικό δικαίωμα (τη βασιμότητα της αγωγής). Στην πρώτη περίπτωση ο εναγόμενος μπορεί είτε να αρνηθεί τη συνδρομή κάποιας κρίσιμης διαδικαστικής προϋπόθεσης της δίκης (π.χ. έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας, αναρμοδιότητα επιληφθέντος δικαστηρίου) είτε να προβάλει κάποια δικονομική ένσταση (π.χ. ύπαρξη συμφωνίας των μερών περί υπαγωγής της διαφοράς τους σε διαιτησία). Στη δεύτερη περίπτωση, ο εναγόμενος μπορεί είτε να αρνηθεί τη νομική βασιμότητα της αγωγής, είτε να αρνηθεί την ιστορική της βάση, είτε να προτείνει ουσιαστικές ενστάσεις (π.χ. συμψηφισμός, παραγραφή).

Ο Κανονισμός, δεν απαριθμεί έστω ενδεικτικά τους λόγους που μπορούν να θεμελιώσουν την άμυνα του εναγομένου, αναφέρεται, όμως σε έναν λόγο που μπορεί

204. Άρθρο 5 παρ. 3 ΚΜ.

να προβληθεί από αυτόν και που η ευδοκίμηση του ταυτίζεται με την ματαίωση της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών. Συγκεκριμένα η παρ. 5 του άρθρου 5 ΚΜ ρυθμίζει την περίπτωση που ο εναγόμενος με την απάντησή του αμφισβητεί κατά πόσο η απαίτηση εμπίπτει στο ποσοτικό όριο του άρθρου 2 παρ. 1 ΚΜ, ισχυρίζεται δηλαδή ότι η απαίτηση του ενάγοντα υπερβαίνει τα 2.000 €. Όπως ορίζει η ίδια διάταξη, το δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί εντός τριάντα ημερών από την αποστολή της απάντησης του εναγομένου στον ενάγοντα, κατά πόσο η απαίτηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού. Αν η αιτίαση του εναγομένου κριθεί από το δικαστήριο βάσιμη, τότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εκδίκαση της υπόθεσης θα πρέπει να συνεχισθεί κατά το εθνικό δικονομικό δίκαιο, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 3 ΚΜ. Αντίθετα, αν ο ισχυρισμός απορριφθεί τότε συνεχίζεται κανονικά η εκδίκαση της υπόθεσης κατά την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών.

Και στις δύο περιπτώσεις η απόφαση που εκδίδει το δικαστήριο επί της αμφισβήτησης του ύψους της απαίτησης είναι εν μέρει οριστική και δεν μπορεί να προσβληθεί αυτοτελώς με ένδικα μέσα ακόμη κι αν το εθνικό δικονομικό δίκαιον παρέχει τέτοια δυνατότητα²⁰⁵.

Η προς τα άνω αμφισβήτηση του ύψους της απαίτησης του αντιδίκου, μπορεί εκ πρώτης όψεως να αποτελεί μια εντελώς ανορθόδοξη στρατηγική άμυνας εκ μέρους του εναγομένου από τη σκοπιά του εθνικού δικαίου, ωστόσο από τη σκοπιά του Κανονισμού, αποτελεί το πιο αποτελεσματικό όπλο απεγκλωβισμού του οφειλέτη από την επικίνδυνη ζώνη της άμεσης πανευρωπαϊκής εκτελεστότητας. Με τον ισχυρισμό αυτό κλονίζεται η ευρωπαϊκή διαδικασία στον πυρήνα της, ο οποίος δεν είναι άλλος από το ίδιο το πεδίο εφαρμογής της. Ο εναγόμενος εκ πρώτης όψεως επιβαρύνει τη θέση του ομολογώντας ότι η απαίτηση που διατηρεί σε βάρος του ο ενάγων είναι μεγαλύτερη από ό,τι ο τελευταίος ισχυρίζεται, ωστόσο έμμεσα επιδιώκει να κερδίσει χρόνο μεταφέροντας την συζήτηση της διαφοράς στο εθνικό δικονομικό σύστημα που δε συνεπάγεται κατ' ανάγκη την έκδοση μιας αυτοδίκαια εκτελεστής απόφασης και που οπωσδήποτε δεν την εξοπλίζει με αυτόματη διασυνοριακή εκτελεστότητα. Σε αυτά τα δύο διαδικαστικά πλεονεκτήματα αποσκοπεί η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 5 ΚΜ, χωρίς να αποκλείεται και η ουσιαστική ανατροπή της αγωγής – αξίωσης του δανειστή στα πλαίσια της πιο ακίνδυνης, για τα συμφέροντα του οφειλέτη, εθνικής διαδικασίας.

205. Γιαννόπουλος ΕΠολΔ 2009, 769.

2.2. Άσκηση ανταγωγής κατ' άρθρο 5 παρ. 6-7 ΚΜ

Ο εναγόμενος μέσα στην ίδια προθεσμία για την υποβολή απάντησης δικαιούται κατά τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 6 ΚΜ, να ασκήσει ανταγωγή. Η ανταγωγή ασκείται ακριβώς όπως και η αγωγή. Κατά ρητή διασαφήνιση της υπ' αριθμ.16 σκέψης του Προοιμίου του Κανονισμού, η ανταγωγή ερμηνεύεται κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 3 Καν 44/2001. Επομένως, η τελευταία πρέπει να απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται και η κύρια αγωγή. Επιπροσθέτως, από το άρθρο 5 παρ. 7 ΚΜ προκύπτει ότι η προβαλλόμενη δια της ανταγωγής αξίωση του εναγομένου θα πρέπει αναγκαστικά να εμπίπτει στο ποσοτικό όριο του άρθρου 2 παρ. 1 ΚΜ, διαφορετικά η ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών ματαιώνεται, όχι μόνο για την ανταγωγή, αλλά και για την κύρια αγωγή. Αμφότερες θα εκδικασθούν σύμφωνα με το οικείο δικονομικό δίκαιο του κράτους μέλους της διαδικασίας κατά το σαφές γράμμα του Κανονισμού²⁰⁶. Συνεπώς, η βούληση του ενάγοντος να εκδικασθεί η κύρια αγωγή του σύμφωνα με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών και να πετύχει *uno actu* εκτελεστό τίτλο πανευρωπαϊκής εμβέλειας, μπορεί να ανατραπεί από την ενδεχόμενη άσκηση ανταγωγής του εναγομένου το ύψος της οποίας υπερβαίνει το ανώτατο όριο των 2.000 €.

Ένα από τα ζητήματα που απασχόλησαν τον κοινοτικό νομοθέτη είναι η δικονομική αντιμετώπιση της ένστασης συμψηφισμού, δεδομένου ότι η ένσταση αυτή στηρίζεται σε αυτοτελές δικαίωμα του εναγομένου, το οποίο θα μπορούσε ν' ασκηθεί με ξεχωριστή αγωγή²⁰⁷. Τίθεται επομένως το ερώτημα, αν ο εναγόμενος μπορεί να προβάλει την ένσταση συμψηφισμού, μόνο εφόσον η τελευταία αφορά σε απαίτηση μικρότερη του ορίου του άρθρου 2 παρ. 1 ΚΜ, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της ανταγωγής. Η απάντηση δίνεται από την υπ' αρ. 17 αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του Κανονισμού, η οποία ορίζει ότι όταν ο εναγόμενος επικαλείται κατά τη διαδικασία δικαίωμα συμψηφισμού, η αξίωση αυτή δεν θα πρέπει να συνιστά ανταγωγή για τους σκοπούς του Κανονισμού. Σύμφωνα με μια μερίδα της θεωρίας²⁰⁸ καθίσταται σαφές ότι χωρεί η προβολή ένστασης συμψηφισμού, ακόμη κι αν η τελευταία αφορά απαίτηση άνω των 2.000 € ή απορρέει από έννομη σχέση που αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του ΚΜ. Ορθότερο είναι, η εντελώς διαφορετική αντιμετώπιση της ένστασης συμψηφισμού από την ανταγωγή να αντιμετωπισθεί με ιδιαίτερο σκεπτικισμό, καθώς καταλείπει ελεύθερο το πεδίο να κριθεί

²⁰⁶. Άρθρο 5 παρ. 7 εδ. α' ΚΜ.

²⁰⁷. Μιχαηλίδου, Ο Κανονισμός (ΕΚ) 861/2007 για την Ευρωπαϊκή Διαδικασία Μικροδιαφορών, ΧρίΔ 2008, 205.

²⁰⁸. Γιαννόπουλος, ΕΠολΔ 2009, 769, υποσημ. 107.

παρεμπιπτόντως αξίωση που εκφεύγει των ποσοτικών ορίων του άρθρου 2 παρ. 1 ΚΜ κατά τις απλοποιημένες διατάξεις του Κανονισμού.

3. Άμυνα του καθ' ου απέναντι στην εκδοθείσα απόφαση

Κατά της απόφασης που έχει εκδοθεί με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών ο καθ' ου οφειλέτης μπορεί να στραφεί είτε με κάποιο από τα ένδικα μέσα που προβλέπει το δικονομικό δίκαιο του κράτους εντός του οποίου εξεδόθη η απόφαση κατ' άρθρο 17 ΚΜ ή με την αίτηση επανεξέτασης της υπόθεσης κατ' άρθρο 18 ΚΜ. Μολονότι, η απόφαση που εκδίδεται είναι άμεσα εκτελεστή, ανεξάρτητα από τη δυνατότητα άσκησης κάποιου ένδικου μέσου, η προσβολή της με οποιοδήποτε εκ των ανωτέρω τρόπων είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς αποτελεί βασική προϋπόθεση για την μεταγενέστερη αναστολή ή τον περιορισμό της εκτέλεσης.

3.1. Ένδικα μέσα

Το άρθρο 17 του Κανονισμού ρυθμίζει τη δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων κατά της απόφασης που εκδίδεται σύμφωνα με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών. Συγκεκριμένα, ορίζει ότι η εν λόγω απόφαση υπόκειται στα ένδικα μέσα που προβλέπει το δικονομικό δίκαιο του κράτους μέλους εντός του οποίου αυτή εξεδόθη. Στο ελληνικό δίκαιο η απόφαση που εκδίδεται σε υποθέσεις μικροδιαφορών είναι ανέκκλητη (άρθρο 512 ΚΠολΔ). Υπόκειται ωστόσο σε ανακοπή ερημοδικίας και σε αίτηση αναίρεσης²⁰⁹. Στην τελευταία περίπτωση, όμως, δεν μπορεί να προβληθεί ο λόγος παραβίασης κανόνα ουσιαστικού δικαίου (άρθρο 560 παρ1 ΚΠολΔ).

3.2. Επανεξέταση της απόφασης

Σύμφωνα με το άρθρο 18 ΚΜ, ο εναγόμενος μπορεί να ζητήσει επανεξέταση της απόφασης που εκδόθηκε με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών ενώπιον του διεθνώς αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους μέλους που εξέδωσε την απόφαση στις αποκλειστικά απαριθμούμενες ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Εάν το έντυπο της αγωγής ή η κλήση σε ακρόαση επιδόθηκαν με τρόπο που δεν αποδεικνύεται η προσωπική παραλαβή τους από τον εναγόμενο όπως προβλέπει το άρθρο 14 του Κανονισμού 805/2004, και εάν η επίδοση, χωρίς καμιά υπαιτιότητά του δεν έγινε αρκετά έγκαιρα ώστε να του δίνεται η δυνατότητα να προετοιμάσει την άμυνά του ή

²⁰⁹. Βλ. ανακοίνωση Ελλάδας κατ' άρθρο 25 ΚΜ στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Άτλαντα επί αστικών υποθέσεων:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html

β) Εάν ο εναγόμενος εμποδίστηκε να απαντήσει στην αγωγή λόγω ανωτέρας βίας ή λόγω έκτακτων περιστάσεων, χωρίς καμιά υπαιτιότητά του, εφόσον ενεργήσει αμελλητί.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι στο ελληνικό δίκαιο η επανεξέταση θα μπορούσε να επιτευχθεί κάλλιστα με την ανακοπή ερημοδικίας κατ' άρθρο 501 ΚΠολΔ και την αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση κατ' άρθρο 152 ΚΠολΔ²¹⁰. Σε περίπτωση που το δικαστήριο αποφασίσει ότι η επανεξέταση δικαιολογείται για κάποιον από τους ανωτέρω λόγους, η απόφαση θεωρείται άκυρη και μηδέποτε εκδοθείσα.

4. Άμυνα του καθ' ου κατά το στάδιο της εκτέλεσης

Τα προεκτεθέντα μέσα άμυνας που έχει στη διάθεση του ο καθ' ου οφειλέτης αφορούν στην απόκρουση της αγωγής και της απόφασης που ασκείται και εκδίδεται αντιστοίχως κατά την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών και ασκούνται ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους προέλευσης της απόφασης. Στο τρίτο κεφάλαιο του Καν. 861/2007 περιγράφονται τα μέσα που έχει ο οφειλέτης προκειμένου να αντιμετωπίσει οριστικά ή προσωρινά την επισπευδόμενη αναγκαστική εκτέλεση βάσει της άμεσα εκτελεστής απόφασης που εκδόθηκε με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών. Πρόκειται για την αίτηση απόρριψης της εκτέλεσης (άρθρο 22 ΚΜ) και την αίτηση αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης (άρθρο 23 ΚΜ) οι οποίες ασκούνται ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου της χώρας εκτέλεσης.

4.1. Απόρριψη της εκτέλεσης

Σύμφωνα με το άρθρο 22 ΚΜ, με αίτηση του καθ' ου, το έχον διεθνή δικαιοδοσία δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης απορρίπτει την εκτέλεση εάν η απόφαση που εκδόθηκε με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών αντιφάσκει προς προγενέστερη απόφαση εκδοθείσα σε κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, εφόσον:

α) η προγενέστερη απόφαση είχε το αυτό αντικείμενο και εκδόθηκε μεταξύ των ιδίων διαδίκων,

β) η προγενέστερη απόφαση εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης ή πληροί τους αναγκαίους όρους για την αναγνώρισή της στο κράτος μέλος εκτέλεσης, και

γ) η αντίφαση δεν προβλήθηκε, ούτε θα μπορούσε να είχε προβληθεί, με ένσταση κατά τη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους στο οποίο εξεδόθη η απόφαση με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών.

²¹⁰ Μιχαηλίδου, ΧρΙΔ 2008, 209, υποσημ. 105.

Αν και στον Κανονισμό γίνεται λόγος για απόρριψη της εκτέλεσης, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι στην ημεδαπή έννομη τάξη πρόκειται στην ουσία για ακύρωση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης με τη δυνατότητα άσκησης της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ²¹¹. Έτσι, ο καθ' ου μπορεί να προβάλει ως λόγο ακύρωσης οποιοδήποτε σφάλμα ως προς την διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης ή ως προς την απαίτηση. Στην τελευταία περίπτωση πρέπει να γίνει δεκτό ότι το δικαστήριο μπορεί να λάβει υπ' όψιν του μόνο τους οψιγενείς ισχυρισμούς π.χ. μερική ή ολική εξόφληση της απαίτησης έλαβε χώρα μετά την έκδοση της απόφασης, εφόσον με ρητή πρόβλεψη ο Κανονισμός απαγορεύει την επί της ουσίας επανεξέταση της απόφασης στο κράτος μέλος εκτέλεσης (άρθρο 22 παρ. 2 ΚΜ).

Ως προς την διαδικασία εκδίκασης της ανακοπής του 933 ΚΠολΔ, κατ' απόκλιση προς την κρατούσα γνώμη ότι πρέπει να είναι η ίδια βάση της οποίας εξεδόθη ο εκτελεστός τίτλος, κρίνεται συνεπέστερο να προκριθεί η εφαρμογή της τακτικής διαδικασίας πρώτον γιατί η διαδικασία του Καν. 861/2007 είναι ειδική και αυτοτελής διαδικασία σε σχέση με την αντίστοιχη διαδικασία μικροδιαφορών του εσωτερικού δικαίου, οπότε δεν θα ήταν νομικά ακριβές να ταυτισθεί αυτή με την αντίστοιχη εθνική διαδικασία μικροδιαφορών και δεύτερον διότι η διάρθρωση της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών δεν προσαρμόζεται στη λειτουργία του αμυντικού χαρακτήρα της ανακοπής²¹².

4.2. Αναστολή ή περιορισμός της εκτέλεσης

Όπως ορίζει το άρθρο 23 ΚΜ, εάν ο καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτης έχει προσβάλει απόφαση εκδοθείσα με την ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών, ή έχει ακόμη τη δυνατότητα να το πράξει επειδή η προθεσμία δεν έχει εκπνεύσει, ή έχει ζητήσει την επανεξέτασή της, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί κατόπιν σχετικής αίτησης του καθ' ου να περιορίσει τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης σε λήψη συντηρητικών μέτρων ή να εξαρτήσει την εκτέλεση από την παροχή εγγύησης από τον επισπεύδοντα δανειστή ή ακόμα και να αναστείλει τη διαδικασία εκτέλεσης σε έκτακτες περιστάσεις. Σύμφωνα, μάλιστα με το άρθρο 15 παρ. 2 ΚΜ, το άρθρο 23 εφαρμόζεται ακόμη και όταν η απόφαση πρόκειται να εκτελεσθεί στο κράτος μέλος στο οποίο εκδόθηκε.

Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης βάσει των διατάξεων του Κανονισμού, ο καθ' ου μπορεί να στραφεί στα ένδικα μέσα που του αναγνωρίζει το εθνικό δικονομικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης.

²¹¹. *Η ίδια*, ΧρΙΔ 2008, 210 υποσημ. 106.

²¹². *Γιαννόπουλος*, ΕΠολΔ 2009, 773.

Στο ελληνικό δίκαιο, αποτελεσματική λύση δίνει το άρθρο 938 ΚΠολΔ, το οποίο θα μπορούσε να εφαρμοσθεί ακόμη και παράλληλα με την αίτηση του άρθρου 23 ΚΜ. Επ' αυτού έχει παρατηρηθεί ότι η αίτηση του άρθρου 23 προσιδιάζει ως προς τη φύση και τις προϋποθέσεις ευδοκίμησης προς την αίτηση των άρθρων 912 και 913 ΚΠολΔ και διαφοροποιείται ουσιωδώς από την αναστολή του άρθρου 938 ΚΠολΔ, η οποία αφορά καθ' εαυτή την διαδικασία εκτέλεσης. Λόγω, λοιπόν, της διαφορετικής λειτουργίας και του διαφορετικού αντικειμένου μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 23 ΚΜ και 938 ΚΠολΔ, υποστηρίζεται ότι είναι σκόπιμο να παρασχεθεί η δυνατότητα παράλληλης εφαρμογής και των δύο ρυθμίσεων προκειμένου να μην αποστερείται ο καθ' ου η εκτέλεση της προληπτικής έννομης προστασίας, όταν η προσαπτόμενη αιτίαση αφορά την επίσπευση της αναγκαστικής εκτέλεσης και όχι την αξίωση²¹³.

213. Ο ίδιος, 773-774.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Γ´

Η άμυνα του οφειλέτη στην

αναγκαστική ικανοποίηση μη αμφισβητούμενων απαιτήσεων

Ι. Ο Κανονισμός 805/2004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις

1. Γενικά χαρακτηριστικά Καν. 805/2004

Στόχος του Καν. 805/2004 για τον ΕΕΤ είναι η περαιτέρω διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας δικαστικών αποφάσεων, δικαστικών συμβιβασμών και δημοσίων εγγράφων, η καθιέρωση μιας γρήγορης και ενιαίας διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης μη αμφισβητούμενων απαιτήσεων,²¹⁴ πανευρωπαϊκής εμβέλειας και κατ' επέκταση η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις διασυνοριακές συναλλαγές. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται αφενός με την κατάργηση του *exequatur* στους εκτελεστούς τίτλους που αφορούν μη αμφισβητούμενες αξιώσεις και αφετέρου με την κατάργηση του ελέγχου του ΕΕΤ με βάση τη δημόσια τάξη.²¹⁵

Ουσιαστικά ο παρών Κανονισμός στο δεύτερο και τρίτο τμήμα του, θέτει τους κανόνες με τους οποίους ένας δανειστής ο οποίος έχει ήδη «εις χείρας του» έναν εκτελεστό τίτλο από τους απαριθμούμενους στο άρθρο 3 και τους οριζόμενους στο άρθρο 4, μπορεί να αποτανθεί στην αρμόδια αρχή έκδοσής του και να ζητήσει με την υποβολή σχετικής αίτησης, την χορήγηση πιστοποιητικού ΕΕΤ. Η διαδικασία θα μπορούσε κάλλιστα να παραλληλιστεί, σχηματικά τουλάχιστον, με την εθνική διαδικασία περιαφής του εκτελεστήριου τύπου κατ' άρθρο 918 Κ.Πολ.Δ.²¹⁶ Ο δανειστής, έχοντας πλέον αυτό το πιστοποιητικό πανευρωπαϊκής εμβέλειας, μπορεί να ξεκινήσει την διαδικασία εκτέλεσης σε οποιοδήποτε τρίτο κράτος μέλος, όπου ο οφειλέτης του μπορεί να έχει κατασχετά περιουσιακά στοιχεία, χωρίς να μεσολαβήσει καμία άλλη διαδικασία, πέραν της τυχόν μετάφρασης του πιστοποιητικού στην επίσημη γλώσσα του κράτους εκτέλεσης. Τα διαδικαστικά ζητήματα που μπορούν να ανακύψουν κατά την εκτέλεση ενός τίτλου που έχει πιστοποιηθεί ως ΕΕΤ, ρυθμίζονται στο τέταρτο τμήμα του Κανονισμού.

Δυνατότητα άμυνας του καθ' ου οφειλέτη βάσει του Καν. 805/2004, χορηγείται όπως αναλύεται αμέσως κατωτέρω, τόσο στο στάδιο της πιστοποίησης του εκτελεστού τίτλου, όσο και στο στάδιο της εκτέλεσης αυτού.

²¹⁴. Για τη διάκριση αμφισβητούμενων και μη αμφισβητούμενων απαιτήσεων βλ. ανωτέρω Κεφάλαιο Α' ενότητα II, 17.

²¹⁵. Βλ. αιτιολογικές σκέψεις (4, 8 και 9) και άρθρο 5 Καν. 805/2004.

²¹⁶. Τσικρικάς (2008), 120, *contra* Μπέης, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος, Δ 2003, 544.

1.1. Οι εγγυήσεις του Καν. 805/2004 για την κατοχύρωση του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης του οφειλέτη

Από το Προοίμιο²¹⁷ κιάλας του Καν. 805/2004, καθίσταται σαφές ότι η κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας και του ελέγχου μη αντίθεσης της δικαστικής απόφασης στη δημόσια τάξη, όσο καθοριστικό ρόλο και αν διαδραματίζει στην αποτελεσματικότητα της εναλλακτικής αυτής διαδικασίας εκτέλεσης, τελούν υπό την προϋπόθεση κατοχύρωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων άμυνας του οφειλέτη. Η προστασία της δικονομικής θέσης του οφειλέτη εξασφαλίζεται πρώτον με την θέσπιση αυστηρών προϋποθέσεων πιστοποίησης²¹⁸ ενός εκτελεστού τίτλου ως ΕΕΤ και δεύτερον με την πρόβλεψη ελάχιστων κανόνων πληροφόρησης του εναγομένου και επίδοσης σ' αυτόν των εισαγωγικών δικογράφων της δίκης²¹⁹.

Σχετικά με τις προϋποθέσεις πιστοποίησης πρέπει να σημειωθεί ότι από μια απλή ανάγνωση του άρθρου 6 του Καν. 805/2004, γίνεται αντιληπτό ότι αυτές συγκλίνουν σε ένα μεγάλο βαθμό με τις προϋποθέσεις και τα κωλύματα αναγνώρισης που καθιερώνουν τα άρθρα 34, 35 και 38 του Καν. 44/2001²²⁰. Η διαπίστωση αυτή ισχύει για τον έλεγχο της εκτελεστότητας (άρθρα 38 παρ. 1 Καν. 44/2001 και άρθρ. 6 παρ. 1 περ. α Καν. 805/2004), της διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 35 παρ. 1 Καν. 44/2001 και άρθρα 6 παρ. 1β Καν. 805/2004) και του σεβασμού των δικαιωμάτων της άμυνας (άρθρο 34 παρ. 2 Καν. 44/2001 και άρθρο 6 παρ. 1γ σε συνδ. με άρθρα 13-19 Καν. 805/2004). Αντίθετα, υπό τον Καν. 805/2004, κατά το στάδιο της πιστοποίησης της δικαστικής απόφασης ως ΕΕΤ, θέμα ελέγχου αντιθέσεως προς τη δημόσια τάξη και υπάρξεως ασυμβίβαστης αποφάσεως δεν τίθεται. Ωστόσο, η ύπαρξη τυχόν ασυμβίβαστης αποφάσεως μπορεί, υπό προϋποθέσεις να προβάλλεται κατά το στάδιο της εκτέλεσης στο κράτος μέλος υποδοχής²²¹, ενώ η θέσπιση ελάχιστων κανόνων ενημέρωσης του οφειλέτη περιορίζουν επαρκώς τις περιπτώσεις προσβολής της δημόσιας τάξης, δεδομένου ότι η τελευταία συνδέεται τις περισσότερες φορές με την καταστρατήγηση των δικαιωμάτων άμυνας του εναγομένου.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να τονισθεί ότι ο Καν. 805/2004 στο άρθρο 6, λαμβάνει ιδιαίτερα μέτρα προστασία στις περιπτώσεις που στη θέση του οφειλέτη είναι καταναλωτής. Ειδικότερα, κατά το άρθρ. 6 παρ. 1δ του καν. 805/2004, ερήμην εκδοθείσα απόφαση κατά οφειλέτη – καταναλωτή, πιστοποιείται ως ΕΕΤ μόνο

217. Βλ. αιτιολογικές σκέψεις (11 και 12) Καν. 805/2004.

218. Βλ. άρθρ. 6 του Καν. 805/2004.

219. Βλ. άρθρο 12 – 17 του Καν. 805/2004.

220. Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, COM(2002) της 18.4.2002, 159 τελικό, 4-5.

221. Βλ. άρθρο 21 Καν. 805/2004 και παρακάτω Ενότητα υπό 3.2.

εφόσον αυτή εξεδόθη στο κράτος μέλος της κατοικίας του τελευταίου. Σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις, η ερημοδικία του οφειλέτη από τη στιγμή που του έχει επιδοθεί νομότυπα κι εμπρόθεσμα το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο, μπορεί με ασφάλεια να οικοδομήσει το τεκμήριο της μη αμφισβήτησης εκ μέρους του της επίδικης απαίτησης. Θεωρείται δεδομένο, ότι αυτή η παθητική στάση του εναγομένου (μη καταναλωτή), οφείλεται είτε σε συνειδητή απόφαση του ενόψει του βάσιμου της αξίωσης είτε σε εσκεμμένη περιφρόνηση των ενεργειών του δικαστηρίου. Εάν ο οφειλέτης δεν αντιδράσει ρητά, τότε η ορθή και έγκαιρη επίδοση των εγγράφων που τον πληροφορούν για την αξίωση, τα δικονομικά του δικαιώματα και τις υποχρεώσεις καθώς και τις συνέπειες της μη συμμετοχής του, αποτελεί τη μοναδική απόδειξη ότι αυτός βρίσκεται σε θέση που του επιτρέπει να επιλέξει την αποχή του από τη δίκη²²².

Ωστόσο, το τεκμήριο της αναγνώρισης της απαίτησης δεν φαίνεται να λειτουργεί όταν οφειλέτης είναι πρόσωπο που συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά του καταναλωτή²²³. Η μειονεκτική θέση στην οποία κατά κανόνα βρίσκεται σε σύγκριση με την αντίστοιχη του αντισυμβαλλόμενου – αντιδίκου του, απαιτεί τον εξοπλισμό του με δικονομικά όπλα ικανά να διαφυλάξουν τα περιουσιακά του στοιχεία από την επίσπευση μιας διεθνούς αναγκαστικής εκτέλεσης. Ο Καν. 805/2004 ακολουθώντας για άλλη μια φορά την λογική του Καν. 44/2001²²⁴ προστατεύει τον αδύναμο διάδικο με τη θέσπιση ευνοϊκότερων κανόνων²²⁵. Δεν είναι ηθικά ούτε δικαϊκά ανεκτό να αναμένει κανείς την ενεργή και αποτελεσματική συμμετοχή ενός αδύναμου μέρους σε έναν δικαστικό αγώνα διεξαγόμενο εκτός του τόπου κατοικίας του. Η απουσία ή η έλλειψη εκπροσώπησης ενός οφειλέτη – καταναλωτή σε ακροαματικές διαδικασίες εκτός συνόρων οφείλεται, στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, σε πρακτικά εμπόδια και όχι σε αναγνώριση της εις βάρος του απαίτησης ή στην αδιαφορία που επιδεικνύει απέναντι στην δικαστική διαδικασία.

222. COM(2002) της 18.4.2002, 159 τελικό, 3.

223. Κατά την πάγια Νομολογία ΔΕΚ καταναλωτής είναι «το πρόσωπο που καταρτίζει συμβάσεις για σκοπό που μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική του δραστηριότητα», Απόφ. 3.7.1997, υπόθ. C-269/95, *Benincasa/Dentalkit Srl*, ΣυλλΝομολ 1997 I-3767. Για τον ορισμό του καταναλωτή βλ. περαιτέρω: *Βασιλόπουλος*, Καταναλωτικοί Γ.Ο.Σ. – Θεωρητική Αντιμετώπιση σε *Δούβλης/Μπώλος* (Επιμ.), Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή, 2008, 8 επτ *Δέλλιος*, Προστασία των καταναλωτών και σύστημα του ιδιωτικού δικαίου, Ο καταναλωτής ως υποκείμενο προστασίας, 2005, 315 επτ *Λιβαδά*, Η έννοια του προστατευτέου καταναλωτή σύμφωνα με το κοινοτικό Δίκαιο, ΔΕΕ 2005, 1143 *Σουσιοπούλου*, Η προστασία του καταναλωτή στο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2004, 29 επ.

224. Βλ. άρθρ. 15-16 Καν. 44/2001 και άρθρ. 6 Καν. 593/2008 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις καταναλωτικές συμβάσεις.

225. Όπως προκύπτει από την Κοινή θέση 19/2004 του Συμβουλίου της 6.2.2004 η ρύθμιση αυτή προστέθηκε στο τελικό Κείμενο του Καν. 805/2004 από το Συμβούλιο. Βλ. σχετικά ΕΕ της 30.3.2004 C79E/59.

Η δεύτερη ασφαλιστική δικλείδα απέναντι στον κίνδυνο καταστρατήγησης των δικαιωμάτων του εναγομένου στο πλαίσιο κατάργησης του *exequatur*, εξασφαλίζεται, όπως αναφέρθηκε, με την καθιέρωση ελάχιστων κανόνων επίδοσης εγγράφων και ενημέρωσης του εναγομένου. Η μη αμφισβήτηση της αξίωσης είναι ικανή να στηρίζει την πιστοποίηση της δικαστικής απόφασης ως ΕΕΤ μόνο αν ο οφειλέτης είχε ενημερωθεί έγκαιρα για την εναντίον του εκκρεμή δίκη και ως εκ τούτου είχε τη δυνατότητα να αντιταχθεί και να αποτρέψει την σε βάρος του επιδίκαση της αξίωσης, ή έστω την έκδοση του πιστοποιητικού του ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου²²⁶. Σε αντίθεση με τον Καν. 44/2001 ο οποίος εξαρτά την αναγνώριση ή την κήρυξη ως εκτελεστής μιας αλλοδαπής δικαστικής απόφασης από την έγκαιρη κοινοποίηση του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης στον διάδικο που ερημοδίκησε, χωρίς να απαιτεί την τήρηση ορισμένης διαδικασίας επιδόσεως, ο Καν. για τον ΕΕΤ στο τρίτο του κεφάλαιο, προσδιορίζει ειδικά τους τρόπους επιδόσεως των επίμαχων εγγράφων. Στην ουσία τα άρθρα 12 – 17 του Καν. 805/2004 μεταφέρουν την γενική αρχή των δικαιωμάτων υπεράσπισης όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 34 παρ. 2 Καν. 44/2001 σε πιο ειδικές ρυθμίσεις²²⁷ και ταυτόχρονα καθιερώνουν σύστημα «ελάχιστων κανόνων» για τη δίκη που οδηγεί στην ερήμην απόφαση, προκειμένου η τελευταία να καταστεί επιλέξιμη ως ΕΕΤ²²⁸.

Εκ των ανωτέρω, γίνεται αντιληπτό ότι ο Καν. 805/2004 δεν αφήνει τον οφειλέτη εκτεθειμένο απέναντι σε μια ισοπεδωτική και κάθετη κατάργηση του *exequatur*. Αντίθετα προωθεί την ελεύθερη κυκλοφορία και εκτέλεση των ευρωπαϊκών εκτελεστών τίτλων υπό τον όρο ότι διατηρείται ανόθευτο και αποτελεσματικό το δικαίωμα ουσιαστικής υπεράσπισης του εναγομένου. Αυτό στην πράξη επιτυγχάνεται με την διατήρηση των βασικότερων κωλυμάτων και προϋποθέσεων κήρυξης εκτελεστότητας του Καν. 44/2001 υπό την μορφή απαιτήσεων πιστοποίησης ΕΕΤ. Ο έλεγχος των εν λόγω απαιτήσεων, ελλείψει ενδιάμεσης διαδικασίας, ελέγχονται πλέον από το Δικαστήριο του κράτους προέλευσης, το οποίο εγγυάται την ταχύτερη και ασφαλέστερη πιστοποίηση συνδρομής των αναγκαίων προϋποθέσεων καθώς είναι εξοικειωμένο ήδη με την υπόθεση και με τους επ' αυτής εφαρμοσθέντες δικονομικούς κανόνες²²⁹. Παράλληλα, με την καθιέρωση ελάχιστων κανόνων πληροφόρησης του οφειλέτη και με την χορήγηση σε αυτών διάφορων ενδίκων βοηθημάτων στο στάδιο της εκτέλεσης, όπως

226. Βλ. αιτιολογική σκέψη (12) Καν. 805/2004.

227. COM(2002) της 18.4.2002, 159 τελικό, 9.

228. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 637.

229. COM(2002) της 18.4.2002, 159 τελικό, 5.

αναλύεται κατωτέρω, ολοκληρώνεται το πλάνο κατοχύρωσης του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης του εναγομένου.

2. Μέσα άμυνας του οφειλέτη κατά τη διαδικασία πιστοποίησης

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1, η εγκυρότητα της εκτέλεσης της απόφασης στο έδαφος άλλου κράτους μέλους προϋποθέτει την πιστοποίηση της ως ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου στο δικαστήριο του κράτους προέλευσης. Η διαδικασία πιστοποίησης διαφοροποιείται από αυτές της ΣυμβBr και του Καν. 44/2001, ως προς το ότι διεξάγεται ενώπιον δικαστηρίου του κράτους προέλευσης και όχι του κράτους εκτέλεσης, καταργώντας έτσι την ενδιάμεση διαδικασία.

Επί δικαστικών αποφάσεων, η διαδικασία είναι πιο απαιτητική καθώς πρέπει να ελεγχθεί η τήρηση των προϋποθέσεων του κανονισμού για την επίδοση του εισαγωγικού δικογράφου, ενώ επίσης πρέπει να προσδιορισθούν οι συνέπειες της δικονομικής συμπεριφοράς του οφειλέτη κατά τη *lex fori*, της οποίας οι κανόνες είναι οικείοι στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Από την άλλη πλευρά, το δικαστήριο πρέπει επίσης να ελέγξει εάν αυτό το ίδιο τήρησε τους εξαιρετικούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του Καν. 44/2001. Πρέπει, δηλαδή, να ελέγξει την ορθότητα της προηγούμενης κρίσης του²³⁰.

Η πιστοποίηση από τα ελληνικά δικαστήρια πρέπει να χορηγείται κατά τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Αρμόδιο καθ' ύλη είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, λόγω του τεκμηρίου αρμοδιότητας, που αυτό φέρει από τη διάταξη των άρθρων 740 και 1 ΚΠολΔ, ενώ η κατά τόπο αρμοδιότητα καθορίζεται από τη δωσιδικία του αιτούντος, δεδομένου ότι δεν υφίσταται στο κράτος προέλευσης ούτε ο τόπος κατοικίας του καθ' ου η εκτέλεση, ούτε ο τόπος εκτέλεσης, όπως προβλεπόταν στη ΣύμβBrυ²³¹. Σε περίπτωση που εκτελεστός τίτλος είναι δημόσιο έγγραφο η αρμοδιότητα της πιστοποίησης ανήκει στις αρχές που ορίζουν τα κράτη μέλη²³². Η ελληνική Δημοκρατία ανακοίνωσε στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 30²³³, ότι προκειμένου περί συμβολαιογραφικών εγγράφων αρμόδιος για την πιστοποίηση του

230. Κουτσουλέλος, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος για τις μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις, 2005, 103.

231. Βαθρακοκόλης, Έννοια και προϋποθέσεις του ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, Δ2006, 346. Παρόμοια λύση δόθηκε στα πλαίσια του γερμανικού δικαίου, βλ. σχετικά Γέσιου – Φαλτσή (2006), 667 με περαιτέρω παραπομπή σε Wagner, Das Gesetz zur Durchführung der Verordnung (EG) Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel - unter besonderer Berücksichtigung der Vollstreckungsabwehrklage, IPRACT 2005, 403.

232. Άρθρο 25 παρ. 1 Καν. 805/2004.

233. Βλ. το υπ' αριθμ. Πρωτ. 69820/17-7-2005 έγγραφο του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Παροχή πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 30 §§1 και 2 του Κανονισμού για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Εκτελεστού τίτλου για τις μη αμφισβητούμενες αξιώσεις».

ΕΕΤ είναι ο συμβολαιογράφος που τα έχει εκδώσει. Επί δημοσίων εγγράφων η διαδικασία είναι πάντα πιο απλουστευμένη²³⁴. Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στον συμβολαιογράφο αίτηση χορήγησης πιστοποιητικού ΕΕΤ και ο τελευταίος αφού ελέγξει αν όντως υφίσταται δημόσιο έγγραφο σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 του Κανονισμού, αν αφορά σε μη αμφισβητούμενη αξίωση και αν αυτό είναι εκτελεστό στο κράτος μέλος όπου έχει εκδοθεί, προβαίνει στη χορήγηση του επίμαχου πιστοποιητικού. Για την ακρίβεια ο δανειστής θα λάβει στα χέρια του επικυρωμένο αντίγραφο του πιστοποιητικού αφού το πρωτότυπο θα καταχωρηθεί στο αρχείο του συμβολαιογράφου. Πρέπει να σημειωθεί ότι προκειμένου ένα δημόσιο έγγραφο, π.χ. ένα συμβόλαιο, να πιστοποιηθεί ως ΕΕΤ πρέπει το αρμόδιο όργανο, εν προκειμένω ο συμβολαιογράφος, πριν την κατάρτιση της συμφωνίας και την υπογραφή του συμβολαίου, να είχε ενημερώσει δεόντως τα μέρη σχετικά με τις συνέπειες της κατάρτισης μιας τέτοιας συμφωνίας και ειδικά σχετικά με τη δυνατότητα του δανειστή να κινήσει διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης πανευρωπαϊκής εμβέλειας βάσει αυτού.

Σε κάθε περίπτωση, το πιστοποιητικό που χορηγείται είναι αυτό που ορίζει ο ίδιος ο Κανονισμός στο Παράρτημα Ι, το οποίο μάλιστα διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του εκτελεστού τίτλου. Το πιστοποιητικό αυτό κατά ρητή διάταξη του Κανονισμού, δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα²³⁵. Ο οφειλέτης, ωστόσο, υπό προϋποθέσεις, μπορεί να πετύχει την διόρθωση ή την ανάκληση του εν λόγω πιστοποιητικού, ενώ δεν αποκλείεται να εφοδιαστεί ο ίδιος με πιστοποιητικό αντίθετου περιεχομένου, το οποίο, δηλαδή, να βεβαιώνει την έλλειψη πανευρωπαϊκής εκτελεστότητας του επίμαχου τίτλου.

2.1. Αίτηση διόρθωσης ή ανάκλησης του πιστοποιητικού ΕΕΤ

Η πρώτη δυνατότητα άμυνας του οφειλέτη προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ 1 περ. α του Κανονισμού. Συγκεκριμένα, ο οφειλέτης κατόπιν αιτήσεως του στο Δικαστήριο προέλευσης μπορεί να ζητήσει την διόρθωση ή την ανάκληση του πιστοποιητικού αν υπάρχει απόκλιση μεταξύ απόφασης και πιστοποιητικού, λόγω τυπικού σφάλματος. Είναι προφανές ότι η διάταξη αυτή καλύπτει τις περιπτώσεις της παραδρομής (π.χ. αναγράφεται εσφαλμένα στο πιστοποιητικό ότι πρόκειται για δικαστική απόφαση ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για δικαστικό συμβιβασμό, ή αναφέρονται εσφαλμένα τα ονόματα των διαδίκων).

²³⁴. Μπώλος, Δ 2006, 549 επ.

²³⁵. Άρθρο 10 παρ. 4 Καν. 805/2004.

Όταν ωστόσο το πιστοποιητικό εξεδόθη κατά προφανή παράβαση²³⁶ των διατάξεων του Κανονισμού ο οφειλέτης δικαιούται κατά το άρθρο 10 παρ 1 περ. β, να ζητήσει την ανάκλησή του. Ένας από τους λόγους για τους οποίους μπορεί να ανακληθεί το πιστοποιητικό του ΕΕΤ είναι αυτός, που περιλαμβάνεται ενδεικτικά στο υπόδειγμα αίτησης διόρθωσης ή ανάκλησης στο Παράρτημα VI και αναφέρεται στην περίπτωση που η απόφαση που πιστοποιήθηκε αφορούσε καταναλωτική σύμβαση αλλά εκδόθηκε σε κράτος μέλος όπου ο καταναλωτής δεν έχει την κατοικία του κατά την έννοια του άρθρ. 59 του Καν. 44/2001. Στην περίπτωση ανάκλησης, το πιστοποιητικό ΕΕΤ χάνει την ισχύ του, ωστόσο ο εκτελεστός τίτλος παραμένει άθικτος και μπορεί να επισπευθεί αναγκαστική εκτέλεση βάσει του Καν. 44/2001.

Για τη διόρθωση ή την ανάκληση εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους προέλευσης. Επί δικαστικών αποφάσεων και δικαστικών συμβιβασμών η αίτηση διόρθωσης ή ανάκλησης υποβάλλεται ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση ή επικύρωσε το συμβιβασμό. Σκόπιμο κρίνεται να αποφαίνεται επί της εν λόγω αίτησης άλλος δικαστής από εκείνον που εξέδωσε το πιστοποιητικό. Η συγκεκριμένη διαδικασία με την οποία πρέπει να κρίνονται οι αιτήσεις του άρθρου 10 δεν προσδιορίζεται από τον Καν. 805/2004. Η ανακοίνωση της Επιτροπής της 9^{ης} Φεβρουαρίου 2004²³⁷ για την κοινή θέση του Συμβουλίου διευκρινίζει ότι σύμφωνα με τον Καν. 805/2004, οι λεπτομέρειες των σχετικών διαδικασιών διέπονται από την εθνική νομοθεσία. Η ελληνική Δικαιοσύνη σε εκπλήρωση της εκ του άρθρου 30 παρ. 1 του Κανονισμού υποχρέωσης να ενημερώσει τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί για την εξέταση της αίτησης ανάκλησης ή διόρθωσης, ανακοίνωσε ότι σχετικά θα εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 933 επ ΚπολΔ. Η επιλογή της ανακοπής του άρθρου 933 ΚπολΔ γεννά ερωτήματα για την ορθότητά της καθώς τα σφάλματα του άρθρου 10 του Κανονισμού δεν σχετίζονται με αντιρρήσεις σχετικά με τον εκτελεστό τίτλο, την απαίτηση ή την διαδικασία εκτέλεσης²³⁸. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι ορθότερη θα ήταν η επιλογή των άρθρων 315 επ του ΚΠολΔ που αναφέρονται στη διόρθωση και την ερμηνεία των δικαστικών αποφάσεων, καθώς η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ λόγω του διευρυμένου περιεχομένου της, ενδέχεται να επιτρέψει την υποβολή παρελκυστικών και καταδολιευτικών αιτημάτων διόρθωσης²³⁹. Αυτή η τελευταία λύση, φαίνεται να εξασφαλίζει περισσότερο την αποτελεσματικότητα της ρύθμισης του άρθρου 10 καθώς προσφέρει τη δυνατότητα στον οφειλέτη να

236. COM(2002) της 18.4.2002, 159 τελικό, 12.

237. COM(2004) της 9.2.2004, 90 τελικό, 8.

238. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 675· Μπώλος, Δ 2006, 553.

239. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 675 με περαιτέρω παραπομπή σε Stein, Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft - Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung, IPRAX 2004, 190.

κατοχυρώσει πλήρως τα δικαιώματα του και να αποκαταστήσει πλημμέλειες του πιστοποιητικού που του επιφέρουν δικονομική ή άλλου είδους βλάβη, χωρίς να του αφήνει περιθώρια άσκησης καταχρηστικών αιτήσεων που αποκλειστικό στόχο έχουν την αποφυγή ή την καθυστέρηση της αναγκαστικής εκτέλεσης.

2.2. Έκδοση πιστοποιητικού περί ελλείψεως ή περιορισμού του εκτελεστού τίτλου

Η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του Καν. 805/2004 καλύπτει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ΕΕΤ εξεδόθη βάσει προσωρινά εκτελεστής απόφασης και στη συνέχεια αυτή είτε μεταρρυθμίστηκε είτε η εκτελεστότητα της ανεστάλη. Πράγματι, προκειμένου μια δικαστική απόφαση να πιστοποιηθεί ως ΕΕΤ, αρκεί για τον Καν. 805/2004 αυτή να είναι απλά εκτελεστή στο κράτος προέλευσής της, χωρίς επιπλέον να απαιτείται να είναι και τελεσίδικη. Έτσι, είναι πιθανό μια οριστική απόφαση κηρυχθείσα προσωρινά εκτελεστή, να πιστοποιηθεί ως ΕΕΤ, να επισπευθεί αναγκαστική εκτέλεση βάσει αυτής σε ένα τρίτο κράτος μέλος και εν τω μεταξύ ο οφειλέτης να ασκήσει στο κράτος έκδοσής της είτε κάποιο ένδικο μέσο είτε αίτηση αναστολής. Σε περίπτωση που επιτευχθεί από τον οφειλέτη η εξαφάνιση ή η μεταρρύθμιση ή η αναστολή εκτελεστότητας της απόφασης, το πιστοποιητικό του ΕΕΤ παύει να προσπορίζει στον δανειστή το δικαίωμα να ξεκινήσει ή να συνεχίσει διαδικασία εκτέλεσης στα άλλα κράτη μέλη. Ο οφειλέτης, υπό αυτές τις συνθήκες, μπορεί να υποβάλει αίτηση στο Δικαστήριο που εξέδωσε την προσωρινά εκτελεστή απόφαση και να ζητήσει την χορήγηση πιστοποιητικού περί ελλείψεως ή περιορισμού του εκτελεστού τίτλου²⁴⁰. Με αυτό το επίσης πανευρωπαϊκής εμβέλειας πιστοποιητικό, ανατρέπονται όλες οι έννομες συνέπειες του αρχικώς χορηγηθέντος πιστοποιητικού ΕΕΤ²⁴¹.

3. Μέσα άμυνας του οφειλέτη κατά τη διαδικασία εκτέλεσης

Το άρθρο 20 του Κανονισμού επαναλαμβάνει την αυτονόητη ρύθμιση ότι η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης θα διέπεται από το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Έτσι έχοντας στα χέρια του ο δανειστής το πιστοποιητικό ΕΕΤ μπορεί να επιλέξει το κράτος μέλος στο οποίο θα επισπεύσει αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση της αξίωσής του. Είναι μάλιστα αξιοπρόσεκτο ότι ο Κανονισμός δεν περιέχει διάταξη που να απαγορεύει την ταυτόχρονη διεξαγωγή αναγκαστικής εκτέλεσης βάσει ΕΕΤ σε περισσότερα του ενός κράτη – μέλη. Κριτήριο για την επιλογή του κράτους ή των κρατών εκτέλεσης (*execution shopping*) αποτελούν

²⁴⁰. Βλ. Παράρτημα IV Καν. 805/2004.

²⁴¹. Κουτσουνέλος (2005), 136.

κυρίως η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη αλλά και η αναγνώριση από συγκεκριμένες έννομες τάξεις ιδιαίτερα δραστικών και αποτελεσματικών μέσων αναγκαστικής εκτέλεσης²⁴².

Προς αντιμετώπιση αυτής της υπεροπλίας του δανειστή στην εκτελεστική διαδικασία, το άρθρο 20 εμμέσως αναγνωρίζει στον οφειλέτη το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει παράλληλα με τα περιορισμένα μέσα άμυνας που του προσφέρει ο Κανονισμός και τα ένδικα βοηθήματα που προβλέπονται στο κράτος εκτέλεσης υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

3.1. Ένδικα βοηθήματα του κράτους εκτέλεσης

Ο καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτης έχει τη δυνατότητα να αντιταχθεί στην εις βάρος του επισπευδόμενη αναγκαστική εκτέλεση ασκώντας καταρχήν τα ένδικα βοηθήματα, που θέτει στη διάθεσή του το δικονομικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης²⁴³. Συνεπώς, στην ημεδαπή έννομη τάξη μπορεί να ασκήσει την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ με κάποιους περιορισμούς ως προς τους λόγους ακυρότητας που μπορεί να προβάλει. Συγκεκριμένα, δεν δύναται να προβάλει με την ανακοπή του 933 ΚΠολΔ, πρώτον λόγους άρνησης αναγνώρισης της εκτελούμενης απόφασης και δεύτερον λόγους σχετικά με την ουσία της απαίτησης²⁴⁴.

Ως προς τον πρώτο περιορισμό του οφειλέτη, το άρθρο 5 Καν 805/2004 προβλέπει ρητά ότι η δικαστική απόφαση κράτους μέλους που έχει πιστοποιηθεί ως EET στο κράτος μέλος προέλευσης *«αναγνωρίζεται και εκτελείται σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να απαιτείται να κηρυχθεί εκτελεστή και χωρίς να είναι δυνατή η προσβολή της αναγνώρισής της»*. Η τελευταία φράση *«χωρίς να είναι δυνατή η προσβολή της αναγνώρισής της»*, προστέθηκε κατόπιν της διαμόρφωσης του άρθρου 5 από την Τροποποιημένη Πρόταση της Επιτροπής της 11^{ης} Ιουνίου 2003, προκειμένου να γίνει όσο το δυνατόν σαφέστερη και χωρίς διφορούμενα η διατύπωση της νομικής σημασίας του EET²⁴⁵. Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι η πιστοποίηση ενδοκοινοτικής δικαστικής αποφάσεως ως EET στο κράτος μέλος προέλευσης, σύμφωνα με τη διαδικασία του Καν 805/2004, δεν αφήνει πλέον κανένα περιθώριο για την προβολή λόγων άρνησης αναγνώρισης στο κράτος μέλος υποδοχής.

Ως προς το δεύτερο περιορισμό του οφειλέτη, η δυνατότητα του να προσβάλει στο πλαίσιο μιας δίκης περί την εκτέλεση την έκταση ή την ύπαρξη της

²⁴². Τσικρικάς (2008), 147.

²⁴³. Άρθρο 20 Καν. 805/2004.

²⁴⁴. Κουτσουλέλος (2005), 91 επ.

²⁴⁵. COM(2003) της 12.12.2003, 341 τελικό, αρ. 2.1.

απαίτησης του αντιδίκου του, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το ζήτημα του κατά πόσο ο δικαστής στο κράτος εκτέλεσης, δεσμεύεται από το δεδικασμένο της αλλοδαπής απόφασης. Αυτός ο περιορισμός μπορεί να ισχύσει, όμως, μόνο στο βαθμό που ο δικαστής του κράτος εκτέλεσης δεσμεύεται από το δεδικασμένο της εκτελούμενης ενδοκοινοτικής απόφασης.²⁴⁶ Το ερώτημα που ανακύπτει είναι εάν ο δικαστής του κράτους μέλους εκτέλεσης, που θα κληθεί να κρίνει, κατά το εθνικό δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, τις αντιρρήσεις κατά της απαίτησης που πιστοποιήθηκε ως EET, θα είναι συγχρόνως υποχρεωμένος να εξετάσει παρεμπιπτόντως και τις προϋποθέσεις αναγνώρισης του δεδικασμένου της υπό εκτέλεση απόφασης, όπως αυτές προβλέπονται από τον Καν. 44/2001, συμπεριλαμβανομένου και του ελέγχου της δημόσιας τάξεως. Με βάση το σκοπό του Καν. 805/2004 αλλά και τις διατάξεις του άρθρου 5 και ειδικά του άρθρου 21 παρ. 2 που ορίζει ότι *«Σε καμιά περίπτωση η απόφαση ή το πιστοποιητικό ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου δεν μπορεί να επανεξετασθεί επί της ουσίας στο κράτος-μέλος εκτέλεσης»*, φαίνεται να αρμόζει αρνητική απάντηση. Η πιστοποίηση ως EET δικαστικής απόφασης κράτους μέλους εμπεριέχει, επομένως, την υποχρέωση των άλλων κρατών μελών για αναγνώριση και των ενεργειών του δεδικασμένου της²⁴⁷.

3.2. Απόρριψη της Εκτέλεσης

Η ύπαρξη αντιφατικών αποφάσεων στην ίδια έννομη τάξη δημιουργεί έντονη ανασφάλεια δικαίου, αφού τα πρόσωπα που δεσμεύονται από τις έννομες συνέπειές τους οφείλουν να συμμορφωθούν προς αντιφατικές δικαιοδοτικές κρίσεις. Για τον λόγο αυτόν η ύπαρξη δικαστικής απόφασης, η οποία αναπτύσσει ή είναι σε θέση να αναπτύξει έννομες συνέπειες σε συγκεκριμένη έννομη τάξη, αποτελεί τόσο κατά το εθνικό δικονομικό δίκαιο όσο και κατά το ευρωπαϊκό, κώλυμα αναγνώρισης ή κήρυξης εκτελεστής μιας άλλης δικαστικής απόφασης στην ίδια έννομη τάξη. Κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Κανονισμού, η αναγκαστική εκτέλεση *«απορρίπτεται»* έπειτα από αίτηση του οφειλέτη προς το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης,

246. Καραμέρος, Ο Κανονισμός 805/2004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου (EET) για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις και οι σημαντικότερες επιπτώσεις του στο ελληνικό δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, Αρμ. 2005, 2093.

247. Γέσιου – Φαλτσή, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος και οι επιδράσεις του στο δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης στην Ευρώπη, ΕλλΔνη 2004,970· *Η ίδια* (2006) 692 επ *contra Τσικρικάς* (2008) 160 επ, ο οποίος υποστηρίζει ότι η αντίθεση μιας αλλοδαπής απόφασης στο δίκαιο του κράτους εκτέλεσής της μπορεί να μην εμποδίσει την ανάπτυξη της εκτελεστότητας της ως EET, αλλά μπορεί να εμποδίσει την αναγνώριση του ουσιαστικού δεδικασμένου της και με τον τρόπο αυτό να επιτρέψει στον οφειλέτη να στραφεί κατά της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης προβάλλοντας ισχυρισμούς σχετικά με την εκτελούμενη αξίωση.

εάν η απόφαση, που έχει πιστοποιηθεί ως EET, είναι ασυμβίβαστη με προγενέστερη απόφαση που έχει εκδοθεί στο κράτος εκτέλεσης, ή σε άλλο κράτος μέλος, ή ακόμα και σε κράτος εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η οποία είναι δυνατό να αναγνωρισθεί στο κράτος εκτέλεσης. Σε περίπτωση επομένως που υφίστανται οι ειδικές προϋποθέσεις του άρθρου 21 παρ. 1 Καν 805/2004, η ύπαρξη προγενέστερης ασυμβίβαστης απόφασης θα αποκλείει την εκτέλεση στα άλλα κράτη μέλη, παρά την έκδοση πιστοποιητικού EET στο κράτος μέλος προέλευσης.

3.2.1. Νομική φύση ενδίκου βοηθήματος

Το άρθρο 21 κάνει λόγο στον τίτλο του για «*απόρριψη της εκτέλεσης*». Ωστόσο, λαμβάνοντας υπ' όψη ότι το αποτέλεσμα της ευδοκίμησης της σχετικής αίτησης είναι η απόρριψη δηλαδή η ακύρωση της εκτέλεσης, είναι ασφαλές να υποστηριχθεί ότι το ένδικο βοήθημα του άρθρου αυτού προσιδιάζει στη φύση της ανακοπής. Ο σχετικός δικαστικός έλεγχος στο κράτος μέλος υποδοχής θα επιτυγχάνεται συνεπώς με άσκηση ανακοπής του οφειλέτη κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης, που θα ασκείται σύμφωνα με το δικονομικό δίκαιο του κράτους εκτελέσεως και θα αμφισβητεί την εκτελεστότητα του EET. Έτσι, στο πλαίσιο του συστήματος που υιοθετεί ο Καν. 805/2004, τα ευρωπαϊκά δικονομικά δίκαια πρέπει να εντάξουν στα ένδικα βοηθήματα που προβλέπουν κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης ένα πρόσθετο λόγο ανακοπής, με αιτιάσεις που κανονικά θα συνιστούσαν λόγο άρνησης κήρυξης εκτελεστότητας²⁴⁸.

Στο ελληνικό δίκαιο το πλέον πρόσφορο ένδικο βοήθημα είναι η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, η οποία θα στρέφεται κατά των πράξεων εκτέλεσης του EET με λόγο που θα αρνείται την εκτελεστότητά του. Από την άποψη της υπαγωγής του λόγου αυτού στα επιμέρους στάδια των προθεσμιών του άρθρου 934 ΚΠολΔ, θα πρέπει συνακόλουθα να δεχθούμε ότι εφαρμοστέα θα είναι η προθεσμία του πρώτου σταδίου (άρθρο 934 παρ 1 α ΚΠολΔ)²⁴⁹.

3.2.2. Προϋποθέσεις εφαρμογής

Σύμφωνα με τον Κανονισμό, προκειμένου να ευδοκιμήσει η αίτηση απόρριψης/ανακοπή του άρθρου 21 πρέπει πρώτον, η προγενέστερη απόφαση να έχει την ίδια βάση με εκείνη που πιστοποιήθηκε ως EET και να εκδόθηκε μεταξύ των ίδιων διαδίκων (21 παρ 1α), δεύτερον, η προγενέστερη απόφαση είτε να έχει εκδοθεί στο κράτος μέλος εκτέλεσης, είτε, αν έχει εκδοθεί σε άλλο κράτος-μέλος ή σε τρίτο κράτος, να πληροί τους αναγκαίους όρους για την αναγνώρισή της στο κράτος-μέλος

²⁴⁸. Γέσιου – Φαλτσή, ΕλλΔνη 2004, 969.

²⁴⁹. Τσικρικιάς (2008), 165

εκτέλεσης (άρθρο 21 παρ 1β) και τρίτον, ο οφειλέτης να μην έχει προβάλει το ασυμβίβαστο της προγενέστερης απόφασης, ούτε να μπορούσε να το προβάλει, «με ένσταση» σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου στο κράτος μέλος έκδοσης του ΕΕΤ. Μολονότι οι παραπάνω προϋποθέσεις του άρθρου 21 παρ 1 Καν. 805/2004 «συνδέονται στενά με τους λόγους απόρριψης του *exequatur*, σύμφωνα με το άρθρο 34 αρ. 3 και 4 του Καν. 44/2001²⁵⁰ διαφοροποιούνται σε τρία σημεία, με αποτέλεσμα οι όροι προβολής του ασυμβίβαστου να καθίστανται στενότεροι στον Καν. 805/2004²⁵¹.

Η πρώτη διαφορά έγκειται στο ότι δεν δίνεται προτεραιότητα στις αποφάσεις που εκδίδονται στο κράτος μέλος εκτέλεσης, όπως συμβαίνει στο άρθρο 34 αρ. 3 Καν 44/2001. Ο κανόνας για το ότι η ασυμβίβαστη απόφαση πρέπει να είναι προγενέστερη εφαρμόζεται για όλες τις αποφάσεις, από όπου και αν προέρχονται. Μια δεύτερη διαφορά είναι ότι η έννοια του ασυμβίβαστου των αποφάσεων προσδιορίζεται για όλες τις περιπτώσεις στενότερα, σε σύγκριση με το άρθρο 34 αρ. 3 Καν 44/2001, καθώς το άρθρο 21 απαιτεί γενικώς να πρόκειται για ταυτότητα βάσεων. Η ερμηνεία του ΔΕΚ για τις αντιφατικές αποφάσεις στα πλαίσια της Σύμβασης Βρυξελλών ήταν σαφώς ευρύτερη. Σύμφωνα με την εκεί ερμηνεία το ΔΕΚ χαρακτήρισε «αντιφατικές», τις αποφάσεις, των οποίων «*αποκλείονται αμοιβαία οι έννομες συνέπειες*»²⁵², χωρίς να απαιτεί ταυτότητα βάσεων. Πάντως αυτό που πρέπει να γίνει δεκτό είναι ότι, όπως κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών και τον Καν. 44/2001, έτσι και στην περίπτωση του Καν. 805/2004, η αντίθετη προς τον ΕΕΤ απόφαση δεν είναι απαραίτητο να έχει αποκτήσει ήδη ισχύ δεδικασμένου. Η ρύθμιση αποσκοπεί στον περιορισμό της δραστηριότητας του ΕΕΤ, όταν στο κράτος εκτέλεσης μία αντίθετη δικαιοδοτική κρίση όχι μόνον αναπτύσσει ήδη, αλλά επίσης μπορεί να αναπτύξει στο μέλλον τη δεσμευτική ενέργεια του ουσιαστικού δεδικασμένου. Δεν χρειάζεται επομένως η προγενέστερη απόφαση να έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου²⁵³. Η τρίτη απόκλιση από τον Καν. 44/2001, συνίσταται στο ότι το άρθρο 21 του Καν. 805/2004, προσθέτει μία συμπληρωματική προϋπόθεση: επιβάλλεται στον οφειλέτη η υποχρέωση να επικαλεσθεί την ύπαρξη της ασυμβίβαστης αποφάσεως όσο το δυνατόν νωρίτερα. Πρόκειται για την καθιέρωση ειδικής προϋποθέσεως του παραδεκτού του συγκεκριμένου λόγου. Ο τελευταίος πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος στις περιπτώσεις που η αντίφαση των αποφάσεων, ή η ύπαρξη άλλης εκκρεμούς δίκης με το ίδιο αντικείμενο, είτε προβλήθηκε με

250. Πρόταση Κανονισμού, COM(2002) της 18.4.2002, 159 τελικό, 15.

251. Γέσιου-Φαλτσή (2006), 692.

252. Απόφ. 4.2.1988, υπόθ. 145/86, *Hoffman/Krieg*, ΣυλλΝομολ 1988, 645· Απόφ. 8.12.1987, υπόθ. 144/86, *Gubisch/Palumbo*, ΣυλλΝομολ 1987, 4861.

253. Τσικρικάς (2008), 166.

καθυστέρηση στο κράτος προέλευσης του τίτλου και ο σχετικός ισχυρισμός ως εκ τούτου απορρίφθηκε για τυπικούς λόγους, είτε παραλείφθηκε η προβολή του, ενώ υπήρχε η σχετική δυνατότητα. Ο οφειλέτης, δηλαδή, είχε λάβει γνώση της ύπαρξης των αντίθετων αποφάσεων ή της ύπαρξης της αλλοδαπής εκκρεμοδικίας και ταυτόχρονα το διαδικαστικό στάδιο της εκκρεμούς δίκης του επέτρεπε την προβολή της σχετικής ενστάσεως.

Εάν, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, το ασυμβίβαστο των δικαστικών αποφάσεων δεν είναι δυνατό να αποτελέσει παραδεκτό λόγο ανακοπής κατά της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσεως λόγω της τρίτης προϋπόθεσης του άρθρου 21, τότε η τελευταία δεν κινδυνεύει να ακυρωθεί κατά τους όρους του Καν. 805/2004. Διατηρείται, ωστόσο η δυνατότητα του οφειλέτη να προβάλει την ύπαρξη προγενέστερης απόφασης ως λόγο ανακοπής, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Σημειώνεται μάλιστα ότι ο δανειστής δεν μπορεί να επικαλεσθεί το δεδικασμένο της δικαστικής απόφασης που έχει πιστοποιηθεί ως ΕΕΤ, δεδομένου ότι το ασυμβίβαστό της με δικαστική απόφαση που έχει εκδοθεί ή είναι δυνατό να αναγνωρισθεί στο κράτος εκτέλεσης αποκλείει κατά το άρθρο 34 αρ. 3 και 4 του Καν. 44/2001 την αναγνώριση του ουσιαστικού δεδικασμένου της. Η τελευταία διάταξη δεν εξαρτά τον αποκλεισμό της αναγνώρισης του ουσιαστικού δεδικασμένου της αλλοδαπής απόφασεως από όρο αντίστοιχο προς εκείνον που θέτει το άρθρο 21 παρ1 σημ. γ του Καν. για τον ΕΕΤ. Δεν ενδιαφέρει η προβολή, ή η δυνατότητα προβολής του ισχυρισμού περί ασυμβιβάστου στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως. Συνεπώς, ο δανειστής δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει την προσβολή της αναγκαστικής εκτέλεσης από τον οφειλέτη και την επίκληση της ανυπαρξίας της εκτελούμενης αξίωσης.

Κατά το ημεδαπό δικονομικό δίκαιο, ο σχετικός λόγος ανακοπής, εφόσον αφορά στην εκτελούμενη αξίωση, προβάλλεται μέσα στα χρονικά όρια της προθεσμίας του άρθρου 934 παρ. 1 β ΚΠολΔ, δηλαδή μέχρι το πέρας της εκτελεστικής διαδικασίας. Ως εκ τούτου τα χρονικά όρια προβολής του είναι ευρύτερα των ορίων προβολής του λόγου ανακοπής που στηρίζεται στο άρθρο 21 του Κανονισμού. Ο τελευταίος αφορά στον εκτελεστό τίτλο και συνεπώς ασκείται παραδεκτά το αργότερο δέκα πέντε ημέρες από την επιβολή της αναγκαστικής κατάσχεσης κατά το άρθρο 934 παρ. 1 α ΚΠολΔ. Συνεπώς, ο λόγος ανακοπής, που θίγει την ανυπαρξία της εκτελούμενης αξίωσης, στηριζόμενος στη σχετική, ημεδαπή ή αλλοδαπή, δικαιοδοτική κρίση, είναι δυνατό να προβληθεί και μετά την πάροδο της προθεσμίας προβολής του λόγου που προαναφέρθηκε.

Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι το ασυμβίβαστο της εκτελούμενης απόφασης με δικαστική απόφαση, που είναι σε θέση να αναπτύξει ουσιαστικό δεδικασμένο στο

κράτος εκτέλεσης, δημιουργεί μείζονα κίνδυνο ακύρωσης της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης είτε κατά τους όρους του άρθρου 21 του Κανονισμού, είτε αποκλειστικά κατά τις διατάξεις των εθνικών δικονομικών δικαίων²⁵⁴.

3.3. Αίτηση αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης κατ' άρθρο 23 του Κανονισμού.

Το άρθρο 23 του Καν. 805/2004 δίνει τη δυνατότητα στον δανειστή να πετύχει την αναστολή ή τον περιορισμό της αναγκαστικής εκτέλεσης που επισπεύδει ο δανειστής βάσει του Πιστοποιητικού ΕΕΤ, εφόσον έχει προηγουμένως στραφεί είτε κατά της εκτελούμενης απόφασης είτε κατά του ίδιου του Πιστοποιητικού, στα όρια που αυτό επιτρέπεται από τον ίδιο τον Κανονισμό. Το εν λόγω άρθρο ρυθμίζει την τύχη της εκτελεστότητας του ΕΕΤ, κατά το στάδιο που ενώ ακόμα είναι δυνατός ο δικαστικός του έλεγχος στο κράτος προέλευσης, αυτός εξακολουθεί να παράγει εκτελεστότητα²⁵⁵.

Οι ειδικότερες περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να τίθεται θέμα περιορισμού ή αναστολής της εκτέλεσης του ΕΕΤ είναι οι παρακάτω:

α) Όταν ο οφειλέτης ασκεί ένδικο μέσο κατά της απόφασης που πιστοποιήθηκε ως ΕΕΤ. Η περίπτωση αυτή αφορά κατά κύριο λόγο τις προσωρινά εκτελεστές αποφάσεις που πιστοποιούνται ως ΕΕΤ. Είναι αξιοπρόσεκτο ότι σε αντίθεση με τον Καν. 44/2001, ο Καν. 805/2004, κάνει λόγο γενικά για ένδικα μέσα, χωρίς να διακρίνει μεταξύ τακτικών ή εκτάκτων.

β) Όταν ο οφειλέτης ζητεί την επανεξέταση των ερήμην αποφάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 19, διότι στερήθηκε το δικαίωμα ακρόασης ή

γ) Όταν ο οφειλέτης ζητεί τη διόρθωση ή την ανάκληση του Πιστοποιητικού ΕΕΤ σύμφωνα με το άρθρο 10, διότι έχουν εμφιλοχωρήσει προφανή σφάλματα.

Το δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης έχει την διακριτική ευχέρεια να επιλέξει ανάμεσα σε τρεις δυνατότητες: είτε τον περιορισμό της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης σε ασφαλιστικά μέτρα, είτε την εξάρτηση της αναγκαστικής εκτέλεσης από την παροχή εγγύησης εκ μέρους του δανειστή που καθορίζει το δικαστήριο, είτε, τέλος, την αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης του ΕΕΤ. Σε ό,τι αφορά την τελευταία αυτή δυνατότητα, το άρθρο 23 γ' προβλέπει πιο συγκεκριμένα ότι η αναστολή της εκτελέσεως πρέπει να διατάσσεται μόνο «σε έκτακτες περιπτώσεις». Μεταξύ των κατευθυντήριων συλλογισμών του δικαστηρίου του κράτους-

²⁵⁴. Ο ίδιος (2008), 169.

²⁵⁵. Χαμηλοθώρης, Τα ασφαλιστικά μέτρα υπό το πρίσμα των κοινοτικών κανονισμών 44/2001 και 805/2004, ΕφΑΔ, 2008, 161.

μέλους εκτέλεσης πρέπει να περιλαμβάνονται η εκτίμηση των προοπτικών επιτυχίας του ενδίκου βοηθήματος ή του ενδίκου μέσου, που άσκησε ο οφειλέτης στο κράτος-μέλος έκδοσης της απόφασης και η πιθανότητα της ανεπανόρθωτης βλάβης που είναι ενδεχόμενο να προκληθεί στον οφειλέτη. Κατ' αποτέλεσμα, ο δικαστής του κράτους μέλους εκτέλεσης καλείται να πιθανολογήσει τη βασιμότητα των αιτιάσεων του οφειλέτη που εμπεριέχονται σε ένδικο βοήθημα ή σε ένδικο μέσο που ασκείται σε άλλο κράτος-μέλος, παρόλο που το ΔΕΚ απέρριψε την πιθανότητα ελέγχου της ουσίας της αλλοδαπής απόφασης στο πλαίσιο της αντίστοιχης ρυθμίσεως των άρθρων 43 και 44 Καν. 44/2001²⁵⁶.

Ο κοινοτικός νομοθέτης δεν προβαίνει σε καθορισμό του αρμόδιου δικαστηρίου ή της αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης, ούτε της διαδικασίας λήψης των προβλεπόμενων στο άρθρο 23 μέτρων. Τα ζητήματα αυτά αφήνει να τα καθορίσει ο νομοθέτης του κράτους εκτέλεσης. Στο εθνικό μας δίκαιο, τα επίμαχα ανασταλτικά μέτρα λαμβάνονται στα πλαίσια της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων (682 επ, 912 και 938 ΚΠολΔ). Αρμόδιο καθ' ύλη δικαστήριο είναι κατά βάση του Μονομελές Πρωτοδικείο, ενώ για τον προσδιορισμό της δωσιδικίας θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στον τρόπο εκτέλεσης.

256. Χαμηλοθώρης, ΕφΑΔ 2008, 162· Kennett, *Enforcement of judgments in Europe*, 2000, 231.

II. Ο Κανονισμός 1896/2006 για τη θέσπιση διαδικασίας Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής

1. Γενικά χαρακτηριστικά και βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής (ΕΔΠ)

Ο Καν. 1896/2006 της 12^{ης}/10/2006 για τη θέσπιση διαδικασίας Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής (στο εξής ΕΔΠ) που άρχισε να εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη της ΕΕ (πλην της Δανίας) από την 12^η/12/2008, εισάγει σημαντικότερες καινοτομίες σε δύο επίπεδα. Αφενός απλοποιεί και επιταχύνει την επίλυση των διαφορών στις διασυννοριακές υποθέσεις με αντικείμενο μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις, μειώνοντας το κόστος εκδίκασης και αφετέρου καθιερώνει την ελεύθερη κυκλοφορία των ευρωπαϊκών διαταγών πληρωμής σε όλα τα κράτη μέλη, με την προϋπόθεση τήρησης ορισμένων ελάχιστων δικονομικών κανόνων, οι οποίοι καθιστούν περιττή τη διαδικασία αναγνώρισης της εκτελεστότητας τους (*exequatur*) στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Ο Κανονισμός εισάγει το θεσμό της ΕΔΠ, δίνοντας τη δυνατότητα στον δανειστή μιας μη αμφισβητούμενης απαίτησης, να απευθυνθεί στην αρμόδια αρχή, που έχει διεθνή δικαιοδοσία και να πετύχει απευθείας την έκδοση μιας διαταγής πληρωμής με πανευρωπαϊκή εμβέλεια, ενός ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου²⁵⁷. Ο Καν. 1896/2006, δηλαδή, όπως ακριβώς και ο Καν. 861/2007 ρυθμίζουν την διαδικασία έκδοσης ενός εκτελεστού τίτλου που έχει εν τη γενέσει του πανευρωπαϊκή εμβέλεια, ενώ αντίθετα οι Καν. 44/2001 και 805/2004 ρυθμίζουν τη διαδικασία με την οποία ένας εθνικός καταρχήν εκτελεστός τίτλος αποκτά μεταγενέστερα ευρωπαϊκή εκτελεστότητα. Οι δύο πρώτοι Κανονισμοί, επομένως, προχωρούν, με δραστικότερο τρόπο, στην καθιέρωση μιας ενοποιημένης ευρωπαϊκής έννομης τάξης, θεσπίζοντας ομοιόμορφους διαδικαστικούς κανόνες για όλα τα κράτη μέλη.

Βασικά χαρακτηριστικά της ενιαίας διαδικασίας ΕΔΠ είναι ο δυνητικός της χαρακτήρας και η μέγιστη δυνατή τυποποίηση της²⁵⁸. Έτσι ένας δανειστής μιας χρηματικής αξίωσης μπορεί (δεν υποχρεούται) να κάνει χρήση του Καν. 1896/2006 προκειμένου εύκολα, χωρίς υπερβολικά έξοδα και κυρίως γρήγορα να αποκτήσει έναν ΕΕΤ. Διαφορετικά πρέπει να επιδιώξει την καταψήφισή της βάσει εθνικών κανόνων δικαίου και σε ένα δεύτερο επίπεδο να εξοπλίσει τον τίτλο που εξεδόθη με

²⁵⁷. Βλ. αιτιολογική σκέψη (9) Καν.1896/2006. Γενικά, γίνεται αποδεκτό ότι η επιδίωξη απόκτησης διαταγής πληρωμής ως εκτελεστού τίτλου για την είσπραξη μη αμφισβητούμενων αξιώσεων, αποτελεί αναμφίβολα άσκηση του δικαιώματος για παροχή δικαστικής προστασίας. Σχετικά, *Κλαμαρής*, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας, 1989, 167 επ.

²⁵⁸. Βλ. αιτιολογική σκέψη (11) Καν. 1896/2006.

διασυννοριακή εκτελεστικότητα²⁵⁹. Από την άλλη, η τυποποίηση έγκειται στο γεγονός ότι όλη η διαδικασία διεξάγεται με έγγραφα προκαθορισμένου περιεχομένου και πανομοιότυπα σε όλες τις γλωσσικές εκδοχές τους²⁶⁰. Όπως σε όλους τους Κανονισμούς που αναλύθηκαν ανωτέρω, έτσι κι εδώ αναγνωρίζονται στον καθ' ου οφειλέτη, μέσα άμυνας τόσο στο κράτος προέλευσης κατά της διαδικασίας έκδοσης της ΕΔΠ όσο και στο κράτος υποδοχής κατά της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης. Παράλληλα με τα ένδικα βοηθήματα που εισάγει απευθείας ο Καν. 1896/2006, αφήνεται ανοιχτό το ενδεχόμενο προσφυγής σε άλλα μέσα άμυνας που αναγνωρίζονται από την έννομη τάξη του κράτους εκτέλεσης (άρθρο 26 Καν. 1896/2006).

1.1. Το δικαίωμα ακρόασης του οφειλέτη στα πλαίσια του Κανονισμού 1896/2006

Όπως στα πλαίσια των προηγούμενων Κανονισμών, έτσι κι εδώ δεν θα μπορούσε να απουσιάζει η πρόβλεψη του κοινοτικού νομοθέτη για πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων άμυνας του καθ' ου οφειλέτη. Ο μονομερής χαρακτήρας της διαδικασίας έκδοσης της ΕΔΠ αλλά και η κατάργηση του *exequatur* αντισταθμίζονται πλήρως με την θέσπιση μιας σειράς ελάχιστων κανόνων διασφάλισης του δικαιώματος ενημέρωσης και ακρόασης του οφειλέτη. Συγκεκριμένα, ως αντιστάθμισμα της μονομερούς διαδικασίας έκδοσης της διαταγής και της συνακόλουθης προστασίας του δανειστή, ο Κανονισμός όπως αναλύεται στην αμέσως επόμενη ενότητα, σε ένα πρώτο επίπεδο, αναγνωρίζει στον οφειλέτη το δικαίωμα υποβολής δήλωσης αντιρρήσεων πριν από την ανάπτυξη των ενεργειών της, ήτοι της εκτελεστότητας και του δεδουλευμένου, με αποτέλεσμα την μεταφορά της διαφοράς στο εθνικό δικονομικό σύστημα και την κατ' αντιδικία διαδικασία. Η αποτελεσματικότητα αυτή της Δήλωσης αντιρρήσεων, αντισταθμίζει πλήρως την διαταραχθείσα δικονομική ισορροπία κατά τη φάση της έκδοσης ΕΔΠ και καθιστά τον όλο θεσμό συμβατό με τους ορισμούς του άρθρ. 6 της ΕΣΔΑ και του αντίστοιχου άρθρ. 47 παρ. 2 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ που κατοχυρώνουν το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη²⁶¹. Τον ίδιο δικαιοπολιτικό λόγο υπηρετούν και οι κανόνες

259. Βλ. αιτιολογική σκέψη (10) Καν. 1896/2006.

260. Βλ. Παραρτήματα I – VII που επισυνάπτονται στο τέλος του Κανονισμού 1896/2006 και αφορούν σε υποδείγματα αίτησης έκδοσης ΕΔΠ, αιτήματος του Δικαστηρίου απευθυνόμενου στον αιτούντα για συμπλήρωση ή διόρθωση ή τροποποίησης της υποβληθείσας αίτησης, απόφασης απόρριψης της αίτησης ΕΔΠ, απόφασης ΕΔΠ, δήλωσης αντιρρήσεων κατά της εκδοθείσας ΕΔΠ, απόφασης κήρυξης εκτελεστότητας της ΕΔΠ.

261. *Jakot-Guillarmod*, Rights related to Good Administration of Justice σε *Mackdonald/Matscher/Petzold* (Επιμ.), *The European System for the Protection of*

επίδοσης της διαταγής πληρωμής προς τον καθ' ου που περιέχονται στα άρθρα 13-15 του Καν. 1896/2006. Το δικαίωμα άμυνας του καθ' ου δεν ενεργοποιείται παρά μόνο όταν ο τελευταίος λάβει πραγματική γνώση της προσβαλλόμενης πράξης. Ενόψει της σημασίας της επίδοσης στην θεμελίωση της άμυνας του καθ' ου το άρθρο 12 παρ. 5 ορίζει ότι η επίδοση της διαταγής προς τον καθ' ου γίνεται επιμελεία του δικαστηρίου και όχι του αιτούντα. Η αρχή αν και ξένη προς την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων επιτελεί διπλό σκοπό: αφενός αποκλείει το άτοπο ενδεχόμενο να παραμένει η διαταγή πληρωμής ανεπίδοτη για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, πλήττοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την αξιοπιστία του οφειλέτη, αφετέρου συντελεί στην συντομότερη εκκαθάριση της εκκρεμότητας ως προς την ισχύ της Διαταγής²⁶².

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η κατάργηση της ενδιάμεσης διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας καλύπτεται με την υιοθέτηση ορισμένων βασικών εγγυήσεων οι οποίες υποκαθιστούν εν πολλοίς τον έλεγχο των λόγων άρνησης της αναγνώρισης και της εκτελεστότητας, που κανονικά θα εξετάζονταν κατά την διαδικασία του *exequatur*. Έτσι, όπως ακριβώς και στον Καν. 805/2004, η τήρηση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας, των δικαιωμάτων άμυνας και ακρόασης του εναγομένου και η μη αντίθεση του εκτελεστού τίτλου με προγενέστερη ασυμβίβαστη απόφαση εντάσσεται στην διαδικασία έκδοσης ΕΔΠ και ελέγχεται από το Δικαστήριο προέλευσης. Υποκατάστατη θεσμική εγγύηση του ελέγχου της δημόσιας τάξης δεν προβλέπεται στον κανονισμό. Το κενό αυτό καλύπτεται σε αρκετά μεγάλο ποσοστό (όχι πλήρως), ικανό όμως να προφυλάξει τουλάχιστον τα θεμελιώδη δικαιώματα του οφειλέτη, με τη θέσπιση του ενδίκου βοηθήματος της επανεξέτασης της υπόθεσης²⁶³.

2. Άμυνα του οφειλέτη κατά τη διαδικασία έκδοσης ΕΔΠ

Ο οφειλέτης μπορεί είτε να ματαιώσει την πρωτοβουλία του δανειστή του περί έκδοσης ΕΔΠ και υπαγωγής της διασυννοριακής διαφοράς τους στο καθεστώς του Καν. 1896/2006, είτε να ακυρώσει την εκδοθείσα ΕΔΠ κάνοντας χρήση των ευχερειών που του χορηγούν τα άρθρα 16 και 20 αντίστοιχα. Η ματαίωση της διαδικασίας ΕΔΠ επέρχεται με την απλή προβολή αντιρρήσεων εκ μέρους του οφειλέτη (άρθρο 16 Καν. 1896/2006) ενώ η ακύρωση της με την ευδοκίμηση της υποβληθείσας υπ' αυτού αίτησης επανεξέτασης (άρθρο 20 Καν. 1896/2006).

Human Rights, 1993, 381 επ. όπου υποστηρίζεται ότι το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη σύμφωνα με το άρθρ. 6 της ΕΣΔΑ περιλαμβάνει ως ουσιώδη έκφασή του το δικαίωμα ακρόασης των διαδίκων, ειδικότερη μορφή του οποίου είναι και το δικαίωμα άμυνας του εναγομένου.

262. Ποδηματά (2011), 117.

263. Η ίδια (2011), 194 .

Στην αρχική πρόταση της Επιτροπής²⁶⁴ η διαδικασία εκδόσεως ΕΔΠ είχε καταστρωθεί εντελώς διαφορετικά. Μετά την εξέταση της αίτησης του δανειστή, θα εκδιδόταν καταρχήν μια ευρωπαϊκή κοινοποίηση διαταγής (άρθρο 6), η οποία εν συνεχεία θα επιδιδόταν στον καθ' ου. Εάν ο καθ' ου κατέθετε, σύμφωνα με το άρθρο 7 της Πρότασης, δικόγραφο αντίκρουσης στο δικαστήριο του κράτους-μέλους που εξέδωσε την ευρωπαϊκή κοινοποίηση πληρωμής εντός τριών εβδομάδων από την επίδοση της, η διαδικασία θα συνεχιζόταν σύμφωνα με τους κανόνες της τακτικής πολιτικής διαδικασίας του κράτους έκδοσης. Εάν, αντιθέτως, ο καθ' ου δεν αντιδρούσε εντός της ανωτέρω προθεσμίας, τότε θα εκδιδόταν αυτομάτως ΕΔΠ, η οποία θα εξοπλιζόταν με άμεση εκτελεστικότητα και θα επιδιδόταν στον καθ' ου. Με το άρθρο 11 παρέχόταν μία δεύτερη δυνατότητα άμυνας στον καθ' ου. Σύμφωνα με αυτό θα μπορούσε εντός τριών εβδομάδων από την επίδοση της ΕΔΠ, να ασκήσει ανακοπή στο δικαστήριο του κράτους έκδοσης. Η αρχική πρόταση είχε επιλέξει μια διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής σε δύο στάδια από λόγους εύνοιας προς τον οφειλέτη. Η τροποποιημένη Πρόταση του Καν. 1896/2006 εισήγαγε τελικά τη νομοτεχνική διάρθρωση του ενός σταδίου, τη δυνατότητα δηλαδή, του οφειλέτη να αμφισβητήσει την ΕΔΠ μόνο μία φορά και πριν αυτή καταστεί εκτελεστή, η οποία είναι προφανώς αυστηρότερη γι' αυτόν. Τη λύση αυτή προέκρινε ως ορθότερη και το τελικό κείμενο του Κανονισμού με μία μόνο ορολογική διαφοροποίηση. Αντί του όρου «*ανακοπή*», που χρησιμοποιούσε η τροποποιημένη πρόταση, αναφέρεται πλέον σε «*δήλωση αντιρρήσεων*».

2.1. Δήλωση Αντιρρήσεων κατ' άρθρο 16 Κανονισμού

Η αίτηση για την έκδοση ΕΔΠ υποβάλλεται στο δικαστήριο από τον δανειστή με βάση το τυποποιημένο έντυπο Α του Παραρτήματος Ι και πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία του άρθρου 7 του Κανονισμού. Αν δεν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεως του άρθρου 11 παρ. 1 του Κανονισμού, τότε το δικαστήριο εκδίδει την ΕΔΠ το πολύ μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάθεση της αίτησης (άρθρο 12 παρ. 1 εδ α Κανονισμού). Σε αντίθεση με την διαταγή πληρωμής των άρθρων 623 επ. του ΚπολΔ, η ΕΔΠ δεν έχει άμα τη εκδόσει της εκτελεστικότητα. Η ΕΔΠ επιδίδεται στον καθ' ου οφειλέτη με μέριμνα του δικαστηρίου και όχι του αιτούντος, με έναν από τους προβλεπόμενους στα άρθρα 13 -15, τρόπους.

Ο αιτών, σύμφωνα με το άρθρο 16, έχει τη δυνατότητα μέσα σε τριάντα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της ΕΔΠ να υποβάλει στο δικαστήριο που εξέδωσε την ΕΔΠ, αντιρρήσεις κατά της τελευταίας. Για τον υπολογισμό της

²⁶⁴. COM(2004) της 19.3.2004, 173 τελικό και COM (2004) της 25.4.2004, 173 τελικό.

τριακονθήμερης προθεσμίας εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1182/71 περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες, ενώ λαμβάνονται υπόψη και οι αργίες του κράτους όπου εκδόθηκε η ΕΔΠ²⁶⁵. Η δήλωση αντιρρήσεων υποβάλλεται στο τυποποιημένο έντυπο F του Παραρτήματος VI, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η χρήση κάποιου άλλου μέσου εκ μέρους του οφειλέτη επιφέρει κάποια δικονομική ακυρότητα. Το δικαστήριο προέλευσης είναι υποχρεωμένο να λάβει υπ' όψη του τις υποβληθείσες αντιρρήσεις του οφειλέτη, οποιαδήποτε μορφή κι αν έχουν, ακόμη και ηλεκτρονική, εφόσον αυτές είναι διατυπωμένες με σαφήνεια²⁶⁶. Αυτό που είναι ξένο προς την ελληνική έννομη τάξη και την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 632 ΚΠολΔ, είναι ότι στη δήλωση αντιρρήσεων του (αντίστοιχη ανακοπή του 632 ΚΠολΔ) ο οφειλέτης δεν έχει την υποχρέωση όχι μόνο να αναπτύξει αλλά ούτε καν να αναφέρει τους λόγους αντίρρησης. Το ουσιώδες περιεχόμενο της δήλωσης αντιρρήσεων, δηλαδή, κατ' άρθρο 16 Καν. 1896/2006 εξαντλείται στη φράση «**Δια της παρούσης υποβάλλω αντιρρήσεις κατά της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε στις ____/____/____**». Η απλούστευση αυτή στο επίπεδο της άμυνας του καθ' ου ανταποκρίνεται πλήρως στο υιοθετούμενο σύστημα μη απόδειξης κατά την έκδοση διαταγής πληρωμής και ευνοεί τη συμβατότητα του μονομερούς χαρακτήρα της διαδικασίας έκδοσης με την αρχή της ακρόασης του καθ' ου²⁶⁷.

Σύμφωνα με το άρθρο 17, βασική συνέπεια της εμπρόθεσμης υποβολής της δήλωσης αντιρρήσεων από τον καθ' ου είναι ότι η διαδικασία μεταφέρεται και συνεχίζεται αυτομάτως ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων του κράτους μέλους προέλευσης, σύμφωνα με τους κανόνες της πολιτικής του διαδικασίας, εκτός κι αν ο αιτών είχε ζητήσει ρητά και εκ των προτέρων να λήξει η διαδικασία σε αυτήν την περίπτωση. Η λύση που ορίζει η διάταξη του άρθρου 17 του Κανονισμού βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία και συμφωνία προς το πεδίο εφαρμογής του. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κανονισμού, αντικείμενο της ρύθμισης του είναι οι μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις. Ο οφειλέτης με την υποβολή δήλωσης αντιρρήσεων, επισήμως αμφισβητεί ενώπιον του Δικαστηρίου προέλευσης την αξίωση που διεκδικεί ο αντίδικος του και με τον τρόπο αυτό θέτει την διαφορά τους εκτός του πεδίου εφαρμογής του Καν. 1896/2006. Ως αποτέλεσμα, η εκδικαζόμενη διαφορά μεταφέρεται στο εθνικό δικαστήριο, όπου θα συζητηθεί σύμφωνα με τους κανόνες της αμφισβητούμενης διαδικασίας, εκτός κι αν ο αιτών είχε εξ αρχής δηλώσει ότι στο

²⁶⁵. Βλ. αιτιολογική σκέψη (28) Καν. 1896/2006.

²⁶⁶. Καραμέρος, Ο Κανονισμός 1896/2006 για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, ΕλλΔνη 2008, 346.

²⁶⁷. Ποδηματά (2011), 142.

ενδεχόμενο αντίρρησης δεν επιθυμεί να μεταφερθεί η διαφορά τους στην εσωτερική διαδικασία²⁶⁸. Και στις δυο περιπτώσεις ματαιώνεται η έκδοση ΕΔΠ.

Ωστόσο, από την άποψη της ελληνικής έννομης τάξης, η αυτόματη μεταφορά της υπόθεσης στην κατ' αντιδικία διαγνωστική διαδικασία, γεννά πολλά διαδικαστικά προβλήματα ενόψει του γεγονότος ότι το δικόγραφο της αίτησης που κατέθεσε ο δανειστής, αλλά, κυρίως η δήλωση αντιρρήσεων του οφειλέτη είναι εκ προοιμίου σίγουρο ότι δεν θα έχει το αναγκαίο περιεχόμενο κατά το άρθρο 216 ΚΠολΔ, με αποτέλεσμα να συντρέχει ζήτημα απαραδέκτου. Στο δικό μας δίκαιο δεν υπάρχουν διατάξεις που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των κρίσιμων ρυθμίσεων του άρθρου 17 του Κανονισμού. Ανακύπτει λοιπόν νομοθετικό κενό, που επιβάλλεται να καλυφθεί με ειδική νομοθετική ρύθμιση. Για τη ρύθμιση που πρέπει να ακολουθήσει ο νομοθέτης επιβοηθητικές θα είναι ίσως οι αντίστοιχες ρυθμίσεις του γερμανικού (και του αυστριακού) δικαίου. Κατά το γερμανικό δίκαιο, μετά την υποβολή αντιρρήσεων από τον καθ' ου, η αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού η εκκρεμοδικία της διαφοράς ισχύει αναδρομικά από την ημερομηνία επίδοσης στον καθ' ου της διαταγής πληρωμής. Στο ελληνικό δίκαιο, χωρίς ειδική νομοθετική ρύθμιση, είναι δύσκολο να θεμελιωθεί αρμοδιότητα αυτεπάγγελτης παραπομπής στο καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο. Άλλωστε και ο Κανονισμός παραπέμπει, ως προς τη μετάβαση στην τακτική αστική διαδικασία, στα εθνικά δικονομικά δίκαια (άρθρο 17 παρ. 2). Ενόσω λείπει η αναγκαία ειδική ρύθμιση του ελληνικού δικαίου, είναι φανερό ότι θίγεται η αποτελεσματικότητα του όλου συστήματος του κανονισμού και ματαιώνεται στην πράξη ο σκοπός του.

Ενόψει του κινδύνου αυτού και έως ότου θεσπισθεί η αναγκαία ρύθμιση, θα μπορούσε, με βάση την απευθείας εφαρμογή του άρθ. 17 παρ. 1 του Κανονισμού, να επιτρέπεται στον αιτούντα να προσάγει αντίγραφο της αίτησής του στη γραμματεία του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου και να επιτυγχάνει τον προσδιορισμό δικασίμου. Στη συνέχεια, ο ίδιος ο αιτών θα πρέπει να καταθέτει στη γραμματεία και να κοινοποιήσει στον καθ' ου κατά την κλήτευση του τελευταίου στην ορισμένη δικάσιμο ένα πρόσθετο δικόγραφο, συμπληρωτικό της αίτησης ως προς όλα τα απαιτούμενα κατ' άρθ. 216 ΚΠολΔ στοιχεία για τον συγκεκριμένο προσδιορισμό της αξίωσης που ασκεί. Η αίτηση σε συνδυασμό με το συμπληρωτικό αυτής δικόγραφο θα αποτελούν από κοινού το εισαγωγικό δικόγραφο της κατ' αντιδικία διαγνωστικής διαδικασίας²⁶⁹.

268. Βλ. άρθρ. 17 Καν. 1896/2006.

269. *Ποδηματά*, Ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2006, ΕΠολΔ 2009, 739.

Ως προς το ζήτημα της ελλιπούς δήλωσης αντιρρήσεων του οφειλέτη, αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί ενδεχομένως, εφόσον η εν λόγω δήλωση εκληφθεί ως δικόγραφο ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ, χωρίς την έλλειψη εξειδίκευσης των λόγων άρνησης να θέτει θέμα απαραδέκτου κατά το άρθρο 216 ΚΠολΔ, εφόσον το άρθρο 16 παρ. 3 Καν. 1896/2006, ως ρύθμιση κοινοτικού δικαίου κατισχύει ως κανόνας αυξημένης τυπικής ισχύος. Οι επιμέρους λόγοι της ανακοπής θα μπορούσαν να συμπληρωθούν και να εξειδικευθούν στην περίπτωση αυτή με περαιτέρω δικόγραφο προσθέτων λόγων²⁷⁰.

2.2. Επανεξέταση της υπόθεσης

Σε περίπτωση που ο καθ' ου οφειλέτης δεν προβάλει εντός της τριακονθήμερης προθεσμίας αντιρρήσεις κατά της ΕΔΠ, η τελευταία κηρύσσεται από το δικαστήριο προέλευσης «εκτελεστή», χωρίς να είναι δυνατή η αμφισβήτησή της, σύμφωνα με το άρθρο 19. Ωστόσο, ο Κανονισμός σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αναγνωρίζει στον οφειλέτη τη δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου στο κράτος προέλευσης, κατά της ΕΔΠ μετά τη λήξη της προθεσμίας για υποβολή αντιρρήσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 20 μπορεί να ζητήσει την επανεξέταση της υπόθεσης. Δεν πρόκειται για ένα αυτόνομο καθορισθέν από τον κοινοτικό νομοθέτη ευρωπαϊκό ένδικο μέσο, καθ' όσον το άρθρο 29 παρ. 1 εδ. β' του Κανονισμού ορίζει ότι η διαδικασία επανεξέτασης και το αρμόδιο δικαστήριο καθορίζονται από τα κράτη μέλη²⁷¹. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Ελληνικής Δημοκρατίας, η επανεξέταση της ΕΔΠ στα πλαίσια της ελληνική πολιτικής δικονομίας, επιτυγχάνεται με την άσκηση ανακοπής ενώπιον του Ειρηνοδίκη ή του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου που την εξέδωσε. Από την διάταξη του άρθρου 20 γίνεται αντιληπτό ότι η επανεξέταση αποτελεί έκτακτο ένδικο βοήθημα²⁷² και χωρεί σε τρεις μόνο περιπτώσεις: Πρώτον, όταν δεν διασφαλίσθηκε επαρκώς το δικαίωμα ακρόασης και άμυνας του καθ' ου. Δεύτερον, όταν η έκδοση της διαταγής πληρωμής ήταν προδήλως εσφαλμένη, ενόψει και των προϋποθέσεων που τάσσει ο Κανονισμός. Τρίτον, σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Στην υπ' αριθμ. 25 αιτιολογική σκέψη του

270. Γιαννόπουλος, Κανονισμός 1896/2006 για την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής: διάγραμμα της διαδικασίας και βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού, ΕΠολΔ 2008, 141· *contra Ποδηματά* (2011), 147 -149, όπου η συγγραφέας αμφισβητεί ότι η Δήλωση Αντιρρήσεων του καθ' ου περικλείει δικονομική αξίωση ως εκδήλωση αιτήματος συγκεκριμένης μορφής δικαστικής προστασίας διότι δεν περιέχει ούτε κάποιο νομικό ισχυρισμό ούτε συγκεκριμένο αίτημα προς το Δικαστήριο.

271. Μιχαηλίδου, Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, Δ 2007, 560.

272. Ποδηματά (2011), 231, όπου παραπέμπει περαιτέρω σε *Kormann*, Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich, 2007, 162.

Προοιμίου του Κανονισμού, αποσαφηνίζεται ότι το άρθρο 20 δεν δίνει στον οφειλέτη μια δεύτερη ευκαιρία να αντικρούσει την αξίωση, αλλά μια έκτακτη δυνατότητα προσβολής της ΕΔΠ. Τονίζεται ότι κατά τη διαδικασία επανεξέτασης, η ουσία της αξίωσης δεν θα πρέπει να αξιολογείται πέραν των λόγων που απορρέουν από τις εξαιρετικές περιστάσεις που επικαλείται ο καθ' ου. Οι άλλες εξαιρετικές περιστάσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, λόγου χάρη, την περίπτωση κατά την οποία η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής βασίσθηκε σε ψευδή στοιχεία που περιλαμβάνονται στο έντυπο της αίτησης.

Προθεσμία εντός της οποίας οφείλει ο καθ' ου να υποβάλει την αίτηση επανεξέτασης δεν ορίζεται από τον Κανονισμό. Δεν τίθεται δε, ούτε απώτατο χρονικό όριο, πέραν του οποίου η επανεξέταση θα αποκλείεται και η ΕΔΠ θα ισχυροποιείται οριστικά. Με τον τρόπο αυτό η ισχύς της παραμένει μετέωρη για απροσδιόριστο διάστημα τελώντας υπό την διαλυτική αίρεση ευδοκίμησης, οπότεδήποτε στο μέλλον, κάποιου λόγου επανεξέτασης. Η ρύθμιση αυτή αποβλέπει να υπηρετήσει την ουσιαστική δικαιοσύνη με πλήρη υποχώρηση της ασφάλειας δικαίου. Το προβάδισμα της ουσιαστικής δικαιοσύνης, δικαιολογείται εν προκειμένω, ιδίως γιατί στο πλείστον των περιπτώσεων, ο λόγος επανεξέτασης θεμελιώνει ταυτόχρονα και αντίθεση της Διαταγής στην δημόσια τάξη και συνεπώς το απρόθεσμο του βοηθήματος υπηρετεί τη λειτουργία του ως υποκατάστατης εγγύησης, προκειμένου να μπορεί να αποτραπεί η αντίθεση αυτή. Αλλά ακόμη και αν δεν θεμελιώνεται τέτοια αντίθεση (στη δημόσια τάξη), πάντως η Διαταγή θα είναι προδήλως παράνομη και το ένδικο βοήθημα της επανεξέτασης προβαίνει για άλλη μια φορά δικλείδα ασφαλείας για την πρόληψη του μη ανεκτού από την κοινοτική έννομη τάξη αποτελέσματος αυτού²⁷³. Πρέπει, πάντως, να γίνει δεκτό ότι ο οφειλέτης πρέπει να ασκήσει το συγκεκριμένο ένδικο μέσο μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα από την επέλευση της εκτελεστότητας της ΕΔΠ, διαφορετικά θα τίθεται ζήτημα καταχρηστικότητας και αντίθεσης της δικονομικής συμπεριφοράς του στο πνεύμα του Κανονισμού²⁷⁴. Αν η αίτηση επανεξέτασης γίνει δεκτή η ΕΔΠ ακυρώνεται.

²⁷³. Ποδηματά (2011), 256-257.

²⁷⁴. Η ίδια, ΕΠολΔ 2009, 740.

3. Άμυνα του καθ' ου οφειλέτη κατά τη διαδικασία εκτέλεσης της ΕΔΠ

Από τη στιγμή που η ΕΔΠ αποκτήσει εκτελεστικότητα ο δανειστής, μπορεί βάσει αυτής να ξεκινήσει αναγκαστική εκτέλεση σε όποιο ή οποία κράτη μέλη ο οφειλέτης διατηρεί κατασχετά περιουσιακά στοιχεία, χωρίς να χρειάζεται να μεσολαβήσει καμία ενδιάμεση διαδικασία και χωρίς η εκτελεστικότητα ή η αναγνώριση του τίτλου του να μπορεί να αμφισβητηθεί. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι ο οφειλέτης μένει απροστάτευτος και αμέτοχος απέναντι σε τυχόν παρατυπίες που παρεισφρέουν στην διαδικασία στο κράτος εκτέλεσης. Ο Κανονισμός του δίνει τη δυνατότητα να ακυρώσει την διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης με το ένδικο βοήθημα του άρθρου 22 ή να ζητήσει την αναστολή ή τον περιορισμό της υπό προϋποθέσεις βάσει του άρθρου 23. Παράλληλα, η διάταξη του άρθρου 21 αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο, ο οφειλέτης να στραφεί απευθείας στα μέσα άμυνας που του αναγνωρίζει το εσωτερικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης.

3.1. Άρνηση εκτέλεσης

Σύμφωνα με το άρθρο 22 Καν. 1896/2006, ο οφειλέτης μπορεί να προσβάλει τη διαδικασία εκτέλεσης, στο κράτος εκτέλεσης: όταν έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος προγενέστερη απόφαση ή διαταγή πληρωμής για την ίδια διαφορά μεταξύ των ιδίων διαδίκων ή όταν η εκτελούμενη απαίτηση έχει εξοφληθεί.

Καταρχήν πρέπει να διευκρινισθεί ότι μπορεί το άρθρο 20 να κάνει λόγο για «άρνηση» της εκτέλεσης, αλλά στην ουσία πρόκειται για ακύρωση, η οποία επέρχεται κατόπιν ευδοκίμησης της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ. Επομένως οι δύο λόγοι άρνησης της εκτέλεσης στο ελληνικό δίκαιο προβάλλονται με το ένδικο βοήθημα της ανακοπής. Σχετικά με τον πρώτο λόγο ανακοπής, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω στα πλαίσια ανάλυσης του άρθρου 21 Καν. 805/2004²⁷⁵.

Σχετικά με το δεύτερο λόγο ανακοπής, η ένσταση εξοφλήσεως είναι παραδεκτή, στο μέτρο που εκφεύγει από τα όρια του δεδικασμένου της ΕΔΠ, όπως αυτά χαράσσονται με βάση το δίκαιο του κράτους προέλευσής της²⁷⁶. Κατά συνέπεια, παραδεκτή θα είναι η ένσταση εξοφλήσεως μόνο όταν η εξόφληση έλαβε χώρα σε χρόνο μεταγενέστερο της εκδόσεως της ΕΔΠ. Στην αντίθετη περίπτωση, τυχόν επίκληση προγενέστερης καταβολής θα προσέκρουε στην κατ' άρθρο 19 αναγνώριση της δεσμευτικότητας της διαταγής αλλά και θα οδηγούσε σε επί της ουσίας επανεξέταση της διαταγής, ενέργειες που απαγορεύονται ρητά από το άρθρο 22 παρ. 3. Περαιτέρω, η αναφορά σε «καταβολή» ως του αντιπροσωπευτικότερου και σημαντικότερου αποσβεστικού λόγου, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι

²⁷⁵. Βλ. Κεφάλαιο Γ', Ενότητα Ι, 3.2.

²⁷⁶. Ποδηματά (2011), 207 επ.

εξαντλητική. Αντιθέτως, η έννοια αυτή καλύπτει και τους άλλους αποσβεστικούς λόγους π.χ. την άφεση χρέους και τον συμψηφισμό, ενώ για την ταυτότητα του νομικού λόγου δεν πρέπει να αποκλεισθούν ούτε οι γνήσιες ανατρεπτικές ενστάσεις π.χ. παραγραφή, συμβιβασμός, κατάχρηση δικαιώματος, εφόσον βέβαια τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά συντελέσθηκαν μετά την έκδοση της ΕΔΠ κι έτσι δεν ενέχουν αμφισβήτηση της δεσμευτικότητας της²⁷⁷.

3.2. Ένδικα βοηθήματα του κράτους εκτέλεσης

Όπως προαναφέρθηκε, ο οφειλέτης μπορεί να προσβάλει την αναγκαστική εκτέλεση χρησιμοποιώντας ένδικα μέσα που του χορηγεί το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Έτσι, πέρα από τους περιγραφόμενους στο άρθρο 22 λόγους, ο οφειλέτης μπορεί στα πλαίσια του εθνικού μας δικαίου να προσβάλει οποιοδήποτε ελάττωμα και παρατυπία της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης με την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, εντός των προθεσμιών του άρθρου 934 ΚΠολΔ, αρκεί οι προβαλλόμενοι λόγοι να μην αφορούν σε αμφισβήτηση της αναγνώρισης της ΕΔΠ ή να μην προσκρούουν στα όρια του δεδικασμένου.

3.3. Αίτηση αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης

Σύμφωνα με το άρθρο 23 Καν. 1896/2006, εάν ο καθ' ου έχει ζητήσει την επανεξέταση σύμφωνα με το άρθρο 20, το αρμόδιο δικαστήριο στο κράτος μέλος εκτέλεσης μπορεί, κατόπιν αιτήσεώς του:

- α) να περιορίσει τη διαδικασία εκτέλεσης σε συντηρητικά μέτρα,
- β) να εξαρτήσει την εκτέλεση από την παροχή της εγγύησης που αυτό καθορίζει,
- γ) να αναστείλει τη διαδικασία εκτέλεσης, σε έκτακτες περιστάσεις.

Ο κοινοτικός νομοθέτης δεν προβαίνει σε καθορισμό του αρμόδιου δικαστηρίου ή της αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης, ούτε της διαδικασίας λήψης των προβλεπόμενων στο άρθρο 23 μέτρων. Τα ζητήματα αυτά αφήνει να τα καθορίσει ο νομοθέτης του κράτους εκτέλεσης²⁷⁸. Στο ελληνικό δίκαιο, τα επίμαχα ανασταλτικά μέτρα λαμβάνονται στα πλαίσια της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων (682 επ). Το αρμόδιο καθ' ύλη δικαστήριο εντοπίζεται βάσει ποσού και θα είναι ή το Μονομελές Πρωτοδικείο ή το Ειρηνοδικείο, ενώ για τον προσδιορισμό της δωσιδικίας θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στον τόπο εκτέλεσης.

²⁷⁷. *Η ίδια*, ΕΠολΔ 2009 741-742.

²⁷⁸. *Καραμέρος*, ΕΠολΔ 2009, 746.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Δ '

Η διασυνοριακή επίδοση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων στην διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης

I. Ενιαίο σύστημα επίδοσης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων

1. Ο ρόλος του δικαίου της επίδοσης στον τομέα δικαστικής συνεργασίας

Η ανάγκη κατοχύρωσης των αντικρουόμενων, ιδιαίτερα στις δίκες με στοιχεία αλλοδαπότητας, συμφερόντων του ενάγοντος για ταχεία και αποτελεσματική δικαστική προστασία και του εναγομένου για προστασία του δικαιώματος ακρόασης του, προσδίδει στο καταρχήν έντονα τεχνικό δίκαιο των επιδόσεων, ιδιάζουσα δογματική και πρακτική σημασία. Πράγματι, με την επίδοση του εισαγωγικού δικογράφου επέρχονται οι ουσιαστικές συνέπειες άσκησης της αγωγής με κυριότερες την διακοπή της παραγραφής, την τοκογονία και την εκκρεμοδικία²⁷⁹, ενώ για τον εναγόμενο η επίδοση αποτελεί το σημείο αναφοράς για την θεμελίωση των αμυντικών του δικαιωμάτων, τόσο στην διαγνωστική, όσο και στη δίκη περί την εκτέλεση²⁸⁰.

Σε διεθνές επίπεδο, η δικαστική συνεργασία προϋποθέτει καταρχήν, ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών, χωρίς ουσιαστικά εμπόδια αναγνώρισης και χωρίς καθυστερήσεις στη διαβίβασή τους. Η επιδιωκόμενη, όμως, απόλυτη ελευθερία στην κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων και εν γένει των εκτελεστών τίτλων επιβάλλει, συγχρόνως σε εξωδικαστικό επίπεδο, τη δημιουργία εκείνων των αντικειμενικών δεδομένων, τα οποία θα κατοχυρώσουν τα δικαιώματα των διαδίκων και θα αποκλείσουν την παρεμπόδιση της αναγνώρισης για λόγους αναγόμενους στο νόμιμο της παράστασης των διαδίκων κατά τη συζήτηση, στο πλαίσιο της διαγνωστικής δίκης²⁸¹.

Στην διεθνή εκτελεστική διαδικασία η επίδοση διατηρεί την ίδια βαρύνουσα σημασία, καθώς η νομιμότητα της κοινοποίησης αποτελεί, όπως διαπιστώθηκε στα προγενέστερα κεφάλαια, θεμελιώδη όρο αναγνώρισης στο κράτος εκτέλεσης. Με τη σταδιακή μάλιστα κατάργηση του *exequatur* η νομότυπη κοινοποίηση και η δι' αυτής κατοχύρωση του δικαιώματος ακρόασης του εναγομένου αποτελεί τη μοναδική προϋπόθεση για την προβλεπόμενη πιστοποίηση της εκτελεστότητας του τίτλου στο

²⁷⁹. Κεραμεύς, Αστικό δικονομικό δίκαιο – Γενικό μέρος, 1986, 212 επ.

²⁸⁰. Απαλλαγάκη, Το δικαίωμα ακρόασης των διαδίκων στην πολιτική δίκη, 1989, 81 επ.

²⁸¹. Αρβανιτάκης, Διασυνοριακές επιδόσεις στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, Αρμ. 2001, 1730.

κράτος προέλευσης. Γίνεται, επομένως, κατανοητό ότι η προσπάθεια των κοινοτικών οργάνων να θεσμοθετήσουν έναν ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο με βασικό γνώρισμα την ελεύθερη κυκλοφορία και άρα και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, προϋποθέτει, ως κοινό σημείο αναφοράς τη διεξαγωγή μιας διαγνωστικής διαδικασίας, που κατοχυρώνει αποτελεσματικά το δικαίωμα άμυνας του συνήθως αλλοδαπού, για το κράτος μέλος προέλευσης του εκτελεστού τίτλου εναγομένου. Τέτοια αποτελεσματική δικαστική προστασία παρέχεται πρωτίστως, αν αυτή θεμελιώνεται σε ομοιόμορφους κανόνες ως προς την κατοχύρωση του δικαιώματος ακρόασης του εναγομένου. Με βάση αυτή ακριβώς τη συλλογιστική, το άρθρο 65 της ΣΕΚ (νυν άρθρο 68 ΣΛΕΕ) ορίζει ως πρώτο μέτρο για τη δικαστική συνεργασία των κρατών μελών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις την απλούστευση του συστήματος των διασυνοριακών επιδόσεων²⁸².

2. Το διαχρονικό Διεθνές Δίκαιο της επίδοσης

Ο καθοριστικός ρόλος του δικαίου της επίδοσης με την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων διαπιστώθηκε ήδη από τους συντάκτες της Σύμβασης Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις²⁸³. Το άρθρο 20 παρ. 3 της Σύμβ.Βρυξ παρέπεμπε ευθέως στη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης της 15^{ης}/11/1965 «σχετικά με την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις»²⁸⁴, ορίζοντας ότι σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου, η εξέταση της ουσίας της υπόθεσης αναστέλλεται, αν δε διαπιστώνεται ότι η επίδοση του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου δεν έγινε νόμιμα, ενώ παράλληλα στο άρθρο 27 ρητά οριζόταν ως κώλυμα αναγνώρισης της αλλοδαπής απόφασης στο κράτος εκτέλεσης, η μη νόμιμη επίδοση του δικογράφου στον ερημοδικασθέντα διάδικο.

Στην πορεία, ωστόσο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, διαπιστώθηκε ότι οι ρυθμίσεις της Σύμβασης της Χάγης για τις επιδόσεις στην αλλοδαπή δεν καλύπτουν στο έπακρο τις απαιτήσεις των κρατών μελών για τη δημιουργία και ανάπτυξη του ενιαίου δικαιοκού χώρου. Από τα βασικότερα προβλήματα της ως άνω διεθνούς συμβάσεως ήταν η σημαντική χρονική καθυστέρηση διαβίβασης των επιδοτέων εγγράφων και η οικονομική επιβάρυνση των διαδίκων με υψηλά έξοδα μετάφρασης

282. Ο ίδιος, Πρόσφατες εξελίξεις στο δίκαιο των επιδόσεων: Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007, ΕΠολΔ 2009, 710.

283. Βλ. σχετικά Γέσιου – Φαλτσή, Η ερήμην δίκη και η εκτέλεση των ερήμην αποφάσεων στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο – Η σύνδεση της Συμβάσεως των Βρυξελλών (ν. 1814/1988) με τη σύμβαση της Χάγης (ν. 1334/1983) για την αποτελεσματική προστασία του δικαιώματος άμυνας (άρθρο 20 Σ/1975), ΕΝΟΒΕ 1992, 63 – 89.

284. ΕΕ της 21.8.2007 Η Διεθνής Σύμβαση της Χάγης κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 1334/1983 (ΦΕΚ Α/31/14.3.1983) και ισχύει από την 18^η/9/1983.

και επίδοσης. Η δυσκίνητη και οικονομικά ασύμφορη διαδικασία που προέβλεπε η Σύμβαση της Χάγης, οδήγησαν το Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης των κρατών μελών, τον Οκτώβριο του 1993 στην απόφαση να κινητοποιήσουν έναν ευρωπαϊκό μηχανισμό επεξεργασίας νομοθετικών διατάξεων για την ενοποίηση σε κοινοτικό επίπεδο του δικαίου των επιδόσεων των κρατών μελών.

Στο πλαίσιο αυτή της πρωτοβουλία, την 26^η/5/1997 υπεγράφη από τα κράτη μέλη η εκδοθείσα από το Συμβούλιο «Σύμβαση καταρτιζόμενη βάσει του άρθρου Κ3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την επίδοση και κοινοποίηση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις»²⁸⁵. Η έναρξη ισχύος, όμως, της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η οποία μετατόπισε τη νομοθετική αρμοδιότητα από τον τρίτο στον πρώτο πυλώνα, διέκοψε την διαδικασία επικύρωσης της ως άνω σύμβασης από τα αρμόδια όργανα. Στα πλαίσια, πλέον, της κοινοτικοποίησης του αστικού διεθνούς δικονομικού δικαίου, ο στόχος ενοποίησης του δικαίου της επίδοσης, εκπληρώθηκε με την θέσπιση του Καν. 1348/2000²⁸⁶ που ήρθε, να αντικαταστήσει τη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης. Ο εν λόγω Κανονισμός που τουλάχιστον για τις επιδόσεις εντός της ΕΕ, εκτόπισε τη Διεθνή Σύμβαση της Χάγης (άρθρο 20 παρ. 1 Καν.), ίσχυσε από τις 31/5/2001 έως τις 13/11/2008. Βασικό χαρακτηριστικό του Κανονισμού αυτού ήταν ότι εν πολλοίς κινείτο στο πρότυπο της Σύμβασης της Χάγης, ακολουθώντας κι αυτός το σύστημα διαβίβασης των επιδοτών πράξεων μέσω μιας κεντρικής αρχής. Από τις πιο χαρακτηριστικές διαφοροποιήσεις που παρουσίαζε σε σχέση με την Σύμβαση της Χάγης ήταν ο παραμερισμός της ρήτρας περί αποκλεισμού της επίδοσης για λόγους δημόσιας τάξης και ο περιορισμός της δυνατότητας διατυπώσεων επιφυλάξεων για τους θεσπιζόμενους τρόπους επιδόσεως.

Την 1^η Οκτωβρίου 2004, η Επιτροπή ενέκρινε έκθεση για την εφαρμογή του Καν. 1348/2000 η οποία συμπεραίνει ότι από την έναρξη ισχύος του το 2001, γενικά βελτίωσε και επιτάχυνε τη διαβίβαση και την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μεταξύ των κρατών μελών, αν και η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του δεν είναι πλήρως ικανοποιητική. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκαν, λειτουργικές αδυναμίες, οφειλόμενες στην αδυναμία των κρατικών μηχανισμών να αφομοιώσουν τα νέα δεδομένα, ενώ παράλληλα ανέκυψαν σημαντικά ερμηνευτικά προβλήματα. Ενόψει αυτών το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την 7^η/7/2005 Πρόταση Κανονισμού για την τροποποίηση του Καν. 1348/2000²⁸⁷. Η πρόταση αυτή

285. ΕΕ της 27.8.97, C 261/13.

286. ΕΕ της 30.6.2000, L 160/37.

287. Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή του

αντιμετωπίσθηκε με θετικό τρόπο από όλα τα αρμόδια και εμπλεκόμενα στη νομοθετική διαδικασία, ευρωπαϊκά όργανα. Στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 251 ΣΕΚ, το Συμβούλιο με την υπ' αριθμ. 10/28-6-2007 κοινή του θέση υιοθέτησε το περιεχόμενο της Πρότασης²⁸⁸, προέκρινε ωστόσο ως ορθότερη και ξεκάθαρη λύση την αντικατάσταση του Κανονισμού 1348/2000, αντί της τροποποίησής του. Έτσι, την 13^η/11/2007 εξεδόθη ο Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007, ο οποίος τυπικά αντικατέστησε τον Κανονισμό 1348/2000, ουσιαστικά όμως αποτελεί τη συνέχεια του. Ο Κανονισμός 1393/2007 ισχύει από τις 13/11/2008.

3. Γενικά χαρακτηριστικά Καν. 1393/2007

Ο ισχύων Καν. 1393/2007 κινείται στο ίδιο πλαίσιο με τον προγενέστερό του Καν. 1348/2000, προχωρώντας απλώς σε ρητή επίλυση ορισμένων διφορούμενων διαδικαστικών ζητημάτων που δεν ρυθμίζονταν από τον τελευταίο. Ουσιαστικά, ο νέος Κανονισμός, χωρίς να επιφέρει ριζικές αλλαγές, πλήρωσε τα νομοθετικά κενά του Καν. 1348/2000, επαναλαμβάνοντας ρητά τα πορίσματα της νομολογίας του ΔΕΚ επί των μέχρι τότε αρρύθμιστων ζητημάτων. Όπως και ο Καν. 1348/2000 έτσι και ο ισχύων, προβλέπει ως κανόνα της διασυνοριακής επίδοσης τη λειτουργία σε κάθε κράτος μιας υπηρεσίας διαβίβασης και παραλαβής επιδοτών πράξεων²⁸⁹. Κάθε ενδιαφερόμενος να κοινοποιήσει πράξη δικαστική ή και εξώδικη²⁹⁰ στην αλλοδαπή παραδίδει στην Υπηρεσία Διαβίβασης του κράτος προέλευσης την επιδοτέα πράξη και η τελευταία τη διαβιβάζει στην αντίστοιχη υπηρεσία του κράτους παραλαβής. Η υπηρεσία παραλαβής υποχρεούται να μεριμνήσει για την επίδοση της πράξης που παρέλαβε εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, το οποίο δεν δύναται να ξεπερνά τον ένα μήνα²⁹¹. Παράλληλα, προβλέπονται απευθείας από τον Κανονισμό και τρόποι άμεσης επίδοσης, όπως η επίδοση από διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους, επίδοση μέσω ταχυδρομείου ή απευθείας επίδοση μέσω δικαστικών λειτουργιών του κράτους μέλους παραλαβής²⁹². Ο νέος Κανονισμός, σε αντίθεση με τον προϊσχύσαντα, ορίζει άμεσα κατά τρόπο ενοποιημένο τις ειδικότερες

κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, COM(2004) της 1.10.2004, 603 τελικό.

288. Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, COM(2005) της 7.7.2005, 305 τελικό.

289. Βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις (6, 12, 13 και 14) και τα άρθρα 2 και 3 Καν. 1393/2007.

290. Απόφ. 25.6.2009, υπόθ. C-14/08, *Roda Golf & Beach Resort SL*, ΣυλλΝομολ 2009, I-05439.

291. Βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις (9 και 13) και τα άρθρ. 2, 4, 6 και 7 Καν. 1393/2007.

292. Βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις (12, 17 και 18) και τα άρθρ. 12-15 Καν. 1393/2007.

προϋποθέσεις άμεσης επίδοσης και δεν τις αφήνει στη νομοθετική κρίση και πρωτοβουλία των κρατών μελών.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι τα άρθρα 8 και 9 του Καν. 1393/2007, τα οποία προβλέπουν τη δυνατότητα άρνησης παραλαβής μη μεταφρασμένου επιδοτέου εγγράφου. Το δικαίωμα άρνησης προβλεπόταν και από τον Καν. 1348/2000, ωστόσο τώρα η διάταξη έχει ουσιαστικά τροποποιηθεί. Ο παραλήπτης μπορεί να εκφράσει τις επιφυλάξεις του περί παραλαβής εγγράφου μη μεταφρασμένου σε γλώσσα που πράγματι δεν κατανοεί, μέσα σε προθεσμία μίας εβδομάδας. Βασική μεταρρύθμιση, η οποία μάλιστα αποτυπώνει και την καθοριστικής σημασίας νομολογία του ΔΕΚ, είναι το γεγονός ότι η παράλειψη μετάφρασης του εγγράφου δεν επιφέρει ακυρότητα της επίδοσης, άλλα η έλλειψη αυτή μπορεί να θεραπευτεί με την ορθή επανάληψη της διαδικασίας²⁹³.

Ως προς τον καθορισμό του χρόνου συντέλεσης της επίδοσης, ο Κανονισμός τον αφήνει στο δίκαιο του κράτους μέλος παραλαβής, ενώ εξαιρετικά στην περίπτωση εισαγωγικού της δίκης δικογράφου ασκηθησομένου εντός τακτής προθεσμίας, ο Κανονισμός υιοθετεί το σύστημα της «διπλής ημερομηνίας». Τέλος, ο Καν. 1393/2007 ακολουθώντας το σύστημα του Καν. 1348/2000 και το πρότυπο της Διεθνούς Σύμβασης της Χάγης ρυθμίζει το ζήτημα της ερμηοδικίας του εναγομένου καθώς και της προσβολής των ερήμην αποφάσεων (άρθρο 19).

293. Βλ αιτιολογικές σκέψεις (10 και 12) και τα άρθρ. 7 και 8 Καν. 1393/2007.

II. Η διασυνοριακή επίδοση στην εκτελεστική διαδικασία

1. Ο χρόνος συντέλεσης της επίδοσης κατά το άρθρο 9 Καν. 1343/2007

Ο ακριβής προσδιορισμός του χρόνου συντέλεσης μιας πράξης είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς το συγκεκριμένο χρονικό σημείο συνδέεται κατά κανόνα με έννομες συνέπειες, ιδίως όταν η επιδοθείσα πράξη είναι δικαστική. Η σημαντικότερη έννομη συνέπεια που συνδέεται με την επίδοση μιας δικαστικής απόφασης είναι η έναρξη προθεσμίας, εντός της οποίας ο εναγόμενος – καθ' ου έχει τη δυνατότητα να την προσβάλει. Όταν, ωστόσο, πρόκειται για επίδοση στην αλλοδαπή, τότε ανακύπτει το ζήτημα, ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί, προκειμένου να καθορισθεί ο χρόνος συντέλεσης της επίδοσης. Στο ερώτημα αυτό ο Καν. 1393/2007 δίνει το προβάδισμα στο δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής της πράξης. Στο άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού 1393/2007 ορίζεται ρητά ότι *«Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 8, η ημερομηνία της επίδοσης ή της κοινοποίησης μιας πράξης, βάσει του άρθρου 7, είναι η ημερομηνία κατά την οποία η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής»*. Πρόκειται για έναν κανόνα που προφανώς προκρίνει ως περισσότερο προστατευτέα τα συμφέροντα του εναγομένου. Η ανωτέρω θέση δεν στερείται τελολογικού ερείσματος, ιδίως αν αναλογισθεί κανείς ότι θα ήταν άδικο ο καθ' ου οφειλέτης να επωμιστεί στο έδαφος του κράτους όπου κατοικεί/διαμένει/εδρεύει τις δικονομικές και ουσιαστικές συνέπειες από μια πράξη που εκδόθηκε ή προέρχεται από ένα αλλοδαπό κράτος μέλος, σύμφωνα με τους διαδικαστικούς κανόνες του τελευταίου. Από τη στιγμή που τα μέσα άμυνας που έχει στην διάθεση του ο καθ' ου οφειλέτης σε μεγάλη έκταση καθορίζονται από το κράτος μέλος εκτέλεσης της επιδοθείσας πράξης, το οποίο κατά κανόνα θα είναι και το κράτος όπου κατοικεί/διαμένει/εδρεύει, και κατ' επέκταση το κράτος παραλαβής, είναι λογικό, αν όχι αυτονόητο, το δίκαιο αυτού του κράτους να ρυθμίζει ένα τόσο σημαντικό ζήτημα, όπως ο χρόνος συντέλεσης της επίδοσης.

Ωστόσο, προς επανόρθωση της εκ πρώτης όψεως, διασάλευσης της ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων του ενάγοντος – επισπεύδοντος δανειστή και αυτών του εναγομένου – καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, η παρ. 2 του άρθρου 9 του Κανονισμού ορίζει ότι όταν μια πράξη πρέπει να κοινοποιηθεί εντός μιας ορισμένης ταχθείσας από το δίκαιο κράτους μέλους, προθεσμίας, τότε και μόνο για τον αιτούντα, η επίδοση θεωρείται συντελεσμένη την ημερομηνία που ορίζει το δίκαιο του κράτους αυτού. Συγκεκριμένα, η ανωτέρω διάταξη ορίζει επί λέξει ότι *«Όταν όμως, σύμφωνα με το δίκαιο κράτους μέλους, μια πράξη πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία που καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού»*.

Επομένως, όταν το εσωτερικό δίκαιο θεσπίζει ορισμένη προθεσμία εντός της οποίας πρέπει όχι μόνο να κατατεθεί το εισαγωγικό δικόγραφο αλλά και να επιδοθεί, όπως λ.χ. συμβαίνει με την ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής (άρθρο 632 ΚΠολΔ) ή κατά της εκτέλεσης (άρθρο 933 ΚΠολΔ), η διαδικαστική πράξη ασκείται εμπρόθεσμα, αν εντός της εκάστοτε οριζόμενης προθεσμίας συντελέσθηκε η επίδοση σύμφωνα με τους κανόνες του ημεδαπού δικαίου για τις επιδόσεις στην αλλοδαπή. Αντίθετα, όταν πρόκειται για ορισμένη προπαρασκευαστική προθεσμία, όπως λ.χ. η προθεσμία κλητεύσεως (άρθρο 228 ΚΠολΔ), κρίσιμος είναι ο χρόνος της πραγματικής επίδοσης κατά το άρθρο 9 παρ. 1 του Καν. 1393/2007, ώστε να προστατευθεί επαρκώς ο κάτοικος της αλλοδαπής παραλήπτης²⁹⁴.

Με τον τρόπο αυτό, ο Κανονισμός ακολουθώντας το πρότυπο του προγενέστερού του, διατηρεί το σύστημα της διπλής ημερομηνίας ή χρονολόγησης, όσον αφορά στον καθορισμό του χρόνου συντέλεσης της επίδοσης. Πρόκειται για ένα σύστημα βασισμένο στη διάκριση μεταξύ προπαρασκευαστικών προθεσμιών και προθεσμιών ενέργειας²⁹⁵ και της αντίστοιχης ανάγκης προάσπισης του δικαιώματος ακρόασης του παραλήπτη στην πρώτη περίπτωση και του δικαιώματος δικαστικής προστασίας του αποστολέα στη δεύτερη.

2. Το ζήτημα της πλασματικής επίδοσης

Με το σύστημα της διπλής ημερομηνίας του άρθρου 9 Καν. 1393/2007 ο κοινοτικός νομοθέτης επεδίωξε πέρα από την εξισορρόπηση των αντικρουόμενων συμφερόντων αποστολέα – παραλήπτη, και την εξάλειψη των διαφοροποιήσεων μεταξύ των δικαιοκτών συστημάτων των επιμέρους κρατών μελών, εκ των οποίων άλλα περιλαμβάνουν στο εσωτερικό τους δίκαιο ρυθμίσεις περί πραγματικής επίδοσης και άλλα, όπως το ελληνικό, ρυθμίσεις περί πλασματικής επίδοσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 134 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ. «1. Αν το πρόσωπο στο οποίο γίνεται η επίδοση διαμένει ή έχει την έδρα του στο εξωτερικό, η επίδοση γίνεται στον εισαγγελέα του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί ή πρόκειται να εισαχθεί η δίκη ή σε αυτό που εξέδωσε την επιδιδόμενη απόφαση και για δίκες στο Ειρηνοδικείο, στον Εισαγγελέα του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το Ειρηνοδικείο. Για έγγραφα που αφορούν την εκτέλεση, η επίδοση γίνεται στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, στην περιφέρεια του οποίου γίνεται η εκτέλεση, και για εξώδικες πράξεις, στον Εισαγγελέα της τελευταίας στο εσωτερικό κατοικίας ή γνωστής

²⁹⁴. Τσικρικάς, Ζητήματα από την επίδοση πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης, *Digesta* 2001, 81 επ.

²⁹⁵. Αρβανιτάκης, Πρακτικά ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού 1348/2000 για τις επιδόσεις δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, *ΧρίΔ* 2003, 966.

διαμονής του παραλήπτη της επίδοσης και αν δεν υπάρχει κατοικία ή γνωστή διαμονή στο εσωτερικό, η επίδοση γίνεται στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών της πρωτεύουσας».

Αντίθετα με το ελληνικό δίκαιο επίδοσης στην αλλοδαπή, η Διεθνής Σύμβαση της Χάγης, η οποία αποτελεί εσωτερικό δίκαιο από τον Σεπτέμβριο του 1983, αναγνωρίζει ως νόμιμο τρόπο επίδοσης, μόνο την πραγματική επίδοση. Η Σύμβαση της Χάγης, καθιερώνοντας ως κανόνα την υποχρέωση πραγματικής επίδοσης, διασφαλίζει μεν επαρκώς τα συμφέροντα του παραλήπτη, όχι όμως και τα αντίστοιχα συμφέροντα του αποστολέα. Για το λόγο αυτό, η νομολογία που διαπλάσθηκε από τα ελληνικά δικαστήρια, στα πλαίσια της πολυμερούς αυτής συνθήκης, για να μην βλάψει το δικαίωμα δικαστικής προστασίας του συνήθως ημεδαπού ενάγοντος, είχε υιοθετήσει για μία περίοδο την άποψη ότι με την επίδοση στον Εισαγγελέα κατά τα άρθρα 134 και 136 ΚΠολΔ ολοκληρώνεται η άσκηση της αγωγής με όλα τα συνεπαγόμενα αποτελέσματα δικονομικής ή ουσιαστικής φύσης²⁹⁶. Αξίζει, επιπλέον να σημειωθεί ότι αρχικά υπήρξε ένα μέρος της νομολογίας²⁹⁷ που υποστήριξε ότι, στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Χάγης, το άρθρο 136 παρ. 1 ΚΠολΔ, έχει παύσει να ισχύει.

Σήμερα οι προηγούμενες νομολογιακές διακυμάνσεις έχουν ξεπερασθεί. Γίνεται πλέον παγίως δεκτό ότι η Σύμβαση της Χάγης δεν κατέργησε τα άρθρα 134 και 136 ΚΠολΔ και ότι η επίδοση στον Εισαγγελέα, εφόσον ακολουθείται η ορθή διαδικασία, εξακολουθεί να παραμένει ένας έγκυρος τρόπος επίδοσης²⁹⁸. Πέρα, όμως, από την νομολογιακή ρύθμιση του ζητήματος, απάντηση δίνει πλέον ευθέως ο Καν. 1393/2007 με το άρθρο 20 παρ. 1 που θέτει εκ ποδός τη Σύμβαση της Χάγης για ενδοευρωπαϊκές επιδόσεις και το άρθρο 9 παρ. 2.

Και υπό το καθεστώς του Καν. 1393/2007 η πλασματική επίδοση των άρθρων 134 και 136 ΚΠολΔ εξακολουθεί να θεωρείται έγκυρη, κάθε φορά που αναδεικνύεται ως εφαρμοστέο το ελληνικό δίκαιο. Η ουσιαστική, όμως, σημασία της πλασματικής επίδοσης στον Εισαγγελέα ανατρέπεται στο μέτρο που το άρθρο 15 της Σύμβασης της Χάγης και το αντίστοιχο άρθρο 19 Καν. 1393/2007, υποχρεώνουν το Δικαστή να αναβάλει την έκδοση αποφάσεως ενόσω δεν αποδεικνύεται ότι πραγματοποιήθηκε έγκαιρη πραγματική επίδοση των εισαγωγικών εγγράφων της δίκης.

296. Χατζηϊωάννου, Ζητήματα επιδόσεων δικαστικών αποφάσεων στην αλλοδαπή (Σκέψεις εξ αφορμής των ΑΠ 220/2006 και 266/2004), ΧρΙΔ 2007, 85 επ' *Δωρής*, Η προστασία του διαδικού που διαμένει στην αλλοδαπή από τον κίνδυνο πλασματικής προς αυτόν επίδοσης, ως ζήτημα εναρμονισμένης με το Σύνταγμα ερμηνείας, ΝοΒ 1990, 795 επ.

297. ΕφΑθ 12435/1988, ΕλλΔνη 1989, 153 επ' ΕφΘεσ 3121/1990, Αρμ. 1991, 696 επ' *Παπαγιάννη*, Το δίκαιο των επιδόσεων στην πολιτική δίκη, 2008, 304.

298. ΕφΘεσ 558/1998, Αρμ. 1999, 1245· ΑΠ 1683/2008· 1689/2008 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΑΠ(Ολομ) 22/2009, ΕΠολΔ.

3. Το ειδικότερο ζήτημα επίδοσης πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης

Σε σχέση με τις διασυνοριακές επιδόσεις που συντελούνται στα πλαίσια της διαγνωστικής δίκης, αυτές που λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια της εκτελεστικής διαδικασίας εγείρουν πιο σύνθετα ερμηνευτικά προβλήματα. Οι μεγαλύτερες δυσκολίες ερμηνείας κι εφαρμογής του Καν. 1393/2007 και της Σύμβασης της Χάγης, σε περίπτωση εξωκοινοτικών επιδόσεων, οφείλεται στον εθνοκεντρικό χαρακτήρα του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσης. Έτσι, με βάση πάντα το πνεύμα του Κανονισμού και την ανάγκη προστασίας του δικαιώματος άμυνας του οφειλέτη, ο οποίος κατά τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης είναι αντικειμενικά σε ασθενέστερη θέση, κρίνεται σκόπιμο να αντιμετωπισθεί ξεχωριστά κι αυτόνομα κάθε επιδοτέα πράξη εκτέλεσης:

3.1. Η επιταγή προς εκτέλεση του άρθρου 924 Κ.Πολ.Δ

Ο τρόπος επίδοσης της επιταγής προς εκτέλεση, η οποία σύμφωνα με πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του ΑΠ²⁹⁹, αντιμετωπίζεται ως εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο, μιας και με αυτήν ανοίγει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, ορίζεται με το γνωστό άρθρο 9 του Καν. 1392/2007. Πρέπει συνεπώς να ληφθεί και εδώ υπόψη ο εξαιρετικός κανόνας της παρ. 2. Αυτός, ορίζει ρητά ότι όταν, κατά το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης του επιδοτέου εγγράφου, πρέπει το έγγραφο να επιδοθεί μέσα σε τακτή προθεσμία, το χρονικό σημείο της συντέλεσης της επίδοσης, για το πρόσωπο που ζητεί την επίδοση, προσδιορίζεται από το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης της επιδοτέας πράξης. Γίνεται συνεπώς ορθά δεκτό ότι υπό τον Καν. 1393/2007, όλες οι πράξεις της εκτέλεσης, που επισπεύδονται κατά οφειλέτη σε άλλο κράτος μέλος και που, κατά το ελληνικό δίκαιο πρέπει να επιδίδονται μέσα σε ορισμένη τακτή προθεσμία, μπορούν να επιδίδονται στον Εισαγγελέα κατά το άρθρο 134 παρ 1 εδ. β ΚΠολΔ. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 Καν. 1348/2000, η επίδοση θα θεωρείται τότε συντελεσμένη δυνάμει του άρθρου 136 ΚΠολΔ από το χρονικό αυτό σημείο, ώστε να μπορεί η εκτελεστική διαδικασία στην Ελλάδα να συνεχίζεται απρόσκοπτα. Η κοινοποίηση, ωστόσο της επιταγής προς εκτέλεση επιτελεί διπλό σκοπό. Συγκεκριμένα, με την επίδοσή της ξεκινάει η κύρια εκτελεστική διαδικασία για τον δανειστή. Για τον οφειλέτη η κοινοποίηση της εν λόγω επιταγής κινητοποιεί παράλληλα και την ύστατη ευκαιρία του προς εκούσια συμμόρφωση στον εκτελεστό τίτλο. Σύμφωνα με το άρθρο 926 ΚΠολΔ, ο καθ' ου η εκτέλεση έχει προθεσμία τριών ημερών από την περιέλευση σε αυτόν της επιταγής

²⁹⁹. ΑΠ (ολομ.) 22/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

του άρθρου 924 ΚΠολΔ να εκπληρώσει την απαίτηση και να ματαιώσει την εκτελεστική διαδικασία. Στην περίπτωση λοιπόν του άρθρου 926 παρ. 1 ΚΠολΔ, θεωρείται ορθότερο να εφαρμόζεται ο βασικός κανόνας του άρθρου 9 παρ. 1 Καν. 1393/2007, σύμφωνα με τον οποίο ο χρόνος συντέλεσης της επίδοσης προσδιορίζεται κατά το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής του εγγράφου. Έτσι, για να κινηθεί η προθεσμία του άρθρου 926 παρ. 1 ΚΠολΔ, και να μπορεί να επιτραπεί η νόμιμη διενέργεια της πρώτης μετά την επιταγή πράξης εκτέλεσης στην ημεδαπή, θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί η πραγματική παράδοση της επιταγής στον οφειλέτη στην αλλοδαπή³⁰⁰.

Συνεπώς, έγκυρη θεωρείται καταρχήν η επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση μέσω Εισαγγελέα, ωστόσο προκειμένου αυτή να αναπτύξει ισχύ και να τρέξει η τριήμερη προθεσμία του άρθρου 926 ΚΠολΔ θα πρέπει ο καθ' ου η εκτέλεση να λάβει πραγματική γνώση του περιεχομένου της.

3.2. Η ανακοπή του άρθρου 933 ή 936 ΚΠολΔ

Σύμφωνα τόσο με τη Σύμβαση της Χάγης, όσο και τον Καν. 1393/2007, η επίδοση της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ, όπως και κάθε άλλης ανακοπής, μπορεί να πραγματοποιείται κανονικά στον Εισαγγελέα, καθώς η πλασματική αυτή επίδοση δεν έχει άμεσα καταργηθεί από τη Σύμβαση της Χάγης, ενώ αυτή διατηρείται και από την εξαιρετική διάταξη του άρθρου 9 παρ. 2 Κανονισμού 1393/2007. Η συζήτηση όμως της ανακοπής, η οποία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εισαγωγικό ένδικο βοήθημα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15 της Σύμβασης της Χάγης και του πανομοιότυπου κανόνα του άρθρου 19 του Κανονισμού, δεν θα μπορεί να πραγματοποιείται. Η έκδοση απόφασης πρέπει να αναστέλλεται, αν δεν διαπιστωθεί η πραγματική επίδοση του δικογράφου της προς τον επισπεύδοντα δανειστή στην αλλοδαπή, ή δεν πληρωθούν οι όροι που οι παραπάνω διατάξεις θέτουν³⁰¹.

Με ανάλογο προπό πρέπει να αντιμετωπισθούν και οι επιδόσεις στην αλλοδαπή της ανακοπής που ασκεί ο τρίτος κατά του δανειστή και του οφειλέτη δυνάμει του άρθρου 936 ΚΠολΔ, αν και οι δύο ή ένας από τους καθ' ων η ανακοπή, κατοικούν ή διαμένουν σε κράτος συμβαλλόμενο στη Σύμβαση της Χάγης, ή σε κράτος μέλος της Ε.Ε. Ο συνδυασμός των άρθρων 936 παρ. 2 και 76 - 77 ΚΠολΔ για την αναγκαία ομοδικία με τις ρυθμίσεις για τις διασυνοριακές επιδόσεις των δύο παραπάνω υπερεθνικών νομοθετικών κειμένων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρέπει καταρχήν να θεωρήσουμε επιτρεπτή και στις περιπτώσεις αυτές την επίδοση της

300. ΜΠρΚεφαλ 302/2005, Αρμ. 2005,1435, με παρατ. Αρβανιτάκη.

301. Ορφανίδης, σε Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα (Επιμ.), ΚΠολΔ Ι, 2000, άρθρο 134, σελ.

ανακοπής του τρίτου στον Εισαγγελέα δυνάμει των άρθρων 134 παρ 1 και 136 ΚΠολΔ. Η συζήτηση όμως της ανακοπής του τρίτου, όπως και στην περίπτωση του άρθρου 933 ΚΠολΔ, όταν απουσιάζει ένας από τους παραλήπτες της στην αλλοδαπή, δανειστής ή οφειλέτης, ή και οι δύο, δεν μπορεί να επιχειρείται ενόσω δεν θα ικανοποιούνται οι όροι του άρθρου 15 της Συμβάσεως της Χάγης ή του άρθρου 19 του Καν. 1393/2007. Επειδή μάλιστα το άρθρο 936 παρ. 2 ΚΠολΔ καθιερώνει, κατά κοινή πλέον παραδοχή, περίπτωση αναγκαίας ομοδικίας, και ειδικότερα περίπτωση υποχρεωτικής παθητικής νομιμοποίησης, αν απουσιάζει ένας από τους αναγκαίους ομοδίκους, το πλάσμα της αντιπροσώπευσής του κατά τη συζήτηση, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 1 ΚΠολΔ, θα μπορεί να λειτουργήσει μόνο όταν αποδεικνύεται ότι η επίδοση της ανακοπής στον απόντα παραλήπτη της στην αλλοδαπή καλύπτει τους όρους των άρθρων 15 της Συμβάσεως της Χάγης και 19 του Καν. 1393/2007, ή όταν τα παραπάνω δύο άρθρα το επιτρέπουν.

3.3. Η ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης του άρθρου 979 ΚΠολΔ

Η ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης, σύμφωνα με το άρθρο 979 ΚΠολΔ, συνιστά κατά τη φύση της ειδική μορφή της γενικής ανακοπής του άρθρου 583 ΚΠολΔ. Μπορεί, επομένως, όπως και κάθε άλλη ανακοπή, να επιδίδεται στον Εισαγγελέα, όταν στρέφεται κατά δανειστή ή δανειστών, των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη (979 παρ. 2 εδ. γ' ΚΠολΔ) που κατοικούν ή εδρεύουν σε κράτος συμβαλλόμενο στη Σύμβαση της Χάγης, ή σε κράτος μέλος της Ε.Ε. Για τις ενδοκοινοτικές επιδόσεις των ανακοπών κατά του πίνακα κατάταξης, το αποτέλεσμα αυτό αντλείται άνετα από τον συνδυασμό του άρθρου 9 παρ. 2 Καν. 1393/2007 με το άρθρο 979 παρ. 2 εδ. α', το οποίο προβλέπει προθεσμία δώδεκα εργασίμων ημερών. Η συζήτηση όμως της ανακοπής του άρθρου 979 υπόκειται και πάλι στους περιορισμούς των άρθρων 15 της Συμβάσεως της Χάγης και 19 Καν. 1393/2007.

Σχετικά με τον καθορισμό της ημερομηνίας συντέλεσης της επίδοσης της πρόσκλησης του υπαλλήλου του πλειστηριασμού στον επισπεύδοντα, στους αναγγελλμένους δανειστές και στον καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτη, προκειμένου αυτοί να λάβουν γνώση του πίνακα κατάταξης, είναι ορθό να απαιτηθεί η πραγματική επίδοση της με βάση και το άρθρο 9 παρ. 1 Καν. 1393/20 07201, δεδομένου ότι από την ως άνω ημερομηνία αρχίζει να τρέχει η δωδεκάμερη προθεσμία για την άσκηση της προαναφερόμενης ανακοπής³⁰². Ομοίως πρέπει να αντιμετωπίζεται και η

302. Γέσιου – Φαλτσή, Συντέλεση της επιδόσεως στην αλλοδαπή των εγγράφων της διαγνωστικής και εκτελεστικής διαδικασίας, Ερμηνευτική Προσπάθεια για ενιαία θεώρηση με αφορμή την ΑΠ(Ολομ) 22/2009, ΕΠολΔ 2010, 650.

κοινοποίηση της κατασχετήριας έκθεσης από την οποία εξαρτάται και η άσκηση της διορθωτικής ανακοπής του άρθρου 954 ΚΠολΔ.

3.4. Η κατασχετήρια έκθεση

Ένα πρώτο θέμα που προκαλεί ερμηνευτικό πρόβλημα, τόσο με βάση τη Σύμβαση της Χάγης, όσο και τον Καν. 1393/2007, αφορά τον καθορισμό του ακριβούς χρονικού σημείου συντέλεσης της επίδοσης, όταν αυτή συνιστά την αφετηρία για την έναρξη της απαγόρευσης διάθεσης του κατασχεμένου, κατά τα άρθρα 958 παρ 1 και 997 παρ 1 και 2 ΚΠολΔ. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν είναι νοητό να αρχίζει η απαγόρευση διάθεσης από την πλασματική μόνον επίδοση της κατασχετήριας έκθεσης στον οφειλέτη. Στο πλαίσιο των ρυθμίσεων του Καν. 1348/2000 προτάθηκε να απαιτείται πραγματική επίδοση, όταν πρόκειται για πράξη εκτέλεσης (κοινοποίηση της κατασχετήριας έκθεσης), από την επίδοση της οποίας το εσωτερικό δίκαιο εξαρτά συγκεκριμένες ουσιαστικού δικαίου έννομες συνέπειες. Η ίδια λύση φαίνεται αποδεκτή και στα πλαίσια του νέου Καν. 1393/2007³⁰³.

303. *Η ίδια*, ΕΠολΔ 2010, 651.

III. Το δικαίωμα άρνησης παραλαβής της επιδοτέας πράξης

1. Όρια άσκησης του δικαιώματος

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του Καν. 1393/2007 «1.Η υπηρεσία διαβίβασης στην οποία κατατίθεται η προς διαβίβαση πράξη επισημαίνει στον αιτούντα ότι ο παραλήπτης μπορεί να αρνηθεί να παραλάβει την πράξη αν αυτή δεν έχει συνταχθεί σε μια από τις γλώσσες που ορίζει το άρθρο 8». Παράλληλα, κατά το άρθρο 8 παρ. 1 του ίδιου Κανονισμού «1.Η υπηρεσία παραλαβής ενημερώνει τον παραλήπτη, μέσω της έντυπης βεβαίωσης που εμφανίζεται στο παράρτημα II, ότι μπορεί να αρνηθεί την παραλαβή κατά τη χρονική στιγμή της επίδοσης ή κοινοποίησης ή μπορεί να επιστρέψει την πράξη στην υπηρεσία παραλαβής εντός μιας εβδομάδας, εφόσον η πράξη που επιδίδεται ή κοινοποιείται δεν έχει συνταχθεί ή δεν συνοδεύεται από μετάφραση σε μία από τις ακόλουθες γλώσσες: α) σε γλώσσα την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, ή β) στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή, εάν αυτό το κράτος έχει περισσότερες επίσημες γλώσσες, στην επίσημη ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του».

Είναι φανερό από τις προπαρατεθείσες διατάξεις ότι ο Καν. 1393/2007 βασισμένος στις ρυθμίσεις του προγενέστερου Κανονισμού και αποκλίνοντας από τις αντίστοιχες της Σύμβασης της Χάγης, δεν εξαρτά πλέον το έγκυρο της επίδοσης μιας πράξης από την προηγούμενη μετάφρασή της. Η αρχή διαβίβασης δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την παραλαβή ενός αμετάφραστου εγγράφου, απλά επισημαίνει στον αποστολέα τις συνέπειες της παράλειψης της μετάφρασης του εγγράφου σε γλώσσα που κατανοεί ο παραλήπτης ή σε κάποια εκ των επίσημων γλωσσών του κράτους αποστολής. Η παράλειψη αυτή, ωστόσο, δεν συνεπάγεται το άκυρό ή το ανίσχυρο της επίδοσης, απλά δίνει τη δυνατότητα στον παραλήπτη να αρνηθεί την παραλαβή του εγγράφου.

Συγκεκριμένα, ο παραλήπτης εφόσον το έγγραφο δεν έχει συνταχθεί ή δεν συνοδεύεται από μετάφραση σε μία από τις γλώσσες που προβλέπει το άρθρο 8 παρ. 1 Καν. 1393/2007, δικαιούται να το επιστρέψει στην υπηρεσία διαβίβασης – παραλαβής. Το δικαίωμα άρνησης του παραλήπτη δεν είναι χρονικά απεριόριστο. Αντιθέτως, πρέπει να το ασκήσει εντός μιας εβδομάδας από την κοινοποίηση.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι σε αντίθεση με τον Καν. 1348/2000, ο Καν. 1393/2007 περιστέλλει τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 8 παρ. 1, πρώτον με το να αποσυνδέει την προτιμώμενη γλώσσα σύνταξης του εγγράφου από την επίσημη γλώσσα του κράτους παραλαβής αποκλειστικά και δεύτερον με το να τάσσει ρητά προθεσμία εντός της οποίας ο παραλήπτης μπορεί να κάνει χρήση του δικαιώματός άρνησης παραλαβής.

Οι καινοτομίες αυτές του νέου Κανονισμού αποσκοπούν στην βελτίωση και την επιτάχυνση της διαδικασίας της επίδοσης και προέρχονται από αποφάσεις του ΔΕΚ επί προδικαστικών ζητημάτων που τέθηκαν στην κρίση του κατά την ερμηνεία του Καν. 1348/2000. Από νωρίς είχε τεθεί υπό αμφισβήτηση η ευχέρεια του παραλήπτη να αρνηθεί την παραλαβή, χωρίς να επισείονται σε βάρος του δυσμενείς συνέπειες, όταν η άρνηση είναι αδικαιολόγητη ή καταχρηστική³⁰⁴

Με το ζήτημα της μετάφρασης των επιδιδόμενων πράξεων και της άρνησης του παραλήπτη να αποδεχθεί μια τέτοια επίδοση ασχολήθηκε το ΔΕΚ, μεταξύ άλλων και στην υπόθεση *Weiss/Industrie –und Handelskammer Berlin*³⁰⁵. Το ζήτημα που απασχόλησε το ΔΕΚ, όπως τέθηκε από το γερμανικό Ακυρωτικό, αναφερόταν στο κατά πόσο ο παραλήπτης μπορεί ν' αρνηθεί να παραλάβει εισαγωγικό δικόγραφο, νόμιμα μεταφρασμένο, στο οποίο επισυνάπτονται αμετάφραστα έγγραφα, όταν ο παραλήπτης ισχυρίζεται ότι δεν κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους διαβίβσεως, μολονότι στο πλαίσιο της επαγγελματικής του δραστηριότητας με τον αποστολέα - ενάγοντα, είχε συμφωνήσει ρητά ως γλώσσα αλληλογραφίας την γλώσσα αυτή.

Σύμφωνα με την κρίση του Δικαστηρίου, «Εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να ελέγξει αν το περιεχόμενο του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου αρκεί ώστε να παρέχεται στον εναγόμενο η δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του ή αν ο αποστολέας οφείλει να μεριμνήσει για τη μετάφραση ενός απαραίτητου συνημμένου. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ο παραλήπτης ενός επιδοτέου ή κοινοποιητέου εγγράφου συμφώνησε, με σύμβαση που συνήψε με τον ενάγοντα στο πλαίσιο της ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως δεν αποτελεί τεκμήριο γνώσεως της γλώσσας, αλλά ένδειξη την οποία ο δικαστής οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όταν εξετάζει αν ο παραλήπτης κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 1348/2000 έχει την έννοια ότι ο παραλήπτης επιδοτέου ή κοινοποιητέου εισαγωγικού της δίκης εγγράφου δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να επικαλεστεί τη διάταξη αυτή για να αρνηθεί την παραλαβή των συνημμένων ενός εγγράφου τα οποία δεν έχουν συνταχθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως την οποία ο παραλήπτης κατανοεί, όταν, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του,

304. Ταμαμίδης, Η μετάφραση της επιδοτέας πράξεως κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000, Αρμ. 2001, 1768.

305. Απόφ. 8.5.2008, υπόθ. C-14/07, *Weiss/Industrie und Handelskammer Berlin*, ΣυλλΝομολ 2008, I-03367.

συνήψε σύμβαση με την οποία συμφώνησε ότι η αλληλογραφία θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως, τα δε συνημμένα, αφενός, αφορούν την εν λόγω αλληλογραφία και, αφετέρου, έχουν συνταχθεί στη γλώσσα που συμφωνήθηκε».

Κατά την άποψη, επομένως, του ΔΕΚ ο παραλήπτης δεν μπορεί να επικαλεσθεί το δικαίωμα άρνησης παραλαβής, όταν συμφώνησε ρητά ότι η σχετική με την επίδικη σύμβαση αλληλογραφία θα συντάσσεται σε συγκεκριμένη γλώσσα και τα επιδοθέντα έγγραφα (είτε κύρια είτε επισυνημμένα) αφορούν στην εν λόγω σύμβαση και έχουν συνταχθεί πράγματι στη γλώσσα αυτή. Αυτό που τόνισε το ΔΕΚ είναι ότι η άρνηση της παραλαβής ελέγχεται σε κάθε περίπτωση από το δικάζον δικαστήριο προκειμένου να διαγνωσθεί αν η παράλειψη μετάφρασης επηρεάζει πράγματι το δικαίωμα άμυνας του παραλήπτη, χωρίς να μπορεί να συναχθεί αυτομάτως η μη νομιμότητα της επίδοσης από μόνο το γεγονός ότι η επιδιδόμενη πράξη δε συνοδεύεται από μετάφραση σε μια από τις προβλεπόμενες στον Κανονισμό γλώσσες³⁰⁶.

2. Συνέπειες επίδοσης αμετάφραστου εγγράφου

Ο Καν. 1348/2000 δεν προέβλεπε στο άρθρο 8 τις συνέπειες που είχε ως προς το κύρος της επίδοσης, η άρνηση του παραλήπτη να δεχθεί το κοινοποιηθέν σε αυτόν αμετάφραστο έγγραφο. Συγκεκριμένα, δεν όριζε ρητά αν σε μια τέτοια περίπτωση η επίδοση θα θεωρείτο ανίσχυρη ή άκυρη, ούτε αν και με ποια διαδικασία θα μπορούσε η ενδεχόμενη ακυρότητα να ιαθεί. Ως προς αυτό το ζήτημα καθοριστικής σημασίας ήταν η απόφαση του ΔΕΚ της 8.11.2005 στην υπόθεση *G. Leffler/Berlin Chemie AG*³⁰⁷. Η απόφαση αυτή ήταν η πρώτη που εξεδόθη από το ΔΕΚ στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του για την ερμηνεία των διατάξεων του Καν. 1348/2000 και έχει χαρακτηριστεί ως ιστορική, όχι μόνο διότι ήταν η πρώτη αλλά κυρίως διότι επρόκειτο για μια απόφαση, με την οποία δεν επιλύθηκε απλώς ένα συγκεκριμένο ερμηνευτικό πρόβλημα, αλλά δόθηκαν γενικότερες κατευθύνσεις που επηρέασαν την αντιμετώπιση, τόσο από το ίδιο το ΔΕΚ, όσο και από τις εθνικές δικαιοδοτικές αρχές, του συνόλου των ερμηνευτικών ζητημάτων που έθεσε ο Κανονισμός³⁰⁸.

³⁰⁶ Αρβανιτάκης, ΕΠολΔ 2009, 713.

³⁰⁷ Απόφ. 8.11.2005, υπόθ. C-443/03, *G. Leffler/Berlin Chemie AG*, ΣυλλΝομολ 2005, I-09611.

³⁰⁸ Ταμαμίδης, Έννομες συνέπειες της αρνήσεως του αποδέκτη να παραλάβει επιδοτέα πράξη λόγω παραλείψεως της μεταφράσεως της, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000 (Σκέψεις με αφορμή την απόφαση ΔΕυρΚ της 8.11.2005, υπόθεση 443/03, *G. Leffler/Berlin Chemie AG*), Αρμ 2005, 2095 επ.

Σύμφωνα με το ΔΕΚ, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του Καν. 348/2000 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, οσάκις ο αποδέκτης εγγράφου αρνείται να το παραλάβει με την αιτιολογία ότι αυτό δεν έχει συνταχθεί σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής ή σε γλώσσα του κράτους μέλους αποστολής την οποία ο αποδέκτης κατανοεί, ο αποστολέας μπορεί να θεραπεύσει την έλλειψη αυτή αποστέλλοντας την αιτούμενη μετάφραση. Για να επιλυθούν τα προβλήματα που αφορούσαν τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να θεραπευθεί η έλλειψη μετάφρασης και τα οποία δεν προβλέπονταν από τον Καν. 1348/2000, το ΔΕΚ αναγνώρισε πρωτεύοντα ρόλο στο εκάστοτε εθνικό δικαστήριο. Σ' εκείνο απόκειται να εφαρμόζει το εθνικό δικονομικό του δίκαιο εξασφαλίζοντας την πλήρη αποτελεσματικότητα του εν λόγω κανονισμού τηρουμένου πάντα του σκοπού του.

Ο ισχύων Κανονισμός, στο άρθρο 8 παρ. 3 με ρητό τρόπο, όπως ακριβώς έκρινε και η ανωτέρω απόφαση του ΔΕΚ, ορίζει πλέον ξεκάθαρα ότι αν ο παραλήπτης αρνηθεί νομίμως να παραλάβει αμετάφραστο έγγραφο, η επίδοση δεν πάσχει καθ' εαυτή, και ο αποστολέας μπορεί να θεραπεύσει το ελάττωμα επιδίδοντας εκ νέου την πράξη συνοδευόμενη από την απαιτούμενη μετάφραση. Στην περίπτωση αυτή, για τον μεν παραλήπτη, ως ημερομηνία επιδόσεως θεωρείται η ημερομηνία κατά την οποία του κοινοποιήθηκε η πράξη νομίμως μεταφρασμένη, για τον δε αποστολέα, λαμβάνεται υπ' όψη, γι' αυτόν και μόνο, η ημερομηνία κοινοποίησης του πρωτοτύπου της πράξεως αμετάφραστου. Η εν λόγω διάταξη έχει επί λέξει ως εξής : *«Εάν ο παραλήπτης αρνήθηκε να παραλάβει την πράξη βάσει της παραγράφου 1, τούτο μπορεί να θεραπευθεί μέσω της επίδοσης και κοινοποίησης στον παραλήπτη, βάσει του παρόντος κανονισμού, της πράξης συνοδευόμενης από μετάφραση σε μια από τις γλώσσες που προβλέπονται στην παράγραφο 1. Στην περίπτωση αυτή, η ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης της πράξης είναι η ημερομηνία κατά την οποία η πράξη, συνοδευόμενη από μετάφραση, επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής. Όταν όμως, σύμφωνα με το δίκαιο κράτους μέλους, μια πράξη πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί εντός τακτής προθεσμίας, λαμβάνεται υπόψη για τον αιτούντα η ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης του πρωτοτύπου της πράξης, όπως καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2»*. Πρέπει να τονισθεί ότι ήδη από το Προοίμιο του Κανονισμού, διευκρινίζεται με έντονο ύφος ότι η άρνηση παραλαβής μιας πράξης μπορεί να θεραπευθεί μέσω της επίδοσης ή κοινοποίησης στον παραλήπτη της μετάφρασης της ίδιας πράξης σε γλώσσα που ο ίδιος είναι σε θέση να κατανοήσει³⁰⁹.

309. Βλ. αιτιολογική σκέψη (12) Καν.1393/2007.

IV. Ερημοδικία εναγομένου

1. Γενικές παρατηρήσεις επί του άρθρου 19 Καν. 1393/2007

Ο Καν. 1393/2007 έχει αφήσει άθικτο το προηγούμενο άρθρο 19 του Καν. 1348/2000, το οποίο με τη σειρά του περιλαμβάνει ταυτόσημες ρυθμίσεις με αυτές των άρθρων 15 και 16 της Σύμβασης της Χάγης³¹⁰. Το άρθρο 19 φέρει τον τίτλο «*Ερημοδικία του εναγομένου*» και επιδιώκει να ρυθμίσει τις συνέπειες της απουσίας του εναγομένου ή εν πάση περιπτώσει του καθ' ου το εισαγωγικό δικόγραφο, στο παραδεκτό και νόμιμο τόσο της έκδοσης απόφασης όσο και της προσβολής και ανατροπής των αποτελεσμάτων της. Με αυτές τις ρυθμίσεις κορυφώνεται η προσπάθεια του κοινοτικού νομοθέτη για την επίτευξη και διατήρηση ισορροπίας μεταξύ των αιτημάτων της ταχύτητας και της νομικής ασφάλειας.

Το άρθρο 19 Καν. 1393/2007 ασχολείται με δύο ευρύτερους κύκλους θεμάτων. Οι τρεις πρώτες παράγραφοι ρυθμίζουν τις ειδικότερες προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι παραδεκτή η έκδοση μιας ερήμην δικαστικής απόφασης, ενώ οι δύο τελευταίες ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις ανατροπής των αποτελεσμάτων μιας ερήμην εκδοθείσας δικαστικής απόφασης. Γίνεται δεκτό ότι παρά το γράμμα της διάταξης και την αναφορά της σε «*διαβίβαση*» εισαγωγικού εγγράφου της δίκης, το άρθρο 19 εφαρμόζεται επί όλων των προβλεπόμενων στον Κανονισμό τρόπων επίδοσης και όχι μόνο σε αυτήν που συντελείται με τη βοήθεια των αρχών διαβίβασης – παραλαβής³¹¹.

2. Έκδοση ερήμην αποφάσεων

Οι δικονομικές συνέπειες της απουσίας του εναγομένου στην συζήτηση της ουσίας της υπόθεσης και στην έκδοση δικαστικής απόφασης περιγράφονται στις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 19, οι οποίες προβλέπουν για το Δικαστήριο δύο διαφορετικούς τρόπους αντίδρασης. Πρώτον, το υποχρεώνουν να αναστείλει την έκδοση απόφασης αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 και δεύτερον, του δίνουν την δυνατότητα εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 2 να προχωρήσει κανονικά τη διαγνωστική διαδικασία και να εκδώσει απόφαση παρά την ερημοδικία του εναγομένου. Σε κάθε περίπτωση η παρ. 3 δίνει τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να διατάξει τη λήψη προσωρινών ή ασφαλιστικών μέτρων εφόσον συντρέχει έκτακτη ανάγκη.

310. Γέσιου – Φαλτσή, ΕΠολΔ 2010, 630.

311. Σοφιαλίδης, Η έκδοση και προσβολή ερήμην αποφάσεων (Κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29^{ης} Μαΐου 2000 «περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις»), Αρμ. 2001, 1748.

2.1. Προϋποθέσεις έκδοσης ερήμην απόφασης κατ' άρθρο 9 παρ. 1 Κανονισμού

Σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 «1. Όταν πρέπει να διαβιβασθεί εισαγωγικό δίκης έγγραφο ή άλλη ισοδύναμη πράξη σε άλλο κράτος μέλος προς επίδοση ή κοινοποίηση βάσει του παρόντος κανονισμού και ο εναγόμενος ερημοδικήσει, ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση απόφασης μέχρις ότου διαπιστωθεί:

α) ότι η πράξη επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε όπως ορίζει το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, προκειμένου για την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων στα πλαίσια διαδικασιών εντός του κράτους αυτού κατά προσώπων ευρισκομένων στην επικράτειά του· ή

β) ότι η πράξη επεδόθη πράγματι στον εναγόμενο ή στην κατοικία του με άλλο τρόπο, προβλεπόμενο από τον παρόντα κανονισμό,

καθώς και ότι, και στις δύο περιπτώσεις, η επίδοση ή η κοινοποίηση έγιναν εγκαίρως, ώστε ο εναγόμενος να είναι σε θέση να αμυνθεί».

Από την ανωτέρω διάταξη συνάγεται το συμπέρασμα ότι προκειμένου να εκδοθεί απόφαση σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου, θα πρέπει να διαγνωσθεί από το Δικαστήριο ότι το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης όχι μόνο κοινοποιήθηκε στον εναγόμενο με έναν από τους προβλεπόμενους στην παρ. 1 τρόπους, αλλά επιπροσθέτως κοινοποιήθηκε εγκαίρως, ώστε ο τελευταίος να είναι σε θέση να αμυνθεί. Ο Κανονισμός, λοιπόν, για την έγκυρη έκδοση ερήμην απόφασης, τάσσει προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά και ανάγονται τόσο στον τρόπο όσο και στο χρόνο επίδοσης.

Σχετικά με τον τρόπο επίδοσης, ο Κανονισμός ορίζει δύο εναλλακτικές επιλογές. Για την ακρίβεια, προϋποθέτει η επίδοση στον απόντα διάδικο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης να έχει γίνει είτε με έναν από τους τρόπους επίδοσης που αναγνωρίζει το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, είτε με έναν από τους τρόπους που αναγνωρίζει ο Καν. 1393/2007. Η σύγκριση μεταξύ των δύο αντίθετων αλλά ισοδύναμων εναλλακτικών λύσεων, έχει υποστηριχθεί ότι οδηγεί στην εκτίμηση ότι η πρώτη αποτελεί «την πλασματική επίδοση» ενώ η δεύτερη την «πραγματική» ή την «σχεδόν πραγματική»³¹². Από το συνδυασμό των δύο εναλλακτικών δυνατοτήτων συνάγεται πάντως ότι αποκλείεται η εφαρμογή άλλων διατάξεων και μεθόδων για την επίδοση στην αλλοδαπή και μάλιστα του δικαίου της *lex fori*.

Σχετικά με τον χρόνο επίδοσης, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ.1, αυτός πρέπει να είναι επαρκής. Αυτό το στοιχείο ελέγχεται υποχρεωτικά από το

³¹². Ο *ιδιος*, Αρμ. 2001, 1749.

δικαστή και έχει την έννοια ότι μεταξύ του χρόνου επίδοσης και του χρόνου συζήτησης, το διάστημα που μεσολαβεί πρέπει να είναι αρκετό ώστε ο εναγόμενος εφόσον θέλει, να προετοιμαστεί πλήρως για την αντίκρουση των ισχυρισμών του αντιδίκου του που περιέχονται στο επιδοθέν δικόγραφο.

Εφόσον ο ενάγων προσκομίζει σχετική βεβαίωση που πληροί τις ανωτέρω προϋποθέσεις, το Δικαστήριο δεν κωλύεται να προχωρήσει κανονικά στη συζήτηση της υπόθεσης και την έκδοση ερήμην απόφασης. Αν τέτοια βεβαίωση δεν προσκομίζεται, το Δικαστήριο, δεν μπορεί να εισέλθει στην εξέταση της ουσίας και υποχρεούται να αναστείλει την έκδοση απόφασης. Η αντίστοιχη, εννοιολογικά ταυτόσημη, διατύπωση της Συμβάσεως της Χάγης, προβλέπει ότι ο δικαστής υποχρεούται «να αναβάλει» την έκδοση απόφασης ως την πλήρωση των ίδιων προϋποθέσεων. Και τα δύο νομοθετικά κείμενα επέλεξαν ως συνέπεια της μη προσκομιδής βεβαιώσεως περί πραγματικής επιδόσεως, την τήρηση ορισμένης διαδικασίας, η οποία δεν επιβάλει εκ νέου επίδοση εισαγωγικού δικογράφου προς τον εναγόμενο. Επομένως, η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων θα πρέπει να αποφύγει να υιοθετήσει κι εδώ, όπως αδικαιολόγητα ακολουθεί στο πλαίσιο της Σύμβασης της Χάγης, τη λύση της κήρυξης της συζήτησης ως απαράδεκτης³¹³.

Αν στη μετ' αναστολή δικάσιμο προσκομισθεί η βεβαίωση για το ότι η επίδοση της αγωγής στον εναγόμενο στην αλλοδαπή και της κλήσης του για να παραστεί στη συζήτηση έχει ήδη συντελεσθεί με τους όρους του άρθρου 19 παρ. 1 κατά το χρόνο της αρχικής δικάσιμου, τότε το δικαστήριο μπορεί να προχωρήσει στην έκδοση ερήμην απόφασης επί της ουσίας παρά την απουσία του εναγομένου. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δεν αποδειχθεί ούτε στην μετ' αναστολή η σύμφωνη με τον Κανονισμό, επίδοση του δικογράφου προς τον απόντα εναγόμενο, το δικαστήριο εκδίδει μη οριστική απόφαση με την οποία διατυπώνει την αδυναμία του να εξετάσει την ουσία λόγω της απουσίας του εναγομένου. Ο ενδιαφερόμενος θα αναλάβει τότε την πρωτοβουλία να επαναφέρει την υπόθεση προς συζήτηση με την κατάθεση κλήσης αφού πρώτα μεριμνήσει για την ορθή τήρηση των διατυπώσεων της επίδοσης.

313. Αρβανιτάκης, ΧρΙΔ 2003, 967.

2.2. Προϋποθέσεις έκδοσης ερήμην απόφασης κατά το άρθρο 9 παρ. 2 Καν. 1393/2007

Ενώ στην προηγούμενη ενότητα έγινε λόγος για υποχρέωση του δικαστηρίου να εκδώσει απόφαση σε περίπτωση απουσίας του εναγομένου, προς διασφάλιση των δικαιωμάτων άμυνας κι ακρόασης του τελευταίου, η παρ. 2 του Καν. 1393/2007 εισάγει κατ' εξαίρεση τη δυνατότητα του Δικαστηρίου να εκδώσει απόφαση παρά το γεγονός ότι δεν έχει προσκομισθεί βεβαίωση επίδοσης εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: «α) η πράξη διαβιβάσθηκε με τρόπο προβλεπόμενο στον παρόντα κανονισμό, β) από τη διαβίβαση της πράξης έχει παρέλθει διάστημα, το οποίο ο δικαστής αξιολογεί για κάθε περίπτωση χωριστά και το οποίο είναι τουλάχιστον έξι μήνες και γ) δεν έχει παραληφθεί καμία βεβαίωση, μολονότι έχει καταβληθεί κάθε εύλογη προσπάθεια μέσω των αρμοδίων αρχών ή φορέων του κράτους μέλους παραλαβής».

Η παρασχεθείσα αυτή δυνατότητα στο δικαστήριο, κατά παρέκκλιση του κανόνα της παρ. του άρθρου 19, η οποία μάλιστα εντοπίζεται και στη Σύμβαση της Χάγης, βασίσθηκε στην ανάγκη λήψης υπόψη και των συμφερόντων αυτού που κινεί τη δίκη. Τα συμφέροντα αυτά δεν μπορεί να θυσιάζονται για αόριστο χρόνο μέσω της αυστηρής εφαρμογής του Κανονισμού. Για την εισαγωγή της παρέκκλισης προβλέπεται η υποβολή δήλωσης από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, κατά τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 23 παρ. 1 του Κανονισμού. Η Ελλάδα έχει κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας, υποβάλλοντας σχετική δήλωση.

3. Προσβολή ερήμην αποφάσεων κατ' άρθρο 19 παρ. 4 Κανονισμού 1393/2007

Με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 19 εισάγεται η δυνατότητα ανάκτησης της απολεσθείσας προθεσμίας για την προσβολή ερήμην αποφάσεων και σε συνδυασμό με την παρ. 5, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, τα όρια και η διαδικασία άσκησης της δυνατότητας αυτής .

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή «4. Όταν πρέπει να διαβιρασθεί εισαγωγικό δίκης έγγραφο ή άλλη ισοδύναμη πράξη σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την επίδοση ή την κοινοποίηση βάσει του παρόντος κανονισμού, και έχει εκδοθεί απόφαση κατά ερημοδικήσαντος εναγομένου, ο δικαστής έχει την ευχέρεια να απαλλάξει τον εναγόμενο από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απόφασης, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) ο εναγόμενος, χωρίς υπαιτιότητά του, δεν έλαβε εγκαίρως γνώση του εγγράφου ώστε να αμυνθεί, ή δεν έλαβε γνώση της απόφασης ώστε να ασκήσει ένδικο μέσο και

β) οι ισχυρισμοί του εναγόμενου δεν φαίνονται παντελώς αστήρικτοι.

Η αίτηση απαλλαγής μπορεί να υποβληθεί μόνο μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα αφότου ο εναγόμενος έλαβε γνώση της απόφασης.

Κατά το άρθρο 23 παράγραφος 1, κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να διευκρινίσει ότι αυτή η αίτηση είναι απαράδεκτη εάν υποβληθεί μετά την πάροδο ορισμένου διαστήματος που θα ορίζεται στη γνωστοποίησή του, αλλά το οποίο ουδέποτε μπορεί να είναι μικρότερο του ενός έτους από την έκδοση της απόφασης».

Εφόσον συντρέχουν οι τασσόμενες από την ανωτέρω διάταξη προϋποθέσεις, το Δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει τον εναγόμενο από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απόφασης, να κρίνει δηλαδή ότι το ένδικο μέσο ασκείται εμπρόθεσμα (παραδεκτά). Με τον τρόπο αυτό, ο ερημοδικασθείς διάδικος αποκτά απλώς το πλεονέκτημα να θεωρηθεί εμπρόθεσμο το ένδικο μέσο που θα ασκήσει, εφόσον βέβαια ευδοκιμήσει κατά την ευχέρεια του δικαστή η σχετική αίτηση απαλλαγής.

Τα περαιτέρω διαδικαστικά ζητήματα για την υποβολή και την εκδίκαση της αίτησης απαλλαγής θα πρέπει να επιλυθούν με βάση τις εκάστοτε εφαρμοστέες διατάξεις του εσωτερικού δικαίου του κράτους μέλους, τα δικαστήρια του οποίου έχουν δικαιοδοσία για την εκδίκαση ενδίκων μέσων κατά ερήμην αποφάσεως, δηλαδή του δικαίου του δικαστηρίου που εξέδωσε την εκάστοτε επίμαχη απόφαση³¹⁴.

Ως προς την Ελλάδα, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις των άρθρων 152 επ ΚΠολΔ περί επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 495 επ ΚΠολΔ περί της άσκησης ενδίκων μέσων. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, η αίτηση απαλλαγής πρέπει να υποβληθεί από κοινού με το δικόγραφο του εκάστοτε ενδίκου μέσου και όχι αυτοτελώς. Ως προς την προθεσμία υποβολής αίτησης απαλλαγής, η παρ. 4 του άρθρου 19 ορίζει ότι η αίτηση απαλλαγής μπορεί να υποβληθεί μόνο μέσα σε εύλογο χρονικό σημείο αφότου ο εναγόμενος έλαβε γνώση της απόφασης. Ο Κανονισμός αποφεύγει να ορίσει ρητά τακτή προθεσμία, υιοθετώντας μια αόριστη νομική έννοια όπως το «εύλογο χρονικό διάστημα», της οποίας την εξειδίκευση αναθέτει αποκλειστικά στον εθνικό δικαστή με το ερμηνευτικό βοήθημα ότι αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο του έτους. Η χώρα μας έχει ορίσει την προθεσμία αυτή σε τρία έτη, χρόνος ο οποίος ταυτίζεται με την καταχρηστική άσκηση έφεσης κατά της ίδιας απόφασης³¹⁵.

314. Σοφιαλίδης, Αρμ 2001, 1754.

315. Αρβανιτάκης, ΧρΔ 2003, 967.

4. Ο Καν.1393/2007 και οι ειδικοί κανόνες επίδοσης των Καν. 44/2001, 805/2004, 1896/2006 και 861/2007

Εύλογα θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί ποιά είναι η σχέση του Καν. 1393/2007 με τους Καν. 44/2001, 805/2004, 1896/2006 και 861/2007, καθώς και οι τελευταίοι περιλαμβάνουν προβλέψεις για την επίδοση εγγράφων. Καταρχήν πρέπει να σημειωθεί ότι οι ως άνω Κανονισμοί ισχύουν παράλληλα με τον Καν. 1393/2007 χωρίς να δημιουργείται ζήτημα πιθανής σύγκρουσης. Ειδικά ως προς την σχέση του 1393/2007 με τον 44/2001 είναι ξεκάθαρο ότι τα δύο αυτά νομοθετήματα αλληλοσυμπληρώνονται. Μπορεί η διατύπωση του άρθρου 34 παρ. 2 του Καν. 44/2001 να είναι αρκετά γενική και να μην υποδεικνύει με αυστηρά κριτήρια τους τρόπους επίδοσης των εισαγωγικών εγγράφων της δίκης προς τον εναγόμενο, που είναι συμβατοί με την αναγνώριση μιας ερήμην αλλοδαπής απόφασης, ωστόσο δεν παύει να είναι αναγκαίος ένας στοιχειώδης έλεγχος νομιμότητας της διαδικασίας κοινοποίησης, ακόμη και στα πλαίσια του εν λόγω Κανονισμού. Οι σύγχρονοι σχολιαστές³¹⁶ του άρθρου 34 παρ. 2 του Καν. 44/2001 επισημαίνουν ότι η προϋπόθεση της νομότυπης επιδόσεως, δεν έχει χάσει εντελώς τη σημασία της παρά την υπερβολικά ευρεία διατύπωση της ως άνω διάταξης. Υπογραμμίζεται κατά πρώτο λόγο ότι σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 34 παρ. 2 πρέπει να έχει υπάρξει επίδοση υπό την νομική της έννοια³¹⁷, η οποία στη συνέχεια θα πρέπει να ελεγχθεί για το κατά πόσο έλαβε χώρα νομότυπα. Στην περίπτωση ειδικά των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών (πλην της Δανίας), ο έλεγχος αυτός θα έχει κατ' ανάγκη ως αφετηρία την έρευνα αν έχουν ακολουθηθεί οι διαδικασίες που προβλέπει ο Καν. 1393/2007.

Ωστόσο, τα πράγματα διαφέρουν στις περιπτώσεις των υπόλοιπων Κανονισμών. Η διαφορά έγκειται στον ιδιαίτερο ρόλο που προσλαμβάνει στα πλαίσιά τους η διαδικασία της επίδοσης. Οι Καν. 805/2004, 1896/2006 και 861/2007 διαμορφώνουν τον πυρήνα μιας ευρωπαϊκής διαδικασίας επιδόσεων που όμοιά τους δεν απαντάται στον Καν. 1393/2007³¹⁸. Πρόκειται για ειδικούς κανόνες επίδοσης στους οποίους πρέπει να προσαρμόζονται οι αντίστοιχοι κανόνες εθνικής προέλευσης³¹⁹. Έχουν τεθεί από τον κοινοτικό νομοθέτη ως αντιστάθμισμα της κατάργησης του *exequatur* και σκοπό έχουν την εγγύηση και διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του εναγομένου – οφειλέτη, παρά την απεμπόληση της ενδιάμεσης διαδικασίας ελέγχου. Γίνεται επομένως αντιληπτό ότι θέμα σύγκρουσης

316. Γέσιου – Φαλτσή (2006), 367, υποσημ. 206.

317. Ανθιμος, Αναγνώριση και εκτέλεση ερήμην αλλοδαπών αποφάσεων. Εσωτερικό Δίκαιο – Διμερείς και Πολυμερείς Συμβάσεις – Κοινοτικό Δίκαιο, 2002, 336.

318. Ποδηματά (2011), 120.

319. COM(2002) της 20.12.2002, 746 τελικό, 19.

δεν υπάρχει μεταξύ των διατάξεων των Καν. 805/2004, 1896/2006 και 861/2007 περί επίδοσης και του Καν. 1393/2007, διότι πολύ απλά σε ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους οι πρώτες θα υπερισχύσουν ως ειδικότερες του δεύτερου. Αν κάτι τέτοιο δεν συμβεί και εφαρμοσθεί τελικά ο Καν. 1393/2007, ο οποίος (όπως και ο καταργηθείς 1348/2000) παραπέμπει στο εθνικό δικονομικό δίκαιο, τότε ο εκδοθείς τίτλος δεν θα πληροί τις προϋποθέσεις πιστοποίησης ως ΕΕΤ³²⁰ σύμφωνα με τον Καν. 805/2004 ούτε τις αντίστοιχες για την έκδοση διαταγής ή απόφασης με αυτόματη πανευρωπαϊκή εμβέλεια σύμφωνα με τους Καν. 1896/2006 και 861/2007.

320. COM(2002) της 27.8.2009, 159 τελικό, 11.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο πρωταρχικός στόχος που ετέθη στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε ήταν η κατάργηση των ενδιάμεσων διαδικασιών κήρυξης εκτελεστότητας, προκειμένου η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων να αποκτήσει πρακτικό και ουσιαστικό περιεχόμενο. Στον τομέα των αστικών και εμπορικών απαιτήσεων ο στόχος αυτός επετεύχθη σε τρία στάδια.

Το πρώτο βήμα έγινε με την αντικατάσταση της Σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 από τον Καν. 44/2001 ο οποίος διατήρησε μεν τη διαδικασία του *exequatur*, αλλά, σε μία αισθητά πιο εξασθενημένη μορφή, με κύριο χαρακτηριστικό την κατάργηση του αυτεπάγγελτου ελέγχου των κωλυμάτων αναγνώρισης από το Δικαστήριο του κράτους ελέγχου: οι λόγοι αρνήσεως αναγνώρισης (που συνιστούν ταυτόχρονα και κωλύματα κήρυξης εκτελεστότητας) καθίστανται πλέον αντικείμενο ελέγχου μόνο κατόπιν άσκησης σχετικής προσφυγής εκ μέρους του οφειλέτη. Το δεύτερο βήμα προς την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων εντός της ΕΕ, συντελέσθηκε στον τομέα των μη αμφισβητούμενων αστικών και εμπορικών απαιτήσεων, με την κατάργηση του *exequatur* και του ελέγχου προσβολής της δημόσιας τάξης και τη θέσπιση αρχικά του πιστοποιητικού ΕΕΤ και αργότερα τίτλων με άμεση πανευρωπαϊκή εκτελεστότητα όπως η ΕΔΠ και η ευρωπαϊκή απόφαση μικροδιαφορών, η οποία αφορά σε αμφισβητούμενες αξιώσεις μικρής οικονομικής αξίας (έως 2.000 €).

Στα πρώτα δύο αυτά μεγάλα νομοθετικά βήματα της ΕΕ η δικονομική θέση του εναγομένου οφειλέτη παρουσιάζει διακυμάνσεις, καθοριζόμενες από το είδος της εκτελούμενης αξίωσης και ακριβέστερα από τον χαρακτήρα της ως αμφισβητούμενης ή μη αμφισβητούμενης. Στα πλαίσια του Καν. 44/2001 (εφαρμοστέος επί αμφισβητούμενων και μη αμφισβητούμενων αξιώσεων), ο οφειλέτης έχει στη διάθεσή του ένα πλήρες οπλοστάσιο ενδίκων βοηθημάτων το οποίο μπορεί να αξιοποιήσει στην ενδιάμεση διαδικασία του *exequatur*. Παράλληλα, ιδιαίτερη ασφάλεια, σε θεωρητική τουλάχιστον βάση, παρέχει η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης, την οποία μπορεί να ενεργοποιήσει ο εναγόμενος σε περίπτωση που ο υπό εκτέλεση τίτλος έρχεται σε προφανή αντίθεση με θεμελιώδεις δικαιοτικές αρχές του κράτους υποδοχής. Σε αντίθεση με τον Καν. 44/2001, ο Καν. 861/2007 (εφαρμοστέος επί αμφισβητούμενων αξιώσεων) εισάγει για πρώτη φορά μία κατ' αντιδικία ευρωπαϊκή διαδικασία, άμεσα εφαρμοστέα από τα εθνικά δικαστήρια³²¹. Η απουσία κάθε ενδιάμεσης διαδικασίας αναγνώρισης και κήρυξης της εκτελεστότητας, εν

321. Μιχαηλίδου, ΧρίΔ 2008, 201 με περαιτέρω παραπομπή σε *Jahn*, Das Europäische Verfahren für geringfügige forderungen, NJW 2007,2890.

προκειμένω, γίνεται πιο ομαλά για τον εναγόμενο οφειλέτη καθώς σε αντίθεση με τους Καν. 805/2004 και 1896/2006, πέραν της πρόβλεψης ελάχιστων εγγυήσεων περί έγκαιρης επίδοσης και ενημέρωσης του οφειλέτη, ο Καν. 861/2007 καθιερώνει μια διαδικασία εξυπαρχής διμερή. Ο οφειλέτης, έχει τη δυνατότητα να συμμετάσχει στη διαδικασία, «ν' ακουσθεί» πριν ακόμη εκδοθεί δικαστική απόφαση. Πολύ περισσότερο έχει την ευκαιρία, υπό προϋποθέσεις³²², να ματαιώσει την έκδοση απόφασης στα πλαίσια της ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών. Στους άλλους δύο Κανονισμούς που κυριαρχεί η κατάργηση του *exequatur* (Καν. 805/2004 και 1896/2006) το δικαίωμα ακρόασης αναγνωρίζεται στον καθ' ου οφειλέτη σε μεταγενέστερο επίπεδο, εκ των υστέρων δηλαδή, αφού έχει εκδοθεί το πιστοποιητικό ΕΕΤ ή η ΕΔΠ. Βέβαια, αυτό δικαιολογείται από το διαφορετικό πεδίο εφαρμογής των εξεταζόμενων νομοθετημάτων καθώς ο μεν Καν. 861/2007 αναφέρεται σε αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις, οι δε Καν. 805/2004 και 1896/2006 σε μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις.

Σχετικά τώρα με το τρίτο και μέχρι σήμερα τελευταίο βήμα προς την εκπλήρωση των στόχων του Συμβουλίου του Τάμπερε, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό είναι ήδη υπό επεξεργασία και σύντομα θα δημοσιευθεί η αναδιατύπωση του Καν. 44/2001 που θα διακηρύσσει πλέον την οριστική κατάργηση του *exequatur* (και της ρήτρας της δημόσιας τάξης) για όλους τους τίτλους που αφορούν σε αμφισβητούμενες αξιώσεις εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του παραπάνω Κανονισμού.

Η διατήρηση της ενδιάμεσης διαδικασίας στην κήρυξη εκτελεστότητας αλλοδαπών τίτλων που εξεδόθησαν από ευρωπαϊκές αρχές, φάνταζε σε έναν μεγάλο θεωρητικό κύκλο αλλά και σε πολλά κράτη μέλη, ως αναιτιολόγητο πρόσκομμα στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς αλλά και στο δικαίωμα των ατόμων (δανειστών) για ουσιαστική νομική προστασία. Πράγματι, όπως αναλύθηκε και σε προηγούμενες ενότητες, η διατήρηση του *exequatur* δημιουργούσε χάσμα τόσο σε θεωρητικό – θεσμικό επίπεδο, όσο κυρίως και σε οικονομικό – πρακτικό, καθώς η αβεβαιότητα για τον χρόνο και το κόστος ενός διασυνοριακού δικαστικού αγώνα δημιουργούσε ρήγματα στην κινητικότητα της εσωτερικής αγοράς. Ο εξοβελισμός κάθε απαρχαιωμένου θεσμού, ικανού να πλήξει την αποτελεσματικότητα των διασυνοριακών συναλλαγών, που πλέον αποτελούν τον κανόνα στον σύγχρονο εμπορικό κόσμο, είναι απαραίτητη συνιστώσα της Ε.Ε., μίας Ένωσης πρωτίστως οικονομικής.

322. Βλ. Κεφάλαιο Β', Ενότητα υπό II 2, 58 επ.

Η κατάργηση του *exequatur* και του ελέγχου της αντίθεσης στη δημόσια τάξη κατά την διασυννοριακή εκτέλεση εθνικής προέλευσης τίτλων σε συνδυασμό με την θέσπιση μονομερών διαδικασιών έκδοσης τίτλων άμεσης πανευρωπαϊκής εμβέλειας έρχεται πλέον να εμπεδώσει την ασφάλεια και αξιοπιστία της ευρωπαϊκής αγοράς και να πραγματώσει την αρχή της απρόσκοπτης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων. Οι δραστικές αυτές αλλαγές αναμφίβολα προωθούν την αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού δικονομικού δικαίου, η οποία, όμως, γνωρίζει ένα καταστατικό όριο: την αρχή της ακρόασης του καθ' ου. Το ιδεώδες αυτό, αν και αντίρροπο προς τους επιδιωκόμενους στόχους των νεοεισαχθεισών σχετικά διαδικασιών, ήτοι το ανέξοδο, την ταχύτητα και την απλότητα, διαφυλάσσεται πλήρως, καθώς σύμφωνα και με την πάγια κρίση του ΔΕΚ³²³, η κατοχύρωση των τελευταίων δεν νοείται να γίνεται επί θυσία των θεμελιωδών δικαιωμάτων άμυνας του εναγομένου.

Υπό αυτό το σκεπτικό, ο κοινοτικός νομοθέτης, αναγνωρίζοντας την υπερισχύουσα θέση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και του αντίστοιχου άρθρου 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έθεσε όπως διαπιστώθηκε, ως αντιστάθμισμα της κατάργησης των ενδιάμεσων διαδικασιών, ελάχιστες δικονομικές εγγυήσεις ικανές να διαφυλάξουν τα αμυντικά δικαιώματα του καθ' ου. Οι κανόνες αυτοί, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, αφορούν στην καθιέρωση ειδικών μεθόδων επίδοσης των εγγράφων στον καθ' ου και ενημέρωσης του αλλά και στην θέσπιση ειδικών ενδίκων βοηθημάτων με τα οποία μπορεί να προσβληθεί ο υπό εκτέλεση τίτλος ενώπιον του Δικαστηρίου του κράτους προέλευσής του. Οι λόγοι προσβολής που μπορούν να προβληθούν ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους προέλευσης είναι, εν πολλοίς οι ίδιοι λόγοι που κατά την διαδικασία του *exequatur* συνιστούσαν κωλύματα αναγνώρισης. Παράλληλα, ο οφειλέτης έχει στη διάθεση του όλα τα μέσα προσβολής της εκτελεστικής διαδικασίας που χορηγεί το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης.

Στην πράξη, ο κοινοτικός νομοθέτης με την κατάργηση της ενδιάμεσης διαδικασίας μετέφερε τον έλεγχο των κωλυμάτων αναγνώρισης από το κράτος εκτέλεσης στο κράτος προέλευσης του τίτλου. Η σύλληψη αυτή που έχει χαρακτηριστεί και ως «αλλαγή συστήματος» ή «αλλαγή παραδείγματος»³²⁴ βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, η οποία καθιστά περιττό τον έλεγχο του

323. Απόφ. 11.6.1985, υπόθ. 49/84, Debaecker και Plouvier/Bouwman, ΣυλλΝομολ 1985,1779· Απόφ. 28.3.2000, υπόθ. C-7/98 Krombach, ΣυλλΝομολ 2000, I- 1935· Απόφ. 16.2.2006, υπόθ. C-3/05, Gaetano Verdolina/ J. M. Van der Hoeven BV, ΣυλλΝομολ 2006, I-1579· Απόφ. 14.12.2006, υπόθ. C-283/05, ASML Netherlands BV/SEMIS, ΣυλλΝομολ 2996, I-12041.

324. Ποδηματά (2011), 188, υποσημ. 561.

τίτλου στη χώρα υποδοχής, αφού αυτός έχει ήδη ολοκληρωθεί από το Δικαστήριο του κράτους προέλευσης και μάλιστα με πιο εμπειριστατωμένο τρόπο καθώς το τελευταίο είναι εξοικειωμένο τόσο με την ίδια την υπόθεση όσο και με τους εφαρμοσθέντες δικονομικούς κανόνες.

Διαπιστώνουμε επομένως, ότι η κατάργηση του *exequatur* έχει οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτεται επαρκώς η προστασία του εναγομένου οφειλέτη, αφού έχουν θεσπισθεί επαρκείς υποκατάστατες εγγυήσεις. Μοναδικό ρήγμα στο προστατευτικό τείχος των δικαιωμάτων άμυνας, παραμένει, ωστόσο η κατάργηση του ελέγχου αντίθεσης του τίτλου στην δημόσια τάξη καθώς δεν έχει υπάρξει μέχρι σήμερα σε κανέναν από τους ανωτέρω Κανονισμούς αντίστοιχη εγγύηση. Είναι αλήθεια ότι η αντίθεση στη δημόσια τάξη και μάλιστα κατά προφανή τρόπο όπως ορίζει το άρθρ. 34 του Καν. 44/2001 πολύ σπάνια ευδοκίμούσε ως λόγος προσφυγής και σχεδόν πάντα αφορούσε στην καταστρατήγηση του δικαιώματος άμυνας του εναγομένου. Τις περισσότερες φορές η επίκληση της ήταν ανεδαφική και παρελκυστική, με μοναδικό στόχο την καθυστέρηση της εκτελεστικής διαδικασίας. Αυτοί οι πρακτικοί λόγοι σε συνδυασμό και με την δυνατότητα του δικαστή του κράτους εκτέλεσης να εφαρμόσει το άρθρ. 9 παρ. 3 του Κανονισμού Ρώμη Ι, φαίνεται ότι αποτέλεσαν την αιτιολογική βάση της απόφασης του κοινοτικού νομοθέτη να καταργήσει τον έλεγχο της δημόσιας τάξης θυσιάζοντας έτσι ένα αμυντικό όπλο του εναγομένου.

Στην πράξη, θα συμφωνούσαμε όλοι ότι θεωρείται μάλλον απίθανο να προκύψει εκτελεστός τίτλος που προσβάλλει και δη κατάφωρα, τη δημόσια τάξη. Ο συντονισμένος προσανατολισμός των δικαιοκτών συστημάτων όλων των κρατών μελών στις βασικές αρχές της ΕΣΔΑ και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχει σε μεγάλο βαθμό επαρκή εχέγγυα ότι δεν θα εκδοθεί δικαστική απόφαση αντίθετη στις ανωτέρω αρχές. Ωστόσο, αυτό που πρέπει να αναρωτηθούμε είναι αν αρκεί ένας υποθετικός συλλογισμός ή ένας πίνακας στατιστικών δεδομένων προκειμένου να θέσουμε εκ ποδών του ευρωπαϊκού δικονομικού δικαίου την αρχή της δημόσιας τάξης, λαμβάνοντας πρωτίστως ως δεδομένο ότι η δημόσια τάξη δεν ταυτίζεται μόνο με την τήρηση του δικαιώματος ακροάσεως του εναγομένου αλλά είναι σαφώς ευρύτερη έννοια και σχετίζεται με την τήρηση γενικά σημαντικών δικαιοκτών αρχών, δικαιωμάτων και συμφερόντων του κράτους υποδοχής. Η απάντηση που αρμόζει εν προκειμένω είναι μάλλον αρνητική. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη στα ευρωπαϊκά συστήματα απονομής δικαιοσύνης είναι όντως ο κανόνας. Κάθε κανόνας, όμως, καθορίζει την σημαντικότητά του από τις εξαιρέσεις που τον περιβάλλουν ακόμα κι αν αυτές είναι, όπως εν προκειμένω, σπάνιες. Η ελεύθερη κυκλοφορία μίας δικαστικής απόφασης ή ενός

συμβολαιογραφικού εγγράφου που προσβάλλει με πρόδηλο τρόπο τη δημόσια τάξη, ακόμη κι ως ενδεχόμενο, κλυδωνίζει όχι μόνο τη θέση του εκάστοτε εναγομένου, αλλά πολύ περισσότερο το καταστατικό υπόβαθρο της ίδιας της Ένωσης.

Αλλά και στο στάδιο της εκτέλεσης, ο οφειλέτης δεν φαίνεται να έχει στη διάθεση του αποτελεσματικές στρατηγικές λύσεις. Το δεδicasμένο της αλλοδαπής απόφασης που δεσμεύει το Δικαστήριο του κράτους υποδοχής της, σε συνδυασμό με την απαγόρευση στο τελευταίο να αναθεωρήσει την ουσία της υπόθεσης, στερεί από τον εναγόμενο το πιο αποτελεσματικό όπλο: την αμφισβήτηση της απαίτησης. Έτσι παρά το γεγονός ότι η δικονομική του θέση είναι κατοχυρωμένη στο στάδιο της εκτέλεσης, αφού έχει στη διάθεσή του όλα τα ένδικα βοηθήματα που προβλέπει το δίκαιο του κράτους υποδοχής, στην πραγματικότητα δεν είναι σε θέση να οργανώσει δραστικά την γραμμή άμυνας, διότι το δεδicasμένο που αναπτύσσει ο αλλοδαπός τίτλος δεν του επιτρέπει να προβάλει λόγους σχετικά με την απαίτηση και έτσι περιορίζεται στην επίκληση λόγων σχετικών με τον τεχνικό χαρακτήρα της εκτελεστικής διαδικασίας.

Από θεωρητική πλευρά, έχει καθιερωθεί ένα σύστημα προστασίας που παρέχει στον οφειλέτη, με μία εξαίρεση, αυτή της δημόσιας τάξης, δυνατότητες διαμόρφωσης αμυντικού μηχανισμού. Ωστόσο, στην πράξη ο μηχανισμός αυτός δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά, καθώς οι έννομες συνέπειες του εκτελεστού τίτλου αναπτύσσουν άμεση και καθολική ενέργεια καθιστώντας τη λίστα με τις παραδεκτά προβαλλόμενες εκ μέρους του οφειλέτη, ενστάσεις, ιδιαίτερα περιορισμένη. Αυτή είναι βέβαια μία κατάσταση, που καλείται να αντιμετωπίσει κάθε οφειλέτης ανεξάρτητα από το αν αυτός συμμετέχει σε διασυνοριακή ή εθνική εκτελεστική διαδικασία. Ο εξοπλισμός της διεκδικούμενης απαίτησης με ισχύ δεδicasμένου έχει ακριβώς τις ίδιες συνέπειες στη δικονομική θέση του οφειλέτη είτε αυτός βρίσκεται εντός είτε εκτός συνόρων.

Έτσι σε αντίθεση με το ζήτημα της δημόσιας τάξης, το πρόβλημα της περιορισμένης άμυνας του οφειλέτη στην εκτελεστική διαδικασία δικαιολογείται από τον τρόπο που το ίδιο το δίκαιο είναι δομημένο. Καθίσταται λοιπόν, αντιληπτό ότι η κατοχύρωση των αμυντικών δικαιωμάτων του οφειλέτη τότε μόνο είναι αποτελεσματική, όταν λαμβάνονται μέτρα πριν την έξοδο ενός εκτελεστού τίτλου από το κράτος προέλευσής του, γεγονός που συνεπάγεται την προάσπιση των δικαιωμάτων του εναγομένου στην διαγνωστική διαδικασία και την εξάντληση κάθε περιθωρίου ελέγχου κατά τη διαδικασία έκδοσης τίτλου που ενδέχεται να εκκινήσει μια εκτελεστική διαδικασία. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, κρίνεται επιβεβλημένη η θέσπιση υποκατάστατων εγγυήσεων της απεμπόλησης της επιφύλαξης της δημόσιας τάξης, αντίστοιχων εκείνων που τέθηκαν στα πλαίσια κατάργησης του *exequatur*.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

I. Ελληνική

- Αλαπάντας Α.*, Η νομική φύση του «ένδικου μέσου» του άρθρου 43 του Κανονισμού 44/2001 (Σύμβαση Βρυξελλών II) με αφορμή την Α.Π. 1024/2001, ΑρχΝομ 2002, 209.
- Ανθιμος Α.*, Η δικονομική Δημόσια Τάξη κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών της 27.9.1978, Δ 1995, 1099.
- Ο ίδιος*, Επιτρεπτοί λόγοι προσφυγής του άρθρου 36 της σύμβασης των Βρυξελλών κατά της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων, Αρμ. 1999, 1145.
- Ο ίδιος*, Αναγνώριση και εκτέλεση ερήμην αλλοδαπών αποφάσεων. Εσωτερικό Δίκαιο – Διμερείς και Πολυμερείς Συμβάσεις – Κοινοτικό Δίκαιο, 2002.
- Ο ίδιος*, Σχόλια επί της ΕφΘεσσαλ 434/2010, ΕΠολΔ 2011, 203.
- Απαλλαγάκη Χ.*, Το δικαίωμα ακροάσεως των διαδίκων στην πολιτική δίκη, 1989.
- Η ίδια*, Προϋποθέσεις και διαδικασία αναγνώρισεως και εκτελέσεως κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών, Δ 2000, 760.
- Αρβανιτάκης Π.*, Διασυνοριακές επιδόσεις στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, Αρμ. 2001, 1729.
- Ο ίδιος*, Πρακτικά ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού 1348/2000 για τις επιδόσεις δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΧρΙΔ 2003, 961.
- Ο ίδιος*, Πρόσφατες εξελίξεις στο δίκαιο των διασυνοριακών επιδόσεων: ο Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007, ΕΠολΔ 2009, 710.
- Βαθρακοκόιλης Α.*, Έννοια και προϋποθέσεις του ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου, Δ 2006, 329.
- Βασιλακάκης Ε.*, Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στη Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (Ερμηνευτική

- προσέγγιση των άρθρων 52 και 53 της Συμβάσεως) ΕΕΕυρΔ 1990, 743.
- Ο ίδιος,* Σχόλια επί της ΜονΠρΘεσ.511/1994, Αρμ 1994,1409.
- Βασιλόπουλος Σ.,* Καταναλωτικοί Γ.Ο.Σ., Θεωρητική Αντιμετώπιση σε *Δούβλης/Μπώλος* (Επιμ.) Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών, 2005.
- Βρέλλης Σ.,* Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, 2008³.
- Γαβαλάς Σ.,* Διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής της αλλοδαπής αποφάσεως – Παρέμβαση, Αρμ. 2001, 1727.
- Γέσιου – Φαλτσή Π.,* Ανεφάρμοστο του Καν. 44/2001 της ΕΕ για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων επί αιτήσεων μη αναγνώρισης – Προϋποθέσεις του παραδεκτού κύριας παρέμβασης (γνωμοδότηση), ΕλλΔνη 2004, 366.
- Η ίδια,* Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος και οι επιδράσεις του στο δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης στην Ευρώπη, ΕλλΔνη 2004, 950.
- Η ίδια,* Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης – Η Διεθνής Αναγκαστική Εκτέλεση, 2006.
- Η ίδια,* Συντέλεση της επιδόσεως στην αλλοδαπή των εγγράφων της διαγνωστικής και εκτελεστικής διαδικασίας, Ερμηνευτική προσπάθεια για ενιαία θεώρηση με αφορμή την ΟλομΑΠ 22/2009, ΕΠολΔ 2010, 620.
- Γιαννόπουλος Π.,* Προσωρινή προστασία του δανειστή στο στάδιο κηρύξεως της εκτελεστότητας κατά τον κανονισμό 44/2001, 2007.
- Ο ίδιος,* Κανονισμός 1896/2006 για την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής: διάγραμμα της διαδικασίας και βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού, ΕΠολΔ 2008, 134.
- Ο ίδιος,* Κανονισμός (ΕΚ) 861/2007 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών: σημεία επαφής και απόκλισης με το εθνικό δίκαιο, ΕΠολΔ 2009, 743.

- Gottwald P.*, Η διεθνής αναγκαστική εκτέλεση, Αρμενόπουλος - Επιστημονική Επετηρίδα 1990, 17.
- Δεληκοστώπουλος Ι.*, Ασφαλιστικά μέτρα κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 44/2001, ΕΠοΛΔ 2009, 6.
- Δέλλιος Γ.*, Προστασία των Καταναλωτών και σύστημα του Ιδιωτικού Δικαίου, ο καταναλωτής ως υποκείμενο προστασίας, 2005.
- Δωρής Ε.Φ.*, Η προστασία του διαδίκου που διαμένει στην αλλοδαπή από τον κίνδυνο πλασματικής προς αυτόν επίδοσης, ως ζήτημα εναρμονισμένης με το Σύνταγμα ερμηνείας, ΝοΒ 1990, 795.
- Καραμέρος Σ.*, Ο Κανονισμός 805/2004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου (ΕΕΤ) για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις και οι σημαντικότερες επιπτώσεις του στο ελληνικό δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, Αρμ. 2005, 2091.
- Ο ίδιος*, Ο Κανονισμός 1896/2006 για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, ΕλλΔνη 2008, 339.
- Κεραμεύς Κ.*, Αστικό δικονομικό δίκαιο – Γενικό μέρος, 1986.
- Κλαμαρής Ν.*, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας, 1989.
- Κουτσουλέλος Κ.*, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος για τις μη αμφισβητούμενες απαιτήσεις, 2005.
- Κρεμλής Γ.*, Άρθρο 31 της Σύμβασης των Βρυξελλών, σε *Κεραμεύς/Κρεμλής/Ταγαράς* (Επιμ.), Η Σύμβαση των Βρυξελλών για τη Διεθνή Δικαιοδοσία και την Εκτέλεση των αποφάσεων όπως ισχύει στην Ελλάδα, Ερμηνεία κατ' άρθρο, 1989.
- Κρητικός Α.*, Σχόλια επί της ΑΠ 1024/2011, ΕλλΔ 2002, 43.
- Λιασιδής Σ.*, Αναγνώριση, Εγγραφή και Εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου και άλλες υποθέσεις, 2009.
- Λιβαδά Χρ.*, Η έννοια του προστατευτέου καταναλωτή σύμφωνα με το Κοινοτικό Δίκαιο, ΔΕΕ 2005, 1137.

- Μαριδάκης Γ.*, Η εκτέλεσις αλλοδαπών αποφάσεων (κατά το ισχύον εις την Ελλάδα δίκαιον)³, 1970.
- Μιχαηλίδου Χρ.*, Η νομολογία του ΔΕΚ για τις διασυνοριακές επιδόσεις και η πρόταση για την τροποποίηση του Κανονισμού 1348/2000, Δ 2006, 851.
- Η ίδια*, Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, Δ 2007, 533.
- Η ίδια*, Ο Κανονισμός (ΕΚ) 861.2007 για την Ευρωπαϊκή Διαδικασία Μικροδιαφορών, ΧρΙΔ 2008, 201.
- Μούσης Ν.*, Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, 2011¹³
- Μπέης Κ.*, Σχόλια στην απόφαση του Εφ. Πειραιά 1103/1995, Δ 1995, 392.
- Ο ίδιος*, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος – Η 52002Pc0159 πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, Δ 2003, 539.
- Μπρίνιανς Ι.*, Αναγκαστική Εκτέλεσις, Τόμος πρώτος², 1983.
- Μπώλος Α.*, Ο ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος – Η διασυνοριακή εκτέλεση βάσει συμβολαιογραφικού εγγράφου, Δ 2006, 546.
- Νίκας Ν.*, Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο, 2008².
- Ο ίδιος*, Ο τρόπος ασκήσεως της κατ' άρθρο 36 ΣυμβBr Προσφυγής εναντίον της απόφασης που κήρυξε την εκτελεστή αλλοδαπή απόφαση, Αρμ 1996, 1408 επ.
- Νικολόπουλος Γ.*, Αναγκαστική Εκτέλεση, 2002.
- Νούσιος Δ.*, Παρατηρήσεις υπό Μον.Πρ.Θεσσαλονίκης 511/1994, Αρμ 1995, 209.
- Ορφανίδης Γ.*, Ερμηνεία άρθρου 134 ΚΠολΔ, σε Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα (Επιμ.), ΚΠολΔ Ι, 2000.
- Παμπούκης Χ/
Μειδάνης Χ.*, Ασφαλιστικά και Προσωρινά Μέτρα σε *Παμπούκης* (Επιμ.), Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, 2009.

- Παπαγιάννη Α.*, Το δίκαιο των επιδόσεων στην πολιτική δική, 2008.
- Πάσογλου Α.*, Εφαρμογή Κανονισμού Ε.Ε. με αρ. 1348/2000 περί επιδόσεως και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, Αρμ 2001, 1770
- Πίψου Λ.*, Η άμυνα του οφειλέτη στο πλαίσιο της Συμβάσεως των Βρυξελλών, στον τόμο *Liber Amicorum Κωνσταντίνου Δ. Κεραμέως*, Η σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων, Δέκα χρόνια εφαρμογής της στην Ελλάδα, 2000, 333.
- Η ίδια*, Τροποποιήσεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που αφορούν στην αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων από τον Κανονισμό 44/2001, Αρμ. 2001, 1683.
- Ποδηματά Ε.*, Ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006, ΕΠολΔ 2009, 735.
- Η ίδια*, Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1896/2006, 2011.
- Σαχπεκίδου Ε.*, Η κοινοτικοποίηση της δικαστικής συνεργασίας, Αρμ. 2001, 1620.
- Σουσιοπούλου Π.*, Η προστασία του καταναλωτή στο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2004.
- Σοφιαλίδης Α.*, Η έκδοση και προσβολή ερήμην αποφάσεων (Κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 «περί επιδόσεως και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις»), Αρμ. 2001, 1744.
- Ταμαμίδης Α.*, Η μετάφραση της επιδοτέας πράξεως κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000, Αρμ. 2001, 1767.
- Ο ίδιος*, Έννομες συνέπειες της αρνήσεως του αποδέκτη να παραλάβει επιδοτέα πράξη λόγω παραλείψεως της μεταφράσεως της, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000 (Σκέψεις με

αφορμή την απόφαση ΔΕυρΚ της 8.11.2005, υπόθεση 4443/03, G. Leffler/Berlin Chemie AG), Αρμ. 2005, 2095.

Τσικρικάς Δ., Ζητήματα από την επίδοση πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης, *Digesta* 2001, 81.

Ο ίδιος, Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος, η Διασυνοριακή Αναγκαστική Εκτέλεση στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο, 2008.

Χαμηλοθώρης Ι., Τα ασφαλιστικά μέτρα υπό το πρίσμα των κοινοτικών Κανονισμών 44/2001 (διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις) και 805/2004 (ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις), *ΕφΑΔ* 2008, 150.

Χατζηϊωάννου Β., Ζητήματα επιδόσεων δικαστικών αποφάσεων στην αλλοδαπή (Σκέψεις εξ αφορμής των ΑΠ 220/2006 και 266/2004), *ΧρΙΔ* 2007, 85.

Χατζηνώτα Α., Το άρθρο 1 της Σύμβασης των Βρυξελλών «για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και η νομολογία του δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, *ΕΕΕυρΔ* 1990, 769.

II. Ξενόγλωσση

- Beamont P./ Johnston E.*, Can Exequatur be Abolished in Brussels I Whilst Retaining a Public Policy Defence?, *Journal of Private International Law*, Vol. 6, No.2, 2010, 249.
- Coester – Waltjen D.*, Die Bedeutung des EuGVÜ und des Abkommens für Drittstaaten, *Festschrift für H. Nakamura*, 1996.
- Collins L.*, The Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982, 1983.
- Fahl Chr.*, Die Stellung des Gläubigers und des Schuldners bei der Vollstreckung ausländischer Entscheidungen nach dem EuGVU, 1992.
- Geimer R./ Schütze R.*, Europäisches Zivilverfahrensrecht, Bd I/1, 1983-1984.
- Hess/Pfeiffer/ Schlosser*, The General report of the Study on the Application of Regulation Brussels I in the Member States (Study JLS/C4/2005/03).
- Hill J.*, Cross Border Enforcement of Claims in the EU: History, Present Time and Future (European Monographs Series), 2009.
- Jahn Is.*, Das Europäische Verfahren für geringfügige forderungen, *NJW* 2007, 2890.
- Jakot-Guillarmod Ol.*, Rights related to Good Administration of Justice σε *Mackdonald/Matscher/Petzold* (Επιμ.), *The European System for the Protection of Human Rights*, 1993.
- Kaye P.*, Civil Jurisdiction and enforcement of foreign judgments, the application in England and Wales of the Brussels Convention of 1968 on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters under the Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982, 1987.
- Kennett W.*, Enforcement of judgments in Europe, 2000.
- Kerameus K.*, Enforcement in the International context, *RCADI* 1997, 249.

- Kormann J. M.*, Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich, 2007
- Kropf J.*, Europäisches Zivilprozessrecht - Kommentar zu EuGVO und Lugano - Übereinkommen, 2002⁷ (: Kom zum EuGVO)
- Kruger Th.*, Review Article: Civil Jurisdiction and the issue of Legislating for the EU, Journal of Private International Law, Vol. 6, No.2, 2010, 499.
- Magnus U./
Mankowski P.*, Brussels I Regulation, 2007.
- O'Malley/Layton*, European Civil Practice, 2004.
- Reimann M.*, Cost and Fee Allocation in Civil Procedure: A Comparative Study (Ius Gentium: Comparative Perspectives on Law and Justice), 2011.
- Schack H.*, Internationales Zivilverfahrensrecht, 2002³ (: IZVR 2002³).
- Schlosser P.*, Jurisdiction and international judicial and administrative co-operation, RCADI 2000, 31.
- Stein An.*, Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft - Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung, IPRAX 2004, 181.
- Storskrubb E.*, Civil Procedure and EU Law: A Policy Area Uncovered (Oxford Studies in European Law), 2008.
- Wagner R.*, Das Gesetz zur Durchführung der Verordnung (EG) Nr. 805/2004 zum Europäischen Vollstreckungstitel - unter besonderer Berücksichtigung der Vollstreckungsabwehrklage, IPRAX 2005, 401.
- Weser M.*, Convention Communautaire sur la compétence judiciaire d'exécution des décisions, 1975.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Ι. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΔΕΚ

Ημερ/νία Απόφασης	Διάδικοι	Αριθμός Υπόθεσης	Σελίδα	Υποσημ.
14.10.1976	<i>LTU/Eurocontrol</i>	29/76	13, 14,15	46, 49
22.11.1977	<i>Industrial Diamond Supplies/ Luigi Riva</i>	43/77	57	189
16.12.1980	<i>Niederlance/ Ruffer</i>	814/79	14,15	47, 49
16.6.1981	<i>Klomps/Michel</i>	166/80	12	42
27.11.1984	<i>Brennero/Wendel</i>	258/83	55, 61	183
11.6.1985	<i>Debaecker και Plouvier/Bouwman</i>	49/84	48, 122	162, 323
2.7.1985	<i>Deutsche Genossenschaftsbank/ Brasserie de Pecher</i>	148/84	53	181
3.10.1985	<i>Capelloni και Aquilini / Pelkmans</i>	119/84	62	197
10.7.1986	<i>Carron/Γερμανία</i>	198/85	52	177
8.12.1987	<i>Gubisch/Palumbo</i>	144/86	83	252
4.2.1988	<i>Hoffman/Krieg</i>	145/86	46, 49, 83	151, 166, 252
3.7.1990	<i>Lancray/Peters</i>	C-305/88	48	162
4.10.1991	<i>Van Dalfsen/Van Loon</i>	C-83/90	55, 59	184
21.4.1993	<i>Sonntag/Waidmann κλπ.</i>	C-172/91	14,15, 53	47, 53, 181
11.8.1995	<i>SISRO/Ampersand</i>	C-432/93	55	185
10.10.1996	<i>Hendrikman και Feyen/Magenta Druck & Verlag MbH,</i>	C-78/95	46, 49	151, 163
3.7.1997	<i>Benincasa/Dentalkit Srl</i>	C-269/95	74	223

Ημερ/νία Απόφασης	Διάδικοι	Αριθμός Υπόθεσης	Σελίδα	Υποσημ.
28.3.2000	<i>Krombach/Bamberski</i>	C-7/98	34, 46, 122	114, 151, 153, 323
22.5.2000	<i>Renault/ Maxicar SpA και Formento</i>	C-38/98	46	151, 153
14.11.2002	<i>Steenbergen/Baten</i>	C-271/00	15	50
21.10.2003	<i>Préservatrice foncière TIARD SA/Staat der Nederlanden</i>	C-266/01	14,15	47, 49
8.11.2005	<i>G. Leffler/Berlin Chemie AG</i>	C-443/03	111	307
16.2.2006	<i>Gaetano Verdolina/ J. M. Van der Hoeven BV</i>	C-3/05	122	323
18.5.2006	<i>Land Oberösterreich/ČEZ as</i>	C-343/04	14	47
14.12.2006	<i>ASML Netherlands BV/SEMIS</i>	C-283/05	122	323
15.2.2007	<i>Λεχουρίτου κλπ/Δημόσιο Ομ/κής Δημοκρατίας Γερμανίας,</i>	C-292/05	14	47
27.11.2007	<i>Korkein Hallinto/Oikeus</i>	C-435/06	30	93
8.5.2008	<i>Weiss/Industrie –und Handelskammer Berlin</i>	C-14/07	110	305
11.7.2008	<i>Inga Rinau</i>	C-195/08	30	93
10.9.2008	<i>German Graphics Graphische Maschinen/Alice van der Schee</i>	C-292/08	14	48
2.4.2009	<i>Gambazzi/Daimler Chrysler Canada Inc</i>	C-394/07	34	115
23.4.2009	<i>Draka NK Cables κλπ/ Omnipol CtD</i>	C-167/08	14	48

Ημερ/νία Απόφασης	Διάδικοι	Αριθμός Υπόθεσης	Σελίδα	Υποσημ.
25.6.2009	<i>Roda Golf & Beach Resort SL</i>	C-14/08	100	290
28.4.2011	<i>Apostolides/Orams</i>	C-420/07	15	51
13.10.2011	<i>Prism Investments BV/J.A. Van der Meer</i>	C-139/10	52	179
18.10.2011	<i>Realchemie Nederland BV/Bayer Crop Science AG</i>	C-406/09	15	52

II. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Δικαστήριο	Αριθμός απόφασης	Σελίδα	Υποσημ.
ΑΠ (Ολομ)	22/2009	104, 105	298, 299
ΑΠ	1024/2001	42	139
ΑΠ	220/2006	104	296
ΑΠ	1683/2008	104	298
ΑΠ	1689/2008	104	298
ΕφΑθ	12435/1988	104	297
ΕφΑθ	4865/2000	63	198
ΕφΑθ	434/2004	42	139
ΕφΑθ	7701/2004	47	158
ΕφΑθ	6115/2005	47	159
ΕφΑθ	1356/2007	47	157
ΕφΘεσ	3121/1990	104	297
ΕφΘεσ	558/1998	104	298

Δικαστήριο	Αριθμός απόφασης	Σελίδα	Υποσημ.
ΕφΘεσ	434/2010	42	139
ΕφΠειρ	419/1994	28, 40, 41, 44	81, 135, 138, 145
ΕφΠειρ	1103/1995	40, 41, 44	134, 135, 138, 145
ΕφΠειρ	429/1996	41	138
ΕφΠειρ	1220/1996	40, 41, 44	135, 138, 145
ΜΠρΘεσ	511/1994	40	139
ΜΠρΚεφαλ	302/2005	106	300

II. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Δικαστήριο	Υπόθεση	Σελίδα	Υποσημ.
BGH	10.07.1986 - III ZR 77/85	47	154
CSIH	Baden-Wurtembergische Bank, Re Order Under Section 2 Of The Civil Jurisdiction And Judgements Act 1982 [2009]	35	120
U.S.	<i>Frank Lyon Company v. United States</i> , 435 U.S. 561 (1978)	47	155

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Ι. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Ν.Δ. 53 της 19/20.9.1974: Περί κυρώσεως της εν Ρώμη την 4ην Νοεμβρίου 1950 υπογραφείσης συμβάσεως "δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών", ως και του προσθέτου εις αυτήν πρωτοκόλλου των Παρισίων της 20ής Μαρτίου 1952 (ΦΕΚ Α/256/20.9.1974).
- Νόμος 1334/1983: Κύρωση Σύμβασης σχετικής με την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (ΦΕΚ Α/31.14.3.1983).
- Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ 26.1.1998, C. 27/1.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ 30.6.2000, L. 160/37.
- Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ 18.12.2000, C. 364/1.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ 16.1.2001, L. 12/1.
- Απόφαση 2001/470 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ 27.6.2001, L. 174/25.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, ΕΕ 30.4.2004, L. 143/15.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, ΕΕ 30.12.2006, L. 399/1.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 861/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, ΕΕ 31.7.2007, L. 199/1.

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων) και κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, ΕΕ 10.12.2007, L. 324/ 79.
- Απόφαση 2009/568 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, για την τροποποίηση της απόφασης 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ 30.6.2009, L. 168/35.
- Νόμος υπ' αρ. 3994/2011: Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της πολιτικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α 165/25.7.2011).

II. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

- Πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των ποινικών αποφάσεων, ΕΕ 15.1.2001, C.12/10.
- Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, COM(2002) της 18.4.2002, 159.
- Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής για τη διαδικασία έκδοσης Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής και μέτρα απλούστευσης και επιτάχυνσης της εκδίκασης των Μικροδιαφορών, COM(2002) της 20.12.2002, 746 τελικό.
- Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις (υποβληθείσα από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 250 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ), COM(2003) της 11.6.2003, 341 τελικό.
- Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για διαδικασία έκδοσης ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής COM(2004) της 19.3.2004, 173 τελικό.
- Κοινή θέση (ΕΚ) αριθ. 19/2004, της 6ης Φεβρουαρίου 2004, που καθορίστηκε από το Συμβούλιο με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, για την έκδοση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, ΕΕ 30.3.2004, C. 79/59.
- Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις COM(2004) της 1.10.2004, 603 τελικό.
- Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών, COM(2005) της 15.3.2005, 87 τελικό.
- Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 της

29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, COM(2005) της 7.7.2005, 305 τελικό.

- Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, COM(2009) της 21.4.2010, 174 τελικό.
- Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, COM(2009) της 22.9.2010, 175 τελικό.
- Πρόταση αναδιατύπωσης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, COM(2010) 14.12.2010, 748 τελικό.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <http://curia.europa.eu>
- <http://dejure.org>
- <http://ec.europa.eu/civiljustice>
- <http://eur-lex.europa.eu>
- <http://lawdb.intrasoftnet.com>
- <http://supreme.justia.com>
- <http://www.bailii.org>
- <http://www.consilium.europa.eu>
- <http://www.dsanet.gr>
- <http://www.kostasbeys.gr>